

**EL-AKVÂLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-GAZÂVÂTİ'L-MESLEME
(METİN-DİZİN)**

İbrahim DİREKLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

Adıyaman

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

EYLÜL, 2013

KABUL VE ONAY TUTANAĐI

Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK danışmanlığında, İbrahim DİREKLİ tarafından hazırlanan “El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme (Metin-Dizin).” başlıklı çalışma 10/09/2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi :

Danışman: Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

Üye: Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Üye: Yrd.Doç. Dr. Nazmi ÖZEROL

.. / .. / ..

Doç. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

EL-AKVÂLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-GAZÂVÂTİ'L-MESLEME (METİN-DİZİN)

İbrahim DİREKLİ

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Eylül 2013

Danışman: Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

Muhammed Nergisî (öl.1635), Bosna'da doğmuş, ilk öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul'a gelmiş ve eğitimini burada devam ettirip kadılığa kadar yükselmiştir.

Eserlerini oluştururken kullandığı dil ve üslup Nergisî'nin önemli özelliklerindedir. Süslü ve sanatlı bir dil kullanmakta oldukça ileri bir düzeye çıkmış, Türk Edebiyatında süslü nesir diye bilinen edebî türü, Veysî ile birlikte zirveye çıkarmıştır. Onun diğer bir önemli özelliği de hikâyeciliğidir. Kaleme aldığı eserlerde günümüz hikâyeciliğinin izleri görülür. Bu yönüyle de Nergisî dikkatleri üzerine çekmiştir. Hikayelerinde günlük hayatı işleyen temalar kullanması ve gerçekçi tasvirlerde bulunması onun çarpıcı özelliklerindedir. Türk Edebiyatı'nda ilk defa nesirlerden oluşmuş bir "Hamse" sahibi olması hasebiyle de Nergisî önemli bir nesir üstadıdır.

Bu çalışma, Nergisî'nin Hamse adlı eserinin içerisinde yer alan El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme üzerine yapılmıştır. İstanbul'un fethini anlatan yapıt, Muhyiddin-i Arabî'nin Muhadaratü'l-Ebrâr ve Müsâmerâtü'l-Ahyâr adlı eserinin tercümesidir. Hamd, sebab-i te'lif ve hatime dışında dokuz bölümden oluşmaktadır.

Bu tez çalışması, Nergisî'nin hayatı, sanatı ve eserleri ile birlikte eserin beş farklı nüshadan tenkitli transkripsiyonunu ve genel dizini içermektedir.

Anahtar Sözcükler: Nergisî 1, Süslü Nesir 2, Hamse 3, Gazâvât 4

ABSTRACT

EL-AKVÂLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-GAZÂVÂTİ'L-MESLEME (TEXT-INDEX)

İbrahim DİREKLİ

Department of Turkish Language and Literature

Adiyaman University Graduate School of Social Studies-Eylül 2013

Advisor: Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK

Mohammad Nergisî (d.AC.1635), was born in Bosnia, came to Istanbul after completing initial education and training has risen to should continue here.

Nergisî's used language and style is the most important his feature in creating works. He went to a very advanced in using ornate and artful of a language. He also raised peak the literary genre known as ornate prose with Veysî in Turkish literature. Another his important feature is narrator. He gathered attention by writing modern works of art in the style of the story. İn his stories, functioning daily life themes and realistic depictions are outstanding. Nergisî is also important man of letter who has been regarded have a "Hamse"ye that at first time formed prose in Turkish literature.

El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme that located within Hamse and known as its work is the basis of this study. This study is composed from nine departure excluding Praise, The Reason Copyright and Outcome.

This thesis contains Nergisî's life, his art, transcription of five different copy and general index.

Key Words: Nergisî 1, Ornate prose 2, Hamse 3, Gazâvât 4

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatının üzerinde çok fazla durulmayan bir alanı olsa da nesir Türk edebiyatının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Süslü ve sade diye iki ana kategori halinde gelişimini sürdüren bu nesrin, özellikle sanatkârane olan dalının en mükemmel ürünleri 17. yy'da görülmüştür. Bu yy.'da süslü nesrin temsilcilerinden biri olan Nergisî yazdığı eserlerle türünün tek örneği olan mensur bir hamse ortaya koymuştur. El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme bu mensur hamseyi oluşturan ilk eserdir. Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK "Nergisî ve Nihâlistânı" adlı eserin ilgili bölümünde bu eserin yurt içinde ve yurt dışında yirmi iki nüshasının tespit edildiğini ifade eder.

Bu çalışmada, Nergisî'nin Hamsesinde yer alan El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme adlı eserin üç değişik yazma nüshasından iki de matbu nüshalarından yararlanılarak tenkitli metin oluşturulmuş ve sonuna da genel kelime dizini eklenmiştir.

Çalışmaya başlamadan önce, çoğunluğu Süleymaniye Kütüphanesi ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan sekiz nüsha temin edildi. Bu sekiz nüsha değerlendirmeye tabi tutuldu ve transkripsiyonun oluşturulmasında kullanılmak üzere üç elyazma, iki matbu olmak üzere toplam beş nüsha seçildi. Bu nüshalar, istinsah tarihi en eski olmaları bakımından tercih edilmiştir. Tenkitli metnin oluşturulmasında, Hamidiye (Sül. Ktp. no:1078/1), Nuruosmaniye (no: 4286/1), Hafid Efendi (Sül. Ktp. no:220) yazmalarının yanı sıra, daha kapsamlı olmaları nedeniyle matbu olan Bulak (1255) ve İstanbul (1285) nüshaları da kullanılmıştır. Ayrıca gerek görüldüğünde, Musalla Medresesi (Rağıp Paşa Ktp. no:152/7), Esad Efendi (Sül. Ktp. no:2412), Sül. Küt. (no:1057/3) nüshalarına da başvurulmuştur.

Transkripsiyon oluşturulurken nüsha farklarının gösterilmesinde şöyle bir yol izlenmiştir. El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme ile ilgili yapılan bu çalışmada öncelikle değerlendirmeye alınan her nüshanın tüm farklılıkları dipnotta verilmeye çalışılmış, herhangi bir nüsha esas alınmadan transkripsiyon yapıldığı için nüsha farklarından en uygun olanı tercih edilerek metne alınmıştır.

Farklılık bir veya bir iki kelime ise dipnotta önce metne alınan kelime veya kelimeler, sonra iki nokta, sonra nüsha farkları yazılmıştır.

Örnek: “edā:ārā B” (*edā* metinde kullanılan kelime, *ārā* ise sadece B nüshasında bulunan bir kelimedir.)

diye: diyebile N, H, Hf (*diye* metinde kullanılan kelime, *diyebile* ise N, H, Hf nüshalarında kullanılan kelimedir.)

Eğer farklılık bir cümle ya da uzun bir kelime grubuysa metne alınan kelime gurubunun ilk ve son kelimeleri arasına üç nokta işareti konulmuş, sonra iki nokta konulup nüsha farkının tamamı yazılıp iki boşluk bırakılıp nüsha adlarının kısaltmaları yazılmıştır.

Örnek: “asākīr-i ... kem-nāma: cūş-ı deryā-ḥurūş-ı İslāmiye’yi mülket-i kaydāfe şirke N” (*asākīr-i ... kem-nāma* kelime grubu metinde kullanılan, *cūş-ı deryā-ḥurūş-ı İslāmiye’yi mülket-i kaydāfe şirke* ise sadece N nüshasında olan kelime grubudur.)

taḥtını ... ḥufre: taḥt-nişīni zīr-i zemīn ve ḳaşrını derekāt-ı esfel-i sāfilin N (*taḥtını ... ḥufre* kelime grubu metinde kullanılan, *taḥt-nişīni zīr-i zemīn ve ḳaşrını derekāt-ı esfel-i sāfilin* ise sadece N nüshasında olan kelime grubudur.)

Bazı nüshalarda bulunmayan kelime veya kelime gurupları da şöyle ifade edilmiştir. Metne alınan kısım dipnota alındıktan sonra iki nokta, sonra kısa çizgi (-) yazılmış, iki boşluk bırakıldıktan sonra nüshanın kısaltması yazılmıştır. Aynı durumdaki diğer nüshalar da virgülden sonra nüshaların kısaltmaları yazılarak gösterilmiştir.

Örnek: “zemīme: - Hf” (*zemīme* kelimesi metinde kullanılan, “-“ karakteri ise Hf nüshasında bulunmadığını göstermektedir.)

ḥademe: - B, İ (*ḥademe* metinde kullanılan kelime, “-“ karakteri ise B, İ nüshalarında bulunmadığını gösterir.)

Metne alınması uygun bulunmayan farklılıklar ise dipnotta şöyle gösterilmiştir. Önce kısa çizgi (-) çekilip iki nokta üst üste konulup, sonrasında da nüsha farkları yazılıp iki boşluktan sonra nüsha kısaltması yazılmıştır.

Örnek: ”- : zimmet N” (*zimmet* kelimesinin sadece N nüshasında var olduğunu ve metne herhangi bir kelimenin yazılmadığını gösterir.)

Örnek: “- : hizmet N, H, Hf” (*hizmet* kelimesinin N, H, Hf nüshalarında var olduğunu ve metne herhangi bir kelimenin yazılmadığını gösterir.)

Metne alınmayan nüshalardaki kelime ya da kelime grubu kendi içerisinde farklılık gösterirse bu sefer de iki noktadan sonra farklı olan her nüsha sırasıyla yazılıp iki boşluktan sonra nüshanın kısaltması yazılmıştır. (sıralama şöyle: B, D, N, H, Hf)

Örnek: “hibbāna: hayvana N, hayāta H, Hf” (*hibbāna* metne alınan kelime; N nüshasında *hayvana*, H, Hf nüshasında *hayāta* şeklinde olduğunu gösterir.)

Örnek: “riyāset-i Hemedāniyān Şadağa: ol t̄ayife riyāseti Şadağa N, riyāset-i Hemedāniyān muşaddağ B” (*riyāset-i Hemedāniyān Şadağa* metne alınan kelime, N nüshasında *ol t̄ayife riyāseti Şadağa* şeklinde geçerken B nüshasında da *riyāset-i Hemedāniyān muşaddağ* şeklinde bulunduğunu gösterir.)

Ayrıca metinde geçen ayetler de önce turnak içinde anlamı verilip sonrasında da surenin adı ve sure/ayaet numarası verilmiştir.

Örnek: “(ölüm korkusundan) Ayaklar birbirine dolaştığında.”, Kıyāmet 75/29
“... ne kötü sonuç...”, Bakara 2/126

Bu çalışmada yardımlarını esirgemeyen Şanlıurfa'nın geleneksel ulemasından Molla Ali (Mehmet Ali BAYAR) ve Hüseyin KAYTAN hocalarıma emek ve özverilerinden; eğitimci arkadaşım Cengiz ÇAKMAK ve diğer dostlarıma da destek ve teşviklerinden ötürü teşekkür ederim. Ayrıca eserin nüshalarının temin edilmesinde ve dizin hazırlanmasında desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Bahir SELÇUK'a ve en önemlisi de tez süresince bana yol gösteren, tezin olgunlaşması konusunda öneri ve eleştirilerde bulunan, tezin hazırlanmasında çok ciddi katkıları olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK'a ve değerli jüri üyelerine gönülden şükranlarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
KISALTMALAR.....	x
ÇEVİRİDE KULLANILAN NÜSHALARIN KISALTMALARI.....	x
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	xi
METİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YOL.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NERGİSÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.Hayatı.....	4
2.Edebî Kişiliği.....	5
3.Eserleri	5
3.1.Şiirleri.....	5
3.2.Arapça Risâle.....	6
3.3.Horos-Nâme:.....	6
3.4.El-Vasfu'l-Kâmil Fi-Ahvâl-İ Vezîri'l-'Âdil.....	7
3.5.Münşe'ât (Esâlîbu'l-Mekâtîp)	7
3.6.Hamse-İ Nergisî.....	8
3.6.1.Kânûnu'r-Reşâd	8
3.6.2.Meşâkku'l-Uşşâk	8
3.6.3.İksîr-i Sa'âdet (İksîr-i Devlet).....	9
3.6.4.Nihâlistân.....	9
3.6.5.El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme	9
3.6.5.1.Eserin genel özellikleri.....	9
3.6.5.2.Eserin bölümlerinin özeti	11
3.6.5.2.1.Sebeb-i te'lif.....	11
3.6.5.2.2.Mesleme'nin kumandan tayin edilmesi.....	11
3.6.5.2.3.İslam ordusunun ammûriye civarına gelmesi	11

3.6.5.2.4. İslam ordusunun Tekfuriye Kalesi'ne gelmesi	12
3.6.5.2.5.İslam ordusunun Simave'ye gelişi.....	12
3.6.5.2.6.İslam ordusunun Mesihkiye'ye yönelmesi.....	12
3.6.5.2.7.Ordunun Alyoş'un karargâhı'na gelişi.....	13
3.6.5.2.8.Mesleme'nin Kostantiniyye'ye yönelmesi ve Cami-i Kebiri inşâsı	13
3.6.5.2.9.Mektubun sureti.....	13
3.6.5.2.10.Uygun cevap.....	14
3.6.5.2.11.Kitabın hatimesi	14
3.6.5.3.Eserin nüshaları.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

EL-AKVÂLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-GAZÂVÂTİ'L-MESLEME

METİN-DİZİN

METİN	17
GENEL DİZİN	103
SONUÇ	155
KAYNAKÇA	156
TIPKIBASIM.....	158
ÖZ GEÇMİŞ.....	200

KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
AÜ	: Atatürk Üniversitesi
bk.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C	: Cilt
Ef.	: Efendi
Ens	: Enstitü
h.	: Hicri
İst.	: İstanbul
İst. t.	: İstinsah tarihi
m.	: Miladi
Müst.	: Müstensihi
öl.	: Ölümü
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sül. Ktp.	: Süleymaniye Kütüphanesi
s.	: Sayfa
S	: Sayı
Üniv.	: Üniversite
vb.	: ve benzeri
vr.	: varak
Yay.	: Yayın

ÇEVİRİDE KULLANILAN NÜSHALARIN KISALTMALARI

B	: Hacı Mahmut Efendi Kütüphanesi (Bulak Matbaası 1255)
D	: Düğümlü Baba Kütüphanesi (İstanbul Matbaası 1285)
N	: Nuruosmaniye Kütüphanesi (no:4286/1)
H	: Hamidiye Nüshası (Süleymaniye Kütüphanesi no:1078/2)
Hf	: Hafid Efendi Nüshası (Süleymaniye Kütüphanesi no:220)

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ء : ء	S	: س
E : أ	Ş	: ش
Ā : آ	Ş	: ص
B : ب	Ž,D	: ض
P : پ	Ṭ	: ط
T : ت	Z	: ظ
Ṣ : ث	‘	: ع
C : ج	Ġ	: غ
Ç : چ	F	: ف
H : ح	Ḷ	: ق
H : خ	K,G,Ñ	: ك
D : د	L	: ل
Z : ذ	M	: م
R : ر	N	: ن
Z : ز	V,O,Ö,U,Ü	: و
J : ژ	H,E,A	: ه
	Y,I Ī	: ی

METİN TRANSKRİPSİYONUNDA İZLENEN YOL

1. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler üzerine (-) işareti konularak belirtilmiştir.
2. Farsça ön eklerin tamamı kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır.
3. Farsça son ekler bitişik yazılmıştır.
4. Birleşik kelimeler kısa çizgi (-) ile ayrılmıştır.
5. Farsça kelimelerdeki “vāv-ı ma’düle”,^v şeklinde gösterilmiştir.
6. Türkçe hecelerin sonunda yer alan “b”ler “p” şeklinde yazılmıştır.

GİRİŞ

Nesir, yazıyla kayıt altına alma imkânlarının olmadığı veya yetersiz olduğu dönemlerde, kolayca akılda kalmadığından şiir kadar ilgi görmemiş ve nazma göre geri planda kalmıştır. Nabi (Öl.1712), oğluna öğüt verirken, “Tîz ferâmuş olur nesr-i sühan / Nazm ammâ ki ider devr-i dehen” (Mensur söz çabuk unutulur, ama manzum söz dilden dile dolaşır.) diyerek nazmın öğrenilme ve yayılmadaki geniş imkânlarına ve kalıcılığına dikkati çekerken bu toplumsal tercihe de ışık tutmaktadır¹.

Nesir, her ne kadar yeterli ilgiyi görmemiş olsa da toplumun bilgi ve birikiminin önemli bir göstergesidir. Çünkü şiirle anlatılmak istenen duygularımızdır ve duygular şiirle daha güzel ifade edilirken, toplumun bütün bir bilgi ve birikimi ancak nesirle aktarılabilir. “Güçlü bir nesir, bir milletin entelektüel özellikleri bakımından yüksek bir düzeye ulaştığının göstergesidir. Düşünce ve felsefe derinliğinden yoksun olan bir dilde büyük bir nesir doğamaz.”²

Türk Edebiyatında nesir geleneğinin tarihsel gelişimi düşünüldüğü zaman, günümüze ulaşan en eski yazılı metinler olarak Göktürk Yazıtları ve Uygur dönemi metinlerinden bahsedilir. İslamiyetin kabulüyle beraber güçlü bir felsefe ve düşünce zenginliği beraberinde günümüze kadar gelişimini sürdüren güçlü bir nesir birikiminin ortaya çıkmasını sağlar. Daha çok kendisini nesirle dışa vuran bu birikim Türk edebiyatındaki nesir geleneğinin güçlü bir altyapıya ulaşmasını sağlamıştır.

Türklerin, dahil oldukları kültür ortamlarını gösteren biçim ve içerikte belli metinleri ortaya koymayı başarmaları bu güçlü altyapıdan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle İslam kültür dairesinde de oldukça zengin ve çeşitlilik arz eden pek çok manzum ve mensur eser meydana getirmişlerdir. Klasik diye adlandırılan bu edebiyatta mensur eserler, gerek nitelik gerekse nicelik bakımından göz ardı edilmeyecek kadar önem arz eder.

Türklerin, dahil oldukları bu kültürün etkisiyle nesir, “sade” ve “süslü” olmak üzere iki ana koldan gelişim göstermiştir. Süslü nesrin ilk örneklerine XV. yy.’da rastlanır. XV. yy.’dan itibaren yazılan mensur eserlerde bedî bir üslup belirir.³ Zamanla sosyo-kültürel ve siyasi gelişmelere paralel olarak Türk Edebiyatı, Arap ve Fars edebiyatının da etkisiyle bir gelişme göstermiş, hatta örnek aldığı modelleri

¹ Süleyman Çaldak, “Türk Edebiyatında Nesir (Düz Yazı)”, *Aylık Eğitim Dergisi*, S. 77-78, Temmuz-Ağustos 2006, s. 74-89.

² Çaldak, agm., s.74-89.

³ Bahir Selçuk, *Meşşaku'l-Uşşak- (İnceleme-Metin)*, Birinci Basım, Salkımsöğüt, Erzurum 2009, s.1.

aratmayacak ve onlarla boy ölçüşecek düzeye ulaşmıştır. Nihayet, “XVII. yy. nesir sahasında inşâ dediğimiz estetik nesir tarzının en yüksek düzeye ulaştığı bir dönemdir.”⁴ Estetik nesir veya süslü nesir denilen bu tarz eserler “ Kısa ve secîli cümlelerle başlar, zamanla zincirleme isim ve sıfat tamlamalarını içeren ve iç içe girmiş yan cümleciklerle uzayıp giden birleşik cümlelerden oluşan bir hal alır.”⁵ Nergisî'nin Gazâvâtî'l-Mesleme adlı eseri buna en güzel örneklerdendir.

Süslü nesrin en güzel örneklerini vermiş sanatkarlardan ve Klasik Türk edebiyatının güçlü münşilerinden biri olan Nergisî'nin kaleme aldığı Gazâvâtî'l-Mesleme, yazarın Hamse'sinde ilk sırada telif ettiği eserdir. Bu eserin dil ve uslub açısından yazarın diğer eserlerine göre daha sade olduğu söylenebilir.

Eser mensur olarak yazılmış bir gazâvât-nâmedir. Bu tür eserler, “gazâvât-nâme” diye adlandırılmakla beraber, “fetih-nâme” veya “zafer-nâme” gibi adlarla da anılırlar. Gazâvâtî'l-Mesleme adlı bu eser de Emeviler zamanında gerçekleşen İstanbul seferini anlatır.

Emevî döneminin kudretli komutanlarından Mesleme'nin komutasındaki İslam ordusunun, İstanbul seferi sırasında yaptığı savaşları ve İstanbul kuşatmasını konu almaktadır.

Eser, türünün tek örneği olan mensur hamseden bir parça olması bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Aslında bu eser Sebeb-i Te'lif bölümünde bahs edildiğine göre Muhiddin-i Arabî'nin “Muhadaratü'l-Ebrâr ve Müsâmerâtü'l-Ahyâr” adlı eserinin bir bölümünün tercümesidir.⁶

Nergisî'nin El-Akvâlu'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme adlı eserinin edebiyat ve ilim dünyasına sunulmasıyla bu alandaki eksikliği bir nebze de olsun tamamlamak ve bu alan içindeki ürünlere ulaşımı kolaylaştırmak amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, Nergisî'nin Hamsesinde yer alan el-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme adlı eserin üç değişik el yazma nüshasından yararlanılarak tenkitli metin oluşturulmuş ve metin kurulurken değerlendirilen sekiz nüshadan üçü yazma olmak üzere beşi kullanılmıştır. Çalışmamızda metin içinde kullanılan kelimelerin genel bir dizini hazırlanarak araştırmacıların işini kolaylaştırmak, daha hızlı ve doğru tespitler yapabilmek amaçlanmıştır.

⁴ Fatih Köksal, *XVII. yy. Türk Edebiyatı (Ünite 7)*, İkinci bs., Anadolu Üniv. Yay., Eskişehir 2013, s.122-130.

⁵ Çaldak, *Türk Edebiyatında Nesir (Düz Yazı)*,s.74-89.

⁶ Nergisî, Muhammet Nergisî, *El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme*, Nuruosmaniye Ktp., 4286/1, vr. 5a-5b.

BİRİNCİ BÖLÜM

NERGİSÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ*

1.Hayati

Klasik Türk edebiyatının en güçlü münşilerinden kabul edilen Nergisî'nin asıl adı Muhammet'tir. Doğum tarihi ve yaşamının ilk dönemleriyle ilgili bilgiler kaynaklarda çok sınırlı olmasına karşın m.1580-85 yılları arasında Bosna'da dünyaya geldiği tahmin edilmektedir. Nergisî'nin babası, Balkan Şehirleri'nin birçoğunda kadılık yapmış eşraftan Nergisî-zâde Ahmet Efendidir.

Kaynaklarda, Nergisî'nin ailesi ve soyu hakkında bilgiye hiç rastlanmakla beraber Münşe'at'ının mukaddimesinde “meyan-ı derd-âşnâyân-ı bi-ser ü pâ ve bezm-i dürd-âşâmân-ı sâğar-ı kahr ü cefâda eben ‘an ced Nergisî-zâde dimekle ma‘rûf olan râkîmu’l-hurûf” tarzındaki ifadesine bakılırsa ailece Nergisî-zâde olarak bilindikleri anlaşılmaktadır.

Öğrenimine doğum yeri olan Saraybosna'da başlayan Nergisî, orada ilim ve irfanıyla tanınmış bazı şahsiyetlerden ders aldıktan sonra öğrenimini tamamlamak için İstanbul'a gelmiştir. Yazarın Saraybosna'da kimlerden ders aldığına dair kaynaklarda hiçbir bilgiye rastlanmadığı gibi İstanbul'a geliş tarihi de bilinmemektedir.

İstanbul'a gelen Nergisî, Kaf-zâde Feyzullah Efendi'ye intisap eder ve onun yanında öğrenimini tamamlamaya çalışır.

Bir hayli maddi sıkıntı çeken Nergisî, ekonomik sıkıntısını gidermek için Taşköprü-zâde Mehmet Kemâleddin Efendi'ye takdim ettiği mektupta mülâzemet almak arzusunda olduğunu ifade eder. Müracaatı kabul edilen yazar, kısa süre içerisinde Çaniçe kadılığına tayin edilir (m.1614).

Nergisî'nin m.1624-1625'te Elbasan kadılığına tayin edildiği, daha sonra Revan seferine gidecek Ordu-yı Humayun'a vak'anüvis olarak katıldığı anlaşılmaktadır.

IV. Murat'ın yanında vaka'nüvis olarak Revân Seferi'ne giderken Gebze'de attan düşerek ölmüştür (m.1635).

* Bu bölüm genel olarak aşağıdaki eserlerden faydalanılarak hazırlanmıştır.
bk. Süleyman Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân'ı-(İnceleme Metin)*,
Süleyman Çaldak, *Nergisî'nin Horosnamesi*,
Bahir Selçuk, *Meşşaku'l-Uşşak-(İnceleme-Metin)*.

2.Edebî Kişiliği

Nergisî, estetiği ararken dil bilgisi kurallarını göz ardı etmemiş. O; süslü, sanatlı, seçili bir dil kullanmış olmasına rağmen, kurduğu cümleler sağlam ve dil bilgisi kurallarına uygundur.

Çok uzun cümlelerin, bol söz ve anlam oyunlarının göze çarptığı bu üslup, Tanzimat Edebiyatı'ndan sonra başlayan modern nesir anlayışının ortaya çıkması ve Namık Kemal'in süslü/sanatlı üsluba şiddetli eleştiriler yöneltmesine kadar, hükümranlığını ve etkisini devam ettirmiştir.

Nergisî'nin dikkat çekici özelliklerinden olan hikâyeciliği de üzerinde durulmaya değer unsurlardandır. Eserlerinde yer alan hikâyeleri dönemin hikâye anlayışı ve örnekleriyle karşılaştırılınca hem işlenen konu hem de konunun işleniş biçimi açısından dikkat çekicidir. "Nergisî dil ve üsluptaki orjinallik arayışlarını içerikte de sürdürür. Güçlü bir gözlemci olan Nergisî, özellikle Meşâkku'l-Uşşâk ve Nihâlistân'da görüleceği üzere Osmanlı tarih ve coğrafyasına, sosyal hayatına ait unsurlara bolca yer verir."⁷ Nergisî'nin Meşâkku'l-Uşşâk adlı eserinde yer alan hikâyelerde sıradışı aşk ilişkileri işlenir ve örneğine az rastlanır olaylar ele alınır. Söz gelimi; maşukların Osman, Ferdi, İbrahim gibi isimlerle anılan genç ve güzel delikanlılar olması dikkat çeken diğer bir özelliktir. Yazarın, bu hikâyelerin, biçim ve konu açısından orijinal olmasına özen göstermesi dikkati çekmektedir.

Ayrıca Nergisî'nin şairliği her ne kadar nesirdeki kadar dikkat çekmemiş olsa da aslında Nergisî'nin nesrinde göze çarpan bir şiirsellikten bahsedilebilir. "Nesirdeki şöhreti nazmını gölgelemiş olsa da Nergisî, aynı zamanda bir şairdir. Bir mecmua teşkil edecek boyutta manzumelerinin olduğu bilinmektedir. Şiirleri mensur eserlerine göre oldukça sade ve tabiidir. Ayrıca Nergisî hattat olarak da şöhrete sahiptir."⁸

3.Eserleri

3.1.Şiirleri

Şairlik yönü ön plana çıkmasa da Nergisî'nin adı şuara tezkirelerinde geçer. Eserlerinde, bazen hikâyelerin başında bazen de konuyla uyumlu bir şekilde hikâyenin içinde kaydedilmiş manzumeleri bulunmaktadır. Bu şiirlerinin bazısında mahlasını kullanırken bazısında kullanmamıştır.

⁷ Selçuk, *Meşâkku'l-Uşşâk- (İnceleme-Metin)*, s.13.

⁸ Ö. Faruk Akün, "Nergisî". *İslam Ansiklopedisi*, C. 9, MEB Yayınları, İstanbul1993, s. 196-197.

“Meşâkku’l-Uşşâk” adlı eserin ön sözünde altmış üç beyitten oluşan kasidesi Şeyhülislam Yahya Efendi için yazılmıştır.⁹ Bir diğer manzumesi de İksîr-i Sa’âdet’in mukaddime kısmında bulunan Sultan IV. Murad’ı ve Şeyhülislam Ahî-zâde Hüseyin Efendi’yi övmek için yazdığı kıt’adır.¹⁰

Çaldak, Nergisi ve Nihâlistân’ı adlı kitabının Nergisî’nin Eserleri bölümünde Nergisî’nin Kâf-zâde Fâizî’nin vefatı münasebeti ile terkîb-i bend tarzında söylediği meşhur mersiyesinin olduğu ancak şiirin kendisinin elimizde mevcut olmadığını söyler. “Mensur eserlerdekinin aksine bu mersiye sade bir dil ile kaleme alınmıştır. Hatta şair, keder ve acısının büyüklüğünden dolayı sade ve özensiz bir dil kullandığı için özür dileme ihtiyacı duyar.”¹¹

“Nergisî’nin varlığı bilinen, ancak şu ana kadar ele geçmeyen şiirleri vardır. Ayrıca eserlerinin içerisinde ona ait olup olmadığı kesin olmayıp, ancak ona ait olduğu düşünülen mısra, beyit, kıt’a ve mesneviler de bulunmaktadır.”¹²

3.2.Arapça Risâle

Nergisî’nin Arapça Risâle’si, genellikle tefsir ve fıkıh kitaplarının dibâceleri ile bazı fetvaları ihtiva eden bir mecmuanın içinde bulunmaktadır.¹³ Risâle altı sayfadan oluşmaktadır. Basit bir rik’a ile yazılmış olan risâlenin başında kırmızı mürekkeple şöyle bir kayıt bulunmaktadır: “1044 tarihinde vaki’ Revân seferinde merhum olan Banaluka’dan ma’zul Nergisî Mehmed Bosnevî Efendi merhumun risâlesidür.”¹⁴

3.3.Horos-Nâme:

Altı sayfadan oluşan bu mensur hikâye el yazma bir mecmu’anın içinde bulunmaktadır. Hikâyenin başında “Nergisî-zâde merhûmun Horos-nâme’sidür.” kaydı bulunmaktadır. Eski kaynaklardan hiçbiri bu hikâyeden bahsetmez; ancak son dönemin bazı yazarları bu eseri ismen zikretmişlerdir.

Bu hikâye bir fabl örneğidir. Horoz ile tilki hikâyesini Nergisî kendine has üslubuyla kaleme almıştır.

Hikâyede, başkalarını aldatarak hayatını sürdüren ve her toplumda sıkça rastlanan kurnaz tiplerin kazdıkları kuyuya zamanla kendilerinin düşeceği teması

⁹ Nergisî, Muhammet Nergisî, *Meşâkku’l-Uşşâk*, Nuruosmaniye Ktp., 4969/4, vr. 4b.

¹⁰ Nergisî, Muhammet Nergisî, *İksîr-i Sa’âdet*, Bayezit Umumi Ktp., 5499/2, 51b - 52b.

¹¹ Süleyman Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân’ı-(İnceleme Metin)*, Özserhat Yay., Malatya 2004, s. 27.

¹² Çaldak, age., s. 27.

¹³ Çaldak, age., s. 28.

¹⁴ Çaldak, age., s. 27-28.

işlenir. Hikâyenin sonunda, Arapça aslı verilen, “Kazma elin kuyusunu, kazarlar kuyunu” atasözüyle hikâyeden alınması gereken ders hatırlatılır.

Hikâye bir inceleme ile birlikte Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK tarafından yayımlanmıştır.¹⁵

3.4.El-Vasfu'l-Kâmil Fi-Ahvâl-i Vezîri'l-'Âdil

Nergisî bu eserini döneminin tanınmış şahsiyetlerinden Murtaza Paşa (öl.1636)'yı övmek amacıyla kaleme almıştır. Yazar, Rumeli'nin çeşitli kasaba ve şehirlerinde kadılık yaparken Murtaza Paşa'nın müsbet icraatları hakkında pek çok şeyler duymuş; tamir ettirdiği kaleler ve inşa ettirdiği cami ve köprüleri bizzat görmüştür. Bu duyduklarını ve gördüklerini toplayarak bir kitap haline getirmeyi düşünen yazar, böylece diğer devlet erkânına da bir vali ve paşanın nasıl olması gerektiği mesajını vermek ister.

Eser üzerine bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır. (Fahri Oluk, El-Vasfu'l-Kâmil fi-Ahvâl-i Vezîri'l-'Âdil Adlı Yazma Eserin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, Erciyes Üniv.,SBE., Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2007)

3.5.Münşe'ât (Esâlibu'l-Mekâtîp)

Nergisî'nin önemli eserlerinden biri de çeşitli zamanlarda dostlarına ve devlet adamlarına yazmış olduğu mektupları içeren Münşe'ât'ıdır. Meşâkku'l-Uşşak'ın ön sözünde bulunan bir kayıttan bu eserin asıl adının Esâlibu'l-Mekâtîb olduğunu anlamaktayız. Eser uzun bir takdim yazısıyla Şeyhülislam Yahya Efendi'ye ithaf edilmiştir.

Çaldak, Nihâlistân adlı eserinde Nergisî'nin Eserleri kısmında konuyla ilgili şu bilgileri verir. Münşe'ât'ta Nergisî'nin gönül dostları ve arkadaşlarına yazdığı mektuplardan 14'ü ayrılıktan şikâyeti ve sıla hasretini terennüm etmektedir. Yine Münşe'ât'taki mektuplardan 9'u tebrik, 9'u da iş istemek veya bulunduğu makamı koruyabilmek için yardım dilemek maksadı ile yazılmıştır. Bunların dışında birilerine tavassut etmek gayesi ile kaleme aldığı 4 mektuptan başka, üslubu ile dikkat çeken şaka yollu yazılmış biri Arapça, biri Türkçe iki mektup da bulunmaktadır.

¹⁵ Süleyman Çaldak, “Nergisî'nin Horos-nâmesi”, *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 13, Erzurum 1999, s. 243-250.

3.6.Hamse-i Nergisî

Hamse, bir şairin beş mesnevisinin bir araya getirilmesiyle oluşturulan yapıttır. Hamse yazarı şairler hamse şairi ya da hamse-nüvis diye bilinir. Hamse geleneği, 12. yy.da Fars edebiyatında ilk hamseyi yazan Nizamî-i Gencevî'nin "Peç-Genç" adlı eserine dayanmaktadır. Türk edebiyatında hamsenin ilk örneği, 16. yy.da Çağatay şairi Ali Şir Nevâî tarafından ortaya konur. Hamselerde, çoğunlukla hüznü aşkların konu alan mesnevilerin yanı sıra, soyut kavramları işleyen mesnevilere de yer verilir. Hamse sahibi şairler edebi çevrelerde büyük saygı görürdü.

Türk edebiyatında en orijinal ve en çok dikkati çeken hamse şüphesiz Nergisî'ye ait olanıdır. Nergisî'nin hamsesini İran ve Türk edebiyatındaki bütün hamselerden farklı kılan yanı manzumelerden değil de mensur hikâyelerden oluşmasıdır.

"Hamse-i Nergisî'nin üç matbu nüshadan başka pek çok yazma nüshaları bulunmaktadır."¹⁶

3.6.1.Kânûnu'r-Reşâd

İlhanlı hükümdarı Hudâbende adına yazılmış olan Risâle-i Ahlaku's-Saltanat adlı eserin tercümesidir. Sultan IV. Murad'a takdim edilmiştir ve sultana devlet idaresi konusunda öğüt vermek amacıyla yazılmıştır.

Yazarın diğer eserlerine göre oldukça sade bir dille kaleme alınmıştır. Özellikle hikâyelerinde bu daha da belirgindir.

Eser uzun bir mukaddime ile başlar ve bu mukaddime içinde Türkçe şiir de bulunur. "Hamse-i Nergisî içinde üç defa matbu ve yazma pek çok nüshası mevcuttur."¹⁷

Eser, Bahir Selçuk tarafından yayımlanmıştır.¹⁸

3.6.2.Meşâkku'l-Uşşâk

Nergisî'nin ilk özgün eseridir. Eser on aşk hikâyesinden meydana gelmiştir. Aşk belasına düşenlerin hikâyelerini anlattığı için esere Meşâkku'l-Uşşâk adı verilmiştir.

Bir mukaddime ve on hikâyeden oluşan eserde çoğu hikâyeler özgün ve güncel olaylardan alınma iken, birkaçı başka sanatçılardan alınma hikâyelerdir. Her hikâyenin başında bir manzume yer almaktadır.

¹⁶ Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân'ı-(İnceleme Metin)*, s. 65.

¹⁷ Çaldak, *age.*, s. 82.

¹⁸ bk. Bahir Selçuk, *Kânûnu'r-Reşâd, Ahlâku's-Saltana Tercümesi*, Kesit Yay., İstanbul 2013.

Bu eser, Bahir Selçuk tarafından bir inceleme ile birlikte yayımlanmıştır.¹⁹

3.6.3.İksîr-i Sa'âdet (İksîr-i Devlet)

Tasavvuf felsefesi ve ahlak konulu bu kitap İmam Gazali'nin Kimya-yı Sa'adet adlı eserinin bir bölümünün tercümesidir. Yazar, kelimesi kelimesine tercüme yerine serbest bir çeviri tekniğini kullanır. Böylece kendi edebi gücünü göstermek ister. Kaynak metnin anlamını tamamen kendine özgü ve sanatlı ifadelerle yeniden ortaya koyar. Eserin çevirisi aslıyla karşılaştırıldığında manasından başka her bakımdan özgün olduğu görülecektir.

Eser, içersinde Sultan IV. Murad'a övgü konulu bir şiir barındıran mukaddimeyle başlar, daha sonra ahlaki bazı ilkeler takdim edilir.

Eserin 20 kadar nüshası tespit edilebilmiştir. Hamse-i Nergisî içinde üç defa basılmıştır. Eser üzerine bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır.²⁰

3.6.4.Nihâlistân

Nergisî'nin Hamse'sinde, Nihâlistân diğer dört eserden daha güçlü bir dil ve üslupla yazılmıştır. Daha ağdalı bir dil kullanılarak sanat yapma ve sanat dünyasında kabul edilip takdir edilme gayesi güdülmüştür. Edebî açıdan Nihâlistân Nergisî'nin Hamse'sinde en önemli yere sahiptir.

“Başlangıçta sadece aşk hikâyelerinden ibaret olan Nihâlistân, başka mevzuları işleyen konular da eklenerek yeniden yazılmıştır. Eserde toplam yirmi beş hikâye bulunmaktadır. Yurt içinde ve yurt dışında pek çok yazma nüshası bulunan eser, Hamse-i Nergisî içinde üç defa basılmıştır.”²¹ Eser, Prof. Dr. Süleyman Çaldak tarafından ayrıntılı bir şekilde çalışılmıştır.²²

3.6.5.El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme

3.6.5.1.Eserin genel özellikleri

Nergisî'nin Hamse'sini oluşturan kitaplardan te'lif tarihi en eski olanı el-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâti'l-Mesleme adındaki eseridir. Eser Muhyiddin-i Arabî'nin Muhadaratü'l-Ebrâr ve Müsâmerâtü'l-Ahyâr adıyla bilenen kitabından faydalanılarak kaleme alınmıştır. Nergisî'nin, sebab-i te'lif bölümünde “Muhyiddin-i Arabî'nin te'lifat-ı mu'teberinden “Kitab-ı Sâmir” diye bahseder.

¹⁹ bk. Bahir Selçuk, *Meşâkkü'l-Uşşâk-İnceleme-Metin*.

²⁰ Nurten Çelik, *İksîr-i Sa'âdet (İnceleme-Metin-Dizin)*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adıyaman Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman 2012.

²¹ Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân'ı-(İnceleme Metin)*, s. 65.

²² bk. Süleyman Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân'ı -(İnceleme Metin)*.

Nergisî tarafından yapılan tercüme esas itibarıyla metnin aslına uygun olup yazarın esere herhangi bir ilavesi olmamıştır. Ancak ifadeye bir güzellik katmak maksadıyla çeşitli tamlama, bağlaç, bileşik cümle; secî, istiare ve teşbihlerle eserin dili daha cazip ve süslü bir hale getirilmiştir.

Eserde metnin içine serpiştirilmiş pek çok şiirin bulunduğu görülmektedir. Bu şiirlerin çoğu Farsça olup, geri kalan çok az bir kısmı da Arapçadır. Yazarın kullandığı Türkçe beyit ve mısralar ise yok denecek kadar azdır. Konu başlıklarının tamamı Farsça olduğu görülmektedir. Metnin içinde dengeli bir biçimde serpiştirilen Arapça-Farsça mısra, atasözleri ve darb-ı mesellerin eseri daha da cazip bir hale getirdiği muhakkaktır. Eserin dili yazarın diğer kitaplarına göre daha anlaşılır ve sadedir.

“Hamse-i Nergisî, içinde biri nesih, diğeri ta’lik yazısıyla iki defa 1255’de Bulak’ta, bir defa da nesih yazısıyla 1285’te İstanbul’da olmak üzere üç defa basılan eserin pek çok yazma nüshası bulunmaktadır.”²³

Bu eserin ismi hususunda Süleyman Çaldak yaptığı araştırmada şu kaniya varır: Daha çok “Gazâvât-ı Mesleme” diye bilinen, kaynakların da pek çoğunda bu isim ile anılan eserin asıl adı “El-Akvâlü’l-Müselleme Fi-Gazâvâti’l-Mesleme”dir. Bazı kaynaklarda El-Ķavlü’l-Müselleme Fi-Gazâvâti’l-Mesleme, şeklinde kaydedildiği görülüyorsa da yazarın “Sebeb-i Te’lif” bölümünde kitabın isimlendirilişi hususundaki kendi ifadesi şöyledir: “... şa’ibe-i iştihadan maşûn kemal-i şıdk u sedâda maqrûn aşahh-ı rivayât olmağın “El-Akvâlü’l-Müsülleme Fi-Gazâvâti’l-Mesleme” diyu tesmiye revâ görildi.” Böylece eserin isminin kaydedildiği gibi olduğuna şüphe olmadığı söylenir.²⁴

Eserle ilgili bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır.²⁵ Ayrıca 1741 yılında Peyssonelfils “El-Akvâlü’l-Müsülleme Fi-Gazâvâti’l-Mesleme” adlı eseri Fransızcaya çevirmiştir.²⁶

²³ Çaldak, age., s. 67.

²⁴ Çaldak, age., s. 68.

²⁵ bk. Kayhan Atik, *Gazâvât-ı Mesleme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 1990.

²⁶ Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân’ı-(İnceleme Metin)*, s. 132.

3.6.5.2.Eserin bölümlerinin özeti

3.6.5.2.1.Sebeb-i te'lif

Eserin kime sunulduğu bilinmemektedir. Anlatılanların şüphe götürmez birer tarihi hakikat olduğunu söyleyen yazar eserini El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme diye adlandırmayı uygun görür.

Nergisî, Mostar kadılığına tayin edildiği güzel bir günde, manzaralı bir çimenlikte meclis kurdukları bir sırada takvasıyla tanınmış mübarek bir zat gelip yazarın eline bir kitap tutuşturur. Yazar; kitabın giriş ve sonuç bölümlerine göz attığında, Muhyiddin-i Arabî'nin Muhadaratü'l-Ebrâr ve Müsâmerâtü'l-Ahyâr adlı eseri olduğunu anlar. Meclistekiler kitaptan bir parça okumasını istediklerinde yazar kitabı rastgele açar ve Mesleme'nin İstanbul seferini anlatan bölüm çıkar. Yazar kitabın kendisine ait olmasını içten arzu eder; bunu hisseden zat eseri ona hediye eder. Dostları da bunun tercümesini ister. Nergisî haddi olmadığı halde dostlarının hatırı için teklifi kabul ettiğini söyler.

3.6.5.2.2.Mesleme'nin kumandan tayin edilmesi

Abdülmelik hilafete geçince ülkenin sınırlarını genişletmeyi düşünür. Kendisinin, ordunun başına geçerek merkezden ayrılması, dâhili karışıklıklara neden olacağı düşüncesiyle, komutanlığa oğlu Mesleme'yi tayin edip, ordunun toplanması için valilere ferman gönderir. Bu ferman üzerine herkes hazırlığını yaparak emredilen yerde toplanır. Abdülmelik ordunun yanına gelip bir konuşma yapar. Konuşmasında Mesleme'yi komutan tayin eder. Mesleme şehit olursa ardından komutanlığa geçecekleri ve diğer görevleri bir bir sıralar.

3.6.5.2.3.İslam ordusunun Ammûriye civarına gelmesi

İslam ordusu, Ammûriye civarına gelip konaklayınca kale komutanının savaşa hazırlandığı haberi alınır. Mesleme de adamlarını toplayıp bir nutuk irad eder ve ordusunu tanzim eder. Battal'ı öncü kuvvetlerinin başında ileriye gönderir. Bir düşman birliğine rastlayan bu kuvvetler, iki saatlik bir çarpışmadan sonra düşmanı mağlup ederler. Savaş bir gün bir gece sürer. Ertesi gün sağ cenahtan Abdurrahman bin Sa'sa'a ilk hamleyi yapar ondan sonra Abdu'r-rahman bin Cerir ve Muhammed bin Mervan yüklenirler. Ancak Muhammed bin Mervan'a bir ok isabet edince Mervan, çadırına dönmek zorunda kalır. Ondandır Muhammed bin El-Aziz ve

nihayet Mesleme hücumu geçerler. Düşman ordusunun sağ ve sol cenahı mağlup olunca var güçleriyle merkeze yüklenirler.

Şem'un yüz yirmi bin kadar asker ile merkezde dayanmaya çalışır. Ancak bir müddet sonra Battal, Şem'un'un kellesini getirince düşman ordusu dağılır. Kaleye sığınmak için kaçan düşmanları takip eden müslümanların kapıya dayandığını gören kaledekiler, savunmadan vazgeçip kalenin diğer kapısından kaçarlar.

Bir sonraki günün sabahı İslam ordusu kaleye giderek pek çok ganimet ve esir ele geçirir.

3.6.5.2.4.İslam ordusunun Tekfuriye Kalesi'ne gelmesi

Bizans imparatoru Alyon'un damadı olan Tekfur, Tekfuriye kalesinin önünde İslam ordusuyla savaşa tutuşur. Mesleme'nin gayreti ve Reça b. Hibban'ın çalışmalarıyla İslam ordusu toparlanır. Tekfur'un Mesleme'yi yaralaması İslam ordusunun bir bozgun yaşamasına neden olur. Tekfur öldürülünce düşman büsbütün bozularak dağılır ve müslümanlar rahatlıkla kaleye girip hesapsız ganimet elde ederler.

3.6.5.2.5.İslam ordusunun Simave'ye gelişi

İslam ordusunun geldiğini duyan Efrizun, adamlarıyla konuştuktan sonra kaleye sığınmayı uygun bulur. Kırk gün devam eden kuşatma boyunca karşılıklı olarak mancınıklarla atışır. Düşman, kaleyi teslim etmekten başka bir çaresinin olmadığını düşünürken, ihtida etmiş bir patrik, canının bağışlanması şartıyla kendilerine kapıyı açacağını bildiren bir mektubu, oka bağlayarak müslümanlara ulaştırır. Bunu üzerine gece açılan kapıdan askerleriyle birlikte içeriye giren Battal diğer kapıları da açarak ordunun kaleye girmesini sağlar. Gizli bir dehlizden kaçmayı başaran Efrizun ise Mesihkiye kalesine sığınır. İslam ordusu sadece dokuz kayıp vermiştir.

3.6.5.2.6.İslam Ordusunun Mesihkiye'ye yönelmesi

Kaçıp canını kurtaran Efrizun, Mesihkiye kalesine sığınmıştı. İslam ordusunun oraya doğru hareket ettiğini öğrenince öncü kuvvetlerinin komutanı olan Şammas'ın 80 bin asker ile İslâm ordusunu karşılamaya gönderir. İslâm ordusunu gafil avlayan Şammas, Simave'ye doğru geri çekilen Mesleme'yi takip ederek pek çok gaziye şehit eder. Nihayet Battal Gazi meydana çıkar, kılıcıyla Efrizun'un kellesini uçurur ve bir mızrağın ucuna takarak düşman ordusuna gösterir. Bunun üzerine maneviyatı kırılan düşman ordusu dağılır ve kimi öldürülür kimi esir alınır. Bu arada Mesihkiye kalesi

fethedilerek ordu altı ay müddetince orada konaklar. Oradan Şam'a kadar olan bölgede müslümanların hâkimiyeti sağlanır. Bu durum halifeye arz edilince cihada devam etmelerini ister, bunun üzerine Alyoş'un payitahtına doğru hareket edilir.

3.6.5.2.7.Ordunun Alyoş'un Karargâhı'na gelişi

Hükümdarının isminden dolayı tanınan ve başka bir şöhreti de bulunmayan bu küçük şehir, İslâm ordusuna mukavemet edecek güçte değildir. Alyoş, İstanbul'da imparatora müracaat ederek ondan yardım alır ve savaş için altı bin kişilik bir orduyu kalenin önünde savaşa hazırlar. Bir gün bir gece devam eden çarpışma neticesinde Alyoş öldürülür ve ordusu dağılır. Küçüklüğüne rağmen pek çok zenginlikleri içinde barındıran şehir ele geçirilir.

3.6.5.2.8.Mesleme'nin Kostantiniyye'ye yönelmesi ve Cami-i Kebiri inşası

İslam ordusu Peygamber Efendimizin fethini müjdelediği İstanbul şehrini fethetmek amacıyla gelip bu şehrin karşısında konaklar. Rum tarafında, gemi ve kalyonlarla birtakım asker su üzerinde dolaşarak müslümanların geçmesini engellemeye ve boğazı kontrol altında tutmaya çalışıyordu. Fakat İslâm ordusu, bunlara hiç itibar etmeyerek birçoğunu öldürerek süratle karşı tarafa geçmeyi başarır. Tam İstanbul hizasında iki fersah uzaklıkta bir yerde bir hisar ve ortasında da bir cami yapmaya başlarlar. Hatta bu cami hala Arap Cami'si diye bilinmektedir. Düşmanlar İstanbul kalesinin burçlarına kurdukları mancınıkla müslümanları kovmak ve uzaklaştırmak isterlerse de onlar fütursuz ve korkusuzca bağ bahçe dikmeye devam ederler. İslam ordusu orada tam yedi sene bekler. Her gün karşılıklı çarpışmalar olur, geceleri herkes kendi kalesine çekilirdi.

3.6.5.2.9.Mektubun sureti

Alyon'dan Arap emri Mesleme b. Abdü'l-Melik'e; memleketimi kuşattın, beldemi yakıp, pek çok patriklerimi öldürdün. Artık sabrım taşı, bütün Rumları toplayıp seni ve arkadaşlarını toptan imha etmeyi düşündüm; fakat sonra bu düşüncemden vazgeçerek seninle barışmayı uygun buldum. Böylece sen benden kurtulmuş olursun, ben de senden kurtulmuş olurum. Bu senin için daha iyidir. (Nergisî bu mektubu Arapça olarak kitabına kaydedip Türkçeye tercüme etmemiştir).

3.6.5.2.10. Uygun cevap

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Mesleme b. Abdü'l-Melik'den Rumlar'ın iti Alyon'a; adam toplamaktan bahsediyorsun. Gücün yetseydi yapardın; fakat - inşaallah- Allah seni helak edecektir. İşte Şam'dan takviye kuvvetleri geliyor. Hepsi de din ve Kur'an ehlidir. Seninle savaşmaktan ve cenneti kazanmaktan başka hiçbir dünyevi arzuları yoktur. Onlar ölümü, senin yaşamayı sevdiğinden daha çok seviyorlar. Barışa gelince, bu şehre girmedikçe memleketime dönmemeye yemin ettim. (Nergisî bu cevabî mektubu da Türkçeye tercüme etmeyip aynen kaydetmiştir.)

3.6.5.2.11. Kitabın hatimesi

Yazar hatime bölümünde bu eseri Şeyh'in kerameti ile tercümeyle muvaffak olduğunu söyleyerek, eserle ilgili güvenilirlik söylentilerine kulak asmaz. Hikâyelerin olayları bizzat yaşamış olan Abdullah bin Kays el-Hemedâni'ye isnat edildiğini belirten yazar, Şeyh'in bu rivayetinin daha sağlam olduğunu düşünmektedir.

Nergisî bu rivayetlerin güvenilirlik derecesini ispat gibi bir niyetinin olmadığını, sadece kitabı aslına uygun bir şekilde Türkçeye aktarmakla yetindiğini söyler.

Günahkâr bir kul olduğunu ve dua taleb ettiğini belirten bir beyitle kitabı bitirir.

3.6.5.3. Eserin nüshaları

Hamse-i Nergisî içerisinde biri nesih diğeri talik yazısıyla iki defa 1255'te Bulak'ta bir defa da 1285'te İstanbulda olmak üzere üç defa basılmış olan bu eserin 22 yazma nüshası vardır.²⁷ Bu yazma nüshalar; kütüphanesi ve tespit edilebilen istinsah tarihi ve müstensihisi ile birlikte aşağıda verilmiştir.

1. İst. Üniv. Ktp. TY. 1357/2, (İst. t. Rebi'ülahir 1064- ŞUBAT/MART 1654, Müst. Merâmi-zâde İbrahim Râmî b. Ahmed)
2. ----- TY. 3037/10, (İst. t. Cemaziyelahir 1107-Ocak 1696, Müst. Şeyh Mehmed b. Ali)
3. -----, 227, (İst. t. Safer 1138-Ekim 1725)
4. -----, 958/5
5. -----, 2609

²⁷ Çaldak, *Nergisî ve Nihâlistân'ı-(İnceleme Metin)*, s. 67.

6. -----, 2655
7. -----, 2985/2
8. -----, 3032/2
9. Halet Efendi (Sül. Ktp.) 1462/5
10. -----, 358/5 (İst. t. Recep 1100-Nisan 1689, Müst. Ahmed b. Mehmed)
11. Hamidiye (Sül. Ktb.) 1078/2 (İst. t. h.1072 - m.1662, Müst. Abdü's-Samed)
12. -----, 1078/1 (İst. t. Rebi'ülahir 1220-Temmuz 1805, Müst. Bezmî Hacı Halil b. İsa)
13. Esad Efendi (Sül. Ktp.), 2412
14. Lala İsmail Efendi (Sül. Ktp.), 415/4
15. -----, 735/6 (İst. t. Muharrem 1111/ 29 Haziran 1699)
16. Hüdayi Mahmut Efendi (Selim Ağa Ktp.), 1317
17. Hafid Efendi (Sül. Ktp.), 1057/3
18. Aşir Efendi Hafid Efendi Kısmı (Sül. Ktp.), 220
19. Beyazıt Umumî Ktp. 5499/5 (İst. t. 15 Muharrem 1251/12 Mayıs 1835, Müst. Seyyid Mehmed Es'ad)
20. Nuruosmaniye Ktp., 4286/1 (İst. t. 6 Ramazan 1112/14 Şubat 1701)
21. -----, 4969/5, (İst. t. Cemaziyelevvel 1075-Kasım/Aralık 1664 Müst. Bostan-zade Mehmed)
22. Musalla Medresesi Ktp. (Ragıp Paşa Ktp.) 152/7 (İst. t. Rebi'ülahir 1095-Mart/Nisan 684)

İKİNCİ BÖLÜM

**EL-AKVÂLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-GAZÂVÂTİ'L-MESLEME
METİN-DİZİN**

EL-AKVĀLÜ'L-MÜSELLEME Fİ-ĞAZĀVĀTİ'L-MESLEME²⁸

BİSMİLLĀHİRRĀHMĀNİRRĀHİM²⁹

Her seyyāh-ı çābü-k-pāy-ı maẓmūn-āşinā-yı ʿālem-i şîʿr ü inşā vü ʿayyār-ı maʿnā-peymā-yı dāniş- pīrā-yı cihān taḥrīr u imlāya ḳadem-nihāde-i geşt ü güzār-ı diyār-ı fesīḥatü'l-aḳḫār-ı müddeʿā olmak şadedinde evvelā, çemenistān-ı ihzīrār-yāfte-i ruşāfe-i behcet-fezā-yı dilden iḳtiḫāf itdigi gül-deste-i nev-reste-i ḥamd ü şenāyı berg-i sebz-i dervīşāne resminde ḫabla-i laʿlī-reng-i zebānla firistāde-i bārgāh-ı bāhiru'l-iclāl-i pād-şāh-ı memālik-i ebed u ezel ve mühdā-kerde-i āstān-ı sulṫān-ı muʿallā-cenāb-ı³⁰ lem-yezel ḳılmaḫ nuḫustīn edeb-i ḫarīḳa-i sūḫan-perverīdür. Ve her meddāḫ-ı nükte-furūş-ı āferīn-[Hf2a] rubāy-ı bī-pervā vü dāstān-perdāz-ı muntazam-edā³¹-yı selīḳa-āzmāya bir ḳışşa-ı pür-ḫişşeyi sebki-ḳāleb-ı ḫarz-ı nev-peydā ḳılıp müzdeḫim³²-i bu'l-hevesān-ı ışgā-yı uʿcūbehā-yı dehr-i kühen-sālde germ-sāz-ı hengāme-i ḳıl ü ḳāl olmak taşmīmīnde ibtidā³³ şeh-beyt-i bedīʿu'l [H2a] -insicām-ı ḥamd³⁴ ü sipās-ı berāʿat-libās ile ser-āğāz³⁵ itmek evvelīn deʿb-i maʿreke-ārāyān-ı belāğat-güsterīdür. (Nazm):³⁶

Ey tu be-hemīn-şifat sezāvār

Nām-ı tu girih-güşā-yı her kār

Tā cān buvedem ümīdvārem

K'ez ḥamd-i tu dil tehī ne-dārem

[D3] Āmennā³⁷ bu muḳaddeme-i dil-pesend-i müsteḫsenü'l-feḫvāyı ʿünvān-ı menāşīr-i maḳālāt-ı ʿibret-nümā ḳılmaḫ yalnız nükte-[B3] sencān-ı nāzik-edānuñ

²⁸ El-aḳvālū'l-...-Mesleme: Ġazāvāt-ı Müselleme-i Cenāb-ı Mesleme B, Ġazāvāt-ı Mesleme D, - H

²⁹ Bī'smi'llāhi'r-rāhmāni'r-rāhim: - N, B, H

³⁰ āstān-ı sulṫān-ı muʿallā-cenāb: sulṫān B, D

³¹ edā:ārā B

³² müzdeḫim: ḫurde-himem Hf

³³ ibtidā: ibtidāsında Hf

³⁴ ḥamd: - N, H, D

³⁵ ser-āğāz: āğāz Hf

³⁶ Meʿūlü Meʿāʿilün Feʿūlün

³⁷ āmennā: ammā B

‘ādet ü sünneti degül, ebced-hvān-ı mekteb-i tekellüm olan efrād-ı benī-ādemüñ belki zerrāt-ı hijdeh hezār ‘ālemüñ farīza-i zimmet-i himmetidür. (Beyt):³⁸

Tesbīh-i ḥamd ü neşr-i şenā-yı tu mī-küned

Der-kūh seng-rīze vü [N2a] ber³⁹-şāh-ı gül şabā

(Neşr): Velī heyhāt benüm gibi rācil-i süst-rev ü za‘ıfı’l-ḥareke bu hızm̄et-i ‘amīmü’l-berekeyi ḥaḳḳ-ı edā ile mü‘eddā kıılmağa nihādında meleke-i iḳtidār ḥiss idüp ittikā-yı ‘aşā-yı [Hf2b] kilik-i sütürde-pāy ile ser-rāh-ı süḥanverīye leng ü lūk vaż-ı ḳadem itmekle kendüde mübārizān-ı heycāgāh-ı feşāḥat olan tekāver-süvārān-ı tīz-cünbüş-i miżmār-ı belāgat gibi tayy-ı feyāfī-i şenā-kārī-i Bārī’ye isti‘dād teşavvur eyleye ve tıfl-ı nev-āmūz-ı heycā-nā-şinās-ı ṭab‘um bu teleclüc-i ḥumḳ⁴⁰ u ḡabāvetle ke-mā yenbeḡi ifşāh-ı kelime-i taḥmīd-i Rabb-i Mecīd’e ḳādir olup birkaç şāḥ u saḳīm lafz-ı nā-dürüst ü edā-yı rekīk-i nā-çesbāne [H2b] tertīb-i şütür-gürbe virmekle ḳā‘ide-i esātize-i daḳīḳa-bāf-ı destgāh-ı selāset⁴¹ üzre ḳabül-ı Mevlā’ya lāyık ḥamd u sitāyiş ile ārāyiş-fezā-yı dībāce-i maḳāl olub pey-rev-i pīrān-ı ṭarīḳat oldum diye⁴² (Nazm):⁴³

Ḥvāhem be-sitāyiş-i tu būden

Men ḥūd çı tevānemet sütüden

Hem tu⁴⁴ dil-i pāk diḥ zebān hem

Der-midḥat-i ḥiş u belki cān hem

Tā güyed zıkr-i tu be-temyīz

Tenhā ne zebān ki cān u dil nīz

³⁸ Meḡülü Fā‘ilātü Meḡā‘ilü Fā‘ilün

³⁹ ber: der N

⁴⁰ ḥumḳ: ḥaşr N, D, H, ḥaşar u ‘ıyy Hf

⁴¹ selāset: melāmet H

⁴² diye: diyebile N, H, Hf

⁴³ Meḡülü Meḡā‘ilün Fe‘ülün

⁴⁴ hem tu: Hem B, ne bes dil-i pāk men zebān hem D

[D4] İMTİZÂC-DÂDEN-İ ŞEKKER-İ ŞÜKR-İ HUDÂ-RÂ BÂ-ŞEHD-İ MUŞAFFÂ-
 YI [Hf 3a] MİDĤAT-İ ĤAYRU'L-VERÂ ⁴⁵VÜ ĤÜŞ-BÛ SÂĤTEN-İ ŞERBET-İ
 ŞİRİN-MÛDDE'Â BE- GÛL-ÂB -İ⁴⁶ ŞENÂ-YI ÂN⁴⁷ AŞĤÂB-I BÂ-ŞAFÂ
 ŞALLALAHU 'ALEYH VE 'ALÂ ÂLİHİ'Z-ZEKİYYÂ⁴⁸

İlâhî, sen ol müstagnî-i perĥâş u ceng mâlikü'l-mülk-i kibriyâ-evreng, tırâzende-i
 minâ-serây-ı firûze-reng,⁴⁹ mâhî-i jeng-i⁵⁰ vücûd-ı ehl-i nîreng, üstüvârî-bahş-i sâ'id-i
 pür-zür-ı Ķahramân u peşeng, fermân-fermâ-yı bî-tereddüd ü tela'süm, tākāt-rübâ-yı
 Ĥüsrevân-ı bâhiru'l⁵¹ -tecessüm, rāhat-efzâ-yı [N2b] melhûfân-ı müsteĥıkkı'l-
 terahĥumsın ki esrâr-ı bedîĥiyu'z-zuhûr-ı kazâ vü kader müsâmere⁵²-i muĥayyiru'l-
 'uĥûl-ı irâdetüñden⁵³ bir semer ve âsar-ı muĥakkıku's-şudûr-ı ĥayr u şerr maşdar-ı
 meşiyetüñden müştak birer⁵⁴ fi'l-i mu'teberdür. Ĥudâyâ, mebâĥiş-i mu'cizü'n-
 neĥârîr-i ulûhiyyetüñ zebân-zede-i taĥkîk itmek kağı müfliĥ-ı nâdire-senc-i
 sedîdü'l-efkârüñ maĥdûr-ı nâtika-i müşkil-güşâsıdır. Meger Cenâb-ı Muĥammedü'l-
 Muştafâ ola [H3a] şalla'llâhü 'aleyhi ve sellem⁵⁵ (ŞİT):⁵⁶

Şalli 'aleyhi ve 'alâ âlihî

Mâ-zahera'l-ĥubbu 'alâ vâlihî

Perverdigarâ, mesâ'il-i müskitü'l-büleğâ, şu'ün-ı ĥazret'üñ müfâd-ı elsine-i ĥâliye vü
 ĥâliye [Hf3b] ĥılmaĥ kağı mu'ciz-gû-yı rumûz-âmûz-ı [B4] faşîĥu'l-aĥvâlüñ
 meysûr-ı mu'abbire-i 'ibret-nümâsıdır.⁵⁷ Meger şahb-i güzîn ve âl-i bâ-şafâ ola.
 (Beyt):⁵⁸

Bâd berâysân zi-Ĥudâ-yı Vedûd

Her nefes envâ'-ı senâ vü dürûd

⁴⁵ midĥat-i ĥayru'l-verâ: müşaffâ-yı medĥ-i cenâb-ı Muştafâ N

⁴⁶ gül-âb: kelimât B, D

⁴⁷ ân: âl N, H, Hf

⁴⁸ şalla'llahu 'aleyhi ve 'alâ-âlihî'z-zekiyyâ :- B, D, H, Hf

⁴⁹ - : güdâzende-i minâ-yı keder-nümâ- yı derûn-ı freng N

⁵⁰ ejeng: zeng Hf

⁵¹ bâhir: ĥaviyy N

⁵² müsâmere: müsâhede Hf

⁵³ irâdetüñden: ceberütüñden N

⁵⁴ müştak birer: bir N, B, D

⁵⁵ "şalla'llâhü 'aleyhi ve sellem": - N, D, H, Hf

⁵⁶ Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

⁵⁷ 'ibret-nümâsıdır: nümâsıdır N, B, D

⁵⁸ Müfte'ilün Müfte'ilün Fe'ilün

(Neşr): Hakkā ki ol yeke-süvār-ı mızmar-ı “Sübhāne’llezī esrā”⁵⁹ ve güy-rübāy-ı ser⁶⁰ -meydān “İn Hüve illā vahyün yūhā”⁶¹ Sultān-ı memālik-i risālet, tuğrā-yı şahīfe-i celālet, maḥcūbe-güşā-yı perde-i ğayb, gencūr-ı ḥazīnehā-yı lā-rayb [D5]

cenāb-ı kudsī-me’ābına ki mantūka-i neşīd-i

⁶² *‘Ale’l-Muştafe’l-vazzāhi vechen Muhammed*

‘Aleyhi kitābü’l-ḥakkı bi’l-ḥakk-ı nāzil

mübeyyin-i keyfiyyet-i şudūr-ı iltifāt u maşdüḳ-ı da’vā-yı fahr u mübāhāt olur. Şavb-i dergāh-ı raftı’u’l-cenāb-ı şamedī’den mühdā olan Furkān-ı Mecīd, ḥāvī olduğu esrār-ı ğarībe-i va’d ü va’id ve āsar-ı ‘acībe-i tevḥīd ü temcīd ve aḥkām-ı lāzımu’l-inkıyād-ı ğazv ü cihād ve umūr-ı vācibü’l-ımtişāl-i nizāl u tırād ve sā’ir mevḳūf-ı tenbīh ü ifāde olan tefāşil-i işārāt-ı [Hf4a] müstevcibü’s-sa’ādātı eblağ-ı vücūh üzre ma’nā-talebān-ı rüşd ü sidāda iblāğ ve herkesün ḥavşala-i isti’dādı güncāyiş- [N3a] pezir olduğu mertebe nefāyis-i ‘ulūm-i İlähiyye’yi⁶³ ev’ıye-i fehm ü idrāklerine ifrāğ [H3b] idüp ke-mā yenbeği icrā-yı merāsım-i ümmet-perveriden şoñra mantūka-i (Ene nebiyyü’s-seyf)⁶⁴ ile na’ra-zen-i meydān-ı mübāhāt olub defe’āt ile bi’z-zāt cism-i ‘urūḳ u a’sāb-ı rü-siyehān-ı güm-kerde-rāh için ihtiyār-ı külfе-i cem’i sipāh ve irtikāb-ı zaḥmet-i ‘azm-i meşāffgāh eyledi. Ve ber-muḳtezā-yı

(İnne’r-Rasūl le-seyfün yüsteza’u bih Mühennedün min suyūfi’llāhi meslūl)⁶⁵ şamşama-i ser-şikāf-ı müferriḳu’l-hāmeyi gerdem-i ru’ūnet-medār-ı ‘abede-i eşnāma ḥavāle ve seyl-i ‘aremrem-i ‘asākir-i nuşret-me’āsir-i İslāmiyye’yi deryā-mişāl mülk ü diyār-ı ‘anede-i kem-nāma⁶⁶ isāle itmekle sāḥa-i gülzār-ı Ḥicāz’dan ḥas u ḥār-ı vücūd-ı eşrār-ı bed-kirdārı izāle kılup mehebb-i dehān-ı mu’ciz-beyānından vezān olan⁶⁷ şabā-yı ma’nā-yı (Fa’ḳtülūhüm ḥaysü vecedtümūhüm)⁶⁸ ḥıttā-i muḳaddese-i Yeşrib’den mehl-i sehl içre [Hf4b] resīde-i çār-cihet-i meşriḳ u mağrib ve ol nesīm-i

⁵⁹ “Tenzih o subhana ki götürdü...” İsrā 17/1

⁶⁰ ser: - Hf

⁶¹ “Onun konuşması, ancak kendisine bildirilen vahiyden başka bir şey değildir.” Necm 53/4

⁶² Fe’ülün Mefā’ilün Fe’ülün Mefā’ilün

⁶³ ilāhiyye’yi: ledünniyeyi N

⁶⁴ “Ben kılıç peygamberiyim”, Hadīs-i Şerīf

⁶⁵ Ka’b B. Züheyr, Kaside-i Bürde

⁶⁶ ‘asākir-i ... kem-nāma: cüş-ı deryā-ḥurūş-ı İslāmiyye’yi mülket-i kaydāfe şirke N

⁶⁷ olan : - B

⁶⁸ “...onları nerede görürseniz öldürün...” Nisa 4/89

gül-bîz-i nefes-i Peyğamberî, meşâm-ı ehl-i Hüda'ya nefha-resân-ı revh u rāhat ve derûn-ı hevâ-perestân-ı ehl-i veğâda⁶⁹ şu'le-fürûz-ı derd ü miñnet olmağla, bed-bahtân-ı müşrikînüñ hānumân-ı şabr u qarārların muğarrib oldığı dā'ıye-i hużûr-ı “Hızbu'llāhi gālib” olmuşdur. (Nazm):⁷⁰

Muhammed k'aşl-ı hestî şüd vücûd'eş

Cihān kerdî zi-şâdirvân-ı cûd'eş

[H4a] *Çerâğî rûşen ez-nûr-ı Hudâyî*

Cihān-râ dâde ez-zulmet rehâyî

[B5], [D6] *Dem-i hulq'eş ki cān dâde Arab-râ*

Fürû-geşte çerâğ-ı Bû Leheb-râ

Geh'eş āhû sūhan güfte gehî şîr

Gehî huccet zebān ü gāh şemşîr

Ber-ehl-i uqtülû rānde gāzab-râ

Be-levh-ı fe'stekım hānde edeb-râ

Zi-devlet mendi baht-ı cihān-gîr

Nevā-yı⁷¹ Şer kerde āsmān-gîr

Revān bādā be-d-ü ez-ıarf-ı ümmet

Dem-ā-dem şad [N3b]selām u şad tehiyyāt

Kezālik hulefâ-i erba'a ki fürûğ-ı rey-i cihān-pîrâ-yı şeb-çerâğ-hāşiyetleri münevver-sāz-ı çār-cihet-i âlem olmağa tîğ-i celî-ziyâ-yı âlem-güşâ-yı hürşîd-

⁶⁹ ehl-i veğâda : veğâda B, D, H

⁷⁰ Mefâilün Mefâilün Feülün

⁷¹ nevā-yı: livā-yı Hf

izāpatleri şucle-zen-i hârmen-i hayât-ı Siyāvūş ve ʿömr-güdāz⁷²-ı Rūyīn- [Hf5a] ten ü Güstehem ve pençe-i saht-āvīz-i ciger-şikāf-ı himmetleri efser-rübā-yı Efrāsiyāb ve kemer-güsül-i Rüstem ve naʿra-i cihān-gīr-i şāpīka-teʿsīr-i raʿd-heybetleri⁷³ zehre-güdāz-ı şīr-i ecem ve üştülüm-endāz-ı derūn-ı Hüsrev ü Cem'dür. (Beyt):⁷⁴

Der-şaf-ı heycā çü girīv āverend

Raʿşe be-ser-pençe-i gīv-āverend

(Nesr): Herbiri nevbet-i nigeḥ-bānī⁷⁵-i gülistān⁷⁶-ı Hılāfetde meʿmūrī-i⁷⁷ çār-bāğ-ı mülk ü millet bābında bir yüzden bezl-i gencīne-i himmet ve bir tarīkle şarf-ı ser-māye-i vüsʿ u kudret kırup ser-çeşme-i deryā-kıyās-ı fazl-ı Peygamberī'den iğtirāf itdikleri reşāḥāt-ı fuyūzāt ile tarāvet-efzā-yı çemen-zār⁷⁸-ı dīn ve taqviyet-nümā-yı bün ü bīḥ-ı şecere-i şābitü'l-aşl-ı [H4b] şerʿ-i metīn olup mincel-i süyūf ü ḥenācır-i ḥenācır-maḥar ile müşrikīn-i⁷⁹ bed-āyīnūñ şevk-i lāzimü'l-ḥakk-i vücūd-ı bi-nefʿ ü sūdların bürīde ve dest-i himmet-i İskender-pesend ile bisāt-ı āsāyiş⁸⁰ ü ḥuzūrların neverdīde kıldılar. Ve tevsīr-i ḥimā-yı maḥmiyyetü'l-cevānib-i dārü'l-emn-i İslāmiye bābında teşmīr-i sāk-ı ihtimām idüp⁸¹ dāmen-i ʿālemiyānı dest-i televvūş- [D7] resān-ı [Hf5b] ehl-i ʿudvāndan⁸² tehlīş için taraf taraf merdān-ı cedel-dost-ı kin-sitānı⁸³ techīz ü irsāl ve gürūh-ā-gürūh şucʿān-ı mübāreze-kār⁸⁴ -ı düşmen-şikār-ı ḥaydariyyü'ş-şiyāl⁸⁵ firistāde-i diyār-ı ehl-i ḍalāl ve musallaḥ-ı emākin-i müsteʿiddü'l-istīşāl-ı erzāl kıлмаğla, zemān-ı ḳalilde ekşer ʿirāz-ı fesīḥatü'l-eknāf⁸⁶-ı cihān dāḥil-i ḥavza-i taşarruf-ı Hūdā-perestān [N4a] olup cünūd-ı müʿeyyede-i

⁷² ʿömr-güdāz: ʿömr-güzār B, D

⁷³ raʿd-i heybetleri: zelābetleri N

⁷⁴ Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün

⁷⁵ nigeḥ-bānī: nigeḥ-dārī N

⁷⁶ gülistān: gülşen-serāy N

⁷⁷ - : fezā N

⁷⁸ zār: - B, D

⁷⁹ müşrikīn-i: - Hf

⁸⁰ āsāyiş: ārāyiş H

⁸¹ idüp: - B

⁸² ʿudvāndan: ʿadāvātda Hf

⁸³ dost-ı kin-sitānı: düşmen-sitānı B, D

⁸⁴ mübāreze-kār: mübāriz-kār B, D

⁸⁵ ḥaydariyyü'ş-şiyāl: - B, D, Hf

⁸⁶ eknāf: eḥrāf N, H, Hf

perhâşgerân-ı kavıyyü'l-ıkalb-i sedîdü'l-cenâbuñ^{87 88} âşâr-ı 'azîmet-i şâdıkaları ki
 âsüdegî-i⁸⁹ ebrâr u ahyârdan⁹⁰ ser-nâme-i tevârîh-ı rûzgâr olup ser⁹¹-nâme-nüvîs-i
 kazâ evvelâ bî bâk revân-ı meydân⁹²-ı ğazâdan şudûr iden hâlât-ı şaf-derâne ve
 hamelât-ı Rüstemâneyi sebt-i şahâyif-i devrân ü pîrâye-i ğuş-i hüş-i 'ibret-şinevân-ı
 [B6] hengâmegâh-ı âhîrî'l-zamân kıldı. (Nazm):⁹³

Çâr yâr'eş be-çâr süy-ı yakîn

Çâr rûkn ü cihât⁹⁴-ı şuffa-i dîn

Ân bozargân ki hem-nişîn-i vey'end

Rîze-çîn-i kenâr-ı hân-ı vey'end⁹⁵

[H5a] *Her yekî sırr-ı sermedî dârend*

Z'ân ki nûr-ı Muhammedî dârend

Ân ki pâkend ü pâk-kîşânend

[Hf6a] *Radıya'llâhü 'anhüm îşânend*

BEYÂN-I MÜCİB-İ TAHRİK-İ MIŞKAB-I KILK-İ HÜŞ-NÜMÂ BERÂ-YI⁹⁶-

PERDÂHT-İ GEVHER-İ Zİ-ĞADR-İ MÜDDE'Â

Dâ'ıye-i müretteb-sahten-i târ ü pûd-i sühen ve bâ'ıs-ı nesc-i dîbâ-yı mühelhel-i⁹⁷
 ma'nâ-yı dâstân-ı kühen, bu hâl-i sûtüde-me'âl olmuşdur ki, nüvîsende-i in-sevâd ve
 mütercim-i hikâye-i şahîhu'l-ısnâd, faķır-i âzurde-derûn-ı münkesiru'l-fu'âd, şürîde-i
 ser-der-hevâ-yı sebû-hâne-i telâşî lâ 'übâlî-i bî-bâk ü âlüde-i bî-tehâşî nâ-murâd-ı
 ümniyye-düşmen⁹⁸ der-be-der-i şad-küy u zânü-zen⁹⁹-i seccâde-pîrâ-yı zâviye-i şabr

⁸⁷ cenâbuñ: cenânuñ B, D, Hf

⁸⁸ - : dâhîl-i huñüt-ı ehl-i îmân oldı N, H-

⁸⁹ âsüdegî-i: medâr-ı ten-âsüdegî-i N, H, Hf

⁹⁰ ahyârdan: ahyârdır N, H, Hf

⁹¹ ser: şeh N, H, Hf

⁹² meydân: peykerğâh N

⁹³ Fâ'ilâtın Mefâ'ilün Fâ'ilün

⁹⁴ cihât : çihâr N, H, Hf

⁹⁵ Bu beyit B ve D nüshalarında bulunmamaktadır. Rîze-çîn... vey'end : Rüşen ez-pertev-i yakîn-i vey'end Hf

⁹⁶ berây: be B

⁹⁷ dîbâ-yı mühelhel: mühelhel-i dîbâ N, B, H, Hf

⁹⁸ düşmen: temennî H

u sükûn maştaba-ārā-yı ħum-gede-i [D8] ʿışķ u cünûn ber-bād-kun-ı ħurmen-ı ser ü sāmān ber-ṭaraf-sāz-ı külfet-i fehm ü izʿān sebū-şiken-i mey-ĥāne-i ʿaql u hūş, ser-nigûn-sāz-ı peymāne-i ʿış u nūş pā-keşide-i bezmgāh-ı şevķ u şādī ĥūş-nişīn-i kenāre-i nā-murādī (Beyt):¹⁰⁰

Ez-Ĥudā ümmīdvār-ı bād-ı feyz-i aķdesī

Kūşe-gīr-i ravza-i luṭf-i İlāhī, Nergisī

(Nesr): Gāh riyāz-ı İrem-kirdār-ı ʿālemde nesīm-i iltifāt-ı kibār ile güşāde-dil ü [Hf6b] şüküfte-derûn ve gāh gülşen-i behcet-fezā-yı [N4b] mecālis-i ehl-i dilden inķitāʿ ile pā-māl-i dehr¹⁰¹-i denī vü dūn, gāh şeb-nem-i kerem-i Ĥātem-nihādān-ı meĥādīm ile ṭarī vü reyyān ve gāh semūm-ı ķahr-ı bī-raġbetī [H5b] ile hem-reng-i berg-i ĥazān¹⁰² ve gāh cāy-gīr-i kūşe-i destār-ı iʿtibār ve gāh maķĥūr-ı¹⁰³ dest-i sīlīzen-i rüzgār manend-i heşīm-i nāçiz¹⁰⁴ ĥāksār olup (Mışrā):¹⁰⁵

Fe-yevmün ʿaleynā ve yevmün lenā

(Nesr): İnķilābından rehāyī teşavvurı ile tābīʿ-i muķtezā-yı devr-i ʿacāyib-zāy iken żarūret-i ķaĥṭ-ı ricāl ĥasebiyle dehr-i dūn¹⁰⁶-perver ṭarīķa-i celīle-i ķazāya idĥāl itmekle ekşer-i¹⁰⁷ ʿömr-i ber-bād-dāde-i mülāzemet-i ĥızmet-i şanādīd-i elmaʿ-ı nijādān-ı rüzgārda güzār idüp, her gāh sāniĥa-i ķārgāh-ı ĥayāl olan evĥām-ı bī-meʿāl-i ķāmrānī, bī-renciş-i bāzū-yı teķayyüd mināşsa-i zuhūrda cilveger bulunur idi. Belki niçe meʿānī-ı emānī-ı müstebʿadü'l-ĥuşul, henüz müsvedde-i teşavvurda nigāşte-i kilk-i mütefekkire¹⁰⁸ olmadın şaĥāyif-i vuķūʿ ve teyessürde beyāz olmuş¹⁰⁹ görünür idi. İttifāķen, ṭarīĥ-i şelāsīn u elf'de ĥükümet-i ķazā-ı Mostār ile ķām-kār olup, [Hf7a] ol mināşsa¹¹⁰-i medīne-nümāyişde bir müddet [B7] āsāyiş niyyeti ile beş-ı būriyā-pāre-i iķāmet olunduķda, reviş ü muķtezāsı meşreb-i faķīr-i meşģale-

⁹⁹ zān ü zen: deber-zen N, H, Hf

¹⁰⁰ Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

¹⁰¹ dehr: her N, H

¹⁰² berg-i ĥazān: bād-ı ĥazān Hf

¹⁰³ gāh maķĥur-ı: - Hf

¹⁰⁴ manend-i heşīm-i nāçiz: heşīm Hf

¹⁰⁵ feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

¹⁰⁶ dūn: denī N

¹⁰⁷ - : evķāt N, H, Hf

¹⁰⁸ mütefekkire: müfekkire B

¹⁰⁹ olmuş: - H

¹¹⁰ mināşsa: ķaşaba N, H, Hf

düşmene muvāfık gelüp āb ü hevāsı dimāğ-ı efsürdeye medār-ı küt u kuvvet ve nesīm-i şabāsı dil-i pejmürdeye māye-i ravḥ u rāḥat göründi. Ḥaqqā ol diyār-ı bihişt-āşāruñ her küşesi bir şahn-ı şafā ve her tarafı mesīre-i dil-güşā finā-yı bī-fenāsı ḥıyābān- der-ḥıyābān [H6a] ve gülşen-der-gülşen şahrā-yı cān-fezāsı gülistān-der-gül-istān ü çemen-der-çemen miyān-ı ḥadāḥ-ı pür-şekāyıkında enhār-ı ğam-fersā-yı keder-şuyı cārī vü revān şahn-ı riyāz-ı bā-ḥıyāzında nesīm-i şabā-yı rūḥ¹¹¹-efzā-yı müşğīn-būyı hem-vāre vezān olmağla, nümū-dār-ı ravza-i [N5a] Rıḍvān ıtlākına sezā bir cāy-ı ğam-fersā-yı tarab-fezā idi. [D9] (Şi'r):

*Ve mā'ün 'ale'r-razrāzı yecrī ke'ennehū
Şafāyihū¹¹² tibrin kad sübikne cedāvilā*

*Ke'enne bihā¹¹³ min şiddeti'l-ceryi cinnetün
Fe-ḳad elbesethünne'r-riyāḥu selāsilā*

El-ğaraż, devāḥ-ı ḳş ü şafā müheyyā ve levāzım-ı şevḳ u tarab. (Mışrāc):¹¹⁴

Heme ber-vech-i [Hf7b] kemāl'est kemā lā yehfā

(Nesr): iken me'lūf-i şoḥbet-i ḥayāt-baḥşı oldıgum meḥādīm-i kirāmuñ firāḳ-ı meclis-i rūḥ-efzāları mücib-i inḳıṭā-ı ser-rişte-i ḥayāt ve müstelzim-i vedāc-ı cemīc-i meserrāt olub reh-zenān-ı ṭuruk-ı rāḥat olan ḥarāmiyān-ı ḥasret-i derūndan ne miḥmān-ḥāne-i cāna müsāfir-i tāb ü ṭāḳat gelür ve ne dervāze-i ribāṭ-ı arzū dest-i ye's ü ḳanūṭ ile ber-beste olur idi. (Nazm):¹¹⁵

*Şebem bā-yād-ı ān ārāmiş-i cān
Ne-gerded āşnā müjgān-be-müjgān*

*Hem-āğüşend der- 'ahd-i firāḳeş
Şikāf-i dāmen ü çāk-i girībān*

¹¹¹ rūḥ: cān N

¹¹² şafāyihū: şahāyifün B

¹¹³ bihā: hā B

¹¹⁴ Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fa'lün

¹¹⁵ Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Bu ıztırāb u ārzū-mendī-i şoḥbet-i¹¹⁶ evliyā-yı ni‘met ile serserī vü ḥayrān¹¹⁷ herze-gerd-i eṭrāf ü beyābān olup (Beyt):¹¹⁸

*Eṭrāf-ı deṣti geṣt ü güzār itdigüm budur*¹¹⁹

*Dīvāne gönlüm egleyecek bir yer isterin*¹²⁰

(Neşr): [H6b] diyerek hergün bir küşede teşhiz-i ḥātır-ı zāre qarār virilmişidi. Yevmen mine'l-eyyām tarīka-i mu‘tād üzre ba‘zı gam-güsārān ile şahn-ı çemenzāra varılup bir küşede seccāde-i şad-pāre-i ārām-ı yek-sā‘at güsterānide [Hf8a] kılınduḡda şulehā-yı kaşabadan mazanne-i kerāmet bir bābā-yı şaf-nihād-ı pāk-siret teşrīf-i encümen-i faḳīrāne kılup destüme mānend-i cām-ı şarāb, bir tuḥfe kitāb-ı müsteṭāb şundı ki keyfiyyet-i müşāhede-i hey‘et-i neşāṭ-baḡş-ı kesel-güdāzı¹²¹ dimāḡ-ı mürde-i şad-sāleyi neşve-dār-ı ihtizāz eyler. [D10] (Şi‘r):

[B8] *Kitābün lev te‘emmelahu darīr*

Le-‘ade kerīmetāhü bi-lā irtiyāb

(Neşr): Kemterīn vaşf-ı şerīfidür.¹²² İstifsār-ı mevzū‘ u māhiyyetine raḡbet gösterilmekle, küşe-i benān-ı teḳayyüd ter-¹²³ sāḡte kılunup¹²⁴ fātiḡa vü ḡātimesine imrār-ı [N5b] nazar için taḳlīb-i şaḡāyif olunduḡda ḡazret-i sultānū’l-meşāyih ve’l-evliyā, ferīdü’d-dehr ve’d-dünyā **Muḡyī’d-dīn el-‘Arabī** ḡuddiset esrāruhū te’līfāt-ı mu‘teberesinden **Kitāb-ı Müsāmere** idüḡi mu‘āyene olunup¹²⁵ te‘alluḡ-ı şamīmī ve iştiyāḡ-ı ḡadīmī büsīde vü ber-sīne keşide olmasın icāb itmekle derün-ı ḡarīf-i semāḡat-pīşede āşār-ı dil-i rubūdegī-i faḳīrden nev‘-i te‘eşşür peydā olup ve ol dīrine ma‘şūḡ-ı cān ü dilüñ āḡūş-ı istişḡāba gelmesi bābında kerāmet-i [Hf8b] şeyḡ-ı ‘ālī-rütbe ye mürāca‘at olunup rüḡāniyyet-i ḡazret-i velāyet-penāhiye¹²⁶ taḡdīm-i niyāz-mendī-i müstmendāne olunduḡı [H7a] pertev-endāz-ı ḡalb-i āḡāḡ olmaḡla, īşār-ı kitāb-ı celīlü’l-‘itibārda meslūbü’l-iḡtiyār olup fi’l-ḡāl nihāde-i pīş-taḡte-i ihdā kıldı.

¹¹⁶ şoḡbet-i: - Hf

¹¹⁷ ḡayrān: ser-gerdān N

¹¹⁸ Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

¹¹⁹ budur: bu kim Hf

¹²⁰ eṭrāf... isterin: - N

¹²¹ kesel-güdāzı: keder-güzārı B, keder güdāzı D, Hf

¹²² kemterīn vaşf-ı şerīfidür: - N, H, B, Hf

¹²³ benān-ı teḳayyüd ter-sāḡte: beyān-ı taşdır sāḡte Hf

¹²⁴ kılunup: kılup H

¹²⁵ -: berāy-ı B, D

¹²⁶ velāyet-penāhiye: risālet-penāhiye Hf

Bu mevhibe-i İlähiyye vü laṭife¹²⁷-i ğaybiyyeden bir mertebede sürür u inbisât reh-yâb-ı derün-ı pür-neşât oldu ki, taḳbîr-i keyfiyyeti maḳdûr-ı zebân-ı faşîhu'l-beyân-ı yerâca¹²⁸ degüldür. Hızzâr-ı meclis kitâb-ı mezkûruñ bir maḥallinden niyâz-mend-i kırâet olmağla, ḳalâ ṭarîkı't-tefeṭül, fetḥ-i şahâyif ü evrâḳ olunduğda ittifaḳen, zemân-ı salṭanat-ı ḳAbdü'l-Melik'de ki tarîḥ-i hicret'üñ altmış beşi'nde mesned-ârâ-yı emâret olmuştur; ḳasâkir-i muvaḥḥidînüñ Maḥmiyye-i Ḳoştanṭiniyye'yi mevṭî-i bād-pâ-yı himmet kıllup hışn-ı ḥaşm-i Ğalaṭa'ya ve ḥâlen şahn-ı laṭifinde vâḳıḳ ḳArab Câmîci dinmekle müteḳâref olan ḳibâdetğâh-ı şerîfe ṭarḥ-endâz-ı ḳimâret oldukları ve serdâr-ı cünûd-i mübâreze-kâr-ı İslâmiyye olan **Mesleme Bin ḳAbdümelik** himmeti ile taḥt-nişân-ı dârü'l- [Hf9a] mülk-i İstânbül olan Alyon-ı tire-derünü, mültezim-i ḥarâc u bâc itdükleri kışşa-i pür-ḥişşe vürüd idüp, ol cevâhir-i girân-behâ-yı ḥikem ü ḳiber ḳurṭa-i ğüş-ı hüş-ı müstemiḳin kıllunduğda, şükrâne-i neyl-i kitâb olmağ için aḥvâl-i mezkûrenüñ nesâḳ-ı [N6a] Türkiyâne üzre ifrâğ-ı ḳalıb-ı terceme kıllınmasına baştı ikdâm ve izḥâr-ı şevḳ-ı tâmm itdükleri cihetden, ḥadd-i [H7b] bendegî degül iken isḳâf-ı murâd-ı aḥbâb vâcib ve iltimâs-ı emr-iltibâslarına muḥâlefet nâ-münâsib görölüp bu vech üzre¹²⁹ naḳl-i¹³⁰ mıştar tebyîz olundu.¹³¹ Ve bu ḥikâye-i şahîḥa-i ḳibret-şîḳâruñ [D11] vuḳûḳı, mecmaḳun ḳaleyh-i kibâr mer-tebe-i şuyûḳı maḳlûm-ı nâdire-sencân-ı rûzgârdur. Lâkin ruvâtuñ baḳzı mübâleğâ ve baḳzı âḥarı müsâmeḥâ idüp Ḥazret-i Şeyḥ-ı Büzürgvâr-ı sedîdü [B9] 't-temyîz¹³² “ḳaddesene'llâhü bi-sırrıhi'l-ḳazîz” ḳanḳane-i şîḳât¹³³ ü ruvât ile biḳz-zât muḥârebât-ı mezkûrede mevcûd olan ḳAbdu'llâh İbn Ḳaysi'l-Hemedânî'den naḳl itmekle, şâḳibe-i iştibâhdan maşûn ve kemâl-i şıḳḳ u sidâda maḳrûn eşaḥḥ-ı [Hf9b] rivâyet olmağın **El-Aḳvâlü'l-Müselleme fî Ğazâvâti'l-Mesleme** diyü tesmiye revâ görüldü. İmrâr-ı nazardan istinkâf itmeyen ecille-i eşrâf-ı ḳamîmü'l-eltâfdan mutezarrıḳ-ı mesṭûldur¹³⁴

¹²⁷ laṭife: ḳaṭıye N

¹²⁸ yerâca: -Hf, H, B, D

¹²⁹ vech üzre: vechle Hf

¹³⁰ - : bil N

¹³¹ olundu: olmağ lazım geldi N

¹³² sedîdü't-temyîz : bahirü'l-temyîz N

¹³³ şîḳât: niḳâb H

¹³⁴ mutezarrıḳ-ı mesṭûldur: mesṭûl ü mutezarrıḳdur B, tezzarrıḳ-ı mesṭûldür N

ki (El-eşāgıru yehfün, ve'l-ekābirü yefün) medlülüyle ʿamel buyurup¹³⁵ mevāzı ʿ bī-nihāye-i ḥabṭ u ḥalelin kūşe-i kalem-i işlāhdan maḥrūm itmeyeler ve iltifāt-ı taşḥīh-i şeref-baḥşa mazhar buyurmağla, tāc-ı ibtihāc-ı faḳır-i pür-taḳşiri ferḳad-sāy itdüklerinde jāj-ḥāyān-ı ʿayb-gūy ve naḳışa-cūyān-ı melāmet-senc-i bed-ḥūyuñ¹³⁶ resm-i muʿtād üzre ḥande-i bī-cāy-ı temeşhur u izdirālarına ruḥşat virmeyüp kıllet-i bizāʿa vü ʿadem-i istiḫāʿasına ʿtirāf-ı şaḥīḥ ile muḳırr olup ḥuzūr-ı esātūze-i muʿallā- [H8a] cenābda ḥaddin bilmekle iftiḥār iden bende-i bī-miḳdār derūn-ı dilden maʿzeret-ḥvāh iken, taʿn-ı bī-maḥall ve daḥl-i nā-der-ber-ā-ber ile āheng-i sitem-i zarīfī iden leʿīmān-ı bed-fercāmuñ¹³⁷ dehān-ı herze-pāşın ṭabānçe-i redd ü tevbīḥ ile ḳafā-yı müsteʿiddü'l-belāsına işāl ile [Hf10a] mübtelā-yı [N6b] laḳve¹³⁸-i melāmet ḳılmağa himmet buyuralar ki, ol maḳūle bed-nihādān-ı yāve-sencüñ bu vechile miḳdārın bildirmek maḥz-ı inşāf ve ʿayn-i ʿadāletdür. Ḥaḳḳā ki lücce-i derūnuñ mertebe-i¹³⁹ tekeddüründen āgāh olanlar eşdāf-ı mezāmīnūñ¹⁴⁰ ālūde-i gil u lāy-ı seḫāfet oldığına¹⁴¹ taʿyīb ü mezemmet revā görmezler.

(Nazm):¹⁴²

Çeşm-i hüner-bīn buved ez-ʿayb pāk

Bī-hüner ez-ʿayb kuned z'ū çe bāk

Dīde-i inşāf çü bīnā buved

Der şumured ger-çi ki mīnā buved

V'ān ki ne-dāred dil-i raḥmet-pezīr

Töhmet-i peşmīne nehed ber-ḥarīr

Resm-i büzürgān buved inşāf-kār

¹³⁵ buyurup: idüp H

¹³⁶ ḥūyuñ: ḥūnuñ H

¹³⁷ fercāmuñ: - N

¹³⁸ laḳve: naḳve H

¹³⁹ mertebe: - B, D, H, Hf

¹⁴⁰ mezāmīnūñ: - N

¹⁴¹ oldığına: oldığın B, D

¹⁴² Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

Kār-ı haşān nīst meger hār hār

İy ki¹⁴³ nazār sū-yı hüner nīstet

‘Ayb be-ḥūd kun ki nazār nīstet

[D12] ĀĠĀZ-I CEM^c-İ -LEŞKER Ü MU^cAYYEN ŞÜDEN-İ MESLEME-İ
NĀMVER BE-SER-DĀRĪ-İ CÜND-İ MUZAFFER

Vaqtā ki rā’iz-i tevfiḳ, kılāde-i salṭanatı¹⁴⁴ gerden-i ‘Abdü’l-Melik’e ta’līḳ eyledi; ḥāṭır-ı isti’lā-endiṣeye mülāḥaza-i tevsī^c-i [H8b] enḥā-yı ḥimā-yı memālik-i İslāmiyye reh-yāb olup, bu ümniyye-i derūn [B10] ḥuṣūlüne kıyām ve bu emel-i cāna [Hf10b] vuṣūl ümmīdiyle tertīb-i devāī-i ihtimāma iḳdām idüp bisāt-ı āsāyiş ü ḥuzūrı, neverdīde ve ceyš-i bī-kerān-ı sa’y ü himmeti mülk-i tekāsül ü ihmāl taḥrībine keşīde kıldı. Lākin bu mühimme ḥuṣūlüne kendi nefsi-i tevānī-düşmeni¹⁴⁵ ile mübāşir olıcaḳ, ihlāl-i¹⁴⁶ aḥvāl-i taḥtgāh ü dārū’l-iclāle mü’eddi olmaḳ ihtimāliyle rāyāt-ı felek-sā-yı ihtimāmı bir vekīl-i miḳdām-ı mehībü’ş-şekl-i celīlü’l-ı’tibāruñ dūş-ı himmetine taḥmīl ve miyān-ı leşkerde mezbūrı, kendi tarafından nā’ib-i menāb ü vekīl itmek tedbīrini tercīḥ idüp, cümle-i¹⁴⁷ muḳarrebān-ı ḥazretten şecere-i sābitü’l-aşl-ı vücdından bālā-keşīde-i evc-i istiklāl olmuş nihāl-i naḥl-i endām-ı bāhiru’l-iḳbālī MESLEME- [N7a] nām serv-i ḥuṣ-ḥıram-ı bāğ-ı cāh u celālī, manşib-ı celīl-i serdārīye sezāvār görüp ‘alem-efrāz-ı meydān-ı kārzār ve sipeh-keş-i semt-i¹⁴⁸ rezm ü peygār kıldı. Ve eṭrāf u enḥā-yı dehre münādīler şalup bu yüzden ibrāz¹⁴⁹-ı [Hf11a] merāsım-i tenbīh-i ekīd¹⁵⁰ ve ismā^c-ı¹⁵¹ levāzım-ı fermān-ı rehīnü’t-te’kīd¹⁵² eyledi ki ḳalem-rev-i ḥükümetinde küşe-nişin-i mesākin ü ḥalvet-güzin-i

¹⁴³ ki: - H

¹⁴⁴ -: İslāmiye N

¹⁴⁵ düşmeni: düşmen-i düşmeni H, düşmen-şiken B

¹⁴⁶ -: iclāl H

¹⁴⁷ cümle: - B, D

¹⁴⁸ semt: cānib N

¹⁴⁹ ibrāz: iblāğ N, H, Hf

¹⁵⁰ ekīd: tekīd N

¹⁵¹ ismā^c: istimā^c Hf

¹⁵² fermān-ı rehīnü’t-te’kīd: - N

emâkin olan müretteb-sâhtegân-ı berg ü sâz-ı çeng ve düşmen-şikârân-ı şâhib-i nâm ü neng (Beyt):¹⁵³

[H9a] *Dilrân-ı haşm-efken-i şîr-gîr*

*Hürüşende bâ-cevşen*¹⁵⁴ ü tîg u tîr

(Nesr): Ber-ţaraf-sâz-ı şafâ-yı¹⁵⁵ istirâhat ve mürettib-i¹⁵⁶ muqaddemât-ı gayret olup ordû-yı âzîn-beste-i Mesleme-i ceng-cüy-yı rezm-hüya mübâderetde reh-neverd-i bâdiye-i müsâreʿat ve pîrâmen-i merkez-i rekîz-girân-ı hibretde¹⁵⁷ dâire-bend-i cemʿiyet olup her hâlde ol Kaʿbe-i mecd ü rifʿate [D13] lebbeyk-güyan-ı itâʿat olalar. Ve Rüʿesâ-yı kabâil-i ʿArabʼdan hâkim-i şemt-i ʿIrâk olan Haccâc bin Yûsufʼa ve ʿâmil-i cânib-i Hicâz olan ʿOsmân bin ʿAffânʼa¹⁵⁸ ve ʿâmil-i ʿaraf-ı Yemen olan¹⁵⁹ ʿAlkame bin Mervânʼa irsâl-i yarlıg-ı lâzimüʼl-ımtişâl ile işʿâr-ı fermân-ı kazâ-cereyân itdi ki, her biri taht-ı hükümetlerinde olan memâlik-i maʿmürenüñ rüʿesâsını cünüd-ı nâ-maʿdûd ile [Hf11b] cemʿiyetgâh-ı sipâh-ı Meslemeʼye ʿalâ cenâhiʼl-ı istiʿcâl techîz ü irsâl ideler. Ve birâderi Muhammed bin Mervânʼa ki, hükümet-i kalem-rev-i¹⁶⁰ Başra vâbesteʼ-i zimmet-i himmeti idi; biʼz-zât kâṭibe-i¹⁶¹ şüceʿân-ı merzubûm-ı merķûm ile pîşgâh-ı ser-dârîye rû-be-râh olalar diyü müsteķillen mazhar-ı ikrâm-ı ikdâm eyledi. Hemân ki şabâ-yı fermân-ı ʿAbdüʼl-Melik resîde-i sâha-i şimâh-ı meʾmürîn-i mezkûrîn¹⁶² oldı; şeh-râh-ı ʿazîmetlerinden has ü hâr-ı [N7b] teʿallülü¹⁶³ reft u rub idüp her biri fermân-ı sultâna itâʿati¹⁶⁴ [H9b] mühimterîn-i [B11] meşâgîl bilüp gürûh-â-gürûh maḥall-i meʾmûra tefâķum itdiler ve eṭrâf-ı muḥayyemgâh-ı¹⁶⁵ iclâlinde darb-ı tavîle-i ikâmet ve tertîb-i şufûf-ı imtişâl ü itâʿat kıldılar. Temâm-ı emr-i taḥayyüz ü ictimâc peyveste-i meretebe-i kemâl olduķda biʼz-zât ʿAbdüʼl-Melik-i ʿâlî-câh hürâmân-ı şavb-ı cemʿiyetgâh olup miyân-ı şufûf-ı

¹⁵³ feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

¹⁵⁴ cevşen: cevher N

¹⁵⁵ ber-ţaraf-sâz-ı şafâ: ber-hem-zen-i râhat N

¹⁵⁶ müretteb: müheyyâ-sâz N

¹⁵⁷ merkez-i rekîz-girân-ı hibretde: merkez-i rekîz-i ḥayyizide B, D, merkez-i rekîn-girân-ı ḥayyizinde N

¹⁵⁸ ʿOsmân bin ʿAffânʼa : ʿÖmer bin ʿOsmân bin ʿAffânʼa N, H, Hf

¹⁵⁹ olan: - N

¹⁶⁰ kalem-rev: - N

¹⁶¹ kâṭibe: kâffe N

¹⁶² mezkûrîn: - N

¹⁶³ ihmâli: N

¹⁶⁴ fermân-ı sultâna itâʿati: emr-i sultân-ı zamâna ittibâc N

¹⁶⁵ muḥayyemgâh: muḥayyir H, ḥayme N

mürettebe-i ğuzātda bir huṭbe-i belīga-i Ḥassān-pesend ile zemzeme-sāzī-i nuṣḥ u pende ser-āġāz¹⁶⁶ ve lāzıme-i ḥamd ü senā-yı kār-sāz-ı bī-niyāz-ı [Hf12a] ġāzī-nüvāzdan ōñra kīse-i ser-be-müher-i sīnesinden nuḳūd ü cevāhir-i neṣāyihı bu vechle nihāde-i ṭabaḳ-ı ibrāz eyledi. Ve didi ki: “Eyyühe’n-nās”, bu ma’nā-yı ōavāb-intimā, cilve-ger-i ḥāṭır-ı sidād-āṣnāñuz ola¹⁶⁷ ki ōıryān-ı ‘adū-yı bed-nihādda ḥün-ı ta‘addī ġaleyān idüp derün-ı ru‘ūnet-ı meṣḥūnlarında cāy-gır olan mādde-i kibr u naḥvet ve iḥtilāṭ-ı¹⁶⁸ fāsıde-i ōurūr u zınnet mālīḥülyā-yı ṭama‘larınuñ rüsūḥ u iṣṭidādına ve ḥarāret-i ḥummā-yı muḥriḳa-i ḥırṣ u āzlarınuñ buḥrān u izdiyādına mücib olmuṣdur. Ve bād-ḥāne-i dimāġ-ı pür-ōerr ü ōurları hevā-yı teġallüb ü isti‘lā ile ṭolmuṣdur. Nıṣṭer-i ḥanṭer-i ser-tüz ile faṣd-ı kīfāl-i cānlarında bir müddet ihmālīñüz sebebiyle¹⁶⁹ ziyādegī-i dimā’ fāsıde-i cür’etleri ol siyeh-rüyān-ı bā-düōñāmı mübtelā-yı bā-düōñām-ı intikām idüp nırū-yı [H10a] bāzūlarına ġurūrları penṭe-zen-i dāmen-i ōurūr ḳılmıṣdur. Ve bu bābda vārid olan evāmir ü aḥkām-ı İlähiyye tefāṣılı resıde-i ġüō-ı ḥüōuñuz iken terġım-i ünüf ü kesr-i cibāḥları māddesinde [Hf12b] perḥāōgerān-ı ōaḥṭ-bāzū-yı İslāmiyye’nüñ müōṣṭ-i ṭehre- [N8a] fersā-yı izdirāları memnū‘ ve laṭme¹⁷⁰-i efkār-sāz-ı ḳaḥr u cefāları merfū‘ olduġı¹⁷¹ müstelzim-i ‘itāb-ı¹⁷² [D14] ḳaḥḥārī¹⁷³ ve ṭaraf-ı maḥlūḳdan müstevcib¹⁷⁴-i tezlil ü ḥvārıdır. Ḥālā muḳtezā-yı ‘ulüvv-i himmet-i merdānem ve dā‘ıye-i ḥamiyyet-i ‘ālem-ġırānem bu ḥālī muḳtezıdır ki, ser-māye-i vüs‘ u ḳudretüm ol ṭā’ife-i ḥā’ifenüñ tezlil ü taḥḳırine maōrūf olup, bir ḥamle-i Rüstemāne ile cümlesin fütāde-i ḥandek-ı teh-nā-bedīd-i helāk ü bevār ve ōarōar-ı cünbüō-ı ḥuyül-i düōmen-ōıḳārān-ı sütüde-kār ile tüde-i ḥāōāk-i cem‘iyyetlerin tārümār idem. Ḥuōuōen taḥṭ-niōın-i ḥıōn-ı ḥaōın-i Ḳoōtañṭıniyye¹⁷⁵ Alyon-i ‘adüvvu’llāhuñ tāc-ı la‘lın-i pür-zıverini ser-i bī-sāmānına

¹⁶⁶ ser-āġāz: āġāz H

¹⁶⁷ ola: olsun N

¹⁶⁸ iḥtilāṭ: aḥlaṭ N

¹⁶⁹ faṣd-ı kīfāl-i... sebebiyle: - Hf

¹⁷⁰ laṭme: naṣme H

¹⁷¹ olduġı: - N

¹⁷² ‘itāb: ‘ināyet B

¹⁷³ - : belki N

¹⁷⁴ müstevcib: sebeb N

¹⁷⁵ - : olan N

bir tās-ı āteşin-i pür-aḥker ve istīşāl-i mülk ü mālından soñra tahtını tābūt-ı¹⁷⁶ muḥaḳḳar ve kāḥ-ı mümerredini ḥufre¹⁷⁷-i nīrāna berāber kılamak ehemmi-ı āmāl-i derūnumdur. Müzellil-i gerden-keşān-ı ‘anūd ve muḥarrib-i eyvān-ı ‘Ād ü Şemūd Celle Celālūhu [Hf13a] elḫāfından ümīdvār-ı müsā‘ade [H10b]yüm ki, bu mültemes-i cāna dest-res bulup irādet-i ‘aliyyesi [B12] ol fitne-i pür-seyyi‘enüñ ḥızlānına müte‘allik olmağla rızık u mālını vāye-i sipāh ve ehl ü ‘ayālleri tuḥfe-i pīşgāh oldığı ‘an-ḳarīb müşāhede vü maḥsūs-ı ḥademe-i¹⁷⁸ bārgāh ola. (Beyt):¹⁷⁹

Nikū şevēd ez-raḥmet-i ü kārḥā

Yenḳādu dehrī ḫai‘ān¹⁸⁰ ev kārīḥā

(Nesr): İmdi yā ma‘şera’l-Müslimīn ve yā ihvāne’d-dīn; sizleri bu maḥallde cem‘ u tertībden murādum, iḳtidār-ı be’s ü necdet ü farḫ-ı cür‘et ü celādetünñize vüşūḳum olmağla, fetḫ-i memālik-i düşmenān-ı dīn ve ḳahr u kīn-i gürūh-ı¹⁸¹ müşrikine ta‘yīn ü irsāldür. İttibāc-ı fermān-ı Ḥudāvendī ki, farīza-i¹⁸² her müslimdür; kemā hüve ḫaḳḳuhu mü‘eddā kılamak melḥūz-ı ḫāḫır-ı himmet-i güziniñüz ise [N8b] lāzımdur ki bu def‘a ḫaḳḳ-ı Ḥudā ve Rasūl’e kıyām idüp şirzime-i zemīme-i¹⁸³ küffār-ı li‘āmdan¹⁸⁴ aḫz-i intikāmı der-kār olasız ve cümleññize¹⁸⁵ emīr¹⁸⁶ ü sipehsālār naşb itdiğüm¹⁸⁷ Mesleme-i dilire ki beden-i ‘askere¹⁸⁸ cān ve derūn-ı [Hf13b] sipāha¹⁸⁹ ḳalb ve dā‘ire-i cünūda merkez ve āsmān-ı ordūya āfītāb menzilesindedür, kemer-beste-i inḳıyād olup pīrāmen-i şem‘-i münīr-i vücūdını bād-ı ızrār¹⁹⁰-ı eşrārdan viḳāye için fānūs-i vālā gibi muḫīḫ olasız ve; nişest ü ber-ḫāst ve sükūn [H11a] ü ḫareketde sāyevar¹⁹¹ tābi‘-i muḳteżā-yı ḫab‘¹⁹²-ı şavāb-endīşi olmağı vācibe-i zımmet

¹⁷⁶ tābūt-ı : tahta tābūt-ı H, Hf

¹⁷⁷ tahtını ... ḥufre: taht-nişini zīr-i zemīn ve ḳaşrını derekāt-ı esfel-i sāfilin N

¹⁷⁸ ḫademe : - B, D

¹⁷⁹ Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

¹⁸⁰ ḫai‘ān : ḫalī‘ān N, H, Hf

¹⁸¹ - : mekrūh N

¹⁸² -: zımmet N

¹⁸³ zemīme-i: - Hf

¹⁸⁴ li‘āmdan: eşāmdan H

¹⁸⁵ cümleññize: cümle güruhā

¹⁸⁶ emīr: emīn N

¹⁸⁷ - : nūr-ı dīdem N

¹⁸⁸ ‘askere: sipāha N

¹⁸⁹ sipāha: leşkere N

¹⁹⁰ bād-ı azrār: şer şer ızdırār N

¹⁹¹ vār: āsā N

bilesüz¹⁹³. Eger bi-emri'llāhi te^cālā¹⁹⁴ şahbā-yı şehādetden ser-girān¹⁹⁵-ı raqade-i memāt olur ise, kendüden şoñra emr-i emāret-i ^casker¹⁹⁶ Muḥammed bin Ḥālīd [D15] bin Velīdī'l-Maḥzūmī'ye menūṭ olub aña daḡı tebdīl-i menzilgāh u riḡlet-i bārgāh-ı İllāh lāzımgelür ise, Muḥammed ibnü'l-¹⁹⁷cAzīz ser-^casker ü emīr ola ve ḡızmet-i emānet ü ḡanāyimi Recā bin Ḥıbbān'a¹⁹⁸ müfevvez kıldum ve Mesleme'ye ve leşkere anı emīn naşb¹⁹⁹ itdü. Lāzımdur ki fey-i ḡuzātuñ ^calā vechi't-ta^cmīm emr-i ḡıfz u taḡsīmi kef-i bī-serefine vābeste ola. Ve riyāset-i ḡabile-i Temīm Muḥammed ibni'l-Aḡnef²⁰⁰'e ve riyāset-i ehl-i²⁰¹ Hemedān ^cAbdu'llāh ibn Ḳays'a müfevvez [Hf14a] olsun²⁰²." didükde, ^cAbdu'llāh bin Ḳays ki taḡḡıḡ-ı ḡazret²⁰³-i Şeyḡ üzre rāvī-i ḡikāyedür; ḡabül-i riyāsetden istinkāf²⁰⁴ ve sebḡ-ı ^cuhūd ü eymān ile başt-ı muḡaddemāt-ı ^cözr-ḡvāḡı vü isti^cfā idicek riyāset-i Hemedāniyān Şadaḡa²⁰⁵ İbnü'l-Yemāni'l-Hemedānī'ye ḡavāle olundu. Ve ḡabile-i Rebī'a'ya ^cAbdu'r-Raḡmān bin Şa^cşa'a'yı ve ḡabile-i Ṭayy ve Laḡm ü Ḥuzām'a²⁰⁶ ^cAbdu'llāh²⁰⁷ bin ^cAdiy bin Ḥātemi't-Ṭāī'yi ve ḡabile-i Ḳays'e Daḡḡāk bin Müzāḡımu'l-Esedī'yi ve Benī Ümmeyye'ye ve ba'zı Ḳureş'e [N9a] Muḥammed ibn Mervān'ı ve ḡabile-i Kinde ve Ḡassān'a Üşbu^c bin [H11b] Eş^caşī'l-Kindī'yi ve ²⁰⁸ehl-i Ḥicāz'a ^cAbdu'llāh bin ^cÖmer ibni'l-Ḥaṭṭāb'ı ve ahālī²⁰⁹-i Cezīre'ye ve dil-āverān²¹⁰-ı Şām'a Baṭṭāl-ı meşḡurı ve nāmverān-ı Mışr'a Yezīd [B13] ibni Mürreti'l-Ḳıbtı'yi ve Mübārizān-ı Kūfe'ye Heyşem ibnü'l-Esvedī'l-Ḥanefī'yi ve ḡāziyān-ı²¹¹ Başra'ya Süleymān bin

¹⁹² tab^c: - N

¹⁹³ bilesüz: eyleyesüz H

¹⁹⁴ te^cālā : - N

¹⁹⁵ girān: gerdān B, D

¹⁹⁶ ^casker: cuyüş-ı müslimīn N

¹⁹⁷ - : ^cAbdül H

¹⁹⁸ ḡıbbāna: ḡayvana N, ḡayāta H, Hf

¹⁹⁹ naşb: ta^cīn N

²⁰⁰ - : ibn-i Ḳays

²⁰¹ ehl-i: ṭāife-i N

²⁰² olsun: ola N

²⁰³ ḡazret: - N

²⁰⁴ - : idüip N, H, Hf

²⁰⁵ riyāset-i Hemedāniyān Şadaḡa: ol ṭāyife riyāseti Şadaḡa N, riyāset-i Hemedāniyān muşaddaḡ B

²⁰⁶ - : üzerlerine N

²⁰⁷ ^cAbdu'llāh: ^cAbdu'r-raḡmān N

²⁰⁸ - : rü^cesā N

²⁰⁹ ahālī: dīlān N

²¹⁰ dil-āverān: ebtāl N

²¹¹ - : evliyaü'l-ebşār N

Ebī Mūse'l-Eş'arī'yi ve mücāhidīn-i ²¹² Yemen'e Cābir ibnü'l-Cübeyri'l-Mezhacī ²¹³ 'yi ve murābiṭīn-ı Hıyāl'e ²¹⁴ 'Abdu'r-raḥmān bin Cerīr ²¹⁵ bin 'Abdi'llāhi'l-Bücelī'yi emīr-i kabīle ve re'īs-i ketībe naşb ²¹⁶ [Hf14b] itdükdēn şoñra ²¹⁷ Mesleme, ser-'askere tevciḥ-i ḥiṭāb idüp: "Ey nūr-ı 'aynüm, seni bu ceşş-i encüm-şümār-ı İslām'a (Şi'r):

Ceyşün ke-mā iltecce ṭāmiyyü'l-mevc muştāhib

Yeđiķu 'an-hü suhūlu'l-arzi ve'l-ekem

(Nesr): Vālī-i muṭlak ve fermān-fermā-yı muḥakķak naşb itdüm. Lāzımdur ki zıkr olunan ²¹⁸ ceng-āverān-ı düşmen-şikār ve perḥāş-gerān-ı mücādele-kār ile ḳadem-ber-ḳadem 'azm-i diyār-ı küffār ve ḳaşd-ı ²¹⁹ teşḥīr-i mülk-i eşrār idüp kelb-i Rüm Alyon-ı mezmūmuñ taḥrīb-i dār ü diyārında bezl-i gencīne-i iktidār idesin ve istīşāl-i mülk ü mālında [D16] ber-ṭaraf-sāz-ı rāḫat ü sükün olup feyāfi'-i meşāķķı, pūyegāh ²²⁰ -ı bād-pā-yı himmet itmegi vācibe-i zımmet ²²¹ bilesin. Ve 'ibādu'llāha ²²² rıfķ u şefķatle mu'āmele idüp ²²³ gürüh-ı mücāhidīne ki rufeķā-yı ṭarıķa ²²⁴ -i cān-sipārī [H12a] vü ser-bāzī ²²⁵ ve reh-revān-ı bī-kelel ü fütür-ı ²²⁶ şāri'-i pehnā-yı meğāzīdürürler, her ḫalde müşfiķ u mihrībān ve herbirine vālid-i ḫāṭır ²²⁷ -nūvāz gibi dil-firīb [Hf15a] ü rāḫat-resān olasın. Ve zinhār ve hezār zinhār cebbār u 'anīd ve muḫtāl ü feḫūr olmaḳdan nüfūr ü ḫuzūr ²²⁸ olmağa himmet ḳılasın." diyüp müdde'ā-yı nuş u pend-i sūd-mende ²²⁹ [N9b] fayşal virdi. Ve cemī'-i sipāhı ²³⁰ yegān yegān

²¹² - : meymenet-ķarīn N

²¹³ mezhacī: medcī N

²¹⁴ murābiṭīn-ı Hıyāl'e: bī-bāk-revān-ı Cibāl'e N

²¹⁵ bin Cerīr: - N

²¹⁶ naşb : naşb u ta'yīn N

²¹⁷ - : cenāb N

²¹⁸ olan: olunan H

²¹⁹ - : zaḫt N

²²⁰ pūyegāh: gāh N, H, pūye-i Hf

²²¹ vācibe-i zımmet: lazıme-i ictihād u ihtiyār N

²²² - : mu'āmele-i ṭarıķa N

²²³ şefķatle mu'āmele idüp: şefķati reh-rev-i ṭabī'at ḳılıb N

²²⁴ ṭarıķa: - N

²²⁵ ser-bāzī: ser-bāzīdirler N, ser-bāzidir Hf

²²⁶ ve reh-revān-ı bī-kelel ü fütür: bādiye-peymā-yı beyābān N

²²⁷ ḫāṭır: ferzend N

²²⁸ - : üzre Hf

²²⁹ sūd-mende: - N

²³⁰ - : ve cünüdi N

pīşgâhından imrâr idüp²³¹ cümleden seksen biñ şec̄-i nâmdârı ifrâz ü teşhîş u hem-rikâb-i Mesleme kılup²³² kahr-ı ‘adüya ta‘yîn²³³ ü taşşîş eyledi ki otuz biñi süvâr ve sâ‘iri piyâde idi. (Beyt):²³⁴

Süvârân-ı şarşar-tek-i berķ-rev²³⁵

Dilîrân-ı bebr-efken²³⁶-i tîz-rev²³⁷

(Nesr) : Pes, ângâh tertîb-i şufûf-ı sipâh ve ta‘yîn-i cây²³⁸-ı neberd ü meşâfgâha ser-âgâz idüp didi ki: “İnşâa’llâhü te‘âlâ²³⁹ teķâbül-i farîkayn lâzım geldükde²⁴⁰ Muḥammed ibnü’l-Aḥnef’i, re‘īs-i muķaddime-i leşker kılup Muḥammed bin Mervân’ı meymeneye ve ‘Abdu’r-raḥmân bin Şa‘şa‘a’yı meysereye ve Muḥammed ibnü’l-‘Azîz’i²⁴¹ sâķaya ta‘yîn idüp kendüñ ḳalb-i sipâhda cân gibi ḳarâr idesin. Ve ṭalâyi‘a Baṭṭâl-i ferḥunde-fâlî mu‘ayyen kılup [Hf15b] tenbîh idesin ki buṭün-ı leyâlîde ḥıdmet-i ḳaravul ve tecessüs-i [H12b] cevânibde der-kâr olup muḥâfaẓa-i mevârid ü müdâḥil-i ketâib-i mezmümü’l-‘avâķıb-ı muḥâlifinde i‘mâl-i cevâsîs-i başıret ü intibâh ide, bi-‘avni’l-Ḳâdir²⁴²’i’l-Ḳayyüm memâlik-i fesîḫatü’l-eknâf-i Rûm, mevṭı‘-i aḳdâm-ı cünüd-ı ḥayderiyyu’l-hücüm olduķda, cüll-i himmetiñüz evvel-i emrde [B14] hirâs-endâzî-i dil-i düşmenâna maşrûf olup mebâdî-i teşâdüfde ter‘ib-i ḳulüb-ı ḥâifelerine bâdî olmağa sâ‘i olasuz. Bâşed ki şarşar-ı heybet-fiken-i ṭâķat²⁴³-şiken-i şavletiñüzden aḳdâm-ı²⁴⁴ iḳdâmları mütezzelzil ve tûde-i ḥâşâķ-i cem‘iyyetleri ber-bâd ola. Her çend ṭaraf-ı müşrikînden âşâr-ı teşebbüt ü ıştıbâr nümâyân ola; ḳaṭ‘a mir‘ât-i sîneñüzi jeng-peẓîr-i teğayyür itmeyüp hücüm-ı bî-bâķâneñüze fütür getürmeysesüz ki Ḥazret-i Ḳahhâr-ı şedîdü’l-baṭş ve ‘Azîz-i zî-intiķâm ol raḫṭ-ı [N10a], [D17] eşrârüñ mühlîki ve diyâr-ı müste‘iddü’d-

²³¹ pīşgâhından imrâr idüp: nazargâhından güzâr itdürüp N

²³² - : ḥizmet N, H, Hf

²³³ ta‘yîn: - N

²³⁴ fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

²³⁵ berķ-rev: tîz-dü N, berķ-dev Hf

²³⁶ bebr-efken: şîr-efken Hf

²³⁷ tîz-rev: tîz dev H

²³⁸ cây: maḳtel-cây N, - H

²³⁹ te‘âlâ: - H

²⁴⁰ lâzım geldükde: hengâmına N

²⁴¹ ‘Azîz’i: Abdü’l-‘Azîz’i H

²⁴² bi-‘avni’l-ḳâdir: bi-‘avni’l-alihi’l-ḥay N

²⁴³ fiken-i ṭâķat: - N

²⁴⁴ -: müteḥâzile N, H, Hf

demârlarınıñ muharribi ve cünüd-i melâ'ike²⁴⁵ ol gürüh-ı mekrûhuñ²⁴⁶ muhârribidür. [Hf16a] İmdi, lâyıķ-ı 'ulüvv²⁴⁷ -i himmet-i İslâmiyye budur ki, zinhâr ol kavm-i müsteħıķķu'l-levm-i ber-geşte-hâl ile meşâffdan inşırâf ve mücâdele-i bî-bâkânen inhırâf mülâhazası pîrâmen-gerd-i hâtır-ı²⁴⁸ cihâd²⁴⁹ -endîş ve vesvese-endâz-ı derün-ı bî-tekeddür ü teşvîşîñüz olmaya ki firâr 'ani'z-zahf irtikâb iden muhâñneşân-ı mi'cer-püş²⁵⁰ cem'iyetgâh-ı ferdâda²⁵¹ pîşgâh-ı [H13a] merdâna bî-niķâb-ı hacâlet ķudümden memnû' olup Hüdâ'dan ğazab ve 'ibâddan buĝz ve melâ'ikeden la'nete müsteħıķķ olurlar. Ve her emr-i pesendide ki maşdar-ı sîneñüzden müştıķķ ola, zînhâr sizlere²⁵² bâ'îş-i 'ucb ü igtirâr olmaya ki ķatl ü remy ü inkâl u iblâ²⁵³ ve bunıñ emşâli ef'âl-i müsteħıķķu'l²⁵⁴ -me'âlüñ mübdi' ü mücidi²⁵⁵ Hüdâ-yı 'Azze²⁵⁶ ve Celle'dür²⁵⁷ diyüp ba'de-zâ efrâd-ı ecnâdı mażhar-ı 'izz-i ħiķâb idüp ey birâderân-ı dîn ve 'avene-i ehl-i yakîn; ma'lûm-ı hâtır-ı şadâķat-rehîñiñüz²⁵⁸ olsun ki sizlere emîr ü sipehsalâr²⁵⁹ naşb itdigüm Mesleme-i dil-âver, nür-ı 'aynüm ve şemere-i²⁶⁰ cānum ve maşşül-i mezre'a-i cinānumdur. İtmâm-ı [Hf16b] mehâmm-i ğazv ü cihâdda baña yed-i yümnâ ve tîĝ²⁶¹ -ı kelle-rubâ vü tîr-i sîne-düz-i 'adü-fersâdur ki anuñla pençe-zen-i dâmen-i a'dâ vü ser-şiken-i düşmen²⁶² -i bed-liķâ ve ķehre-ħırâş-ı ehl-i şeķâyım hâlâ vücüdın²⁶³ Cenâb-ı Vâhibü'l-âmâle hibe idüp recâ-yı neyl-i rızâ-yı Mevlâ ile demini ve mühcesini râh-ı Hüdâ'ya fedâ ķıldum. Ben ki sebîl²⁶⁴ -i Hıķķ'da nür-ı dîdemi ifnâdan ibâ itmeyecek, sizlere daĝı vâcib ü münâsib olan cān ü

²⁴⁵ cünüd-i melâ'ike: cuyüş-ı surüş N

²⁴⁶ mekrûh: - N

²⁴⁷ 'ulüvv: - N

²⁴⁸ - : 'âtır H

²⁴⁹ cihâd: ciyâd N

²⁵⁰ püş: nüş H

²⁵¹ ferdâda: ķarârda B

²⁵² sizlere: - N

²⁵³ eblâ: - B

²⁵⁴ müsteħıķķ: müsteħsin N, H, Hf

²⁵⁵ - : cenâb N, H, Hf

²⁵⁶ 'azze: - N, H, Hf

²⁵⁷ 'azze: 'alâ N, H, Hf

²⁵⁸ rehîñiñüz: ķarîm Hf

²⁵⁹ sipehsalâr: sipehbüd B, H

²⁶⁰ - : şeçere N, H, Hf

²⁶¹ tîĝ: şemşîr N

²⁶² düşmen: gürüh ehl-i şeķâ ve hirâs-ı afzâ N

²⁶³ vücüdın: vücüdını N, D, H, Hf

²⁶⁴ sebîl: ķarîķ N

başa kalmayıp dem-i hücumunda muḥn ü kafā-dār ve hīn²⁶⁵-i sükūnunda²⁶⁶ taḥrīz u iḡrā ile müşevvīk-ı semt-i peygār olmaḡdur.²⁶⁷ Farażā [N10b] hengām-ı iḡdāmda şikāl-i vehm ü bīm pāy-bend-i [H13b] yek-rān-ı ihtimāmı olur ise, benān-ı teşcīf u teşvīk ile ʿuḡde-i tereddüdine güşāyiş virüp ḡavāss-i cürʿetine ḡvāb-ı sükūn istilāsıyla ser-nihāde-i bālīn-i ihmāl ü tevānī olmaḡ lāzım gelür ise, raşḡa-pāş-ı tenbīh ü iḡkāz olasuz. Bi-hükümü'l-beşeriyye pā-laḡzīde-i mezlaḡa-i sehv ü ḡaflet oldıḡı görölür ise, ḡandek-ı zilletden iḡrācında²⁶⁸ bāzū-yı saʿy [B15] ü himmeti der-kār idesüz.” [Hf17a] diyüp bālā-yı ʿarʿar-mişāl-i²⁶⁹ Mesleme’yi der-āḡuş itdi ve şunūf-ı nüvāzişhā-yı pederāne ile muḡāḡabāt-ı müteżammını’l-iltifāta şurūc idüp (Yā ḡabībī²⁷⁰ ve **semerala ḡalbī**) diyerek miyānına iki seyf-i ser-şikāf-i Zülfiḡār-endām bend eyledi ki biri tīḡ-ı [D18] Mesleme ve biri şemşīr-i ʿAbdü’l-Melik idi. Ve ser-i devletmendine gül gibi bir ʿamāme-i beyzā tekvīr²⁷¹ idüp bir²⁷² kūh-peyker eşheb²⁷³-i şarşar-ḡurām-ı pīl-endāma süvār itdi ki mażmūn-ı ḡıḡa-i ḡarrā-yı bī-mānend (**ḡıḡa**).²⁷⁴

Tekāvürī ki be-yek-ḡamle zīr-i pā āred

Eger dirāzi-i ümmīd bāşed’eş meydān

Zemīn-neverd çü şevḡ u ferāḡ-rev çün hūş

Sebūk-ḡüzer çü cevānī vü ḡıymetī çü revān

mübeyyin-i evşāf-ı dil-pesendidür. Yevm-i cumʿa’da ki ḡurre-i māh-ı²⁷⁵ receb idi; edā-yı şalāt-ı zuhurdan şoñra baḡr-i mevvāc-ı ʿasākīr ü cüyüş, nesīm-i işāret-i ʿAbdü’l-Melik-i mülk-ārā ile ḡurūşa gelüp bedreḡa²⁷⁶-i yümñ ü iḡbāl ü delālet-i seʿādet-baḡş²⁷⁷-i feruḡ-fāl ile Bāb-ı Dımaşḡ’dan [H14a] ḡurūc itdiler. Bi’z-zāt ʿAbdü’l-Melik-i ferḡunde-şifāt, ḡıdmet-i [Hf17b] taʿzīm ü iclāl-i ḡuzāt-ı

²⁶⁵ hīn: zemān N

²⁶⁶ - : terāne H

²⁶⁷ olmaḡdur: olup Hf

²⁶⁸ iḡrācında : iḡrācı babında N

²⁶⁹ mişāl: ḡurām N

²⁷⁰ Yā ḡabībī ve semerala ḡalbī: Yā ḡabībī ve ḡurrete ʿaynī ve semerala ḡalbī N

²⁷¹ tekvīr: tekrīr B, D

²⁷² - : esb B, H, D, Hf

²⁷³ eşheb : - N

²⁷⁴ Mefāʿilün Feʿilātün Mefāʿilün Feʿilün

²⁷⁵ -: mübārek N, H

²⁷⁶ bedreḡa: reh-nümā N, hezār H

²⁷⁷ seʿādet-baḡş: baḡt N, H, Hf

müdemmirü't-ıtuğāta kemer-bend-i ihtimām olup, dört fersah miqdārı maḥalle dek ihtiyār-ı külf-e-i teşyī^c itdükdēn şoñra (Mışrā^c):²⁷⁸

Ḳande kim ʿazm idesin ʿavn-i Ḥudā yārūñ ola

(Nesr): maḳālını maḥdūm-ı ʿālī-nijādınıñ hırz-ı bāzū-yı cānı (Mışrā^c):

Ḥazret-i Ḥızr Nebī ḳāfile- [N11a] sālāruñ ola

(Nesr): kelāmını rūʿesā-yı ḳabāʿil ü ecnāduñ ʿünvān-ı menāşır-i emn ü emānı (Şıṛ):

Ve ḥayşü ittecehtüm sâʿadetsküm selâmetün

Ve yerʿākümü'r-Raḥmāni min külli cānibin

(Nesr): medlūlini efrād-ı mübārızān-ı cihād-āyīnūñ ber-küleḥ-küşe-i ser u sāmānı ḳılıp tūr-i ḳāmet-i ferzend-i hüş-mendini kemān-ı āğuşından cüdā ḳıldı ve dāmen-i ecfān ile güher-pāş-ı sirişḳ olup bir iki sâʿat ḥünābe-feşān-ı firḳat ü ḳatre-nişār-ı eşḳ-i ḥasret olduḳdan şoñra [D19] (Nazm):

Refti vü geşt ḥāl-i men-i ḥaste zār-ter

Dil bī-ḳarār şüd men ez ü bī-ḳarār-ter

Ser-geşte-i hevā-yı tū em iy bahār-ı ʿömr

Bā-dīde zi-ebr-i bahār eşḳ-bār-ter

diyerek pāre-i ciger ü nūr-ı başarı olan püser-i nāmver ve ʿasker-i muẓaffer-i bā-kerr ü ferrini [Hf 18a] vedā^c idüp zebān-ı şerāre-feşānla zebāne-pāş²⁷⁹-i firḳat oldu. (Nazm):²⁸⁰

İlāhī nuşret'eş dih tā zı-ʿālem dād be'stānend

Murād-ı dil temām ez-bende vü āzād be'stānend

Ḥudāvendā Süleymānī dih in ferzend-i cānem-rā

*Ki kām-ı mūr baḥşed intikām ez-bād be'stānend*²⁸¹

[B16], [H14b] Maẓmūnıyla duʿā-yı fetḥ u nuşreti lisān-ı ḥāl ü ḳāl birle tekrār iderek cānib-i dārü'l-emāreye ʿaṭf-ı ʿinān-ı ʿazīmet ve ʿaşḳer-i şarşar-eşer taḥrīb-i memālik-i

²⁷⁸ Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Fāʿilün

²⁷⁹ pāş: kâş N

²⁸⁰ Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

²⁸¹ Ḥudā-vendā ... be'stānend: - N

düşmenân-ı dîn fikri ile semt-i Rûm'a imâle-i licâm-i yek-rân-ı himmet kıldılar. Rûzân ü şebân tayy-i merâhil-künân Tarsûs-nâm maħallde nüzül idüp havâlîsi a'lam-ı reng-â-reng ile lâleistân olduĝa, fermân-ı Mesleme-i ser-asker bu nehc üzere muqarrer oldu ki ol maqâmda temâm bir sene arâm oluna. Hasbe'l-işaret leşker-keş-i âlem-i bâlâ ya'nî ibn-i zükâ-i celî-ziyâ tayy-i menâzil-i isnâ aşer idince Tarsûs'da mekş ü qarâr olup tekmi'l-i mehâmm-i peykâr u maşq-ı reşq u kâr u zâra iştiğâl [Hf18b] olundu. Zemân-ı nehzat ü avân-ı hareket gelüp sene-i mezbûre eyyâmı nihâyet bulıcaq, [N11b] ol maħallden naql-i zâmile-i aħmâl olunup bilâd-ı aşhâb-ı şirk ü dalâlden Amûriyye-nâm maħallda ğall-i girih²⁸² uqûd-ı ğıbâl-i eşķâl münâsib görüldi. [D20]

VÜRÛD-I CÛNÛD-I İSLÂMÎYYE BE-ĦAVÂLÎ-İ 'AMÛRÎYYE VE MUĶÂBELE NÛMÛDEN-İ ŞEM'ÛN U MEŞÂF KERDEN-İ MÛSLİMÎN VE KÛŞTE ŞUDEN-İ²⁸³ ĀN LA'ĪN-İ BÎ-DĪN EZ HĪMMET-İ MÛBĀRİZĪN²⁸⁴

Ħavâlî-i ma'mûre-i²⁸⁵ 'Amûriyye mazrib-i ğıyâm-ı²⁸⁶ felek-sâ-yı²⁸⁷ mücâhidîn olduĝa, cevâsîs-i ğaber-pijûh²⁸⁸ bu peyâmı ismâ-ı kâr-âĝehân-ı ğurûh-ı bā-ferr ü [H15a] şükûh itdiler ki ğâkim-i ğişâr²⁸⁹-ı nâ-üstüvâr-ı 'Amûriyye olan Şem'ûn-ı mel'ûn, mest-i şerâb-ı ğurûr olduĝından hevâ-dârlarından bir niçe²⁹⁰ bed-mest-i ğand-rîş-i ğüyelâ ile müterâkķıb-ı dem-i teşâdüm olup na'ra-zen-i hel min mübârizdir. Pes, Mesleme daĝı nâm-dârân-ı ğabâ'ili zîr-i livâsına cem' idüp bu yüzden muĝâtabâta²⁹¹ ser-âĝâz eyledi ki: Ey mübârizân-ı bî-bâk-rev ve ey çâpük-süvârân-ı arşa-i tek ü dev; ma'lûmiñuz ola ki Şem'ûn-ı ğud'a-nümün, cem'-i leşkerde [Hf19a] bezl-i maqđür idüp kendi emşâlî ulüc ile pâ-nihâde-i rikâb-i ğurûc olmuşdur. Ħâlâ²⁹² sizlerden niyâz-mend ü ümmîd-vârum ki, muĝtezâ-yı kuvvet-i ğalb-i İslâmiyye üzere

²⁸² girih: - B, D

²⁸³ şuden: - B, D

²⁸⁴ ez himmet-i mübârizîn: - B, D, H, Hf

²⁸⁵ ma'mûre: - B, D, H, Hf

²⁸⁶ - : ğurûh N

²⁸⁷ felek-sâ: - N, felek-fersâ B, D

²⁸⁸ ğaber-pijûh: ğaber-berler B, D; ğaber-bürde H, Hf

²⁸⁹ ğişâr: - N

²⁹⁰ bir niçe: niçe B

²⁹¹ muĝâtabâta :muĝâtabâne D, H, Hf

²⁹² ğâlâ: - N

debdebe-i kūs-i menkūsi gūş-i hūşînuza tanîn-i zübâbdan ahkâr u enîn-i dil-i²⁹³ haste-
gâna ber-â-ber gelüp debîb-i huyûl-i nâ-ķabûl hareket-i nemle-i miyân-şikeste ķadar
mü'essir ü kârger olmaya ki bi-avnihi te'âlâ nuşret-i sürüş ferhat-i²⁹⁴ cüyüşa tev'em ü
te'yîd-i ilâh 'azîmet-i sipâha hem-demdür²⁹⁵. Eger-çi ol hûk-şifatân-ı rübeh-derûn,
muķtezâ-yı kelbiyet ile evvel-emirde herîr u nibâh²⁹⁶-ı dil-hırâşa âheng idüp 'av'av-ı
hâtîr-âzâr ile uĝlûta-i keder-resânîye âĝâz itmeleri muķarrerdür; ammâ hizebrân-ı
bîşe-zâr-ı veĝâ ve [H15b] nerre-şîrân-ı ĝâbe-i hücum u ĝavĝâ olan mübârizân-ı
[N12a] bebr-intikâm-ı [B17] İslâm'a²⁹⁷ tâb-âver-i muķâvemet olmaĝa iķtidârları
olmayup nâ-ķâr²⁹⁸ ķengâl-i ķahr u nekâl-i cedel-pîşegâne giriftâr olmaları daĝı
muķaķķaķdur, diyüp herbirinüñ bâlâ-yı iz'ânına [D21] ilbâs-ı ĝaftân-ı tesliyeden
şoñra Muĝammed ibnü'l-Aĝnef'i muķaddemeye [Hf19b] ve Muĝammed bin
Mervân'ı meymeneye ve 'Abdu'r-Raĝmân bin Şa'ş'a'yı meysereye ta'yîn idüp
kendi, ķalb-i 'askerde²⁹⁹ sâbit-ķadem ve pâ-ber-câ âmâde-i ceng ü heycâ oldı. Ve
Baĝtâl-ı ferĝunde-fâl'ı re'îs-i talî'a ķılıp mânend-i tîr pîş-rev-i meydân-ı dâr u ĝîr
itdi.

(Nazm):³⁰⁰

Fiĝân-ı ķavuşân her kūşe ber-ĝvâst

Ki ber-resm-i edeb şaff-hâ şeved râst

Sipâh ez-her taraf şaff-hâ keşîdend

Çü leşkerĝâh şatrenc³⁰¹ âremîdend

Kemândârân kemân-hâ ber-ĝüşâdend

'Uķâbân-ı şikârî per-ĝüşâdend

²⁹³ dil: - N, H

²⁹⁴ fırsat: ferhat B, D, H, Hf

²⁹⁵ hem-demdür: hemdür B, D

²⁹⁶ nibâh: - H

²⁹⁷ İslâm'a: İslâmiye'ye N

²⁹⁸ nâ-ķâr: - N

²⁹⁹ 'askerde: leşkerde N

³⁰⁰ Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

³⁰¹ şatrenc: şadrenc N

(El-kıssa): Şufûf-ı rezm ârâste kılınup yeke-suvâr-ı meydân-cidâl ya'ni³⁰² Baṭṭâl, hem-rikâb oldığı şüc'ân ü abṭâl ile istişâl³⁰³-i düşmen-i bed-fi'âl için rû-be-râh-ı meşâffgâh olucağ asker-i Şem'un'dan bir ʔarîk-ı bî-tevfîka dūçâr olup, bir sâ'at miqdârî zemân kâsât-i muhârebe miyânlarında tedâvür idüp ba'ḍe't-teşâdüm ser-endâzân-ı ʔarafeynün şurâhî-i endâmlarından sülâfe-i hûn rîzân-ı zemîn olup, hâk-i siyâhı [H16a] lâle-gûn itdiler.³⁰⁴ (Nazm):³⁰⁵

Zi-ğaltîden-i küşteğân der³⁰⁶-meşâf

Şüde püšte-ber-püšte çün kûh-ı Kâf

[Hf20a] (Neşr): Dil-âverân-ı ʔarafeyn henüz ser-girân-ı humâr-ı fütür olmamağın, bir vechle emr-i cidâl ü kıtâle bezl-i maqdûr itdiler ki, neberdgâh-ı âsmândan simâk-i râmiḥ u behrâm-ı hûn-âşâm benân-ı âferîn ber-dâşte kılup sebbâbe-gezân-ı ḥayret oldılar. (Mışrâc):³⁰⁷

Felek güft aḥsente melek güft zih

(Neşr): Bu mübâreze-i 'azîme muḳaddeme-i maḳâlât-ı heycâ vu mübtedâ-yı ḥaber-i ğavğa olub³⁰⁸ henüz ḥuccet-i [N12b] ḳâṭıa'-i mürhefât, maşḳüle'-i ğuzâṭla faşl-ı da'vâ-yı ğâlib ü mağlûb olmamışiken bıṭarîk-ı güm-kerde-ʔarîk bî-reh-nümâ vü refîk çep-rev-i girîve-i inhizâm olup siper-endâhte 'inân-rîz-i selâmetgâh-ı gürîz oldı. Ba'ḍehu cümle sipâh-ı manşuru'l-livâ emvâc-i müterâkime-i deryâ gibi pey-der-pey³⁰⁹ ve fevc-â-fevc yek diğeri³¹⁰ ta'ḳîb-künân ḥıramân-ı cây-ı neberd ü püyân-ı meydân-ı temeyyüz-i cebân ü merd oldılar. [D22] (Beyt):³¹¹

Heme kes be-bâzâr cüyed neberd

Velî gâh merdî şinâsend merd

³⁰² yeke-suvâr-ı meydân-cidâl ya'ni: - B, D

³⁰³ istişâl: istiḳbâl N

³⁰⁴ itdiler: itdi N, H, Hf

³⁰⁵ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

³⁰⁶ der: ber N

³⁰⁷ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

³⁰⁸ bu mübâreze ... ğavğa olub: - B, D

³⁰⁹ pey-der-pey: - N

³¹⁰ yek diğeri: birbirini B, D

³¹¹ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

(Neşr): Rāyat-i felek-sāy³¹² ü nīze-hāy-ı cān-fersā-yı³¹³ kelle-rübāy ile telāṭum-ı şufūf-ı dil-āverān-ı mübāreze-kārı görenler [Hf 20b] eşcār-ı “mülteffetü’s-sāk bi’s-sāk”³¹⁴ ile kūh-ı Elbürz u Kāf harekete geldi kıyās iderler idi [H16b] ve şukḡa-i reng-ā-reng-i ḡürşīd- [B18] iltihābuñ cünbüş ü ihtizāzīn temāşā idenler, kenār-ı şehper-i ecniḡa-i sürüş-i nuşret nümāyān oldu şanurlar idi. (Beyt):³¹⁵

Şeh-süvārān der-miyān-ı³¹⁶ nīze-hā cevlan-künān

Çün ber-eṡrāf-ı neyistān rüz-ı kīn şīr-i demān³¹⁷

(Neşr): Temām-ı leşker-i İslām-ı zafer-encām cāy-ı heycāda ālay ālay kıyām idüp (Nazm):³¹⁸

Beyābān heme bīşe-i şīr geşt

Cihānī pür ez tīr ü şemşīr geşt

(Neşr): Tarafeynden kūslar dögilüp şadā-yı kerre-nāy muḡākī-i şayḡa-i³¹⁹ şūr-ı kıyāmet ve debdebe-i ṡabl u neḡḡāre hem-āheng-i ra‘d-i pür-heybet, şahīl-i³²⁰-efrās-ı ciyād dem-sāz-ı na‘ra-i āhen-dilān-ı ecnād olup ṡaraf-ı müşrikīnde feryādhā yā hāy ü vā-veylā vü āh ve cānib-i müslimīnde gül-bāng-i ‘ālem-gīr-i Allāh Allāh peyveste-i ḡubbe-i āsmān ve ṡanīn-endāz-ı mesāmi‘-i kerrūbiyān oldu. (Nazm):³²¹

Herāhir der āmed be-her dū-sipāh

Rev-ā-rev ber āmed be-ḡürşīd ü māh

[N13a], [Hf21a] *Zi-mevc-i silāh u zi-gerd-i zemīn*

Gilīn geşt çerḡ u zemīn āhenīn

Be-deryā-yı āhen cihān geşte garḡ

Hevā pür zi-mīḡ u zemīn pür zi-berḡ

³¹² felek-sāy: felek-fersā B, D

³¹³ cān-fersā-yı: - B, D

³¹⁴ “(ölüm korkusundan) Ayaklar birbirine dolaştığında.” Kıyāmet 75/29

³¹⁵ Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

³¹⁶ der-miyān: rüz-ı meydān N, H, Hf

³¹⁷ şīr-i demān: şīrān-ı ner N

³¹⁸ Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

³¹⁹ şayḡa: - B, D

³²⁰ şahīl: şīhe H

³²¹ Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

Zi-bāng-i heyūnān³²²-ı gītī-neverd
Şude pür-şadā günbed-i lāceverd

Girih ber-girih dest-i peykān-zenān
Zirih-ber-zirih püşt-i rüyīn-tenān

Ĥurūşiden-i kūs-i rüyīne-kās
Felek-rā pür-ez raĥne-hā kerde tās

Sipāh ez-‘alem-hā şude sāyedār
Dilīrān ber³²³-āşüfte dīvānevār

[H17a] *Be-her sīneī nev-şude kīne hā*
Girīzān şude raĥmet ez-sīne hā

Cüdā-geşte dil-hā zi-peyvend-i ĥvīş
Peder teşne-i ĥūn-ı ferzend-i ĥvīş

Ṭaraf-ı muĥālifīn-i hezīmet-rehīn daĥı şaf-ārā-yı muĥāvemet olup biri birinden [D23] ümmīd-i meded-resānī ile püşt ber-püşt ü dest ber-dest gird-ā-gird kıyām itdiler. Lākin³²⁴ veĥāmet-i hevā-yı rāĥat-fersā-yı ġavġādan ol ĥaste-dilān-ı zehre-çāk-ı müşrikīn³²⁵ mübtelā-yı ĥummā-yı vehm ü bīm olmaġla, a‘zā vü cevāriĥları teblerze-i ru‘b ü hirāsdan ra‘şenāk olup, pençe-zen-i ħabza-i tīġ olmaġa mecāl muĥāl oldu. Cemī-i kār u kirdārları muĥālif-i uşul-i ma‘ħul olmaġın, terāne-i vā-veylālarına pāy-ı nā³²⁶-ber-cālاریyla uşul tutup kefi mutrib-i deffāf mişālinde³²⁷ aġdām-ı lerze [Hf21b] nākleri āhen-i rikāba toġundukça sāmī‘ālarına şadā-yı derā-yı muşībet gibi

³²² heyūnān :ĥayūlān B,D

³²³ ber: pür H

³²⁴ lākin:- N

³²⁵ müşrikīn: - B, D

³²⁶ nā: - H

³²⁷ mişālinde: mişāllerinde N

zenzeme-senc-i feryād olur idi. (El-kıṣṣa): Cünūd-ı³²⁸ müeyyede-i Mesleme'den evvelā re'īsü'l-muḳaddime Muḫammed ibnü'l-Aḫnef ḫamle kılup (Nazm):³²⁹

[B19]

Ne bīm ez-ḫadeng ü ne bāk ez-sinān

Ḳazā-rā be-teslīm dāde 'inān

Be-cünbīd ü āmed be-cāy-ı meṣāf

Be-saḫtī pey efşürde çün kūh-ı Ḳāf

Der-āmed be-meydān ü cevelān nümūd

Nümūdār-ı da'vī-i dārān³³⁰ nümūd

[N13b] Ol gün silah-şūr-ı ma'reke-zār-ı felek-i eṣīr ya'ñī cihān³³¹-pehlevān-ı³³²

[H17b] mihr-i münīr, şemşīr-i tūzini nihāde-i niyām-ı şām idüp irtesi 'ale's-seḫer

ḳadem-nih-i ser-meydān-ı rūz olup verā-yı cünne-i kūhdan tūr-i zer-endūd-ı şa'şayaı

'āleme perīşān idince, dil-āver-i müşārun ileyh ve sār'ir 'adū-şikārān-ı tūr-efken ü ser-

bāzān-ı düşmen-şiken³³³ şemşīr-i şīr-i zehre-şikāfların ḫvābgāh-ı gılāfda bir laḫza

āsūde ḳomayup temām birgün ve bir gice 'ale'd-devām ceng ü peygār ber-ḳarār oldı.

Şöyle kim cānibeynden³³⁴ niçe piyāde, süvār-ı merkeb-i na'ş olup niçe süvār, [Hf

22a] şahrā-yı 'ademde³³⁵ icmām-ı semend ü raḫş oldı. (Nazm):³³⁶

Ser-ā-ser şüde rüy-ı şaḫn-ı zemīn

Zi-bes naḳş-ı bī-cān çü dībā-yı Çīn

Zi-tenhā-yı şad-pāre vü şāḫ şāḫ

Şüde tu'me ber-gürg ü rübeh ferāḫ

³²⁸ - : mücennede-i N

³²⁹ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

³³⁰ da'vī-i dārān : firāvān H, B, Hf, D

³³¹ cihān: - B, D

³³² pehlevān: - H

³³³ dil-āver-i düşmen-şiken : ser-bāzān-ı tīg-zen u düşmen-şikārān-ı bebr-efken N

³³⁴ cānibeynden: ḫarafeynden N

³³⁵ 'ademde: fenāda N

³³⁶ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

sipīde-dem ki bayrāk-ı berrāk-ı şubḥ efrāşte kılınup vüfūd-i ezvā³³⁷ u envār ordügeh-i nehāra tefākum itdiler. Mesleme, cemā‘at-i ehlü’s-sünne ve’l-cemā‘a ile [D24] edā-yı mektübe-i fecr idüp şavb-ı rüzī-resān-ı maḥlūḳāta dest-i niyāz ü recā ber-dāşte kıldı. Ve gürūh-ı mü‘minīn-i cihād-āyīn gırīv-i āmīn³³⁷ ile velvele-endāz-ı āsmān u zemīn olduḳdan soñra, tekrār iḳāmet-i rezm³³⁸ ü peygāra ışdār-ı fermān-ı ḳazā-cereyān eyledi.³³⁹ (Beyt):

Dü deryā diger-bāre cüşīde³⁴⁰ geşt

Be-her süy-ı seylī ḥurüşīde³⁴¹ geşt

(Neşr): Cidāl-āmüzān-ı Rüstem-neberd ü ciğer-düzān-ı heycā-neverd bir yerden ḥamelāt-ı hüner-berāneye ser-āğāz ve cān ü dilden bir vechle āheng-i [H18a] tek³⁴² ü tāz itdiler ki rüh-ı Rüstem³⁴³ ü Ferāmürz ü cān-ı Ḳahramān (Beyt):³⁴⁴

Şad hezārān āferīn iy pehlevānān-ı zemīn

Böyle olsa olıcaḳ ‘ālemde ḳahr-ı müşrikīn

(Neşr): Mażmūnın ber-āverde-i [Hf22b] lisān-ı ḥāl itmekde bī-iḥtiyār olup ḳaddāḥa-i muḳāteleden derūn-ı marḳadlarına cehān olan şerāre-i [N14a] reşk-i ḡıbṭa-āmīz ḥāk-i laḥdlerinden reste olan çemenzār-ı nev-ḥāsteyi hem-reng-i ḥākister eyledi. Şem‘ūn-ı rübeh-derūn dır‘-ı tecellüdi ber-düş idüp siper-i ḡayret-i şūrī ile def‘-i nīze vü tūr-ı dilīrān-ı ḥançer-zen ü şemşīr-gīr teşavvurı ile şüret-nümā-yı teşebbüt ü ḳarār olıcaḳ, ṭaraf-ı meysereden ‘Abdu’r-Raḥmān bin Şa‘şa‘a, tekāvür-i şarşar-ı ḥurāmını [B20] ḥāriş-i mehmīz-i taḥrīk ile ser-i meydān-ı rezmḡāha sürüp (Beyt):³⁴⁵

Süleymān şüd ü bād-rā rānd zūd

Çi bādī ki hem bād³⁴⁶ ü hem dīv būd

(Neşr): Bir maḳtele-i ‘azīme kıldı ki ceyš-i pür-ṭayş-i ‘adū-yı siyeh-rūy³⁴⁷ az ḳaldı ki ser-gerdān-ı mefāvīz-i perīşānī kıla. Ba‘dehu ‘Abdu’r-raḥmān³⁴⁸ bin Cerīr ḥamle

³³⁷ āmīn: enīn B, D

³³⁸ rezm: ceng N

³³⁹ eyledi: eyleyüp N

³⁴⁰ cüşīde : cüşende B, D, H, Hf

³⁴¹ ḥurüşīde: ḥurüşende B, D, H, Hf

³⁴² tek: - N

³⁴³ Rüstem:- B, D

³⁴⁴ Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

³⁴⁵ Fe‘ülūn Fe‘ülūn Fe‘ülūn Fe‘ul

³⁴⁶ bād: yār H

kıllup ol dağı nice hābīsü'l-vücūd-ı küfr³⁴⁹-ālūduñ ser-i naḥvet-pezīrin ğidā-yı şīr-i şemşīr ve nicesinūñ cism-i nā-pākin³⁵⁰ tu^cme-i mār-ı siyāh-zencīr eyledi. [D25] (Nazm):³⁵¹

Gürühī hırāşīde ez-tūğ u tūr

Gürühī be-zencīr-i ḥvārī esūr

(Nesr): Ba^cdehu Muḥammed bin Mervān [Hf23a] ḥamle kıllup nāğāh cerīḥ-ı nīze-i tūre-dilān-ı [H18b] rūr-siyāh olmağla merhem-nih-i zaḥm olmağ için rūr-be-rāh-ı semt-i ḥargāh oldı. Andan şoñra Muḥammed ibni'l-^cAzīz ḥamle kıllup gürüh-ı mekrūh-ı dūzaḥ-nişīnān-ı bed-fercāmūñ³⁵² zemīn-i sīnelerine cūybār-ı tūğımdan āb³⁵³-ı ḥarābī-fezā-yı mergi ol ḳadar isāle itdi ki mezārī^c ü merātī^c-i vücūd-ı bī-nef^c ü sūdların seyl-i fenā ğarḳ-āb idüp fi'l-ḥāl ḥāşāk-i cism-i nā-pākların kül-ḥan-ı ceḥīme işāl eyledi. (Nazm):³⁵⁴

Be-her sūr ki şemşīr-i ū kār kerd

Yekī-rā dūr kerd ü dūr-rā çār kerd

(Nesr): Pes āngāh-ı Mesleme-i dil-āver, mānend-i nerre-şīr-i ciger-der naḥçīrgāh-ı şufūfa teveccūh kıllup tevsen-i çāpūk-ḥırām-ı pīl-endāmın ki mā-şadaḳ-ı ğıfte-i şā^cirdür; (Beyt):

Hāyil heyūn u tūr-rev endek-ḥor u bisyār-dev³⁵⁵

Ez-āhuvān bürde girev der-pūye vü der tāḥten

[N14b] (Nesr): Meşāfgāha sürüp bir vechle ceng ü peygār itdi ki kāffe-i mücāhidīn ol rūr-ı dih-ā-dihde ḥūr-ı ^cadūya sūr-āb olup Mesleme-i dilire ḳaçan ḳaç^c-ı [Hf23b] ^curūk-ı³⁵⁶ ehl-i şeḳādan istiğnā gelmeyüp gitdükçe zebāne-i ḥışm ü kīn, müşte^cil ü mültehib olup yemīn ü yesārında rāst geldüğü eşrāra³⁵⁷ şerāre-i zaḥm ile izāḳa-i

³⁴⁷ siyeh-rūyı: - B, D, H, Hf,

³⁴⁸ ^cAbdu'r-Raḥmān: ^cAbdu'llāh N

³⁴⁹ küfr: şirk N

³⁵⁰ nicesinūñ cism-i nā-pākin: nice ḥar-ı nā-pāki N

³⁵¹ Fe^cülün Fe^cülün Fe^cülün Fe^cul

³⁵² bed-fercāmūñ: su^c-fi^cālūñ B, - D, bed-fi^cālūñ H, Hf

³⁵³ āb: seyl N

³⁵⁴ Fe^cülün Fe^cülün Fe^cülün Fe^cul

³⁵⁵ hāyil ... bisyār-dev : Hāyil heyūn -ı tūr-dev endek-ḥor u bisyār-rev H, Hf; Raḥşī cehende tūr-dev endek-ḥor u bisyār-rev B, D,

³⁵⁶ ḳaç^cen-ḳaç^c-ı ^curūk: ḳaç^cen B, D

³⁵⁷ geldüğü eşrāra: geldüğüne B, D

çāšnī-i ‘azāb-ı ceḥīm ider idi. ‘Abdu’r-raḥmān bin Şa‘şa‘a ve sâ‘ir rūpesā-yı ‘asākır, pīşgāh-ı Mesleme’ye hāzır olup pīş-i rikābında nümāyān itdükleri dest-bürd-i muzafferāna ve dār u gīr-i dil-āverāne muḥayyīr-i ‘uḳūl-i fuḫūl olmuşdur.³⁵⁸ Ve Baṭṭāl Ğāzī, semend-i çāpük- [H19a] ḥırāmından cüdā olup piyādeligi ḥālinde fūrān-ı dūşmenden nice nāmdār-ı yekke-süvārı zīn-i ḥayātdan³⁵⁹ fütāde-i ḥandek-i memāt ve revāne-i neşīb-i³⁶⁰ derekāt eyledi. Şem‘ün-ı mel‘ün, yüz yigirmi biñ³⁶¹ şecī‘-i nāmdāra istizḥār-ı ğurūrī ile ḳalbgāh-ı sipāhında şābit ü ber-ḳarār olup, ihtimāl-i maġlūbiyyet ü inhizāmı iḥṭār-ı ḳalb-i teşevvūş-medārı itmez iken [D26] (Nazm):³⁶²

Hemī tā be-gerdāni engüşterī

Cihān-rā diger-gūn şevved dāverī

(Nesr): ‘Abdu’r-raḥmān ibn Şa‘şa‘a ‘acele-i tām³⁶³ ile mütelehhişen ḥuzūr-ı Mesleme’ye gelüp bu ḳımāş-ı zer-nigār-ı beşāreti pāy-endāz-ı [B21] cenā‘ib-i ketā‘ib-i mes‘ūdū’l-senābük-i serdārī³⁶⁴ [Hf 24a] ḳıldı ve didi ki: (Mışra‘):³⁶⁵

Mīnnet Cenāb-ı Ḥaḳḳ’a dem-ā-dem hezār-bār

(Nesr): Şem‘ün-ı nā-be-kāruñ cān-ı ḥabīsi, bu ḥīn-i zafer-ḳarīnde revāne-i derekāt-ı caḥīm olup ser-i bī-sāmānı gūy-ı bāzīceġāh-ı cihād ve dest-ḥūş-ı şamşāme-i ecnād olmuşdur; hemān ol cānib³⁶⁶-i şehre³⁶⁷ şitābān u revān olmaḳ gerekdür³⁶⁸ ki sāḥa-i mülk³⁶⁹-i ‘adū ḥas ü ḥār-ı münāzi‘ u muḥāşımdan mu‘arrā olup ḥasebi’l-merām [N15a] ictinā‘-i şimār-ı kām zemānidur.³⁷⁰ Pes Mesleme³⁷¹ iktināh-ı peyām-ı se‘ādet-encām-ı sālifü’l-beyānda ihtimām idüp, yā ‘Abde’r-raḥmān, rivāyet itdigiñ ḳazıyye-i müteveḳḳı‘u’l-ḥuşūlūñ teḥaḳḳuḳına neden cāzimsin diyicek, [H19b] ‘Abdu’r-

³⁵⁸ nümāyān... olmuşdur: mevzīb-i ḥudemāt-ı cān-sitānī oldular N

³⁵⁹ zīn-i : ziyi-i N

³⁶⁰ fütāde-i ... revāne-i neşīb-i : endāḥte-i ḥandek-i teh-nā-bedīd ve revāne-i neşībġāh-ı N

³⁶¹ - : miḳdārı N, D

³⁶² Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

³⁶³ tām : tamām - B, İ, H

³⁶⁴ mes‘ūdū’l-senābük-i serdārī: cemīlü’l-‘avāḳıb B, D, H, Hf

³⁶⁵ Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

³⁶⁶ cānib: taraf B, D, H, Hf

³⁶⁷ şehre: - B, D

³⁶⁸ gerekdür: münāsibdür N

³⁶⁹ mülk: - B, D

³⁷⁰ kām zemānidur: kām u N

³⁷¹ pes Mesleme: - N

rahmān-ı mezkūr baştı cevāb idüp, sipeh-sālār-ı eyvanda³⁷² ‘ulūc-i Rūm’ dan birinüñ girībānı pençe-i zabtuma girüp pürsiş-i çi-gūneg-i aḥvāl için ol dām-üftādeye nişār-ı dāne-i güftār itdigümde el-ḥāletü hāzihī Şem‘ün muḳaddime-i ceyšinde mübāşir-i meşāf iken dil-āverān-ı ‘Arab’ dan birinüñ cerīḥ-ı tīg-ı ser-şikenı olup kelle-i bī-devleti ğaltān-ı zemīn-i fenā olmuşdur, diyü ḥaber virdi, diyicek, henüz kelle-i Şem‘ün’ uñ kaḫı kelāmı maḫḫa‘a yetmedin, Baḫtāl-ı ferḥunde-maḫāl gelüp ser-i ālūde be-ḥūn-ı Şem‘ün’ ı endāḫte-i zīr-i ḳavā‘im-i [Hf24b] tevsen-i ser-dār-ı muḫaffer-i nuşret-eşer kıilup,³⁷³ hemīşe ser-i gerden-keşān-ı muḫālifīn zīr-i senābik-i ḥuyūluñda bu vechile³⁷⁴ pāy-māl-ı zemīn-i ḥızlān³⁷⁵ olsun, diyü gül-bāng-i şükr ü senā ber-dāşte ve rāyāt-i sürür ü ibtihāc efrāşte kıılındı. Mesleme, ser-i bürīde-i Şem‘ün’ ı āğuşte-i ḥāk ü ḥūn göricek, rüy-ı niyāzı nihāde-i zemīn-i ibtihāl idüp dem‘atü’s-sürürü sübḥa‘-i hezār-dāne-i ḥamd ü senā³⁷⁶ kııldı. (Beyt):³⁷⁷

Ber-īn³⁷⁸ teyessür-i fetḥ u zafer ki cān-baḫşest

Hezār şükr-i Ḥudā şad hezār şükr-i Ḥudā

(Neşr): diyerek³⁷⁹ baḳıyyetü’s-süyüf-i küşteġānuñ ḥāşāk-i cism-i nā-pāklerinden sāḫa-i ğabrānuñ tanzīfine işāret-fermā oldu. Hemānā esved-i cünūd-ı rübeh-nihādān-ı müşrikīnüñ püst-ı [D27] ḥayātların³⁸⁰ ecsād-ı püsīdelerinden cüdā itmege mübāşeret kıilup [H20a] ol ḥar-ḫab‘ān-ı ‘alef-ḥ‘ārı yek be-yek firistāde-i çerāġāḥ-ı bevār itdiler. El-ḥāşıl itfā-ı şerāre-i zūd-mīr-i [N15b] vüçūd-ı eşrār için bir vechle isāle-i cüybār-ı ḳahr u demār itdiler ki, müsāfir-i rüz ḥargeḥ-i siyāḥ-fām-ı şāmı ber-pā idince ol fitne-i ber-geşteden [Hf25a] eşeri’ m-mā nā-peydā olup cümlesi perīşān-ı çengelistan-ı “Eyne’l-mefer?”³⁸¹ ve maḫzar-ı maḫāl-i “Teferrākū”³⁸² oldılar.³⁸³ Birḳaç leng ü lük-i mecrūḥ u meflük-i şa‘ālike-i bed-meslük ki, pīş-i nīze-i püşt-fersā-yı ġāziyān-ı bī-

³⁷² sipeh-sālār-ı eyvanda: eşnā-yı dār u ġırde B, D,

³⁷³ tevsen-i... kıilup: cenā‘ib-i cenāb-ı Mesleme N

³⁷⁴ vechle: resme N

³⁷⁵ zemīn-i ḥızlān: - B, D, H, Hf

³⁷⁶ senā: ḥudā N, H, Hf

³⁷⁷ Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

³⁷⁸ berāyın: berīn B, D, Hf

³⁷⁹ diyerek : - B, Dderek D

³⁸⁰ ḥayātların: ḥayāllerin D

³⁸¹ “... kaçış nereye...” Kıyāmet 75/10

³⁸² “...parçalanıp...” Āl-i ‘İmrān 3/105

³⁸³ oldılar : سقر بقر oldılar N, شفر بفر oldılar H, سفر بفر oldılar Hf

pervādan hıŝn-ı ‘Amūriyye’ye ilticā ārzūsiyla bādiye-peymā olmuşlar idi. Taķīb olunup küŝteleri ile dervāze-i medīne-i [B22] mezkūreye mūntehī olunca, ʔarafeyn-i reh-gūzeri ʔār-sū-yı ʔaŝŝāba dönderdiler ve derūn-ı ʔalʔada bulunan nā-tevānlar seyl-i ‘arim-i cüyūŝ-i āhen-pūŝ-i İslāmiyye’nün hücum ü hūrūŝından ʔas ü ʔār gibi der-i digerden üftān ü ʔizān neŝibgāh-ı firāra perīŝān ü revān olup ʔalʔa vü ʔānümānların müfettaḥu’l-ebvāb terk itdiler. ‘Ale’ŝ-ŝabāḥ ki ser-dār-ı leŝkergāh-ı āsmān ya‘nī mihr-i mūnīr-i tābende-i serīr-i dirāŝŝān sipāh-ı rū-siyāh-ı ʔalāma ŝikest virtüp sipeh-sālārān-ı ŝābit ü seyyārı tār u mār eyledi. ʔāḫıbe-i leŝker-i muzaffer-gerdūn-fer³⁸⁴ übbühet [H20b] ü iclāl ile hıŝn³⁸⁵-ı ‘Amūriyye’ye duḫūl idüp pūserān-ı nāzenīn-i [Hf25b] sāye-perverd ü ‘arāyis-i ‘azrā-‘izār-ı nā-dīde-derd ve aķmiŝe-i zer-beft ü emti‘a-i dil-keŝ, bister-i penbe-āgīn u mifreŝ-i mūnaķķaŝ, cevāhir-i girān-behā vu nuķūd-ı nā-ma‘dūd u dībā-yı zer-niŝān tefārīķ-ı müŝk-i sūd aķsāmından bir mertebe ḡanā‘im-i keŝīreye dest-res müyesser oldı ki ta‘yīn-i miķdārında müstevfī-i idrāk beyyinü’l-‘acız oldıḡından ʔesābını ʔavāle-i ʔalem-i cezr-i aŝam ʔılmıŝdur.

(Nazm):³⁸⁶

Fe-kem dilāŝin ‘ale’l-bathā sāķıḫa

*Ve kem cumānin ‘ale’l-ḫaŝbā mūnteŝīr*³⁸⁷

Be-büngāh-ı leşker kerān tā kerān

*Zemīn şüd zi-bār-ı ḡanīmet*³⁸⁸ *girān*

[N16a] *Zi-bisyāri-i raḫt-ı esb ü şütür*

Dil ü dīde-i müflisān geşt pür

Zi-sīfūr u dībā vü ʔazz u ʔarīr

Zı-kāfūr u ‘anber zi-müŝg u ‘abīr

³⁸⁴ gerdūn-fer: ḡazanfer B, D

³⁸⁵ hıŝn-ı ‘Amūriyye: me‘müre-i ‘Amūriyye N

³⁸⁶ Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

³⁸⁷ Bu beyit B, D, H, Hf nüshalarında bulunmamaktadır.

³⁸⁸ ḡanīmet: ḡenāyim H

Girān-māyehāyī zi-ġāyet birūn

Be-dīdār zībā be-ķıymet füzūn

Zede fūde ber³⁸⁹-tūde der her vaṭan

Ṭarāʾif be-ħurmen cevāhir be-men

Ne-ser-māye çendān der-āmed be-bār

Ki der-yābed añ-rā mühendis şümār

[D28] (Neşr): İcmālen dāhil-i fezleke-i taħmīn-i daķıķa-sencān-ı³⁹⁰ muħāsibīn olan fey-i bī-nihāye miķdārı bu vech üzre keşide-i defter-i taʿyīn³⁹¹ olmuşdur ki yalnız sencide-i mīzān-ı taķsīm olan zer-i nāb yüz seksen sekiz kerre yüz biñ ʿadedine bālīg [Hf26a] olup³⁹² ġanem cinsinden olan³⁹³ onikibiñ reʿs ola. (Beyt):³⁹⁴

Tā cihān resm-i dest-bürd nihād

Dest-bürdī çünin ne-dāred yād

[H21a] (Neşr): Bu ticāret-i rābihada cānib-i tārāc-girān-ı Müslimīnden telef olan ser-māye-i ervāh-ı Müʾminīn tafaķķud olınuķda bu mertebe cān bāzārında altı yüz otuz nefer-i ġāzīnūñ naķdīne-i rūhı³⁹⁵ dāhil-i hemyān-ı şehādet oldıġı zāhir olup ṭaraf-ı İslāmiyyān'a bundan ġayrī ziyān ve reʿsü'l-māl-i vücūd-ı murābıṭīne bundan ziyāde nuķşān terettüb itmedigi reside-i mertebe-i taħķıķdur. Mesleme, bu fütühāt ü ġanāyimi ʿarza-dāşt-ı [B23] bārgāh-ı sultānī³⁹⁶ kılup keyfiyyet-i zabṭ u hıfzında müterakķıb-ı fermān-ı ʿimāret-penāhī³⁹⁷ olıcaķ, cānib-ʿAbdü'l-Melik'den peyām-āver-i “aħsente” olan berīd³⁹⁸-i saʿīd-pey³⁹⁹, zıkr olınan ġanīmet ü feyūñ beyne'l-ġānimīn⁴⁰⁰ tevzīʿine ruḫşat-nümā olmaġın, meʾmūr-ı hıdmet-i emānet olan Recā bin

³⁸⁹ ber: tūde D

³⁹⁰ daķıķa-sencān: - B, muħāsibīn D, H, Hf

³⁹¹ - : taħķıķ N

³⁹² olup: ola Hf

³⁹³ - : ġunm N, H, Hf

³⁹⁴ Feʿilātūn Mefāʾilūn Feʿilūn

³⁹⁵ rūhı: vücudı N

³⁹⁶ sultānī: Süleymānī H

³⁹⁷ imāret-penāhī: - B, D, H, Hf

³⁹⁸ berīd: Yezīd H

³⁹⁹ saʿīd-pey: saʿīdī H, Hf

⁴⁰⁰ ġānimīn: ġuzāt N

Ḥayyāt mübāşeretiyile ḥaḫḫ u ʿadl üzre taḫşīm ü bezl olundı. Baʿdehu Mesleme-i dil-
āver yine ʿasker-i zafer-eşere iḳdām-ı teḫaddüm idüp bi'l-ittifāḫ cānib-i [N16b]
Tekfūriyye'ye taḫrīk-i [Hf26b] düvāl-i ʿazīmet itdiler.

**ĀMEDEN-İ ʿASĀKİR-İ⁴⁰¹ İSLĀMİYYE⁴⁰² BE-ḤİŞN-I ḤAŞİN-İ TEKFÜRİYYE
VÜ MUḤĀREBE KERDEN-İ⁴⁰³ TEKFÜR-I BĪ-DĪN BE-LEŞKER-İ
MÜSLŪMĪN⁴⁰⁴ VE MÜNHEZİM ŞÜDEN-İ MÜŞRİKĪN BĪ-FAZLĪ'LLAHİ'L-
MU'İN⁴⁰⁵:**

Tekfūr-ı ekber ki murabbaʿ-nişīn-i taḫtgāh-ı İstānbul olan Alyon-ı türe-derünüñ
dāmādı idi. Pīşgāh-ı ḫalʿa-i Tekfūriyye'de İslāmiyyān ile āmade-i muḫāvemmet olup
ḫazret-i Emīru'l-ʿArab'uñ [H21b] bu şevket ü iclāl ile ḫudüm-i bī-bākānesin
göricek, tehyiʿe⁴⁰⁶-i berg [D29] ü sāz-ı tek ü tāzda bezl-i mechūd idüp meydān-ı dil-
āverīde mirāren āzmāyiş-i vücūd itmiş altı biñ⁴⁰⁷ fürsān-ı şarşar-süvār ile ʿazm-i kār-
zār idüp ḫarīḫa-i münāḫaḫa⁴⁰⁸ üzre ḡāziyān-ı müʿeyyedün min ʿindi'llāh ile mübāşir-i
ceng ü⁴⁰⁹ peygār oldı. Az ḫaldı ki evvel-emirde silk-i şufūf-ı mücāhidīni güsiste vü
ʿaşā-yı ittiḫād-ı guzātı şikeste ḫılmaḫ mertebesin nümāyān idüp merākiz-i
ḫarārgāhdan dāʿire-i sipāhı cüdā ḫıla. (El-Ḳışşa): Emrāz-ı hāʿile-i vebāʿiyye gibi āfet-
resān-ı cism-i leşker⁴¹⁰ olup mizāc-ı mücāhidīne ḫaylī iḫtilāl ü perīşānī virdiler.
Beden-i ʿalīlden [Hf27a] rāḫat u ḫuzūr ber-ḫaraf oldıḡı gibi mübārizīn-i dīnden
sāmān-ı teḫammül gidüp, (Nazm):⁴¹¹

Teḫammül ger-ḫi maḫmūd'est luḫf-ı bī-kirān dāred

Ne ḫendānī teḫammül kün ki merdī-rā ziyān dāred

⁴⁰¹ ʿasākir: - N

⁴⁰² İslāmiyye: İslāmiyyān N, İslām Hf

⁴⁰³ kerden: - B, D

⁴⁰⁴ be-leşker-i müslümīn: - B, D, H, Hf

⁴⁰⁵ bī-fazlullāhī'l-mu'īn: - B, D, H, Hf

⁴⁰⁶ tehyiʿe: tehniye H

⁴⁰⁷ altı biñ: altmış altı biñ N, H, Hf

⁴⁰⁸ münāḫaḫa: muḡāfaḫa N, H, Hf

⁴⁰⁹ ceng ü: - N

⁴¹⁰ cism-i leşker: cüşmān-ı cism-i leşker N

⁴¹¹ Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

(Neşr): Herbiri ārzū-yı kenāre-i selāmetle taraf taraf⁴¹² tenhā⁴¹³-rev-i bādiye-i bī-
 kararī olmak ‘alāyimi āşkār olıcağ, Mesleme, ref’-i ‘aķıra-i ğayret kılup: (*İlā eyne yā
 ehle’ş-Şām! fe-lā Şāme le-kūm in ğalebeti’r-Rūm ‘alā diyāri-kūm. Ve ilā eyne yā
 ehle’l-İrāk! fe-lā İrāka le-kūm in tevelleytūm min ‘ulūci’r-Rūm el-yevm el-yevm
 ya’lemu’llāhū le-kūm şıdka’l-yaķīn.*) diyüp ve çār-cihet-i mu‘askere [H22a] na‘ra-
 zen-i haşş ü taħrīz oldı. [N17a] Ve Recā bin Hāyyāt daħı taraf-ı āhārdan (*Yā
 maşera’l-Müslimīn İlā eyne tenhezimūn yā ehle’l-İrāk? Ve’d-dīn min ehli’ş-şulbān
 ve ‘abedeti’l-evşān*) diyü feryād ber-dāşte kılup naķl-i āyāt-i va‘d ü va‘id ile taķdīm-i
 merāsım-i tehdīd eyledi. Ve mübārizīn-i Kūfe’den bir şābb-i şecā‘at-nişāb, hılāl-i
 şufūfda cevlan-künān teşvīk-ı şüc‘ān ve ebṭāl⁴¹⁴ nefes-i pür-ķabūl-i ķubūl-teşīri ile
 tehyīc-i lücce-i cidāl ve iş‘āl-i nā‘ire-i ķıtāle iştiğāl [Hf27b] eyledi⁴¹⁵. [B24] Bu
 kelimāt-ı ğayret-āmīz u hamiyyet-engīz teb-zedegān-ı ķatl⁴¹⁶ ü cūbn olan sāde-
 levhān-ı kār-nādīdeye füsūn-ı şıhḥat olup ke’l-evvel taḥşīl⁴¹⁷-i mizāc-ı kīn-sitānī
 itdiler ve kānūn-i sīnelerinde mültehib olan nār-ı müşrik-süz-ı⁴¹⁸ ğayret ile zebāne-
 pāş-ı hırmen-i cem‘iyyet-i küffār ve āteş-endāz-ı hānumān-ı şabr u ķarār-ı eşrār
 oldılar. Şöyle ki dūd-ı siyāh-ı āh-ı gird-bād-āsāları⁴¹⁹ ejdehā-yı āteşīn-dem rengine
 evc-i hevāya müteşā‘id olmağa başladı. Ammā ne çāre, irādet-i ‘aliyye-i Kāhāriyye,
 ‘asker-i Mesleme’nüñ fi’l-cümle ğuş-māline te‘alluķ itmekle dil-āverān-ı İslām’dan
 Baṭṭāl [D30] Ğāzī ve Muḥammed bin Mervān ve daħı nice merdān-ı cān⁴²⁰-sitānuñ
 huyūl ü merākibine āsīb-i zaḥm-ı sinān-ı düşmenān işābet idüp bi’z-zarūre piyāde,
 [H22b] mübāşir-i mübāreze olmaķ lāzımgeldi. Bu dār u ğīr ü herc ü merc eşnāsında
 każā ile Tekfūr-ı mağrūr, endām-ı Mesleme’yi āzürde-i zaḥm-ı tiğ idüp fütāde-i
 bister-i nā-tuvānī kılmağla mecmūc-ı leşker, cesed-i⁴²¹ ser-bürīde gibi hareketden
 ķalup rü-nihāde-i hāk-i dem-bestegī oldılar. Bu sebab ile nice za‘ıfü’l-ķalbūñ

⁴¹² taraf taraf: taraf ber taraf B, D

⁴¹³ tenhā: - H

⁴¹⁴ ebṭāl: - B, D, H, Hf

⁴¹⁵ eyledi: itdi Hf

⁴¹⁶ ķatl : feşl B, D, N, Hf

⁴¹⁷ taḥşīl: taşhīh N

⁴¹⁸ müşrik-süz:- B, D, H, Hf

⁴¹⁹ gird-bād-ı āsāları: - B, D, H, Hf

⁴²⁰ cān: kīn N

⁴²¹ cesed: cünd B, D

derūnına hātıra-i inşirāf u ʿavdet [Hf28a] vesvese-endāz-ı rāhat olup inhizām-ı ehl-i İslām tehaqquq bulmuş iken, ʿAbdu’r-Rahmān bin Şaʿsaʿa ve Muḥammed bin ʿAbdi’l-ʿAzīz [N17b] herbiri bir taraftan hücum-i şirāne ve ḥamle-i dilrāne ile ber-hem-zen-i ketībe-i eşhāb-ı şirk ü fesād ve dağdağa-endāz-ı vücud-ı ehl-i bağy⁴²² ü ʿinād oldılar. Şikeste-nihāl-i vücūd-ı Mesleme’de daḥı fi’l-cümle āb ü tāb-ı ifākat, nümāyān olup, nesīm-i fetḥ ü teʿyīd yine rāyāt-ı felek-sā-yı İslāmiyānı taḥrīk ve lücce-i şevḳ-ı Mü’minīn’i tehyīce başladı. Ol gün rūʿesā-yı ḳabāʿil, dest-i şimşīr-gīrleriyle edā-yı farīza-i gazā ve zebān-ı cevher-pāşları ile taḥrīz u iğrā-yı ceng ü heycāya⁴²³ meşgūl olup (Yā ehle’l-İslām el-yevm el-yevm yūcibu’llāh le-kümü’r-Rıḍvān) maḳālesi pīrāye-i tiğ-ı zebān-ı pīr ü cevān olmuşidi. Mesleme daḥı işʿār-ı selāmet-i vücūdı için bāng-i bülend ile, benim Mesleme-i ser-ʿasker ve düşmen-şiken-i⁴²⁴ dil-āver [H23a] ḥamden li’llāhi teʿālā⁴²⁵ kelime⁴²⁶-i vücūdum ḥarf-i ʿilletden şahīḥ u sālimdür. İhtimāl-i fiḳdānumla perīşān olanlar, ḥuzūrıma gelüp [Hf28b] cemʿ olsunlar, diyü beşāret-fermā-yı ʿasākīr⁴²⁷ olıcaḳ; ḳalb-i leşkerde⁴²⁸ ḳuvvet-i cedīde peydā olup ān-ı ğayr-i munkasımda ʿasker-i Mesleme ğālib ü muzaffer ve raḥt-ı fecere, menkūb ü müdemmer oldı. (Beyt):⁴²⁹

Du leşker şūd ez-ḳudret-i kār-sāz

Yekī ser-nigūn ü diğēr⁴³⁰ ser-firāz

(Neşr): Cünd-i küffār-ı müsteʿiddü’l-idbārūñ kemāl-i hezīmetleri hentüz āşḳār olmamış iken şāh-ı encüm-sipāh-ı zālām daḥı⁴³¹, imdād-ı ʿasker-i İslām [B25] için hem-ʿinān-ı ricālū’l-ğayb, hem-cenāḥ-ı sürüş-i nuşret olmağla yaʿnī talīʿa-i şām, ordū-yı düşmeni ihāta ḳılmağla⁴³², aʿdā-yı liʿām-ı düzaḥ-maḳām bi’t-temām münhezim u tār u mār⁴³³ oldılar. [D31] (Beyt):⁴³⁴

⁴²² ehl-i bağy : vüfūd-i bağy N

⁴²³ heycāya: ğavğā N

⁴²⁴ düşmen-şiken: nerre-şīr N

⁴²⁵ - : teʿālā N

⁴²⁶ kelime: - N

⁴²⁷ ʿasākīr: - N, ʿasker Hf

⁴²⁸ leşkerde: ʿaskerde N

⁴²⁹ Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

⁴³⁰ diğēr: yekī N

⁴³¹ daḥı: -B, D

⁴³² ḳılmağla: ḳıldı N

⁴³³ u tār u mār: -B, D, H, Hf

*Zi-tîğ'eş şügend ān-çünān tār u mār**Zi-hürşîd-i tâbende çün şām-ı tār*

(Nesr): Bu hâlde⁴³⁵ battâl-ı ferruḥ-fâl⁴³⁶, bâb-ı medîne-i Tekfûriyye'ye şitâb⁴³⁷ idüp ve dervâze-i hişârda nesr-i tâ'irvâr⁴³⁸ karar [N18a] eyledi. Ve hısn-ı mezkûra ilticâ ümmîdiyle cān atup gelen ber-geşteğân-ı bî-ser u sāmānı kayd-ı 'alāyîk-ı şihhatden taḥlişe meşğûl olup, nāmdārān-ı müşrikîni birer birer cānib-i⁴³⁹ **Bîse'l-maşîr'e**⁴⁴⁰ irsâle [Hf29a] iştiğāl itdi. Mebādî-i şebde ser-i Tekfûr-ı mağrûr şavlecân-ı tîğ-ı şüc'ân ile neşîbgâh-ı nîrāna gâltan⁴⁴¹ olmağın [H23b] sâ'ir hâzele-i fecere taraf taraf perîşân-ı beyābân⁴⁴² olmadan ğayrı dermân bulmayup reh-güzerleri muğaylānzâr-ı tîr ü teber olmağın, pelās-ı hezâr-pāre-i 'ömrleri āvîḥte-i çengāl-ı nikāl⁴⁴³ olarak rû-nihâde-i ḥāk-i merg olup ğâr-ı târîk-i⁴⁴⁴ maḳbereden ğayrî pinhân⁴⁴⁵ olacaḳ yer bulunmamağla cümle⁴⁴⁶ rû-nihâde-i gûristān u inzivā-gerde-i künc-i⁴⁴⁷ nîrān oldılar. Ve ğâretgerān-ı 'Arab, bilā müzāḥim, derûn-ı ḳal'aya vâz'-ı ḳadem idüp ināy-ı teşavvurlarında güncāyiş-pezîr-i teḥayyül⁴⁴⁸ olmayan mertebe meğānim-i keşîreye dest-res buldılar⁴⁴⁹. Müttefeḳun 'aleyh-i naḳale-i ḥaberdür ki bu ḳadar ḥarb ü ḳitāl ešnāsında⁴⁵⁰ kenāre-gîr-i şahrā-yı şehâdet olanlar beşyüz miḳdârına bâliğ olmamışdur. Ve bu fetḥ u nuşretde emîn-i beytü'l-māl Recā bin Ḥayyāt defteri mücebince āvîḥte-i çengāl-i şeh-bāzān-ı cidāl olan tuḥaf-ı emti'a-i fāḥire aḳsāmından ğayrî Tekfûriyye [Hf29b] mālından daḥıl-i mîzān-ı taḳsîm olan zer-i nâb, altı kerre yüzbiñ altûn olup cümlesi ḳantâr-ı 'adl ile miyān-ı mücâhidînde tevzî' u bezl olundu.

⁴³⁴ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül

⁴³⁵ bu hâlde: - B, D, H, Hf

⁴³⁶ ferruḥ-fâl: ferḥunde-fâl N

⁴³⁷ şitâb: şitâb-ı bî-mecāl N

⁴³⁸ vār: gibi N, H, Hf

⁴³⁹ cānib: -H

⁴⁴⁰ "... ne kötü sonuç..." , Bakara 2/126.

⁴⁴¹ neşîbgâh-ı nîrāna gâltan: gâltan-ı neşîbgâh-ı nîrān N

⁴⁴² beyābân: - B, D,

⁴⁴³ nekāl: - B, D, H, Hf

⁴⁴⁴ merg olup ğâr-ı târîk-i: helâk olup N

⁴⁴⁵ pinhân: nihân B, D

⁴⁴⁶ bulunmamağla cümle: bulunmamağla cümlesi N, H, Hf

⁴⁴⁷ inzivā-gerde-i künc-i nîrān: inzivā-numûde-i künc-i nîrān N, inzivā-gerde-i nîrān B, D

⁴⁴⁸ teḥayyül: - N, H, Hf

⁴⁴⁹ buldular :oldılar B, D

⁴⁵⁰ ešnāsında: arasında H

Ve Mesleme-i semāhat-āyīn kendü vāyesin dahı īsār-ı mübārizīn⁴⁵¹ itdi. Sāha-i hısn-ı Tekfūriyye has u har-ı vüçüd⁴⁵²-ı eṣrārdan münazzaf u pāk oldıktan soñra ṣaḥn-ı laṭifinde yigirmi gün temām [H24a] ihtiyār-ı⁴⁵³ mekṣ ü ārām olunup baʿdehu Semāve-i kübrā'yā ʿaṭf-ı zimām-ı yek-rān-ı⁴⁵⁴ iḳdām itdiler.

[N18b], [D32] ĀMEDEN-İ MERDĀN-İ⁴⁵⁵ MEMĀLİK-GÜŞĀ-YI ʿARAB BE-
KALʿA-İ SEMĀVE VÜ MEŞĀF-KERDEN-İ CEYŞ-İ ZAFER-MAḲRŪN BĀ-
FERİZŪN-İ ḤUDʿA-NŪMŪN VE MÜYESSER ŞŪDEN-İ FETH-İ KALʿA-İ
SEMĀVE VÜ GŪRİHTEN-İ EFRİZŪN BE-CĀNİB-İ MESİHİYYE

Ol zemānda medīne-i Semāve, metānet ü fūṣhat ü mʿmūriyyetde āb-rū-yı cemīʿ-i ḳaṣabāt ü⁴⁵⁶ büldān-ı⁴⁵⁷ cihān olup çār-cihet-i ʿāleme çihārder-i ʿazīmī meftūh u güşāde ve her kūşesinde hezārān [B26] hezār māʿide-i ʿıṣ u ṣafā āmāde bir ṣehr-i ʿazīm-i İrem-naẓīr ve bir cāygāh-ı refīʿ-maḳām-ı⁴⁵⁸ dil-peẓīr idi. Ser-riṣte-i kuvvet-i vālī-i ḳalʿa-i mezkūre Efrizūn-nām bıtrıḳ-ı bī-tevfıḳuñ [Hf30a] vābeste-i dest-ı⁴⁵⁹ teṣarrufı olup miyān-ı küberā-yı gübrān-ı düzaḳ-āṣyānında kemāl-i ṣervet ü yesār ile ṣāhib-i iṣtihār bir maḡrūr-ı nā-be-kār idi. Taṭana-i ṣevket-i ḥaṣr-i İslāmiyye hirās-endāz-ı ṭabʿ-ı⁴⁶⁰ pür-vesvāsı olıcaḳ, tedbīr-i muḥāfaẓa-i ṣehristān-ı vüçüdüna meʿmūr olan muḥārizān-ı ḥavāsī ve ḳavāsī⁴⁶¹ dem-beste-i ḥayret olup müsteṣār-ı şehīfū'l-fıkr-i vāhımeden bu bābda çāre-ḥvāh-ı irṣād olduḳda, reh-nümā-yı semt-i güriz olmaḡın nā-çār ihtiyār⁴⁶² idüp ḳalʿa-ı Semāve'de teḥammül-i ıztırāb-ı teḥaṣṣun eyledi⁴⁶³. (Beyt):⁴⁶⁴

[H24b] *Yekī raḡt mī-best behr-i güriz*

⁴⁵¹ īsār-ı mübārizīn: īsār-ı enbār-ı dilāverān u N

⁴⁵² vüçüd: - N

⁴⁵³ ṣaḥn-ı ... ihtiyār-ı: ṣaḥn-ı meʿmūrüne temām yedi gün ihtiyār-ı N

⁴⁵⁴ yek-rān: - N

⁴⁵⁵ merdān-ı: dilīrān-ı N

⁴⁵⁶ ḳaṣabāt ü: - N, H, Hf

⁴⁵⁷ - : āb-rūy-ı rü N, H, Hf

⁴⁵⁸ maḳām: - B, D, H, Hf

⁴⁵⁹ dest: kef N

⁴⁶⁰ ṭabʿ: ḥāṭır N

⁴⁶¹ ve ḳavāsī: - B, D, H, Hf

⁴⁶² - : firār B, D; ihtiyār-ı firār N, H, Hf

⁴⁶³ eyledi: etmişidi N

⁴⁶⁴ Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

Yekī tīg u peykān hemī kerd tīz

(**Nesr**): Ez-în⁴⁶⁵ cānib, dil-āverān-ı ʿasker ü nerre-şīrān-ı şaf-der⁴⁶⁶ pīrāmen-i hişārdan nüzül idüp ol mazanna-ı genc-i şāygān olan şehr-i ʿazīmi ejderler gibi iḥāta kıldılar ve derūn-ı ʿalada cāy-gīr olan 11) gūrūh-ı pūr-şūrūr ki nūr-yı bāzūlarına gūrūr ile kendülerin şīr-i kavī-pençe-i ğābe-i ʿāhr u zūr şanurlar idi, ʿefādī u dīdān [Hf30b] u mūrān⁴⁶⁷ gibi herbiri bir sūrāh-ı gūr-mānende gūrīzden ğayrī ʿāre-i necāt [N19a] bulmadılar. Düşmen-şikerān-ı āhenīn-destūn şadme-i kūh-efgenlerinden ʿehre-i ḥuzūrı hūrāşīde [D33] vü efgār olmayan baʿzī ḥūd-pesendān-ı gūrūr-endīş-i pūr-teşvīş⁴⁶⁸ ihtimāl-i muḳāvemmet-i neberd-azmāyān-ı⁴⁶⁹ mücāhidīn ile verā-yı bārū-yı ʿaladan ceng-i muḥanneşaneyeye āġāz idüp müdāfeʿa-i tehem-tenān-ı Rüstem-neberd için vaż-ı menācīk idüp ḥacer-endāz-ı ʿaraf-ı leşkerġāh-ı Müslimīn oldılar. Bu ʿarafdan daḥı (**Ke-mā tedīnū tūdān**) medlūliyle ʿamele āheng ü tertīb-i menācīk ile āġāz-ı ceng olunup müslimīn müşrikīne ve keferē müʿminīne verā-yı cidārdan ramy-i aḥcār iderek temām kırk gün resm-i kār-zār ber-ḳarār oldı. Eyyām-ı [H25a] erbaʿīn-ı cidāl nihāyet bulıcaḳ hevā-yı mücādelede nevʿ-i iʿtidāl nümāyān olup ḥāk-nihād-ı müşrikīne cemerāt-i ḥavf ü ḥaşyet düşmekle serdī-i zemherīr-i ḥızlān ile ḥūn-ı cigerleri mūncemid iken zevebāna başlayup ʿeşme [Hf31a] sār-ı dīdelerinden şekl-i ḥūn-ābede revān oldı. Biʿl-āḥare teslīm-i mefātīh-ı ʿaladan ğayrī tedbīrdē meʿyūs olup ʿarīḳa-i īşāl-i ḥaber-i inḳıyād u iblaġ-ı peyām-ı “**Ehlen ve sehlen**”de mütereddidler iken baʿārīḳe-i Efrīzūn’dan bir bıtrīḳ-ı sīne-ḥarīḳ mühtedī-i semt-i istīmān olup⁴⁷⁰ ḥamāme-i tūr ile cānib-i muʿaskere nāme perrān eyledi⁴⁷¹. Ve mazmūnında elḫāf-ı Mesleme’den niyāzmend-i emān olup, murġ-ı rūḥum [B27] pençe-i saḫt-gīr-i şeh-bāzān-ı ʿaskerden sālīm ḳalursa⁴⁷² yaʿnī ḥümā-yı himmet-i Mesleme, güncişk-i per-şikeste-i vücūdımı zīr-i cenāh-ı ḥimāyete alup ve ʿuḳāb-ı

⁴⁶⁵ ezīn: ez D

⁴⁶⁶ şaff-der: ḥaşr N, H, ḥışn Hf

⁴⁶⁷ mūrān: mūr Hf

⁴⁶⁸ gūrūr-endīş-i pūr-teşvīş: - N

⁴⁶⁹ neberd-āzmāyan: perḥāş-āzmāyan B, D, hezīr-āzmāyan H, Hf

⁴⁷⁰ olup: olunub Hf

⁴⁷¹ eyledi: olub H

⁴⁷² ḳalursa: olursa N

cān-şikār-ı nebāl-i mücāhidīnden ḥalāş olup⁴⁷³ fezā-yı āzādīye şalmağ cā'iz olur ise, ebvāb-ı mesdūde-i [N19b] ḳal'adan birin baht-ı hümāyūn⁴⁷⁴ -ı şecī'u'l-'Arab⁴⁷⁵ gibi küşāde ḳılmağ zımmetūme farz olsun diyü 'ahd eyledi. Bāb-ı ihtimāl-i fetḥ-i ḳal'a munsedd iken bu ḥaber vürūdū ile ebvāb-ı meserret meftūḥ [H25b] olup ḥışn-ı derūn-ı Müslimīn'e⁴⁷⁶ her ṭarafdan tüccārān-ı⁴⁷⁷ sürūr u şādmāni ḳaṭār ḳaṭār aḥmāl-i tefārīḳ-ı [Hf31b]kām-rānī ile duḥūle başladı. (Beyt):⁴⁷⁸

Me-şev melūl ki fettāḥ-ı bāb-ı müşkil-hā

Ki⁴⁷⁹ yek derī ki be-bended hezār be-küşāyed

(Nesr): Şebāngāḥ derbān-ı ḳazā, derīçe-i zerrīn-cenāḥ-ı rūzı iğlāk ve perde⁴⁸⁰ -i nīlī-fām-ı şāmı āvīḥte-i bāb-ı ḳal'a-i heft-āsmān itdükde, işāret-i Mesleme ile Baṭṭāl-ı ḥuceste-ḥāl⁴⁸¹ revāne-i dervāze-i ḥışār olup bıṭrīḳ'a taḳdīm-i levāzim-i 'uhūd u mevāşīḳ itdükden şoñra ol derdnāk-i güm-kerde-ṭarīḳ ḳal'anuñ der-i a'zamından kilīd-i insidādı ber-dāşte [D34] ḳılıp Baṭṭāl hem-rikāb oldıḡı abṭāl ile ṭılısm-ı vücūd-ı bed-sigālān için der-ḥāl derūn-ı ḥışn-ı mu'azzama vaz'-ı ḳadem ḳıldılar. Ve gāfil ü āgāḥ nā'im ü bā-intibāḥ muşādif oldıḳları rū-siyāḥ-ı güm-kerde-rāḥı fevcen fevcā iblāğ-ı peyām-ı vā-veylā-yı ehl ü 'ıyāl için derekāt-ı caḥīm'e⁴⁸² irsāl itdiler. Ve ḳal'anuñ sā'ir ebvābından daḡı aḳfāl-ı⁴⁸³ insidādı def' idüp müteraḳḳıb-ı ruḥşat-ı duḥūl olan muntazırān-ı nuşrata⁴⁸⁴ ismā'-ı mażmūn-ı sūre-i⁴⁸⁵ naşr u fetḥ idicek, cümle-i [Hf32a] mücāhidīn-i muvahḥidīn şükr-künān ḥamdele- [H26a] gūyān işāret (Fe'dḥulūhā)⁴⁸⁶ ile yek-digere beşāret⁴⁸⁷ -resān olup pes⁴⁸⁸ Mesleme u Müslimīn duḥūl-i ḳal'a-i Semāve ile kām-kār oldılar. (Beyt):⁴⁸⁹

⁴⁷³ olup: idup N, H, Hf

⁴⁷⁴ hümāyūn: - N

⁴⁷⁵ şecī'u'l-'Arab: şecī'u'l-'ebvāb Hf

⁴⁷⁶ Müslimīn'e: Mesleme'ye N

⁴⁷⁷ tüccārān: kārban N, H, Hf

⁴⁷⁸ Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

⁴⁷⁹ Ki: çü H

⁴⁸⁰ Perde: bürde H

⁴⁸¹ ḥāl: fāl N

⁴⁸² caḥīm'e: düzaḡa N

⁴⁸³ aḳfāl: kilīd N

⁴⁸⁴ nuşrata: ruḥşata B, D

⁴⁸⁵ āyāt: sūre N

⁴⁸⁶ "...buraya girin..." Zümer 39/73

⁴⁸⁷ beşāret: müjde B, D, H, Hf

Çü firûzi-i merd gerded bedîd

Der-i çâre-râ zûd bâyed kilîd

(Nesr): Ve şahın-ı zîbâsında baş-ı bisât-ı zer-endûd-ı ٢٢ ü [N20a] ٢٣re iştiğâl itdiler. Efrîzûn-ı tîre-derûn hareket-i mezbûh ile kendin yirden yire urup bir sūrâh-ı teng-i hufre-nişândan mânend⁴⁹⁰-i mâr-ı zaħmnâk-ı düm-bürîde nâlân u ٢uryân taħlîş-ı cism-i bî-tâb ü tavân idüp berg-i hazân gibi üftân ü hîzân ٢al'a-i Mesîhiyye'ye ilkâ-i ħar-lâşe-i vücûd itdi. Bu mertebede⁴⁹¹ hây ü hüy u ğavġâ eşnâsında ol ġün ٢asker-i Müslimîn'den ٢okuz nefer ġâzîden ġayrî bir ferdüñ kebûter-i cânı âşyâne-i bedenden bâl-ġüşâ-yı cânib-i cinân olmadı. Ve ٢al'a-i mezkûre ġenâyimi daħı birûn-ı iħaṭa-i ħasâb-ı müstevfî-i idrâk olub resm-i ٢adîm üzre beyne'l-ġuzât⁴⁹²ve'l-ġânimîn taħsim u tevzî⁴⁹³ olundu.⁴⁹⁴ (Beyt):⁴⁹⁵

Çü ez-zer girân şûd terâzûyî şân⁴⁹⁶

Be-âhen ٢avî-ġeşt-i bâzûyîşân

[Hf32b] (Nesr): Ba'cdehü sâlîmen [B28] ve ġânimen meferr⁴⁹⁷ u maġarr-ı Efrîzûn olan ħîşn-ı Mesîhiyye fethine ٢azîmet ٢ılındı.⁴⁹⁸

٢AZİMET KERDEN-İ⁴⁹⁹ ٢ASÂKİR-İ İSLÂMİYYE BE-ĶAL'A-İ MESİHİYYE VÜ
HÜCÛM KERDEN-İ ŞEMMÂS U MUĶÂBELE NÛMÛDEN BÂ-İSLÂMİYYÂN
[H26b] U KÛŞTE ŞÛDEN-İ ŞEMMÂS U MÛZAFFER ŞÛDEN-İ EHLİ İMÂN

⁴⁸⁸ pes: - B, D, H, Hf

⁴⁸⁹ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁴⁹⁰ mânend: mişâl B, D, H, Hf

⁴⁹¹ mertebede: meretebe B, D

⁴⁹² ġuzât: - H, Hf

⁴⁹³ tevzî: - N, H

⁴⁹⁴ Ve ٢al'a... tevzî' olundu: - B, D

⁴⁹⁵ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁴⁹⁶ şân : nişân N, H

⁴⁹⁷ meferr: - B, D

⁴⁹⁸ ٢ılındı: olındı H, Hf

⁴⁹⁹ kerden: fermüden B, D, H, Hf

[D35] Efrîzûn ki yağmā-gerān-ı muvaḥḥidīnden⁵⁰⁰ hārib ve hızbu'llāhi ġālib pençesinden taḥlîş-ı metāc-ı ḥayāt için bir künc-i selāmete ṭālib idi. Giderek ḳal'a-i Mesîḥiyye'ye ilticā idüp vücūd-ı miḥnet-keşine ol cāygāhı melce³ ü melāz ittiḥāz itmişidi. Mücāhidīn-i nuşret-ḳarīn⁵⁰¹ ol gebr-i kibr-āyīne anda daḥı mecāl-i rāḥat ḳomayup āyet-i kerīme-i (Se-nü^cazzibühüm merrateyn)⁵⁰² mażmūnı üzre tekrār mübāşeret-i ceng ü peygār olduḳların müşāhede idicek, re'īs-i muḳaddimetü'l-ceyşı olan Şemmās-nām ḥannās-ı pür-vesvās bī-ḥadd ü ḳıyās leşker-i silāḥ-puş u merdān-ı nīze-ber-düş ile muḳābele-i Mesleme vü Müslimīne firistāde [N20b] vü cānları ḳıçınca ḍarb [Hf33a] u ḥarbe āmāde ḳıldı. Netīce-i süḥan Şemmās-ı pür-mekr ü fenn, seksen biñ şecī^c u bahādır kāfir-i tūġ-zen ile muḳābele-i cünd-i zafer-bīn-i Mü'minīne ḥurūc idüp (Şi'r):

Yuvaḳḳitü lā-yetiḳu'l-leys fihî

Müsāvereten ve le'z-zıbu ihtiyālen

(Neşr): Bed'an ser-i rāḥda teşādūf itdükde bī-tereddüd ü tevaḳḳuf hücum idüb göz açdırmamaġla İslāmiyyān tertīb-i şufūfa zemān bulamayup (Nazm):⁵⁰³

Dilīrī be-hencār kerden nikū'st

Çū kār üftedet kār kerden nikū'st

Be-cāyī ki hencār bāyed ne zūr

Şeved şīr-i bī-çāre der-dest-i mūr

[H27a] *Direngī ki ān nīz ber-cāy nīst*

‘Adüvv-rā ḳavī kerden ez-rāy nīst

Şitāb ü direngī be-hengām-ı ḥvīş

Selāmet dehed merd ez encām-ı⁵⁰⁴ ḥvīş

⁵⁰⁰ muvaḥḥidīnden: mübārizīnden N

⁵⁰¹ nuşret-ḳarīn : müceddīn N, H, Hf

⁵⁰² "...onlara iki defa ‘azab edeceġiz..." Tevbe 9/101

⁵⁰³ Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

⁵⁰⁴ ez encām: encām B, D

(**Neşr**) : Bu vech-i nā-meʿmül üzre gürüh-ı düşmenüñ hücum-ı bedihü'z-zuhürına şüret-nümā-yı muķāvemet olmaķ nā-mülāyim-i düstür-ı hikmet olmağın ʿasker-i İslām'uñ yine cānib-i Semāve'ye inşirāf u ʿavdeti münāsib-i ķānūn-ı ʿaql u ruᵑyet görölüp, bi'z-zarüre ᵑaraf-ı mezkūra ʿinān-riz olmaķ şavāb-did-i hikmet-şināsān-ı bāhiru't-temyiz [Hf33b] oldı. [D36] (**Şi'r**):

El-leylü dācin ve'l-kibāşü tentetihu

Fe-men necā bi-re'sihī fe-ķad rabiha

(**Neşr**): Şemmās-ı laʿin sā'ir fecere-i düzaḡ-mekīn ile taķıb-i cüyüş-i müslimīn idüp zamʿān-ı tefsīde-leb-i feyāfi-ı⁵⁰⁵ dār u gır olan ġuzātuñ niçesine işķā-yı şahbā-yı şehādet itdiler. ķalʿa-i Semāveye işāl-i sāz u selb-i selāmet kılanlar müceddeden [B29] tertīb-i edevāt-ı ġayrete bezl-i himmet kılıp yine bi'l-ittifāķ hıramān-ı semt-i peygār u rü-be-rāh-ı gır u dār-ı kār-zār oldılar. (**El-ķışsa**): Pīşgāh-ı ķalʿa-i Semāvede yine şufuf-ı meşāf ārāste kılınup (**Nazm**):⁵⁰⁶

Ḥurüşī ber-āmed zi-her dū sipāh

Be-reftend yek-ser sū-yi rezmgāh

(**Neşr**): [N21a] Rāyiz-ı çāpük-süvār-ı ḡāver kenār-ı meydān-ı maşrıķdan nihāyet-i ḡalbe-i mağribe at sürünce ʿasker-i İslām'dan biñ yüz nefer-i [H27b] dil-āver ser-nihāde-i zānū-yı ḡür ü müsterih-i đarih-i pür-nür oldılar. ʿĀķıbet Şemmās-ı laʿinüñ ser-i nikbet-medārı rubüde-i şir-i şemşir-i Müslimīn olıcaķ Efrizūn-ı türe-derünuñ ḡas u ḡāşāk-i kuvāşı zırām-ı iztırāb ile muḡtedim ve bünyān-ı⁵⁰⁷ şabr u ķarārı [Hf34a] mancınıķ-ı iztırār ile⁵⁰⁸ münselim olup ḡük-i zaḡm-ḡorde gibi nefsi ḡasāset-tırāzī ile ķaşd-ı ser-bāzī vü āġāz-ı kār-ı tek ü tāzī⁵⁰⁹ kılıp ser-i meydān-ı rezmgāha⁵¹⁰ at sürdü. Ve dil-āverān-ı ʿArab'dan mübāriz ᵑaleb kıldı. (**Beyt**):⁵¹¹

Der-āmed be-meydān be-ķaşd-ı neberd

Hemī kerd cevlān u mī-ḡvāst merd

⁵⁰⁵ feyāfi: - B, ķafaʿ D

⁵⁰⁶ feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

⁵⁰⁷ ḡānumān: bünyān N

⁵⁰⁸ mancınıķ-ı iztırār ile: - B, D, H

⁵⁰⁹ kār-ı tek ü tāzī: kā vü tāzī N, D, H, Hf

⁵¹⁰ rezmgāh: - B, H, Hf

⁵¹¹ Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

(Nesr): Nerre-şirān-ı ‘Arab’dan cemretü’l-ḥarb-i ‘ālī-neseb Mesleme-i vālā-ḥaseb muḳābele-i ḥaşm-ı bed-kīşe ḥurūc idüp birkaç ḥamle-i Rüstemāne ile taḥrīk-i ḳaddāḥa-i keş-ā-keşden şoñra nāgāḥ şu‘le-i peykān-ı sinān ile vücūd-ı nāz-perverd-i Mesleme dāg-dār-ı zaḥm olup ardınca Muḥammed bin ‘Abdi’l-‘Azīz meydāna çıḳup ḳazā ile ol daḥı zaḥmnāk-i sinān-ı düşmenān oldu. Ba‘dehu ‘Abdu’r-Raḥmān bin Şa‘şa‘a çıḳup ol daḥı zaḥmnāk oldu. Ba‘dehu Muḥammed bin ‘Abdi’llāhi’bni Sa‘īd ḥamle idüp⁵¹² ol daḥı zaḥmnāk oldu.⁵¹³ Ba‘dehu Muḥammed bin el-Aḥnef ḥamle idüp ol daḥı zaḥmnāk oldu. Ba‘dehu Battāl-ı dilīr ḥamle idüp ol daḥı zaḥmnāk oldu.⁵¹⁴ [H28a] Ba‘dehu ‘Abdu’llāh bin Cerīr [D37] ḥamle idüp ol daḥı zaḥmnāk oldu. Ba‘dehu⁵¹⁵ emīn-i beytü’l-māl şecī‘-i ferruḥ-fāl Recā bin Ḥayyāt āheng-i ḥamalāt-ı ḥayderāne⁵¹⁶ ḳılıb ‘avn-i meded-resān-ı [Hf34b] kā’ināt ile ṭarfetü’l-‘ayn içre niçe küştenī-i le‘īm-i dūzaḥ-maḳamıñ vücūd-ı pür-ḥabāşetin⁵¹⁷ küşte vü ‘adīm ü firistāde-i ḳa‘r-ı caḥīm eyledi. [N21b] Der-‘aḳab⁵¹⁸ Duḥḥāk bin Yezīd-i Süllemī ḥamle ḳılıp ol daḥı niçe⁵¹⁹ bed-baḥtān-ı müşrikīne bir vechle nümāyende-i ḳahr u kīn oldu ki çeşm-i bed-bīnlerine pehn-i deşt-i cihānı teng ü tār idüp rāh-ı beyābān-ı fenādan ḡayrı mefer ve kūşe-i çāḥ-ı ḡayyādan a‘lā maḳarr bulmadılar. Lākin ḥadd-i itidālden bīrūn cidāl ü ḳitāle kūşiş itmekle veḥāmet-i hevā-yı kār-zār-ı cānına kār idüp ḥarāret-i şevḳ-ı āḫiret ile lüle-i nīze-i sitīze-kārān-ı bī-emāndan şerbet-i şehādet-i ḥūş-güvār nūş idüp reyyān-ı selsebīl-i raḥmet oldu. Bu esnāda Muḥammed bin ‘Abdi’l-‘Azīz ki sābıḳan zaḥm-ḥürde-i dest-i ḳahr-ı bed-kīşān [B30] olmaḡla ser-nihāde-i bālīn-i nā-tüvānī idi; bir miḳdār ifāḳat bulup tekrār pā-nihāde-i rikāb-ı kīn-sitānī olıcaḳ, semend-i çāpük-ḥırāmı pā-laḡzīde-i meḡāk-i fe‘aḳḳerūhā⁵²⁰ olup pey-bürīde-i reftāra iḳtidarı ber-ṭaraf olmaḡın, [H28b] Efrīzūn-ı mel‘ūn, fırsat bulup evvelā zaḥm-ı sinān ile cism-i nāz-perverdine āsīb-resān oldu. [Hf35a] Şāniyen mıḳrāz-ı tıḡ ile gerden-i kāfūr-iltibāsından fark-ı pür-leme‘ānını cüdā ḳılıp ol ser-i devletmendi endāḫte-i

⁵¹² ḥamle idüp: çıḳup B, D

⁵¹³ ba‘dehū Muḥammed... zaḥm-nāk oldu: - Hf

⁵¹⁴ ba‘dehū Battāl... zaḥm-nāk oldu: - B, D

⁵¹⁵ ba‘dehū: andan şoñra N

⁵¹⁶ ḥayderāne: şafderāne N

⁵¹⁷ ḥabāşetin: seyyienin N, H, Hf

⁵¹⁸ der-‘aḳab: ba‘dehū N

⁵¹⁹ niçe: ḥöd resān B, D, - H, Hf

⁵²⁰ fe‘aḳḳerūhā: ḳa‘r-ı rehā: B, D

cānib-i İslāmiyyān itmekle bādbān-ı şarşar-eşer-i tıbāc-ı mücāhidīn-i cedel-pīşe mütevaḥḥiş olup miyān-ı casker-i cerrāra⁵²¹ nihāyetde elem ü ıztırāb düşdi. Sābıkan deşne-i vākıca²-i Ḍaḥḥāk ile sīne-i teḥammülleri çāk çāk iken (Mışrā^c):⁵²²

Yek dāğ nīk nā-şüde dāğ-ı diger nihād

(Neşr): Fıkdān-ı vücūd-ı Muḥammed bin cAbdi'l⁵²³-cAzīz, zaḥm-ber-zaḥm dāğ-ber-dāğ olup taleb-i merhem-i rāḥat ārzūsıyla herbiri bādiye-peymā-yı “Eyne'l-meferr?”⁵²⁴ olmaḥ fikrinde iken Mesleme ve Baṭṭāl, zaḥm-ı sābıkdan fi'l-cümle ifākat bulup tekrār ser-āğāz-ı ceng ü peygār itmekle, ešnā-i terāküm-i suḥub-i muḳātelede ebr-i kefi Baṭṭāl'dan şāiḳa-i tūğ-ı [N22a] ḥün-bār, ser-i nā-pāk-i Efrīzūn'a der-hāl nāzil olup mağz u üstülḥānımı ḥurd ü ḥamīr idicek, bālā-yı kūh-sār-ı serinde āşyān-sāz olan zāğ-ı cife-ḥūr-ı cān-ı ḥabīşi şikāf-i tārikinden neşībgāh-ı dūzaḥa pervāz eyledi. Gūyā [H29a] istirāk-ı semc için şavb-ı semāya teveccüh niyyeti ile bālā-yı kūha cürüc [Hf35b] itmiş İblīs idi ki, şihāb-ı tūğ-ı bī-dirīğ-ı Baṭṭāl'dan maṭrūd u racīm ve zūr-ı ḳahr-ı Ḳahramānī'siyle fütāde-i ḳar-ı caḥīm oldu. [D38] (Şir):

cAfārītün termī bi'ş-şihābi lede'l-vegā

Ve ḳad rūmiyet-cİfrītü bi'ş-şühübi fi'l-felek

(Neşr): Helākī-i Efrīzūn-ı dūzaḥ-mekān, ḥayāt-baḥş-ı İslāmiyyān olup bu cināyet-i bedīhü'z-zuhūr-ı İlāhiyye, ḳāṭıbe-i fi'e-i İslāmiyye'nün māye-i neşāt u inbisātı olmaḡla, tertīb-i ziyāfet-i şükr için ḳademine gülşen-serāy-ı şevḳ u sürür olup mecmūc-ı ceng-āverān deste-i gül ü reyḥān gibi bir yere müctemīc⁵²⁵ olup dimāğ-ı düşmenāna cātse-fezā-yı ḳahr u demār oldılar. Ve ser-i nā-tırāşide-i ḥün-ālūde-i Efrīzūn, bālā-yı nīze⁵²⁶ vü müy-ı⁵²⁷ jūlide-i pür-ḥün ile tūğ-ı nuşret gibi pīş-i rāyāt-ı ferḳad-sā-yı İslāmiyye'de ber-dāşte ḳılındı. Bu mertebeden şoñra leşker-i kāfir, sipāh-ı celādet-eşer-i Mesleme-i nāmvere tāb-āver-i muḳāvement olamayup bi'z-zarūre girīve-gerd-i beyābān-ı hezīmet olmaḥ lāzım geldi. Ketā'ib-i İslāmiyye

⁵²¹ casker-i cerrāra: caskerde B, D, H, Hf

⁵²² Mef'ülü Fā'ilatü Mef'ülü Fā'ilün

⁵²³ cAbdi'l: - H

⁵²⁴ “...kaçış nereye...” Kıyāmet 75/10

⁵²⁵ müctemīc: cemc H

⁵²⁶ - : nişānde H

⁵²⁷ mü: hevā

dağı bağıyyetü's-süyüf-ı fi'e-i⁵²⁸ pür-seyyi'eniün⁵²⁹ [Hf36a] ciyef-i endām-ı hāviye-
 maḳāmların endāhte-i [H29b] ḫandaḳ-ı esfelü'sāfilin idüp müste'idd-i istiḫdām
 olanlarını pīrāye-i selāsile vü aḡlāl itdiler. Ve ḫısn-ı [B31] Mesīḫiyye'yi dağı feth
 idüp ol ḳal'ada ḡanāyimden biñ kerre biñ ve yigirmi iki biñ zer-i nāb-ı kāmili'l-ʿayār
 dāḫil-i mīzān-ı taḳsīm oldı. Ve Mesīḫiyye didükleri sevād-ı aʿzamuñ [N22b] şeş
 cihet-i cihāna ebvāb-ı cennet gibi heşt der-i aʿzamı ḡüşāde vü çār-sü vü esvāḳında
 esbāb-ı tenaʿum u refāhiyet⁵³⁰ hadden ziyāde zāhir⁵³¹ u āmāde olmaḡla bir müddet
 ārāmgāh-ı sipāh olmaḡa revā⁵³² görilüp altı ay miḳdārı belde-i mezkūrede iḫtiyār-ı
 ḳarār olundı. Ve dārü'l-emān⁵³³ -ı Dımaşḳ-ı maʿmūrede ḫavālī-i Mesīḫiyye'ye
 müntehī olunca kāffe-i memālik ü nevāḫī, zūr-ı pençe-i tāḳat-şiken-i ḡuzāt ile dāḫil-i
 ḫīta-i teşarruf-ı İslāmiyyān olup, ahālisi nā-çār iltizām-nümūde-i cizye ve āmāde vü
 muʿahhed⁵³⁴ -gerde-i ʿavārız u tekālīf-i lazıme⁵³⁵ oldılar. Ve tefāşil-i fütühāt-ı
 mezkūre āstāne-i ʿAbdü'l-Melik'e ʿarż u iʿlām [Hf36b] olunup istişāre-i iḳdām ü
 iḫcām itdüklerinde yine peyām-ı sāʿy u ihtimām vārid olmaḡın istişāl-i taḫtḡāh-ı
 Alyoş-ı ḡüm-rāha⁵³⁶ teveccüh lāzımgelüp ol semte ḳadem-ber-ḳadem ʿazīmet ü
 nehzat [H30a] ḳıldılar.⁵³⁷

**[D39] ĀMEDEN-İ CÜYÜŞ BE-ḲARĀRGĀH-I ALYOŞ U MÜDEMME
 ŞÜDEN-İ ĀN BĪ-HÜŞ BE-HİMMET-İ EVLİYĀ-İ NUŞRET-SÜRÜŞ⁵³⁸**

Ḳarārgāh-ı Alyoş-ı bī-hüş olan belde-i şaḡire vaşf-ı āḡar ile şöhret-pezir olmayup
 māliki olan laʿīn-ı⁵³⁹ bī-dīn-i mezkūre izāfetle meşhūredir ve büldān-ı sālifü'l-
 beyāna nisbet ile medīne-i şaḡire⁵⁴⁰ olup şahnında ḳarār iden şirzime-i eşrār, zaʿīfü'l-
 vücūd ve ḳalīlü'l-miḳdār olmaḡla ecnād-ı encüm-i aʿdād-ı Mesleme ile

⁵²⁸ fi'e-i: reht-i N

⁵²⁹ seyyi'eniün: sīnenüñ Hf

⁵³⁰ refāhiyet: sefā B, D, H, Hf

⁵³¹ zāhir: ḫāzır B, D, H, Hf

⁵³² revā: sazā-vār H

⁵³³ emān: imār H

⁵³⁴ āmāde vü muʿahhed: bāc ü taʿahhüd B, D, itāve vü taʿahhüd H, Hf

⁵³⁵ lazıme: Mesleme B, D, H, Hf

⁵³⁶ Alyoş-ı ḡüm-rāha: Alyoş'a B, D, H, Hf

⁵³⁷ ḳıldılar: ḳılındı B, D, H, ḳıldı Hf

⁵³⁸ be-himmet-i evliyā-i nuşret-sürüş : - B, D, H, Hf

⁵³⁹ gebr: laʿīn B, D, H, Hf

⁵⁴⁰ şaḡire; ḫaḳīre H

muķābeleye ʿadem-i istiʿdādları hākim-i Ḳoştanṭıniyye tarafından istimdāda ilcā⁵⁴¹ idüp cānib-i merdūd-ı mezkūra ilticā ve irsāl-i māl ü ricāl bābında başt-ı recā itdiler. Kār-fermā-yı dārü'l-mülk-i İstānbül daḫı isʿāf-ı dil-ḫvāhlarında fevķa'l-melḫūz müsāʿade idüp ol taķrīb ile Alyoş-ı bī-hūş⁵⁴² elli biñ⁵⁴³ miķdārı kāfir-i nizedār ile pīşgāh-ı medīne-i mezkūrede āmāde-i kār-zār oldu. [N23a] Ne ḫāl [Hf37a] ise, bir gün bir gece şūret-nümā-yı ğayret olup bi'l-āḫare kendi küşte-i nişāl-i cidāl⁵⁴⁴ ü ʿaskeri pāy-māl-i aḫyāl⁵⁴⁵ -i ācāl oldu. Ol belde-i şağirede⁵⁴⁶ maʿa-şığarihā ve ḫaķāretihā bī-nihāye nefāyis-i emtiʿa [H30b] vü nuķūda dest-res müyesser olup mübārizin-i dīn anda daḫı fevķa'l-melḫūz nişāb-ı kām-rāniden maḫzūz oldılar. Ecnās-ı eşvāb u libās-ı bī-ḫadd ü kıyāsdan ğayrī yalnız altı biñ vaķıyye zeheb-i tāmümü'l-ʿayār⁵⁴⁷ , vāye-i merdān-ı kār-zār olduğı mecmeʿun ʿaleyh-i naķale-i aḫbārdur. Andan soñra muķtezā-yı rızā-yı ʿAbdü'l-Melik-i mülk-ārā ile teveccüh-nümā-yı [B32] cānib-i Ḳoştanṭıniyye-i ʿuzmā olup, güzergāhında olan kılāʿ u buķāʿuñ ʿumūmen mefātiḫi⁵⁴⁸ bī-zahmet ü tekellüf ve bi-lā tereddüd ü tevaķķuf (Beyt):⁵⁴⁹

Bā ān çī⁵⁵⁰ nā-keşide yekī tığ ez-niyām

Bā ān ki nā-nihāde yekī tūr der-kemān

(Nesr): dāḫil-i ķabza-i teşarruf-ı cihān-gīr-i bī-taʿassuf⁵⁵¹ oldu.

[D40] TEVECCÜH-NÜMÜDEN-İ MESLEME-İ NĀMVER BĀ-DİL-ĀVERĀN-I
ʿASKER BE⁵⁵²-CĀNĪB-İ ḲOŞTANṬİNİYYE VÜ ʿUBÜR KERDEN-İ DERYĀ VÜ
MÜBĀŞERET [Hf37b] FERMÜDEN-İ BÜNYĀD⁵⁵³-I HİŞN-I ĞALATA VÜ
CĀMİʿ-İ KEBİR

⁵⁴¹ ilcā: ilticā H

⁵⁴² bī-hūş: bī-ʿaql-ı hūş N, H, Hf

⁵⁴³ elli biñ: altı biñ B, D

⁵⁴⁴ nişāl-i cidāl: ricāl H

⁵⁴⁵ aḫyāl: iķbāl H, ifyāl Hf

⁵⁴⁶ - : daḫı H

⁵⁴⁷ tāmümü'l-ʿayār: temāmü'l-ʿayār B, D

⁵⁴⁸ ʿumūmen mefātiḫi: ʿumūmen B, D, mefātiḫi Hf

⁵⁴⁹ Mefʿülü Fāʿilātü Mefāʿlü Fāʿilün

⁵⁵⁰ çī: ki B, D, H, Hf

⁵⁵¹ bī-taʿassuf : - B, D

⁵⁵² be: - H

⁵⁵³ bünyād: bīnā H

Cenāb-ı müfettiḥu'l-ebvāb ve müsehhilü's-ş-şāb ve ḥazret-i müyessiru'l-āmāl [ve] müsebbibü'l-esbāb bu kadar ḥuşūn-ı⁵⁵⁴ menī'a 'ani'd-duḥūlden ref'-ı aḳfāl-i ta'assür kılup, mefātīḥ-i teşarrufların bi-lā ta'ab ü te'azzür teslīm-i yed-i mü'eyyed-i Mesleme-i nīk-baḥt-ı ferḥunde-fāl [H31a] itdükden soñra (Nazm):⁵⁵⁵

‘Arūs-i memleket ān merd⁵⁵⁶ ber-kenār-küned⁵⁵⁷

Ki büse ber-leb-i şemşir-i āb-dār dehed

(Neşr): Ārzū-yı der-āgūş-ı kevā'ib-ı⁵⁵⁸ ḡaniyyāt-ı fetḥ u zaferle bāzū-yı 'ulüvv⁵⁵⁹-i himmetin ki mevzūn nihāl-i şecere-i şābitü'l-aşl-ı imān ü diyānetdür; gerden-i ma'şūka-i İstānbül'a āvīḥte kılmaḳ mülāḥazasıyla ber-ṭaraf-sāz-ı [N23b] şabr u sükūn olup bī-külfet-i münāzi' u muḥāşim ve bī-miḥnet-i⁵⁶⁰ muḳāvim ü mu'arız (Mışrā'):⁵⁶¹

Fetḥ u nuşret der-yemīn ü 'izz ü devlet der-yesār

(Neşr): Fetḥ u teşḫir-i⁵⁶² memālik ü diyār ve zabt-ı nevhī vü aḳtār⁵⁶³ iderek muḳābele-i Ḳoşantıniyye'de sāḫil-i deryāda⁵⁶⁴ nüzül itdiler. (Nazm):⁵⁶⁵

Dilīrī ki nuşret buved yār-i ü

Ne-yāred kesī tāb-ı dīdār-ı ü

Ez-ān rüy şir'est⁵⁶⁶ heybet-fezāy

Ki firūz mend āferīdeş Ḥudāy

[Hf38a] *Ne-tersed zi-naḫcīr ü āhū kesī*

Firāhem şevend ez çı-yek-cā besī⁵⁶⁷

⁵⁵⁴ manī'a H

⁵⁵⁵ Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

⁵⁵⁶ merd: - B, D, H, Hf

⁵⁵⁷ küned:gīrd-i teng B, D, H, Hf

⁵⁵⁸ kevā'ib: - B, D

⁵⁵⁹ 'ulüvv: - H

⁵⁶⁰ miḥnet: ... H

⁵⁶¹ Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

⁵⁶² teşḫir-i: - B, D, H, Hf

⁵⁶³ zabt-ı nevhī vü aḳtār: reh-güzerde ḳal'-ı vücūd-ı eşrār N

⁵⁶⁴ sāḫil-i deryāda: - B, D

⁵⁶⁵ fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁵⁶⁶ şir'est: ser-mest B, D

⁵⁶⁷ besī: kesī H

*Zihī devlet-i merd-i ferhunde-‘azm
Ki nuşret buved yār-i ū rüz-ı rezm⁵⁶⁸*

*Ne-yābed be-cehd in se‘ādet be-ceyb
Ki nā-geh be-dīdār gerded zi-ğayb*

[D41] Pāsbān-ı çār-sūy-ı heft āsmān olan mäh-ı tābān sekiz kerre tebdīl-i ŧekl ile eṯrāf-ı ufkı cüst ü cū idince ya‘nī sekiz def‘a⁵⁶⁹ gāh bedr ü gāh hilāl eşkālīne temessül idüp ŧuver-i muhtelifede teccessüs-i cevānib-i ‘ālem kıılınca maḥall-i mezkūrda ihtiyār-ı ārām olunup tınāb-ı hıyām-ı naql ü hareketi merbūt-ı evtād-ı qarār itdi. (Nazm):⁵⁷⁰

[H31b] *Çü ŧıyteş⁵⁷¹ der-ān kişver efkend cūş
Ber-āmed zi-kişver-nişinān ħurūş*

*Gürühī be-her der ħişārī ŧudend
Gürühī diger zīnhārī ŧudend*

[B33] (Neşr) : Ve bu eṯnāda cānib-i Rüm’dan ihzār-ı ‘amele vü müzd-verān ü tehiyye-i mi‘mārān ü mühendisān idüp müstevfī sūfün ü me‘ābir i‘dādından ŧoñra ‘ubūr-ı baħra ŧurū‘ olundıkda⁵⁷² leşker-i Alyon’uñ ba‘zı ħūd-pesendān u zu‘amāsı ki sāye-perverd ü nā-kār-dīde ebterler olmağla zūr-bāzū-yı muvaħħidīnden [Hf38b] bī-ħaberler idi; üç gün rüy-ı ābda rīḥ-ı ‘āşıf ve hevā-yı muḥālif gibi māni‘-i güzār olmağ zu‘mıyyla müteşaddī-i kār-zār oldılar. Velī dilīrān-ı ŧarşar-ħücüm u küh- [N24a] ŧebāt gürüh-ı muḥālifinüñ cür‘et-i mağlūbānelerine kaç‘ā nıgeh-endāz-ı iltifāt olmayup bī-vehm ü bī-bāk cüst ü çālāk nesīm-i nev-behār gibi ‘ubūr-ı baħr idüp ħāşāk-i vücūd-ı eşrārı tārūmār ve kellelerin ħabāb-ı deryā-yı ħahr-ı demār itdiler. Andan ŧoñra ħızā-yı Kōştāntıniyye’de ferseḥeyn fī-ferseḥeyn bir ħışn-ı āsmān-mümāsa vaż‘-ı esās idüp

⁵⁶⁸ zihī ... rüz-ı rezm: - H

⁵⁶⁹ sekiz def‘a: def‘aten B, D, sekiz kere Hf

⁵⁷⁰ Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ul

⁵⁷¹ ŧıyteş: ceşşes B, D

⁵⁷² olundıkda: olunup B, olduğtan ŧoñra D

şahnında hâlen ‘Arab Cāmi’i dimekle meşhūr olan ma‘bed⁵⁷³-i laṭīfe tarḥ-endāz-ı binā oldılar. Hıṣār-ı mezkūr medār-ı kahr-ı ‘adū-yı pür-şerr ü şūr olmağla, Medīnetü’l-Ḳahr nāmıyla tesmiye revā görildi.⁵⁷⁴ İslāmiyyān ki binā-yı [H32a] hıṣn-ı mezkūra āgāz idüp vaż‘-i⁵⁷⁵ esās için hafr-i ḥandeḳa şurū‘ itdiler. Alyoniyānuñ, sāḥa-i pehnā-yı cihan dīde-i cānlarına zindān olub rūy-ı ḡabrāda⁵⁷⁶ kendülere cāy-ı ḳarār ber-ṭaraf idügin teyaḳḳun idüp, ḥayātlarında ramaḳ bāḳī iken⁵⁷⁷ vücūd-ı bī-nef‘ u⁵⁷⁸ sūdaları için⁵⁷⁹ hafr-i ḡuristāna⁵⁸⁰ mübāşeret kıldılar⁵⁸¹. [Hf39a] Binā ki rūy-ı arza ḳıḳup şüret-i irtifā‘ peydā itdi; müşrikīn-i bī-dīnūñ hıṣn-ı vīrān-ı ebdānı ḥāke ber-ā-ber olup esās-ı nā-üstüvār-ı hıṣār-ı devletleri ḳar-ı zemīne geḳdi. Burc u bārūlar ki küngüre-i bürüc-ı müşeyyede-i⁵⁸² āsmān gibi revnaḳ u intizām buldı; melā‘īn-i bed-āyīnūñ dīvār-ı nā-pāydār-ı şabr u ḳarārları⁵⁸³ [D42] raḥne raḥne ve sīne-i bī⁵⁸⁴-şekīb ü sekīneleri ḳāk ḳāk oldı. ḳal‘anuñ her ḳulle-i şāhiḳa-i gerdün-mümāsı ki temām olurdı; devlet-i serī‘u’z-zevāl-i müşrikīnūñ bir rükn-i rekīni münhedim olup ḳal‘a-i ittifāḳları şüret-i vīrānī bulurdı. Perdāht-ı şaḥra-pāre için üstādlar her tışe ki ururlar idi; ser-i gerdān-keşān-ı maḡrūrīne ṭoḳunup maḡz u üstühānların ḥurd ü ḥamīr iderdi. [N24b] Ve zīr-i tışeden cehān olan aḥkerler şerāre-i caḥīm gibi dīde-i⁵⁸⁵ cānlarına irā‘et-i ḥālāt-ı ‘azāb-ı dūzaḥ kılup, iḥrāḳ-ı ḥırmen-i ḥayātlarına⁵⁸⁶ āteş efrüz u berḳ-ı ḥānumān-süz olurdı. Ve ḍarb-ı tışeden perrān olan seng-rīzeler daḥı [Hf39b] ḥavālī-i [H32b] şehr-i eşrāra perīşān olup murḡān-ı rāḥat u ḥuzūrların küşte vü bī-cān itmege seng-i felāḥan ve maḥşūl-i mezārī‘-i şabr u ṭāḳatlerin ifnāya tegerg-i belā görünüür idi. Tarḥ-ı ebniye vü mesākine mübāşeret

⁵⁷³ ma‘bed: şa‘īd B

⁵⁷⁴ revā görildi: olındı B, D, H, Hf

⁵⁷⁵ vaż‘:- B, D

⁵⁷⁶ sāḥa-i pehnā-yı ... rūy-ı ḡabrāda: şaḥn-ı cihānda B, D, H, Hf

⁵⁷⁷ ḥayātlarında ramaḳ bāḳī iken: - B, D, H, Hf

⁵⁷⁸ nef‘ u: - N

⁵⁷⁹ sūdaları için: sūdaların B, D

⁵⁸⁰ ḡuristāna: ḡurā B, D, H, Hf

⁵⁸¹ kıldılar: itdiler H

⁵⁸² müşeyyede-i: - B, D, H, Hf

⁵⁸³ şabr u ḳarārları: vücūdları D, H

⁵⁸⁴ bī: - H

⁵⁸⁵ dīde-i: - B, D, H

⁵⁸⁶ cānlarına irā‘et-i ...ḥırmen-i ḥayātlarına: - N

olduğunda [B34] tahtı^c-i tahta vü çüb için⁵⁸⁷ neccārlar her erre ki keşide kıldılar, ol mübtelāyān-ı keş-ā-keş-i ümmīd⁵⁸⁸ ü bīme hırāş-ı cān-ı pür-^cinā vü sūhān-ı ‘ömr-fersā olup şecere-i cism-i nā-pāklerin pāre pāre eyler idi. Ve erreden⁵⁸⁹ mütesākıt olan rīze-i nüşāre⁵⁹⁰ ol ef^c-nihādırlara kaçār-ı mūr olup, hem-pençe-i şīr-i ner geçinen mağrūrları ihlāk ü ifnāda der-kār idi; mismārılarıyla eczā-yı binānuñ yek-digere pey-veste olduğın gördükçe a^czā-yı kālbid-i⁵⁹¹-i bed-nümāları birbirinden bend bend⁵⁹² cüdā olup gūyā başlarına cellād-ı kaçā yüz yerde kızmış mīhlar kaçār idi. Netīce-i sūhān, ol hışn-ı haşīn, üslūb-ı metīn ve tarz-ı raşīn üzre temām olıcağ, Alyoniyān’uñ bünyān-ı sāmānları harāb-ender-harāb olup, asker-i muvaḥḥidīnūñ dūr u dırāz meks ü qarāra ‘azīmetlerin [Hf40a] müşāhededen fevka’l-ğāye perīşān-ḥāl oldılar. ‘Aķıbet⁵⁹³ (El-ğarīķ yeteşebbeşü bi-küllī haşīşin) muķtezā-yı re^c-y-i saḥīf-i rehīnū’t⁵⁹⁴ -teşvīşleri bu kār-ı zarūrīyi muķtezī oldı ki, bālā-yı kal^ca-i Kōstantīniyye’den [H33a] vaż^c-ı menācīķ idüb, müsāfirān-ı ceng⁵⁹⁵ ile irāqdan merḥabā eyleyeler. Her çend bu maķūle edevāt-ı ceng⁵⁹⁶ ile tedbīr-i müdāfa^cada bezl-i maķdūr itmişler ise, [N25a] kārger olmayup sitīze-cūyān-ı şīr-dil ü şütür-kīne vü rezm-āzmāyān-ı āhen-dest u pūlād-sīne, bī-bāk ü bī-pervā, meydān-ı kār-zārda Ḥayder-i Kerrārvar göğüs gerüp, meks ü qarāra qarār virdiler. Ve işbāt-ı da^cvā-yı bī-bākī⁵⁹⁷ mülāḥazasıyla tarḥ-ı besātīn ü ḥadāīķ u kürüm idüp enāmīl-i zaferle⁵⁹⁸, ḥasebī’l-merām, ictinā-yı fevākīh-i emel ü kām kıldılar. Ve ric^cāt⁵⁹⁹ u iyāb ihtimālīn iḥtār-ı tefekkürgāh [D43] itmeyüp⁶⁰⁰ hemīn⁶⁰¹ muķīmler gibi merkez-i ğayretde⁶⁰² sābit ü üstivār olup semt-i evtāna kaç^cā nīgeh-endāz-ı ārzū olmayup, temām yedi

⁵⁸⁷ tahta vü çüb için: - B, D,

⁵⁸⁸ ümmīd: ümniye H

⁵⁸⁹ erreden: āzedden H

⁵⁹⁰ nüşāre: - B, D

⁵⁹¹ a^czā-yı kālbid: kilīd-i beden B, D

⁵⁹² bend bend : bir bend B, D

⁵⁹³ - : rehīn B, D

⁵⁹⁴ rehīn: - B, D

⁵⁹⁵ müsāfirān-ı ceng: mübārizīne N, müsāfirān-ı ceng-āverān H

⁵⁹⁶ ceng: ceng-āver B, D

⁵⁹⁷ bākī: pervā N

⁵⁹⁸ tarḥ-ı besātīn...enāmīl-i zaferle: - N

⁵⁹⁹ ric^cāt : - B, D

⁶⁰⁰ iḥtār-ı tefekkürgāh itmeyüb: ḥātīralarına götürmeyüb D, tefekkūr itmeyüb H

⁶⁰¹ hemīn: - N, H

⁶⁰² merkez-i ğayretde: - H

sene bu hâl üzre āyīn-i rezme hâlel virilmeyüp, kânūn-ı hūn-feşānī [Hf40b] vü kavā'id-i kīn-sitānī icrāsında ser-i mū müsāmahaya cevāz gösterilmedi. Her şubhğāh ki derbān-ı zerrīn-külāh-ı ƣal^a-i düvāzdeh-küngüre-i āsmān ki mihr-i münīr-i celī-şu^ledür⁶⁰³ ʿašā-yı zer-endūd-ı şa^şa^aaya ittikā idüp mısrā'ı bāb-ı nehār olan şubh-ı şādıƣ u kāzibi güşāde ƣılır idi. Taraf-ı Mesleme vü Müslimīn'den hücūm-ı muṭārede ve cānib-i Alyon-ı müşrikīnden müdāfa^a vü muṭāraha esbābına teşebbüs olunup şebāngāh bāb-ı nīli-perde-i [H33b] şāma kilīd-i sīmīn-i māh āvīhte olduƣda, Alyoniyān, hışn-ı İstānbūl'a gürīz idüp, herbiri mūmāşil-i hūfre-i nīrān olan zīr-i zemīnlerinde rū-nihāde-i hāk-ı zücret ve İslāmiyyān, Medīnetü'l-Ƙahr'a rucū^c idüp⁶⁰⁴, serdār-ı zer-beft-ūtāg-ı hūrşīd teşrīf-i cilvegāh-ı maşrīƣ-zemīn⁶⁰⁵ idince lihāf-ı (Ve ce^alne'l-leyle libāsā)⁶⁰⁶da ferāg-ı [B35] bāl ile gūnūde-i hūb-ı rāhat olurlar idi. Hemān ki sipeh-sālār-ı nehār, bayraƣ-ı berrāƣ-ı şubhı efrāşte ƣılıp, bister-i zer-nişān-ı kehkeşānı neverdīde ide. Ve Zāl-i zemāne ʿamūd-ı fecrī⁶⁰⁷ ser-i ʿifrīt-i zengī-sīret-i zālāma [Hf41a] havāle idüp, gūrufāt-ı ƣāƣ-ı zeberced-reng-i āsmāndan temāşā-yı kevkebe-i sulṭān-ı [N25b] şām iden eṭfāl ü zenān-ı şevābit ü seyyāre iğlāƣ-ı revzene-i meṭālī^c itdükden şoñra, herbiri menzilgāh-ı ihtifāya gide. Yine ke'l-evvel⁶⁰⁸ ricāl-i ƣattāl, āheng-i cidāl idüp, semend-i şarşar-hırām-ı ʿazmī zīr-i rān ü tüg-ı zehre-şikāf-ı ƣahrı der-miyān ƣılırlar idi. Eyyām-ı heft-sāl-i mezkūrede bu ƣarīƣa-i müstaḥsene-i meslūk-i⁶⁰⁹ mücāhidīm olup dārü'l-hilāfe-i Dimaşƣ'dan cilveger-i mınaşşā-i zuhūr olan teḥavvül-i kār-fermāyān-ı salṭanat ḥaberleri güş-zed-i ʿasker olmadın ve süst-rāyān-ı vāhime-perest miyānına tefriƣa-i ihtilāl virmedin; birgūn Mesleme, cemī^c-i efrād-ı [H34a] ecnāduñ tehyī^e⁶¹⁰ vü techīzlerine ışdār-ı emr idüp, ḥasebü'l-işāre, mecmū^c-ı ketā'ib ü ƣabā'il bi'l-ittifāƣ bāb-ı a^czam-ı Ƙoşantıniyye'ye şedd-i niṭāƣ-ı hücūm idüp (Nazm):⁶¹¹

Ecel fitne-rā kār-sāzī nümūd

⁶⁰³ ki mihr-i münīr-i celī-şu^ledür: - B, D, H, Hf

⁶⁰⁴ rucū^c idüp: hırāmān olub N

⁶⁰⁵ zemīn: - B, D

⁶⁰⁶ “ Geceyi sizi örten bir elbise yaptık.” Nebe 78/10

⁶⁰⁷ fecrī : muḥayyeri B; muḥbiri İ

⁶⁰⁸ ke'l-evvel : kemā fil-evvel N, H

⁶⁰⁹ meslūk: sülūk: B, D

⁶¹⁰ tehyī^e: ... H

⁶¹¹ Fe^cülün Fe^cülün Fe^cülün Fe^cül

Bezek bā-bezek dest-bāzī nümūd

Be-gerdūn şūd ez-nāy-ı zerrīn⁶¹² ħurūş

Be-deryā-yı leşker der-üftād cūş

[D44] El-ĥāşıl, mübārizīn-i⁶¹³ ħarafeyn āheng-i [Hf41b] dār u gīr idüp hengām-ı şām irdükde, yine ‘asker-i İslām āyīn-i pīşīn üzre qarārgāha rucū’ itmek i’tikādıyla cür’et-nümāyān-ı saĥt-cān-ı düşmenān derūn-ı Hışn-ı İstānbül’a duĥūl itdiler. Lākin perĥāşkerān-ı düşmen-şikār-ı⁶¹⁴ Müslimīn, feth-i kal’adan ġayrī vechle tesliye-i ĥātır bulmayacaġın, bī-dīnler teyaĥĥun idüp ħabā-yı şabr u qarārları çāk çāk oldı⁶¹⁵. (Mışrā’):⁶¹⁶

Yā kām-ı men ber-āyed yā men zi-cān ber-āyem

(Neşr): diyerek ĥal’-i ‘uĥde-i ta’assür-i fethası ve dü-dendān-ı himmetin i’cāl idüp⁶¹⁷ yedi ġün ma’a’l-leyālī ‘ale’t-tevālī me’vīl-i Mü’minīn olan Medīnetü’l-Ķahr’a vesvese-i ric’ati ĥātırta getürmeyüp pīşgāh-ı der-i ‘azamda ġürūh-ı mücāhidīn ile gird-ā-gird ü fevc-ā-fevc [N26a] kıyām ve müstemirr-i iĥdām-ı neyl-i merām itdiler. Bu heftrüz-ı firüzda ki düşmenān-ı belā-endūza muĥāĥī-i ahvāl-i (Seb’a leyālīn ve semāniyete eyyāmin)⁶¹⁸ dür; şarşar-ı perĥāşe [H34b] sükūn gelmeyüp yalnız āyīne-i tiġ-ı Baĥtāl’da müşāhede-i şuret-i merg ü fenā iden rü-siyāhlar ‘adedi qarīb min-mi’e ve sār dil-āverān-ı leşkerüñ küşte-i [Hf42a] teber ü tiri⁶¹⁹ altı yüzden mütecāviz olmaĥ üzre taĥĥīĥ-gerde-i rāst-ġüyān-ı naĥaledür. Bu vechle imtidād-ı müddet-i muĥāşara-i düşmenān-ı bed-ĥinete irā’-i ahvāl-i [B36] kıyāmet idüp eyyām-ı mezkūrede ki her sārati (Mıkdāru[hū] ĥamsīne elfe sene)⁶²⁰ görülmüşdür. Müşāhede itdükləri şedāyid-i cān-ġüdāz heft-sāl-i sābıĥda gördükleri āsīb-i dür u dırāzı münсі

⁶¹² ez-nāy-ı zerrīn: ez nāyhā īn N

⁶¹³ mübārizīn: mu’ānidīn N

⁶¹⁴ düşmen-şikār-ı: ... N

⁶¹⁵ oldı: itdiler H, ezīn cānib-i Mesleme-i nām-ver H, Hf

⁶¹⁶ Me’vīlū Fā’ilātūn Me’vīlū Fā’ilātūn

⁶¹⁷ ĥal’-i ‘uĥde ... i’cāl idüp: - H

⁶¹⁸ “... sekiz gece yedi ġün...” Hakka, 69/7

⁶¹⁹ teber ü tiri: tūr u teberi Hf

⁶²⁰ “...süresi elli bin yıl olan bir ġünde ...” Me’āric, 70/4

olup seyl-âb-ı rāḥat-şū-yı meşakḳat, şafḥa-i sīne-i bī-sekīnelerinden maḥv-ı nuḳūş-ı şabr u⁶²¹ tākāt itmekle (Nazm):⁶²²

*Çün ne-bāşed der tū pervā-yı direng
Pāy-ı himmet ber-keş ez-meydān-ı ceng*

*Bügzer ez-fikr-i dil-āzārī-i ğayr
Ber-zebān-rān nükte-i “Eş-şulḥu ḥayr”⁶²³*

maẓmūnı üzre semt-i istīmāna mühtedī olup ṭaraf-ı⁶²⁴ Mesleme-i ser-‘asker’e bu vechle irsāl-i nāme-i muşālaḥa-gūneye teşaddī itdiler:

[D45] ŞÜRET-İ MEKTÜB⁶²⁵

“İlā-Meslemeti’bni ‘Abdi’l-Meliki Emīri’l-‘Arab min-Alyon. Emmā ba‘d Fe-ḳad aḥraḳte bilādī ve ḳatelte beṭāriḳatī ve ḥaşartenī fi⁶²⁶-medīnetī ve bellaḡte minnī külle mebleḡin. Ve ḳad eradtū [H35a] en ecme‘a ‘aleyke cumū‘a’r-Rūmi küllehā. Şümme eşūlu ‘aleyke şavleten vāḥideten. Uferriḳu [Hf42b] cem‘ake ve uḳattilū eşḫābeke ve übeddidū şemleke. Şümme innī aḥbebtū en lā ec‘ale zālīke. Ve ḳad ‘azemtū ‘alā muşāleḥatike ‘alā-en aḥḳine dimā‘e eşḫābi-ke ve eşḫābī. Ve ‘alā-en üsālīmeke ve tūsālīmenī. Fe-inne zālīke ebḳā le-ke.” Mektüb-ı merḳūmūn resīde-i pīşgāḥ-ı ser-dār-ı muzaffer ve ma‘rūz-ı⁶²⁷ rü‘esā vü ḳabā‘il ü erkān-ı ‘asker olıcaḳ, bu ṭarz-ı belāḡat-ṭırāz üzre naḡme-perdāz-ı cevāb olmaḳ istişvāb olundu.

CEVĀB-I MERĠÜB:⁶²⁸

Bi’smi’llāhi’r-Raḥmāni’r-Raḥīm

Min-Meslemeti’bni ‘Abdi’l-Melik [N26b] ilā-Alyoni kelbi’r-Rūm. Emmā ba‘d: Fe-inne-ke zekerte en tecme‘a’l-cumū‘, fe-lev ḳaderte, fe‘alte. Ve lā-kinne’llāhe

⁶²¹ şabr u: - B, D, Hf

⁶²² Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

⁶²³ “... uzlaşmak daha hayırlıdır...” Nisa 4/128

⁶²⁴ ṭaraf-ı: - Hf

⁶²⁵ şüret-i mektüb: şüret-i nāme-i alyon N, Hf, - H

⁶²⁶ fi: - H

⁶²⁷ -: nazār H, Hf

⁶²⁸ cevāb-ı merḳüb: cevāb-ı nāme N, - H, cevāb-ı mektüb Hf

mühliküke inşā'a'llāhü te'ālā. Ve hāzā imdādī ye'tinī mine'ş-Şāmi. Ve hüm zü'l-be'si ve'n-necdet. Ve hüm aşhābü'd-dīn ve'l-ķurāne. Lā yürüdüne, illā kıtāleke. Yeřlubüne bi-zālike'l-cennete. Lā yürüdüne'd-dünyā ve lā zeheben ve lā fızzeten⁶²⁹ Lā yürüdüne'd-dünyā ve lā ehle-hā. Hüm eşeddü ĥubben li'l-mevti minke li'l-ĥayāti. Yařlubüne bi-zālike el-cennete'n-na'īm. Ve emmā mā zekerte min emri'ş-şulĥ. Fe-innī ĥad āleytü bi-yemīni en lā erci'a ilā bilādī ĥattā edĥule medīnete-ke. Fe-in ebrartü yemīni ve illā veķaftü 'alā [H35b] bābihā [Hf43a] ĥattā emütü ev yüfettiĥuha'llāhü sübhānehü [D46] 'alā yedeyye. Ve emmā mā zekerte min-mālike ve mā tuşāliĥunī 'aleyhi. Fe-inne zālike ĥaķīrun 'indī zelilün fī-'ayneyye in kāne ĥad 'azume 'aleyke keşraten zālike. Fe-innehu lā yekşürü 'indī. [B37] Ve ba'de zālike, fe-innī in veşaltü ilā medīnetike ve illā fe-hiye'l-cennete. Hemān ki Alyon, maźmün-ı kitāb-ı 'itāb-meşĥün-ı mezķūr ĥāvī oldığı zehr-ābe-i mezāk-süz-ı cevāb-ı tevbīĥ-āmiz ile telĥ-kām oldı; cān-ı ĥabīşine āteş-i ıztırāb düşüp mādde-i imtidād-ı ĥayāt olan ciġer-i şad-çāki pāre pāre ve laĥt laĥt olup şekl-i ĥün-ābede şikāf-ı dīdesinden pergāle pergāle zemīn-i sīnesine rīzān oldı. Feryād-künān cāme-derān⁶³⁰ netf-i şe'arāt u rīş ü ġīsūvānına mübāşeret idüp Mesleme-i nāmver-i ġazanfer-intiķām-ı neheng-iltiķāmuñ duĥul-i ħal'adan ġayrī tarīķla tesliyesi beyyinü'l-istiĥāle idüġin teyaķķun itmekle, ĥazret-i emīru'l-'Arab'ıñ dil-ĥvāhına müsā'ade olursa ĥamiyyet-i cāhiliyyesine şeyn ü 'ār lāĥıķ olup aķrānı olan tekfūrān-ı⁶³¹ zevi'l-ķurūnuñ rehīn-i mazĥār-ı⁶³² [Hf43b] şemātet ü nefrīni [N27a] olmaķ lāzım gelür. Cevāz göstermez ise bu maķüle ĥaşm-ı çire-destüñ pençe-i ķahr u nikālinden taĥliş-ı ġirībān-ı [H36a] cān itmeyeceġin bilür. El-ĥaşıl, keşā-keş-i tereddüd ü teĥayyürle 'azāb-ı ıztırāba düşüp bi'l-āĥare murādāt-ı Mesleme'yi is'āf ve maźmün-ı cevābına inķıyāda nā-çār olup şifāhen mükāleme-i tefāşil-i emn ü emān için bālā-yı der-vāze-i ħal'aya şu'üd idüp Mesleme'nüñ der-i ĥişāra ħarīb teşrīfini der-ĥvāst eyledi. Mesleme-i ser-firāz daĥı şüret-nümā-yı cevāz olup birkaç ĥatve ĥareket itdükde, Alyon-ı maġbün, farķ-ı

⁶²⁹ lā yürüdüne'd-dünyā ve lā zehben ve lā fızzeten : - H

⁶³⁰ - :vāveyla-ġiryān N

⁶³¹ tekfūrān-ı: - B, D, H, Hf

⁶³² mazĥār-ı: - B, D, H, Hf

ikrām u taʿzīm ile ʿarz-ı manzūme-i niyāz idüp: “Ey Sipeh-sālār-ı ser-bāz⁶³³, isʿāf-ı melhūzātuña rāzī vü rızā-yı hāṭıruñdan ziyāde riʿāyet ü ikrāma zāminüm. Li’llāhi teʿālā, baʿde yevminā hāzā, bu belā-keşān ile muʿāmelede ʿarīka-i rıfķ u mülāyemeti pīş-nihād idüp isāle-i çeşme-i huşbend-i hūn-ı müşrikinde edevāt-ı istiʿcālî endāhte-i künc-i tevānî kııl ve ķaṭʿ-ı ʿurūķ-ı hayāt-ı fecere-i tuġātıda müşerref [Hf44a] -yāb-ı ğuzātı birāz zemān maḥfūz-ı iġmād⁶³⁴ u müsāmaḥa vü teḥḥır eyle. Hālen ʿavīle-i teşarrufumda olan ḥuyūl u devāb⁶³⁵ aķsāmımdan⁶³⁶ ve ḥızāne-i zābṭumda bulunan emtiʿa vü eşvāb cinsinden müraccaḥ u muʿteber şunūf-ı tuḥaf u hedāyā-yı fāḥireyi iʿdād-ı ḥazret olunup muʿaccelen pīş-keş-i [H36b] maḥfel⁶³⁷ -i ʿālî kıılınmaķ muķarrardur.” diyicek, Mesleme daḥı⁶³⁸, nevʿ-i rızāyı müşʿır taḥrīk-i kūşe-i ebrū-yı ķabūl idüp ʿasker-i İslām’a ki ol zemānda ancaķ [D47] altmış biñ miķdārı⁶³⁹ merd-i neberd bāķî ķalmış idi; tevcīh-i ḥiṭāb idüb: “Ey dilirān-ı düşmen-şiken ve ey nerre-şirān-ı ḥaşm-efken; ḥālā maşlahat-ı vaķt ü muķtezā-yı maķām ve baḥş-i ʿavīlî’z-zeyl-i mücādelenüñ siyāķ u sibāķına [N27b] mülāyim kelām oldur ki, mecmūʿ-ı⁶⁴⁰ ketāʿib-i İslāmiyye müsellaḥ u mükemmel şaf-bend-i teheyyü’ olup bu maḥallde [B38] işāret-i fermānuma müterakķıb olalar.” didi. Pes, ʿAbdü’s-Selām⁶⁴¹ ve ʿasker-i İslām, bi’l-ittifāķı’ t-tām naʿra-i semʿan ve ʿāyî peyveste-i günbed-i gerdün idüp tābiʿ u metbūʿ kimler var ise pīrāmen-i ser-dār-ı ʿālî-tebārda şaf şaf [Hf44b] kıyām itdiler. (Nazm):⁶⁴²

Diger bāre şirān be-cūş āmedend

Be-ser-efkenî der-ḥurūş āmedend

Keşidend ez-Ķāf tā Ķāf şaf

Be-kūşiş nihādend cānhā be-kef

⁶³³ bāz: dār H

⁶³⁴ maḥfūz-ı iġmād: iġmāz B, D

⁶³⁵ devāb: devāt H

⁶³⁶ aķsāmımdan: - N

⁶³⁷ maḥfel: maḥall B, D

⁶³⁸ daḥı: - B, D, Hf

⁶³⁹ miķdārı: - N

⁶⁴⁰ mecmūʿ: - B, D

⁶⁴¹ ʿAbdü’s-Selām: - H, Hf

⁶⁴² Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

Alyon, bu cem^ciyet-i sipāhdan ve tekerrür-i teheyü³-i nā-gāhdan pür vehm ü bīm olup, feza^c u feryāda başladı. Cānib-i ser-dār-ı nuşret-şi^cardan istifsār-ı dā^ciye-i tertīb-i şufūf idüp: “Benden bu mertebede inkıyād ü furū-tenī şudürundan şoñra techīz-i leşker tehyīc-i nā³ire-i zarar⁶⁴³dan⁶⁴³ murād⁶⁴⁴ nedür?” didi. [H37a] Mesleme dağı bu aḥker-pāre-i cevāb ile⁶⁴⁵ fetīle-fürüz-ı dāğ-ı derūn-ı Alyon-ı bed-rüz-ı fitne-āmūz⁶⁴⁶ oldı ki: “Ḥālā ‘azīmet-i merdānem⁶⁴⁷ bu nehc üzre qarār-dādedür⁶⁴⁸ ki ḥışn-ı Kostañtınıyye’ye bi-eyyi vechin kāne, duḥūl itmeyince rucū^c itmeyem ve ma^cbed-i kebīrūñ ki Ayā Şūfyā nāmıyyla şöhret-pezīrdür; cemī^c-i ‘acāyibin çeşm-i cihān-bīnūme temāşā itdirmeyince gitmeyem. Ma^clūmuñ ola ki, bu emel-i derūnum peyveste-i ḥuşūl olursa, fe-bi-hā; ve illā, der-i ḳal^cada mütevaḳḳıf-ı [Hf45a] dem-i teşrīf-i ḳābīzu’l-ervāḥ olmaḳ zımmet-i himmetüme⁶⁴⁹ vācib olmuşdur. Zīrā ilḥāḥ-ı duḥūl-i ḳal^cada sebḳ-ı yemīn ḥasebiyle mecbūrum. Ve muḳteżā-yı ḥamiyyet-i dīniyye irtikāb-i ma^czūr⁶⁵⁰-ı ḥaneşe mānī^c-i ḳavī olmaḡla, bu ümniyye ḥuşūline bezl-i gencīne-i ikdām^cda ma^czūrum.” diyicek, nā-çār Alyon-ı maḥzūn, duḥūl-i ḳal^caya rızā gösterdi. Ammā bir muḳaddeme-i [N28a]‘acīzāne baş idüp rüy-ı niyāzı fersüde⁶⁵¹-i zemīn-i ibtihāl itdi. Ve didi ki: “Ey Ḥudāvend-i mu^cazzam ve memālik-güşā-yı müselleme; sipeh-sālār-ı sābit-ḳadem bu murād-ı ḥatır-ı ‘atırūñ⁶⁵² dağı qarīn-i ḥuşūl olması ‘ale’r-re³si ve’l-‘ayn ve zımmet-i belā-keşüme deyn olsun. (Mısrā^c):⁶⁵³

Ḳadem ber-çeşm-i mā nih ḥayr-i maḳdem

(Nesr): Nihāyetü’l-emr niyāzmendüm ki cümle ‘asākir-i nuşret-me’āsīrūñe müsā‘id-i [D48] duḥūl olmayup yalnız [H37b] nefis-i nefīsūñ ile teşrīf buyurasuz ki bu ḳadar ceşş-i bī-ḥadd u kerāna⁶⁵⁴ sīne-i bī-ḫāḳat⁶⁵⁵-i memleket müteḥammil degüldür. Şöyle ki mecmū^c-ı sipāha icāzet-fermā-yı duḥūl olasuz, ḳuttān-ı şehriñ ihlāl-i āsāyişlerine

⁶⁴³ zarar⁶⁴³dan: ḥarb-i terden B, D

⁶⁴⁴ - : ḥazret N, H, Hf

⁶⁴⁵ pāre-i cevāb ile: nā³ire-i ḥatır-süz ile B, D; pāre-i cevāb-ı ḥatır-süz ile H, Hf

⁶⁴⁶ bed-rüz-ı fitne-āmūz: - N,

⁶⁴⁷ merdānem: dilāverānem N

⁶⁴⁸ qarār-dādedür: muḳarrerdür N

⁶⁴⁹ zımmet-i himmetüme: zimmetime H

⁶⁵⁰ ma^czūr: maḥzūr N, H

⁶⁵¹ fersüde: süde H

⁶⁵² ‘atırūñ: - N

⁶⁵³ Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

⁶⁵⁴ bī-ḥadd-i girāna: bī-kerāne N

⁶⁵⁵ bī-ḫāḳat: bī-tāb H, Hf

bā'ış olup,⁶⁵⁶ debdebe-i haşr-i İslāmiyye'den [Hf45b] hanumān-ı küfr zîr ü zeber olur. Ve 'alā hāze't-tağdır, müfād-ı muşālaḥa nā-būd ve netice-i istî'mān mefkūd olup bu cānibden maşrūf-ı⁶⁵⁷ gencīne-i niyāz ü recā lağv u hebā olmaḡ lāzımgelür." didi. Mesleme-i 'ālī-cenāb, zebūn-küşlük, muḡalif-i de'b-i dilîrîdür; [B39] diyü is'āf-ı merām-ı Alyon'a cevāz gösterdi. Ve tenhā bî-naşîr⁶⁵⁸ u ḡafādār 'azm-i duḡūl-i şehri eşrār idüp Battāl'a tenbîh eyledi ki, kendi taht-ı riyāsetinde 'alem-keş-i inḡiyād olan āhen-dilān-ı ecnād ile der-i ḡal'ayı muḡāfaza idüp, lāzım gelürse iḡāşe vü i'āne bābında bezl-i maḡdūr eyleye. Şöyle ki Mesleme, edā-yı mektūbe-i 'aşrdan şoñra sālimen ḡurūc ider ise merḡaban bih, ve illā vücūdına bî-dīnler āfet-resān oldukları müte'ayyin olursa,⁶⁵⁹ pes aḡz-ı intikāma iḡdām idüp ḡānumān-ı Alyoniyān'ı mazher (Fe-ce'alnā 'āliyhā sāfilehā)⁶⁶⁰ kıla. Ve 'ıyāzen bi'llāhi te'ālā, bu emri müstenkir muḡarrar olıcaḡ, emri emāret-i 'asker, Muḡammed bin Mervān'a müfevvaḡ [H38a] ola, diyü ihtimāmen temhîd-i mehāmm-i vaşıyyet ḡılup, müteveccih-i duḡūl-i şehri oldu. (Bejt):⁶⁶¹

[Hf46a] *Ber-āmed ber-āhūyî* [N28b] *tevsen dilîr*

Çü ḡūrşîd-i raḡşende ber-püşt-i şîr

(Neşr): Mervîdür ki, bāb⁶⁶²-ı ḡışn-ı Koşantıniyye yedi sāl idi ki baḡt-ı düşmenān-ı düjem-keş gibi mesdūd olup iki ḡarîḡ biribirinden ümmîd-i meded-resānî ile yekdigere āvîḡte oldukları vech üzre ol der-i a'zamuñ cenāḡını ḡarḡa-i deryā-yı ḡūn olmaḡla biri biri ile mu'āneḡa idüp aḡad-i mışrā'ını⁶⁶³ müddet-i mezkūreden berü ittikā-yı cānib-i cidār itmemişidi. El-ḡāletü ḡāzihî teşrîf-i Mesleme iḡün meftūḡ olup cenāb-ı Mesleme daḡı tertîb-i esbāb-ı celādetde mübālaḡa idüp kemāl-i şükūḡ ü şevket-i emîrāne ile rikāb-i eşheb-i şarşar-ḡırāmına ki, mā-şadaḡ-ı ḡüfte-i şā'irdür:

[D49] (Şî'r):

Ve küllü züvābetin fî-ra'si ḡūr

⁶⁵⁶ olup: olursuz H

⁶⁵⁷ olup: olan H, Hf

⁶⁵⁸ naşîr: zūhur H, zahîr Hf

⁶⁵⁹ olursa: olur H

⁶⁶⁰ "Emrimiz gelince oranın altını üstüne çevirdik..." Hüd 11/82

⁶⁶¹ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁶⁶² bāb: - H

⁶⁶³ mışrā'ını: maḡra'ını H

Temennet en teküne le-hū şikālen

Yeveddü't-tibru lev emsā ḥadīden

İzā ḥizyü'l-ḥadīd⁶⁶⁴ lehū ni'ālen

Bī-bākāne važ^c-ı kadem idüp, ḥil^cat-i sefid-i muhteşemānelerin der-ber ve 'amāme-i beyzā-yı emīrānesin ber-ser kılup, taraf-ı destār-ı muṭallā-yı ḥāver-peykerinden iki zānūsına iki ṭaylesān-ı [Hf46b] zer-endüdın şa^cşa^cavār şalup peder-i büzürgvārınun ta^clīk itdigi seyfi der-miyān idüp ve nīze-i⁶⁶⁵ düşmen-rübāsın [H38b] eline alup der⁶⁶⁶-i a^czamından derün-ı ḥışn-ı müstaḥkeme at sürüp (Nazm):⁶⁶⁷

Be-tündī derün rānd yekrān çünān

Ki küşende-rā beste⁶⁶⁸ ez-kef 'inān

(Neşr): semend-i bād-pāy-ı hümāyün-ḳademine küşe-i mehmīz-i ser-tūz⁶⁶⁹ yitürdükde zīr-i na^c-i meh-peykerinden zūr-ı teveccüh-i şarşar- eşeri ile⁶⁷⁰ cehān olan her şerāre-i cihān-efrūz dīde-i düşmenāna berḳ-ı ḥānumān-sūz⁶⁷¹ görünüp çār-cihet-i şehri eşrāra āteş-endāz-ı ızṭırāb oldu. Bu⁶⁷² vechle ki bünyān-ı şabr u sāmānları [B40] ḥākistere dönüp ḥānumān-ı cism ü cānları ḥarāb-ender-ḥarāb oldu. Alyon-ı faḳīr⁶⁷³-i güm-kerde-teḥammül ü nev^can 'arż-ı iḥtişām ü tecemmül⁶⁷⁴ [N29a] ḥāṭırasıyla der-i ḳal^cadan ma^cbed-i kebīre varınca ki Ayāşofyā nāmıyla şöhret-pezīrdür⁶⁷⁵, cümle küffārı cānibey-i⁶⁷⁶ reh-güzāra tertīb idüp, mütteki^cine 'alā-esliḥatihim, şaff şaff ḳıyām itdirdi. Sükkān-ı 'ālem-i bālā ol yeke-tāz-ı Ḳahramān-revişüñ bu cür^cet-i Rüstem-pesendine ḥayrān olup (Nazm):⁶⁷⁷

Āferīn ey rüz-gāruñ ḳahramān-ı şaf-deri

⁶⁶⁴ ḥizyü'l-ḥadīd: aḥadü'l-ḥadīd Hf

⁶⁶⁵ nīze-i: tīze-i Hf

⁶⁶⁶ der: bāb H, Hf

⁶⁶⁷ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁶⁶⁸ beste: reste B, D

⁶⁶⁹ ser-tūz: ser B, D

⁶⁷⁰ zūr-ı teveccüh-i şarşar-eşeri ile: - Hf

⁶⁷¹ ḥānumān-sūz: ḥānumān Hf

⁶⁷² bu: bir H, Hf

⁶⁷³ faḳīr: - B, D, Hf

⁶⁷⁴ tecemmül: taḥammül H

⁶⁷⁵ ki Ayāşofya namıyla şöhretpezīrdir: - B, D, Hf

⁶⁷⁶ cānibey-i: - B, D, H

⁶⁷⁷ Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

‘Arşa aş şimdengirü tîğ-ı [Hf47a] Süreyyâ-cevheri

(Nesr): mazmûnın terâne-i zebân-ı istihsân itdiler. Mesleme-i dilir, bu kadar cem^c-i keşir ve şirzime-i şirret-pezir miyânından⁶⁷⁸ nerre-şir-i naḥçir gibi⁶⁷⁹ (Mısrâ):⁶⁸⁰

İltifât itmez güzâr eyler hıramân şir-i ner

(Nesr): mışdâkınca bî-pervâ revân ve kaşr-ı müteza^czı^cu^c’l-erkân-ı Alyon tarafına hıramân [H39a] oldu. Ol bî-dîn-i türe-baht ü âvâre-i tâc ü taht bâlâ-yı kâhdan cebhesâ-yı ḥâk-pây-i emîru’l-‘arab olmaḡ arzûsıyla nüzül idüp ta^czîm-i tâmm ile [D50] evvelâ taḡbîl⁶⁸¹ u iltisâm-ı eydî-i ‘amîmü’l-eyâdî-i Mesleme ile izhâr-ı kemâl-i tevâzu^c u züll ü iftikâr eyledi. Mesleme daḡı kûşe-i çeşm ile nigâh-endâz-ı iltifât olup resm-i me’lûf-i ekâbir ü mülûk üzre: “Alyon sen misin?” diyü fi’l-cümle mazhar-i ‘izz-i ḥiṭâb idicek, cevâb-ı “ne‘am” şudürundan sonra pürsüş-i semt-i Ayâşofya kıldı. Alyon-ı zelîl, taraf-ı ‘ibâdetgâha delîl olup, Mesleme semend-i çâpük-hıramına süvâr oldığı hey’etde derûn-ı kenîşt-i mezkûra duḡul idicek, beṭârîke vu kıssisîn ü rehâbine⁶⁸², feze^c u feryâda başlayup [Hf47b] “Bizler vaż^c-ı cebîn-i ibtihâl itdüğimiz secdegâhımızı bu resme pây-mâl-ı semend-i pür-gezend⁶⁸³ itmek revâ mıdır⁶⁸⁴?” diyü âğâz-ı girye vü zârî kıldılar. Mesleme bu aḡlûṭa-i bî-me’âl-ı herze-ḡvârân-ı bed-fi‘âlden⁶⁸⁵ teḡâşî itmeyüp meymene, meysere temâşâ-yı ‘acâyib-i temâşîl ü eşkâl [N29b] ve nezzâre-i ḡarâib-i teşâvîr-i kilîsâ-yı⁶⁸⁶ muḡayyiru’r-ricâle iştiğâlde iken bir kûşede kürsî-i zer-endüd üzre mevzû^c, çeşmânı yâḡût-ı aḡmerden ve bînîsi zümürüd-i aḡzardan⁶⁸⁷ maşnû⁶⁸⁸ bir şanem-i a^czama [H39b] nazarı dūş⁶⁸⁹ oldu ki ta‘yîn-i kıymetinde şarrâf-ı daḡıḡa-şinâs-ı idrâk beyyinü’l-‘acız olup, seyr-i deḡâyık-ı nuḡuşundan şaḡş-ı bâşıra ḡayrân u medhûş olur. Bi-lâ tereddüd ü tevaḡḡuf

⁶⁷⁸ - : mişâl H, Hf

⁶⁷⁹ naḡçir gibi: naḡçir gir Hf

⁶⁸⁰ Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

⁶⁸¹ taḡbîl: - B, D

⁶⁸² rehâbine: ruhbâna B, D, Hf

⁶⁸³ semend pür-gezend: - Hf

⁶⁸⁴ pây-mâl-ı ... revâ mıdır: revâ mıdır bu resme pây-mâl eylemek B, D

⁶⁸⁵ bu aḡlûṭa-i... bed-fi‘âlden: düşmen-i mütelâşî-şıfatuñ aḡlûṭe-i bî-me’âlden N

⁶⁸⁶ kilîsâ-yı: - B, D

⁶⁸⁷ aḡzardan: sebz rengden N

⁶⁸⁸ çeşmân...maşnû^c: - Hf

⁶⁸⁹ dūş: - Hf

şanem-i mezkûrı zecran lehüm ahz idüp qarabûs-ı sercine vazc eyledi.⁶⁹⁰ Bu dest-bürd-i bî-bākānesinden rehābīne⁶⁹¹ bu kerre fütāde-i deryā-yı ıztırāb olup, dāmen-i Alyon'a şarıldılar ve nāle vü feryādı evc-i⁶⁹² āsmāna şaldılar: “Ey şāh-ı gebrān, niçün bu hāle rızā gösterirsin ve dīn-i Mesīh ve āyīn-i Neşārā’nuñ bu vechle⁶⁹³ müzellel ü mühān olduğına müsācāde olursın?” diyü cefāya başladılar. Alyon, muvāhāze-i kavm-i müste‘idü’l-levmden⁶⁹⁴ [B41], [Hf48a] muẓtarr olup Mesleme’ye bu maẓmūn üzre niyāzmend oldu ki: “Ey emīr-i ‘Arab⁶⁹⁵ ve cihān-güşā-yı bî-takşīr ve’l-enseb⁶⁹⁶, ri‘āyet-i hātır-ı ‘atırında bezl-i maḳdūr olunmuşiken⁶⁹⁷ cümlemizi āzürde-i zaḥm-ı āzār⁶⁹⁸ itdigüñ yetmez mi? ‘Ākıbet ma‘būdumuz daḥı dest-i ḳahruñdan taḥlīş-ı dāmān ü girībān idemedi. Luṭf eyle bizi böyle ta‘cīz itme cānumuzı al⁶⁹⁹, ma‘būdumuzı alup gitme.” didi. Mesleme daḥı ḳasem yād idüp (Mışrā’):

Heyhāt heyhāt⁷⁰⁰ teḍribü fī-ḥadīdin bārid

(Neşr): “Bu iltimās-ı bî-mesāsı, ḥayyiz-i ḳabüle mevşül olmaḳ be-her ḥāl [H40a] emr-i muḥāldür. Ḥvāh u nā-ḥvāh bi’l-cebri ve’l-ikrāh alup giderin.” diyicek, Alyon-ı miskīn, kelām-ı bî-nüfūzınuñ dil-i Mesleme’ye ‘adem-i teşīrin görüp farṭ-ı te‘eşşürden nāvek-i niyāzı cānib-i rehābīne endāhte ḳılıp: “Ey belā-keşān-ı bed-kīş ü keşīşān-ı [D51] pür-teşvīş, bu tūğ-ı ḳazāyı dest-çüb-ı mümāna‘a [N30a] ile müdāfa‘aya imkān ḥātırıasın ber-ṭaraf ḳılmaḳ gerekdür ki kendi perdāhte-i dest-i şun‘umuz olan şanem-i nā-çīzi alup giderse ne lāzım gelür⁷⁰¹. (Mışrā’):

Kühen zebīl der-Bağdād kem nīst⁷⁰²

(Neşr): Bi-ḥaḳḳı’l-Mesīh [Hf48b] ve’ş-Şalīb⁷⁰³ kendi mālumdan size bundan fāḥir ü pür-kār bir yād-gār ma‘būd peydā ideyin ki sār mescūd u mu‘teḳadumuz, anuñ

⁶⁹⁰ Mesleme’niñ: - B, D, Hf

⁶⁹¹ rehābīne: ruhbān B, D

⁶⁹² nāle vü feryādı evc-i āsmāna: girīv u nāleyi maḳa‘ar-ı āsmāna N

⁶⁹³ bu vechle: böyle N

⁶⁹⁴ müste‘idü’l-levmden: müstaḥikḳü’l-levmden N

⁶⁹⁵ ‘Arab: ‘alemgīr N, H, Hf

⁶⁹⁶ ve’l-enseb: - N, H, Hf

⁶⁹⁷ bezl-i maḳdūr olunmuşiken: bezl-i maḳdūrda ḳuşūr olunmadı N

⁶⁹⁸ zaḥm-āzār: āzār B, D

⁶⁹⁹ al: - B, D

⁷⁰⁰ heyhāt: - B, D

⁷⁰¹ ne lāzım gelür: - B

⁷⁰² kühen ...kem nīst: kühen zebīl ez-Bağdād kem gīr N, Hf, - H

yanunda gūh-ı murdār miqdārı kadar⁷⁰⁴ kadar-i i'tibār bulmaya⁷⁰⁵. Zīrā şöyle ki hālā Mesleme tenhādūr yalnız bir ādem bu kadar biñ kāfir-i ciger-der miyānından cümleñiñ ma'budını alup gitmek münāfī-i hamıyyet-i cāhiliyye-i gebrānedūr, diyüp sālīk-i semt-i 'inād olavuz⁷⁰⁶. Baṭṭāl ma'lumü'l-hāldür. Der-i ḳal'ada müheyyā ve behāne-cū-yı gāvḡādur. Fi'l-hāl gelüp bī-tekellūf şanemi aldıḡından ḡayrī cümlemizi⁷⁰⁷ bī-rūḡ maḳāmına ḳoyup ḳelīpā-yı ecsāmımızı pāre pāre ḳılır.” diyicek, ol derdnākler ma'bud-ı nā⁷⁰⁸-perdāhteleriniñ kendülerinden 'āciz ü bī-ḳāre idüḡin [H40b] teyaḳḳun idüp bi'z-zarūre terk-i nizāc-ı imtināc eylediler ve Mesleme, şanemi pīş-i zīn-i zerrininde ma'bedden iḡrāc idüp Alyon-ı nā-tevān peyk-i devān⁷⁰⁹ gibi pīş-i rikāb-ı emīru'l-'Arab'da pūyān u devān oldı. Vasaṭ-ı şehre geldüklerinde raḡmen lehüm şanemi ser-i bürīde-i düşmen gibi⁷¹⁰ bālā-yı nīzesine nişānde ḳılıp melā'inüñ taḳḳīr-i vücūd ve teşhīr-i ma'budlarında bezl-i mechūd [Hf49a] eyledi. Rehābīn ü beṭāriḳa, bu hāli görüp nāḳūsvar zār zār nāle vü eḡāna⁷¹¹ başlayup dest-i sīne-kūplerın dirre-i ṭabl-bāz-ı melāmet ḳıldılar. (Mıṣrā):

Meşā'ibü ḳavmin 'ind ḳavmin fevā'id

(Nesr): Her çend İblīs-i la'īn, derūn-ı müşrikīne ilḳā-yı ihlāk-i Mesleme ile vesvese-endāz-ı ifsād olmuş ise de, mülāḡaḡa-i istitbāc-ı taḡrīb-i medīne ve iltizām-ı⁷¹² helākī-i ḳavm ü ḳabileleri 'urūḳ u a'şāb-ı cür'etlerin [N30b] ḡüsiste ḳılıp, bi'l-ıztırār, teḡammül⁷¹³ idüp tecerruc-ı zehr-ābe-i ḳahr-ı [B42] u demārdan ḡayrī tedbīrden me'yūs oldılar. (Beyt):⁷¹⁴

Berḳ-ı ḡayret çü çünīn mī-cehed ez-mekmen-i ḡayb

Hōd be-gū ki men-i dil-sūḡte ḡırmen çı-künem

⁷⁰³ bi-ḡaḳḳi'l-mesīḡ ve 'ş-şalīb: bi-rabbi'l-mesīḡ ve 'ş-şalīb N; - H

⁷⁰⁴ miqdārı : - B, D

⁷⁰⁵ kadar-i i'tibār bulmaya: i'tibārı olmaya B, D

⁷⁰⁶ olavuz: olayız B, D

⁷⁰⁷ - : şanem H, Hf

⁷⁰⁸ nā: - H

⁷⁰⁹ devān: revān Hf

⁷¹⁰ ser-i bürīde-i düşmen gibi: - B, D, H, Hf

⁷¹¹ nāle vü eḡāna: eḡāna B, D

⁷¹² iltizām: istilzām Hf

⁷¹³ teḡammül: tecellüd H, Hf

⁷¹⁴ Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

(**Nesr**): Mesleme-i nām-dār, temāşā-yı ğarāyib-i şehir ü büt-hānede vaqt⁷¹⁵ -i ma'ḥūddan mütecāviz meks ü qarār itmekle zemān-ı ma'ḥūd⁷¹⁶ mürür idüp ğurūba qarīb olmuş idi; [H41a] ḥattā Baṭṭāl ve sār bahādırān u ebṭāl⁷¹⁷ duḥūl-i ḳal'aya teheyü' idüp tenbīh-i Mesleme üzre mübaşir-i⁷¹⁸ ḳatl-i 'amm olmaḳ maḳāmında idiler. [D52] Fazl-ı kerem-i Kār-sāz ile, talī'a³-i şubḥ-ı pür-nür-ı zafer⁷¹⁹ zuhūr idüp [Hf49b] maşrıḳ-ı bāb-ı ḳal'adan ḥāver-i şa'sa'a-pāş gibi rüy-ı münir-i Mesleme-i kişver-ġir, baş gösterüp cemāl-i tāb-dārı (**Fī eymeni'l-ahyān**)⁷²⁰ nümāyān ve müşerref-sāz-ı encümen-i a'yān olıcaḳ, cism-i 'askere tāze cān gelüp gül-bāng-i şükr⁷²¹ ü senā ve zezeme-i ehlen ve sehlen'i pey-veste-i ḳubbe-i āsmān itdiler. (**Şir**):

Beşşirī le-ḳad ḥaşale'l-iḳbālū ve'z-zafer

El-Müslimūne 'ale'l-Küffāri ḳad zaḥerū

(**Nesr**): Pes, āngāh Mesleme vü sipāh-ı şir-i naḥcīr-ġir⁷²² gibi feraḥ u faḥūr mübtehic ü mesrūr na'ra-zenān u mübāhāt-künān dārü'l-enn-i ḳadīmli⁷²³ olan Medīnetü'l-Ḳahr'a rücu' idüp bir hafta ḳadar zemān ferāġ-ı bāl ile tertīb-i bezm-i rāḥata meşġül olup müteraḳḳīb-ı vürūd-ı meblaġ-ı ma'ḥūd ve muntazır-ı vuşul-i māl-i mev'ūd oldılar. (**Nazm**):⁷²⁴

Dü leşker be-menzil şüdüdü ez-meşāf

Ġürühī be-ḥaclet ġürühī be-lāf

Heme şeb⁷²⁵ ġünüdüdü tā şubḥ-dem

Ez-īn sū be-şādī ez-ān sū be-ġam

Temāmī-i eyyām-ı üsbū'da, cānib-i Alyon'dan hızāne-i ma'ḥūde vuşulünde nev'-i müsāmaḥa iḥsās⁷²⁶ olıcaḳ, tekrār şavb-ı [H41b] sipeh-sālār-ı Cem-miḳdār'dan, ṭaraf-

⁷¹⁵ vaqt: zaman N

⁷¹⁶ ma'ḥūd: mev'ūd H, N, Hf

⁷¹⁷ ve sār bahādırān u ebṭāl: - B, D

⁷¹⁸ -: esbāb N

⁷¹⁹ zafer: - Hf

⁷²⁰ (Fī eymeni'l-ahyān): - H

⁷²¹ şükr: ḥamd H

⁷²² ġir: - H

⁷²³ enn-i ḳadīmli: enn-i karīneli H

⁷²⁴ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül

⁷²⁵ şeb: mī Hf

1 Alyon-ı hākistere bu maẓmūn üzre nāme-i hümāyūn irsāl olundı ki: [N31a] “Ey Alyon, Cenāb-ı Hāḫḫ-ı Feyyāz-ı [Hf50a] Muṭlak⁷²⁷, ‘asker-i İslām’ı muẓaffer-i maḫẓ u ğālib-i muṭlak eyledi. Hālā ‘azīmet-i sāniyem⁷²⁸ bunuñ üzerinedür ki, va‘d itdigüñ emvāli irsāl idersin veyā ḫal‘aña yine hücumı muḫarrar bilüp vaḫtüñe āmade olursın.” Bu nāme-i hümāyūn, ḫuzūr-ı Alyon’da şuḫḫa-i rāyāt ü nuşret ve bād-bān-ı felek-i izzet gibi ğuşāde olıcaḫ, ordū-yı ḫavās-i Alyon’a, ğavġā-yı bīm-i heẓīmet tefriḫa-endāz-ı felāket ve benderġāh-ı sīne-i derd-ālūd-ı mel‘ūna yaġmāġerān-ı belā vü miḫnet, tārāc-nümā-yı zücret olup, esbāb-ı selāmetden neye teşebbüs ideceġin bilemeyüp, bi’l-āḫare bu resme cevāb-ı tebaşbuş-āmīz taştīr ile ‘özr-ḫvāh oldı ki: “Yā emīr-i dilīr-i nām-dār-ı bāhiru’l-veḫār ve ey sipeh-keş-i [D53] ‘ālem-ġīr-i celīlū’l-i ‘itbār; cenāb-ı vālā-nişābuña ‘abd-i zelīl-i ḫāk-sāruñ olan Alyon-ı bī-miḫdāruñ [B43] ‘arẓ u inhāsı budur ki hālā mā-ḫazar⁷²⁹ olan biñ vaḫıyye sīm-i ḫāliş, biñ⁷³⁰ vaḫıyye zer-i nāb⁷³¹ ve beş biñ re’s semend, māye-i cizye nāmıyla taḫdīm-i ḫāk-rāh ve cevāhir-i ġirān-behā ile müzeyyen [H42a] ve muraşsa‘ bir tāc-ı müzehheb⁷³² zāt-ı [Hf50b] kerem-şī‘āra maḫşuşan ihdā-yı pīşġāh ḫılındı. Ve elṫāf-ı bī-nihāye-i mülūkānelerinden mes’üldür ki, mevşül-i ḫabül olmalarında zerre-i müsāmaḫaya muşādif ḫılınup bu cezīreden iḫtiyār-ı hicret ve bilād-ı fasīḫa-i Rūm’dan münāsib ġörilen cāy-ı dil-ġuşāda iḫāmet buyurıla, ve’s-selām bi’l-ikrām.” Hemān ki nāme vü tuḫaf-ı sālīfü’l-beyān naẓar-ı ser-dār-ı ‘ālī-şāna vesātat-i sefir-i nuşret ile resīde ve bāġāh-ı Mesleme’ye simāṫ-ı ‘izzet gibi yek-be-yek keşīde oldı; şaġīr u kebīr ve bernā vü pīr, faḫīr ü emīr (Mışrā‘):⁷³³

*Şükr-i ni‘methā-yı tū*⁷³⁴

*Çendān ki ni‘methā-yı nev*⁷³⁵

⁷²⁶ iḫsās: - Hf

⁷²⁷ cenāb-ı ...muṭlak: ḫazret-i ḫāḫḫ N; feyyāz-ı muṭlak H; ḫazret-i feyyāz-ı muṭlak Hf

⁷²⁸ sāniyem: pā-bendüm B, D

⁷²⁹ mā-ḫazar: ‘acāletü’l-vaḫt B, D, Hf

⁷³⁰ biñ : altı biñ H, Hf

⁷³¹ zer-i nāb: zer-i mu‘teber N

⁷³² bir tāc-ı müzehheb: bir iklīl-i müzehheb B, D

⁷³³ Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

⁷³⁴ tū: nev B

⁷³⁵ nev:tū N, D

(**Neşr**): Medlūlini pīrāye-i ṭabaḳçe-i lisān idüp, rūzī-baḥş-ı ins ü cān ve meded-res-i her-nā-tevān olan **[N31b]** Rabb-ı müste‘ān dergāhına ‘arz-ı şükr ü sipās-ı bī-ḳıyāsa iştigāl ve ḥuşūl-i ḥātıra-ḥvāh-ı dīrīneleriyle kisb-i⁷³⁶ sūrūr-ı bāl idüp, ḥasebi’l-murād, āzīn-bend-i şehristān-ı derūn⁷³⁷ olunduḳdan ōñra, āheste āheste mühim-sāz-ı⁷³⁸ nehzāt u irtihāl⁷³⁹ oldılar ve baḳıyye-i ‘askeri yoḳlama idüp heft-sāl cidālde dest-i ḳazā ve şun‘-ı a‘dā ile **[Hf51a]** ḳarīn-i telef olan mübāreze-kārān-ı bihişt-āşyān ma‘lūm olmaḳ için ḥıyal ü cünūduñ **[H42b]** ma‘dūm u mevcūdını⁷⁴⁰ defter itdüklerinde, dārū’l-emāre-i me‘mūre-i⁷⁴¹ Dımaşḳ’dan hem-rikāb-i Mesleme olan seksan biñ reh-neverdān-ı perḥaş ü neberdden kırḳ dört biñ nefer merd-i mücāhid⁷⁴² bākī ḳaldığı ṣebt-i şahīfe-i taḥḳīḳ olmaḳla, emvāl ü hedāyā-yı mezkūre, baḳıyye-i guzāt-ı sūtūde-şifāt beyninde tevzī‘ u taḳsīm olunup iklīl-i mühdā-gerdeyi daḫı Mesleme, ba‘zı beṭārikaya yüz biñ altuna fūrūḥt idüp, ṣemen-i merḳūmı ‘ale’s-seviyye dil-āverān-ı düşmen-şikāra bezl ü īsār eyledi. Maşlahat-ı ḳısmet-i ḡanāyim temām olıcaḳ, cenāb-ı Mesleme, miyān-ı şufūf-ı İslāmiyyān’da rāyet-i fetḥ u zafer gibi ber-pā olup evvelā beyān-ı devā‘-ı şulḥ u āştı için bir ḥuṭbe-i belīḡa-i Ḥassān-pesend ile zemzeme-senc-i ḥüsn-i edā olduḳdan ōñra bu cevāhir-i nuḳūd u ‘ibārātı nişār-ı sāmī‘a-ı ḥuzẓār idüp: “Eyyühe’l-iḥvān, muḥāt-ı ‘ilmiñüz ola ki, yedi seneden **[Hf51b]** berü ben müşāhede-i ḡamerāt-ı mevt ve mu‘āyene-i sekerāt-ı merg⁷⁴³ ü fevt idüp⁷⁴⁴ iḥlāl-i nizām-ı ‘ālem tevehhūmi ile çekdigüm miḥān ü tereddūd ü teḥayyürden **[D54]** sizleri āḡāh itmemişidüm. Me-bādā ol aḫvāl-i mücebū’l-ehvālden ḥabīr itmekle bünyān-ı ittifāḳ-ı ‘asker ḥalel-pezīr olup emr-i cihādda keslān olasız; imdi **[N32a]** ḳarīn-i fehm ü iz‘ānuñuz⁷⁴⁵ **[B44]**, **[H43a]** olsun ki beni ḳā’idü’l-ceyş ve sipeh-būd⁷⁴⁶ -i cünūd-ı bī-⁷⁴⁷ ṭayş iden peder-i büzürḡvārum ‘Abdü’l-Melik-i

⁷³⁶ kisb: - Hf

⁷³⁷ devrān: derūn H, vücūd Hf

⁷³⁸ - : esbāb N

⁷³⁹ mühim-sāz-ı nehzāt u irtihāl: mühān ü kühān hemān nühzat-kün-i irtihāl B, D

⁷⁴⁰ ma‘dūm u mevcūdını: mevcūd ü ma‘dūm B, D, mevcūd ü ma‘dūmın H, Hf

⁷⁴¹ me‘mūre: - B, D

⁷⁴² merd-i mücāhid: - B

⁷⁴³ merg: mevt H

⁷⁴⁴ idüp: olan H

⁷⁴⁵ iz‘ānuñuz: iz‘ān-ı idrākinüz Hf

⁷⁴⁶ būd: sālār N, bend H

⁷⁴⁷ bī: - B, D

sütüde-kār, milk-i fenā-pezīr-i dünyādan istiḥfā⁷⁴⁸ idüp serīr-i salṭanat ü kām-rānīden nüzül ve şaḥn-ı menāzil-i cāvidānīye duḥūl idüp emr-i emāret-i muṭlaḳa'yı birāderüm Velīd'e vaşıyyet kıluḫ baḥdehu esātīze-i kārğāh-ı tedbīr olan müşīrān-ı müşīr-ı-teḫsīr şunı ile ferzend-i āḫar-ı Süleymān'a müfevvaż kılinup ḫālen kār-fermāyī⁷⁴⁹-i salṭanat-ı serīu'z-zevāl ve mühim-sāzī-i devlet-i zūd-intikāl, menūṭ-ı re'y-i Süleymānī'dür. Ḥattā cezīre-i Ḳoştantıniyye'ye nüzül ü vuşul hengāmında emīn-i beytū'l-māl-i Müslimīn Recā bin Ḥayyāt'ı dīhīmgāh-ı şāha irsāle ba'ış ü bādī bu maḥnā [Hf52a] idi⁷⁵⁰. Tā ki ḫuzūr-ı sultān-ı nev-zuhūrda istibḳā-i ḫāl-i mücāhidīne sāṭ olup ḥazl-i bī-hengām ile rāyāt-i İslāmiyye'nün ser-ḫadd-i maṣṣūreden bir muḫālif zemānda ref u taḫavvūline iḳdām iderler ise, def-i sū-i şanıḥ-i bed-endīşān-ı lī'āma ihtimām eyleye. El-ḫāşıl, ol zemāndan bu deme dek gāḫ tevehhüm-i ḥazl ü infişāl ve gāḫ tefekkür-i men-i cidāl ile mübtelā-yı keşā-keş-i iḫtilāl idüm. Felī'llāhi'l-ḫamd ve'l-minne, düşmen-i dīni bu vechle zebūn ve rāyāt-i iḳbālīmüz nigūnsār olmadın, zūr-bāzū-yı himmet ile fırḳa-i aḥdāyı belā-keş-i [H43b] ḥazāb-ı hūn ve ol vārūne⁷⁵¹-baḫtān ü düzaḫ-mekīnün ḫāl-i ḳasvet-me'āllerin dīger-gūn ve dīde vü dillerin sīne-i şad-çākleri gibi ḡarḳa-i deryā-yı hūn itmek naşīb oldı. (Nazm):⁷⁵²

Şükr-i Ḥudā ki her ḳi-taleb kerdem ez-Ḥudā⁷⁵³

Ber-müntehā-yı himmet-i ḫūd kām-rān şudem

(Neşr): El-ḫamdü lī'llāhi teḥālā⁷⁵⁴ ḥālā fuyūzātīhi'l-bāhire ki, her ne cānibe şarf-ı ḳuvvet-i ḳāhire kılinmış ise kemāl-i teḡallüb ü zaferle kām-yāb olup [Hf52b] her ṫarafdan nuşret-i fetḫ-i bāb ile ricat ü iyāb vukūḥa [N32b] geldi.⁷⁵⁵ (Nazm):⁷⁵⁶

Ki ber-mā çü kerd İzid-i kār-sāz

Der-i kār-sāzī vü iḳbāl bāz

⁷⁴⁸ istiḥfā: istīgnā H, N

⁷⁴⁹ kār-fermāyī: kār-fersāyı Hf

⁷⁵⁰ -: ... H

⁷⁵¹ vārūne: vāzḡüne B, D

⁷⁵² Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

⁷⁵³ şükr-i ... ez-ḫudā: minnet-ḫudārā ki ḥālā raḡm-ı rüzḡār H, Hf

⁷⁵⁴ teḥālā: - Hf

⁷⁵⁵ -: diyüb N

⁷⁵⁶ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

[D55] *Be-her sū ki tevsen ber-engīhtīm*

Zi-bed-ḡvāh ḡn der⁷⁵⁷ -zemīn rīhtīm

diyüp kelāmına fayşal virdi. Ve ser-nāme-i ḡamd-i dāver⁷⁵⁸ ile muḡānven olan maḡāle-i müddeḡāsını şükr-i İzid ü Perverd-gār ile maḡḡa'a yitürdi. Vaḡḡā ki cünüd ü sipāh, peyām-ı irtihāl-i ḡAbdü'l-Melik'i istimāḡ itdiler; bi'l-ittifāḡ dūd-ı āhı pey-veste-i⁷⁵⁹ āsmān idüp zaḡm-ı muşībete merhem-sā-yı taḡziyet ve āteş-i dil-i ḡamnāk-i Mesleme'ye bu mażmūn ile reşḡa-pāş-ı tesliyet oldılar. (Nazm):⁷⁶⁰

[B45] *Besā⁷⁶¹ şāhān-ı bā-devlet ki dīdīm*

Be-ḡayr-ı ān ki der-defter şinīdīm

Heme der-ḡāk reftened ü ḡunūdend

Tū ḡüyī der-cihān her-giz ne-būdend⁷⁶²

Kücā İskender ü Cemşīd ü Faḡfūr?

Kücā merdān-ı daḡvā-dār-ı maḡrūr?

[H44a] Pes, āngāh cümle-i enām, müttefiḡu'l-kelām, melik-zāde-i ḡālī-tebāra taḡdīm-i merāsım-i iḡdām idüp “Ey ḡayra'l-ḡalefi ḡAbdi'l-Melik ve ey sālīk-i aḡsenü'l-mesālīk; maḡām-ı pedere zāt-ı şecā-at-şīḡāruñ cümleden elyaḡ ve emr-i salḡanata sā'irden eḡaḡḡdur.” [Hf53a] ḡuşuşan, fetḡ-i memālīkde irtikāb-ı şunūf-ı mehālīk ḡılıp, āsāyiş-i milk ü millet ḡuşuşunda bu mertebede saḡy ü himmet zuḡūra getürmişiken ḡayrıñ salḡanatla ne münāsebeti vardur? Elbette saña beyḡat ve emr ü fermānuña tebaḡıyyet cümleñüñ aḡşā-yı āmāl ü murād-ı bālīdür. Ve bi-lā teḡḡır, ḡalem-efrüz-ı daḡvā vu⁷⁶³ mühim-m-sāz-ı istiḡlā ve ḡürüh-ı Müslimīn'e imām u pīş-vā olmaḡ gereksin.” diyü maḡālāt-ı sevḡ u ilḡāyı mer-tebe-i ḡavḡāya irişdirdiler. Mesleme ki, ḡavāḡıb-ı ümūr mülahāzāsında fütür u ḡuşürdan dūr ve farḡ-ı tedbīr ü

⁷⁵⁷ der: ber N, H, Hf

⁷⁵⁸ dāver: dādār N, Hf

⁷⁵⁹ - : heft H, saḡf Hf

⁷⁶⁰ Mefāḡlün Mefāḡlün Feḡülün

⁷⁶¹ besā: Be Hf

⁷⁶² heme der-ḡāk ... ne-būdend: - N

⁷⁶³ daḡvā u: - B, D

teħarrī ile meşhūr merd-i kār-dān ve ʿaql-ı⁷⁶⁴ feylesūf-izcān idi. Bu reʿy-i nā-revādan imtināc idüp: “Ben ʿams-ı vücūh-ı aʿdāda bu mertebe şarf-ı külliyyet eylemişiken⁷⁶⁵ hālen revā mıdur ki şakḳ-ı [N33a] ʿaşā-yı müslümīne⁷⁶⁶ ictirā idüp şavāb-dīd-i ʿuzamā-yı⁷⁶⁷ üli’n-nühā olan reʿy-i qarār-dāde-i ekābire muḥālif ve bāʿiṣ-i tehyīc-i lücce-i şerr⁷⁶⁸ ü ğavġā olam? Hāşā, şümme hāşā; muḥālefet-i cumhūra teşaddī emr-i muḥāl ve bu⁷⁶⁹ mādde “**Naḥnü bi’l-cemā’a**” kavlınden ğayrī kelām-ı ihtilāl-encām tefevvūhi ne ihtimāldür? El-ḥāletü hāzihī, ben daḥı sār-ı [Hf53b], [H44b] aʿyān ü ekābire beyʿat ve serīr-ārā-yı emāret olan Süleymān’a [D56] tebaʿiyyet eyledüm. Sizlere daḥı lāzımdur ki, baña⁷⁷⁰ tābiʿ-i muṭlaḳ olasuz. Ve Süleymān-ı zemānı, cānişin-i ʿAbdü’l-Melik bilesüz. (Beyt):⁷⁷¹

Şinīdem ki in şāh-ı nev-ḥāste

Serī dāred ez-devlet ārāste

(Nesr): Min baʿd, rızā-yı ḥātırum maḳşūd ise, bu mażmūnuñ ḥilāfına zāhib olmayup iḳdām-ı daʿvā-yı istiḥḳāḳ-ı emāreti zebāna belki cenāna⁷⁷² getürmeysesüz.” diyicek, ʿasker ü ecnād, rüy-ı inḳıyād gösterüp tehniye-i mehām-ı inşirāf u nühzet-i iḳdām için tamām⁷⁷³ üç şehr-i kāmil cezīre-i Medīnetü’l-Ḳahr’da ihtiyār-ı meḳs ü qarār itdiler. Şühür-i mezküre ḥitāmında tekrār Alyon-ı nā-bekāra bu yüzden ışdār-ı nāme lāzım geldi ve mażmūnında: “Ey reʿīs-i raḥt-ı kefer ve ser-ḥayl-i ğürūh-ı fecere; hālen diyār-ı ḥarābuñdan ḥurūca ʿazīmet olundı ve bizden taleb-i ʿāfiyyet itdigün vech üzre seni vāye-ġir-i niʿmet-i iḥsān itmek müsteḥab görildi. [Hf54a] İmdi, Medīnedü’l-Ḳahr’da binā-kerde-i mücāhidin olan cāmiʿ-i muʿazzam⁷⁷⁴ ve ʿibādetġāh-ı mükerrrem [B46] ki, vedīʿat-ı ümmetdür; zīnhār ve hezār hezār zīnhār, bir ḥacer-i kemter ve bir taḥta-pāre-i muḥaḳḳarını⁷⁷⁵ taġyir ve maḥallinden taḥrik itmeysesüz⁷⁷⁶.

⁷⁶⁴ ʿaql-ı: - B, D, ḥakīm H, Hf

⁷⁶⁵ eylemişiken: itmişken N, H, Hf

⁷⁶⁶ şakḳ-ı ʿaşā-yı müslümīne: şevāhiḳ-ı ʿişıyāna B, D, şakḳ-ı ʿaşāya Hf

⁷⁶⁷ ʿuzamā-yı: - B, D

⁷⁶⁸ şerr: şūr H, Hf

⁷⁶⁹ bu: - B, D

⁷⁷⁰ baña : bu bābda baña H, Hf

⁷⁷¹ Feʿülün Feʿülün Feʿülün Feʿul

⁷⁷² cenāna: şāhife-i cenāna Hf

⁷⁷³ tehniye ... için tamām: - B, D

⁷⁷⁴ muʿazzam: aʿzzam N, H

⁷⁷⁵ muḥaḳḳarını: muḥaḳḳar B, D

Zîrâ eymân ü ‘uhûd-ı cünûd bu vech üzre maqşûrdur⁷⁷⁷ ki, cāmi‘-i şerîfe bi-vechin mine’l-vücûh [H45a] ta‘arruz iderseñ, fi’l-hâl rucû‘ idüp ihlākünde bezl-i maqdûr ve sa‘y-i mevfûr oluna. Ve ol taqdîrce tâ cenâb-ı Kâdir ü Qahhâr-ı Zü’l-Celâl, tevâbi‘ u levâhıkuñla seni leked-zede-i hızy ü nikâl idince, kemâl-ı himmeti kîş-i sükûne ve şemşîr-i sa‘yi, kırâb-ı ferâğa ilhâk u idhâl⁷⁷⁸ ihtimâli emr-i muhâldür⁷⁷⁹. [N33b] Sâir ebniye vü âsâr-ı muvaḥḥidîn⁷⁸⁰ huşûşunda re‘y-i⁷⁸¹ sehîfüñe müdâhale olunmaz ammâ be-şart-ı ân ki⁷⁸², ‘asker-i İslâm, diyârũndan pâ-keşide olmayınca kaçan hayran ve şerran te‘arruz itmeyesin. Ve illâ nakz-i ‘ahdi muḥakkaḥ bilesin.” diyü buyuruldu. Alyon-ı belâ-keş, maẓmûn-ı kitâb-ı se‘âdet-baḥşı ma‘lûm [Hf54b] idindükde, (Mısrâ‘):

Fe-ḳavlûke mesmû‘un ve ra‘yûke⁷⁸³ nâfizûn

(Neşr): Medlûliyle⁷⁸⁴ redd-i cevâb idüp: “Mādām mevkib-i İslâmiyye’nüñ gerd-i merākibi ebr-i şâ‘iḳa-bâr-ı zulmânî gibi şaḥn-ı cihânı dîde-i cânımuza⁷⁸⁵ târ⁷⁸⁶ ve ‘âlem-i pehnâyı cismümûze tar idüp mesâmi‘-i keder-şinev-i müşrikîn, şehîl⁷⁸⁷-i efrâs-ı mücâhidîn ile pür-ṭanîn ola; muḥâfaza-i ebniye vü şehir ü ḳal‘ada vücûd-ı ḥasîsümle ihtimâm idüp rāhib-i [D57] hārib-i⁷⁸⁸ mürtekibü’l-metā‘ib-i rûḥum büt-ḥâne-i bedenümde münzevî iken be-rûḥ-ı Rûḥu’llāh, cāmi‘-i şerîfüñ bir ḥaceri maḥallinden taḥrîk olunmayup, inşâ‘allāhü te‘âlâ şaḥn-ı laṭifinde ilâ yevmi’l-ḳiyām āyîn-i dîn-i Muḥammed ‘aleyhi’s-selām mer‘î olmak muḳarrardur.⁷⁸⁹ Ve ḥalâ zât-ı melekiyyü’ş-şifât-ı melikiyyü’ş-şalâbete [H45b] maḥşûşan pîş-keş tarîḳıyla hezâr semend-i şabâ-reftâr⁷⁹⁰ ve biñ vaḳıyye zer-i nâb-ı kāmîlü’l-‘ayâr ve biñ ḳabâ-yı muṭallâ-yı zerrîn-târ ihdâ vü irsâl olunmuşdur. Ümmiddür ki ḥakâretine i‘tibâr

⁷⁷⁶ itmeyesüz: itmeyesün H

⁷⁷⁷ maqşûrdur: ma‘ḳûddur H, Hf

⁷⁷⁸ idhâl: - B, D

⁷⁷⁹ muhâldür: muḥâl olur N, H, Hf

⁷⁸⁰ muvaḥḥidîn: - N

⁷⁸¹ re‘y-i: muḳteżâ-yı re‘y-i N, H

⁷⁸² ki: - Hf

⁷⁸³ ra‘yü ke : emrü ke N, H, Hf

⁷⁸⁴ medlûliyle: maẓmûniyle N

⁷⁸⁵ dîde-i cânımuza: dîdemize B, D

⁷⁸⁶ -: eyleye H

⁷⁸⁷ - : ü mehîl B, D

⁷⁸⁸ hārib: hādib İ

⁷⁸⁹ muḳarrardur: muḥakkaḳdur Hf

⁷⁹⁰ şabâ-reftâr: mâye-i şabâ-reftâr H, Hf

olunmayup mazhar-i şerîf-i kabûl olmağa sezāvār görüle.” diyü taştîr-i [Hf55a] cevâb itdi. Mesleme dahı eşyâ-yı mezkûreyi kabûl⁷⁹¹ idüp nüsuq-ı sâbık üzre beyne'l-ğuzât tevzîf bâbında icrâ-yı kâcîde-i (El-hedâyâ tüşterekü)⁷⁹² kıldı. Ba'dehu mübâşir-i esbâb-ı nehzat olup Baṭṭâl'a fermân eyledi ki⁷⁹³, cünüd-i zafer-bîn-i mü'minîni sefâyin ü me'âbire taḥmîl idüp deryâyı güzâr itdire. Ve kendi İki yüz miḳdâr fâris-i ḥâris ile cezîrede te'eḥḥur idüp bi't-temâm asker-i İslâm [N34a] taraf-ı Üsküdâr'a ubûr idince, tevaḳḳuf eyledi. Ol dem ki emvâc-ı efvâc sâhil-i bahre güzâr idüp, cezîreden kaç-ı alâyık eylediler. Mesleme hem-rikâb oldığı dil-âverân ile yine Bâb-ı Koştantıniyye'ye gelüp Alyon-ı efsürde-derûna “Sâcât-i rıḥlet ü zemân-ı hareket qarîb olup izz ü se'âdetle azîmet-i hicret eyledüm. Eger dahı bir murâduñ⁷⁹⁴ [B47] var ise, rikâbuma arza kııl ki⁷⁹⁵ ulüvv-i himmetüm senüñ gibi düşmen-i maḡlûb-i ber-geşte⁷⁹⁶ -ḥâl-i furû-mâyenüñ incâḥ-ı merâm u is'âf-ı ḥavâyıcında⁷⁹⁷ tevaḳḳuf u tereddüde mâni'-i kavîdür.” diyü mazmûn-ı neşîd ile ameile sâlik oldı. (Nazm):⁷⁹⁸

[Hf55b] *Ber-ân nîk-baḥtân hezâr-âferîn*

K'ez üftâdegân dür dârend kîn

[H46a] *Tevânâ çü pîş-i tû şüd nâ-tevân*

Me-zen ger-çi düşmen buved nâ-tevân

Kerem kün çü dest-i tû bâlâterest

*Fürû-mândegân-râ kerem bihter'est*⁷⁹⁹

Zebûn geşte-râ tîğ u ḥancer zeden

Būved ber-reg-i mürde nişter zeden

⁷⁹¹ kabûl: teḳabbul Hf

⁷⁹² Hadîs-i Şerîf.

⁷⁹³ eyledi ki: itdi ki Hf

⁷⁹⁴ murâduñ: maḳsûdun N

⁷⁹⁵ arza kııl ki: arz eyle B, D, H

⁷⁹⁶ maḡlûb-i ber-geşte: ser-geşte B, D, ber-geşte Hf

⁷⁹⁷ is'âf-ı ḥavâyıcında: - B, D, H, Hf

⁷⁹⁸ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁷⁹⁹ Fürû... bihterest : Ki baḥşâyış ez zaḥm-i zîbâ terest H, Hf

Alyon-ı mükedder-derün, iltifât-ı Mesleme'den mesrûr olup müteveccih-i muşâfağa vü dest-bûs olıcağ, Mesleme, şüret-nümâ-yı istinkâf olmağla, nâ-çâr tağbîl-i aqdâma iğdâm [D58] itdükden soñra istiğâze-i teşyîc eyledi. Taraf-ı Mesleme'den müsâ'ade olunmayup “Kârârgâhına rucûc eyle.” diyü tenbîh ü işâret şudûr itmekle, Alyon-ı melûl ü mağzûn, derün-ı hışn-ı Sitânbül'a ve Mesleme-i şüküfte-derün, cânib-i mu'askere teveccüh kılip nesîm-i şabâ gibi 'ubûr-ı bañr itdükden soñra cem'iyetgâh-ı sipâha vuşul bulup ârâm-ı zât-ı bâ-ihtirâmı içün sürûr⁸⁰⁰-ı fetğ u zaferle ferağ u fağûr, muğayyemgâh-ı⁸⁰¹ iclâlde ber-pâ kılinan çâder-i sipihr-âsâya⁸⁰² nüzûl eyledi. (Beyt):⁸⁰³

Be-firûzî âmed [Hf56a] sūy-ı bârgâh

Be-pîrûze-gün çarğ-râ zed külâh⁸⁰⁴

(Nesr): Rivâyet-i hâkî-i hikâyet bu nehc⁸⁰⁵ üzre müşbetdür ki, emti'ca vü esliha ve eşvâb⁸⁰⁶ ü devâbden [N34b] celîl ü kalîl, hañır u hağîr bir şey-i yesîr terk olunmayup herkes mâlik oldukları eşyâyı bi-rümmetihâ ber-dâşte kıldılar. Ve kenâr-ı deryâda bir hafta miğdarı ferâğ-ı bâl ile ârâm olunduğdan soñra, râyât-i hall ü terğâl efrâşte kılinup, rû-be-râh-ı Dımaşğ [H46b] oldılar. Alyon dağı, nehzat-ı muvañhidînden soñra Medînetü'l-Kahr'a girüp 'asker-i İslâm'ıñ nevâhî-i⁸⁰⁷ Mesîhiyye'ye vuşüllerinden haberdâr olıcağ, cânib-i kebîrden gayrî cümle ebniye-i Müslimîn'i hedm idüp heft sâl-i sâbıkda küpâl-i kahr-ı Bañğâl'dan mağzar oldığı zecr u nikâl intikâmını zu'm-ı fâsidî üzre âşâr-ı ebrârdan⁸⁰⁸ alup, ebdân-ı ehl-i imâna mağarrat-resân olmağa iktidârı olmadığundan,⁸⁰⁹ bünyân-ı şehri⁸¹⁰ Medînetü'l-Kahr'ı hâk ile yeksân itmekle, kîn-sitân oldu. Ez-în cânib, gürûh-ı mübarizîn, [Hf56b] tayy-i menâzil iderek sâhil-i Furât'a vâşıl olup, 'ubûr-ı nehr⁸¹¹-i mezkûrdan soñra

⁸⁰⁰ sürûr: pîrûz Hf

⁸⁰¹ mağyem: haymegâh H

⁸⁰² sipihr-âsâya: sipihr-iştibâha Hf

⁸⁰³ Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûlün Fe'ûl

⁸⁰⁴ be-pîrûze... külâh: Be-fîrûze-gün çarğ zed ber külâh B, D, Hf

⁸⁰⁵ nehc: veh B, D

⁸⁰⁶ eşvâb: - Hf

⁸⁰⁷ tâ nevâhî: nevâhî Hf

⁸⁰⁸ ebrârdan: ebrâr-ı ağyârdan N, âşâr-ı binâlarından Hf

⁸⁰⁹ iktidârı olmadığundan: 'adm-i iktidârından H, Hf

⁸¹⁰ şehri: kal'ca u şehri N, H, Hf

⁸¹¹ nehr: şehri H

Ḳal‘a-i Mesīhiyye’ye dāhil oldılar. Ve muḳaddemen ol eṭrāf u enḫānuñ muḫāfazasına ta‘yīn olunan cemī‘-i mübārizīnūñ⁸¹² ḫuḫūr-ı Mesleme’de ictimā‘ına fermān-ı ‘ālī şudūr itmekle, cümle ṭavā‘if-i mezkūre⁸¹³ ḫışn-ı Mesīhiyye’ye geldiler. Sābıḳan ahālī-i ḳal‘a-i mezkūre, tābi‘-i tesvīlāt-ı İblīsiyye olup ḫile vü nifāḳ [B48] ve naḳz-ı ‘ahd ü mīşāḳ tedbīrinde oldukları, peyveste-i mertebe-i yaḳīn olmaḡla, zükūr-ı müste‘iddü’l-ḳitālī küşte-i şemşīr ve nisvān u eṭfālī beste-i zencīr ḳılınup ḳal‘a vu ḫānumānların ḫāke ber-ā-ber ve serāy ü eyvānların zīr ü zeber ḳıldılar. Ba‘dehu semt-i Tekfūriyye’ye ‘azm olunup altı ay ol belde-i ma‘mūrede iḫcām-ı⁸¹⁴ efrās-ı ārām olundu. Bu eḡnāda, cānib⁸¹⁵-i sulṭān-ı nāfizü’l-emr-i ḫaḳīḳīden [H47a] celle şānūhū, ḡuzāt-ı mücāhidīnūñ [D59] ekşerī dāru’z-ziyāfe-i cennetde küşe- [N35a] nişīn-i simāṭ-ı pūr-na‘amā-yı⁸¹⁶ (Ve mā teştēhi’l-enfüs)⁸¹⁷ olmaḡ için sefāret-i melekü’l-[Hf57a] mevt ile da‘vet olunup ḫalkı müsāfir-ḫāne-i dāru’l-beḳāya⁸¹⁸ sürmek için çāvuşān-ı vebā, miyān-ı ‘askere istilā idüp bu sebep ile mehl-i sehl içre ekşer-i ‘asker⁸¹⁹ ‘āzim-i ‘ālem-i⁸²⁰ āḫıret oldılar. Menāzil-i şıḫhatde ḳalan baḳıyye-i murābiṭīn yoḡlama olunduḡda, ḫıyām-ı ‘āfiyyetde yigirmi beş biñ nefer mevcūd bulunup, mā-‘adāsı⁸²¹ dāru’l-ḳarāra sefer itdiği muḳarrar oldu. (Şi‘r):

El-ḫükmü li’llāhi inne’l-emra leyse le-nā

Ve mā yüfidü sive’t-teslīmi li’l-ḳader

(Neşr): Bu bā‘işden dil-i pūr-derd-i Mesleme’de bir sūz-i şūr-efken ḫādiş oldu ki, bünyān-ı şabr u sāmānı sūzān olup dūd-i āḫı tīre-sāz-ı āyīne-i mihr ü māh oldu. Ve dest-i ıztırāb ile gelū-yı teḫammülin füşürde vü girībān-ı ṭāḳatin çāk çāk eyledi.

(Şi‘r):

Fe-süḫḳan li-dehri sāveratnī ḫümūmuhū

⁸¹² mübārizīnūñ: muḫāzirūn H

⁸¹³ mezkūre: - N

⁸¹⁴ iḫcām: icmām Hf

⁸¹⁵ cānib: cenāb H, Hf

⁸¹⁶ pūr-na‘amā-yı: - N

⁸¹⁷ “...canlarınızın çektiḡi her şey...” Fussilet 41/31

⁸¹⁸ beḳāya: ‘uḡbāya H

⁸¹⁹ ekşer-i ‘asker: ekşerī B, D

⁸²⁰ ‘āzim-i ‘ālem-i: ḫaşr-i ‘āzim-i ‘ālem-i Hf

⁸²¹ -: cānib H, Hf

*Ve şellet yedü'l-eyyām in lem-taḳallib*⁸²²

(**Neṣr**): diyerek gāh çerḫ-ı sitize-kāra ḫitāb ve gāh muḳtezā-yı ḳazāya rızā ile teskīn-i şerāre-i ıztırāb iderken, dehr-i [Hf57b] bī-dādger ṭarīḳ-ı āḫar ile dil-i endūhgīn-i Mesleme'yi tekdire teheyyü'e-i esbāb idüp, nāgāh bu peyām-ı vahşet-āmiz ile nā'ire-i ḫüzn ü ḡamı tekrār iltihāb peydā itdi ki, cānib-i Recā'dan, mektüb-ı müş'iru'l-kürüb vürüd idüp⁸²³, mażmūnında “Müşerref-sāz-ı iklil-i cihān-bānī olan [H47b] birāderüñ Süleymān ibn 'Abdī'l-Melik daḫı taḫt-ı salṭanatından, taḫta-i tābūta nüzül idüp, merḫūm-ı merḳūmuñ vaşıyyeti üzre erkān-ı devlet-i ḳāhire, 'Ömer bin 'Abdī'l-'Azīz'e bey'at ḳıldılar. (**Şi'r**):

*Ve innā*⁸²⁴ *nücümü'l-arzı mecden ve rif'aten*

İzā vāhidün yehfā fe-yezheru vāhidün

(**Neṣr**): İmdi sen daḫı izhār-ı muḫālefetden ḫazūr olup re'y-i cumhūra teba'iyetden zīnhār te'allül ü tevāniye cesūr olmayasın ki 'ādil-i marziyyü'ş-şiyem ve ra'iyet-[N35b] perver [D60] ve müctenib-i cevr ü sitem⁸²⁵ olmaḡla⁸²⁶ şanādīd-i benī-Ümeyye ve ekābir-i Ḳureyş ve ahālī-i eṭrāf u āfāḳ bu re'y-i şā'ib üzre ittifaḳ itmişlerdür. (**Nazm**):⁸²⁷

Sezā vār-ı küşte be-kārī çünān

Be-dām ü fikende-şikārī çünān

(**Neṣr**): Zinhār fikr-i ser-keşī ve istiḳlāl cilve-ger-i ḫātır-ı [Hf58a] deryā-miṣāl [B49] olmasın. (**Beyt**):

Sitize ne-zībā'est bā-zurmend

Ki ber-pīl ne'tvān fikend kemend

(**Neṣr**) : Ve ḫālā saña ıṣdār itdiği nāmede manşīb-ı sipeh-keşī ve ser-dārīden 'azl idüp ḫuzūruñda mevcūd olan mecmūc-ı dilāverān⁸²⁸ ile ḳudümüñi irāde ḳılmışdur. Vācibdür ki bi-lā tereddüd, fermānına itā'at gösterüp 'alā cenāhi'l-isti'cāl bu ṭarafa

⁸²² in lem-taḳallib: kem tetekalleb N, H, Hf

⁸²³ idüp: bulup H

⁸²⁴ innā: inneḫüm H

⁸²⁵ perver ve müctenib-i cevr ü sitem: perverīde müsellemin-i 'ālem N

⁸²⁶ olmaḡla : olasın B, D, Hf

⁸²⁷ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ül

⁸²⁸ dilāverān: cünüd H, Hf

şedd-i riḥāl idesüñ ki rüşd ü tevfiḫ bundadır. Ve illā cemr-i meşālih⁸²⁹-ı sālīfe lağv ü hebā⁸³⁰ olur.” diyü tenbīh ü inhā kılmış. Mesleme-i münkesirü’l-ḥātır ümmīdvār-ı ḥüsn-i mücāzāt-ı metā’ib-i mücāhedāt [H48a] iken, bu vech üzre su-i mükāfāt şudürundan fevḫa’l-gāye müte’essir olup, za’ferān-ı melāl ile ruḫsār-ı āli zerd ve āyīne-i sīnesi hücum-ı leşker-i gumūm ile pür-keder⁸³¹ ü gerd ve evciye-i ḥavāss ü kuvāsi māl-ā-māl ḥüzn ü derd oldı. Me’a’l-kerāhe⁸³² nāme-i ‘Ömer’e imrār-ı nazār idicek, gördi ki mażmūn-ı mektūbda ta’biye-i şehd ü şereng [Hf58b] ve cem-i şayḫal u jeng idüp zımn-ı ḥiṭābında şad-güne ‘itāb ve her kelāmında hezārān-hezār ma’nā-yı ıztırāb derc olmış. Nā-çār, tecerru-i zehr-ābe-i ekdār idüp (Mışrā):⁸³³

Ve inne li’ d-dehri ekdāren ve azrāren

(Neşr): diyüp mecmū-i rü’esā-yı ḳabā’ili ve cümle-i müsteşārān-ı nīkū-şemā’ili bārgāha ihzār ve mażmūn-ı mekātībi taḳrīr ü iş’ār eyledi. (Nazm):⁸³⁴

Zi-ferḫunde-rāyān u ferruḫ-tenān

Büzürgān keşīdend şaf der-miyān⁸³⁵

Nihādend fermān-berān rü be-rüy

Büzürgān keşīdend şaf sū be sū⁸³⁶

(Neşr): Muḫammedü’bnü’l-Aḫnef, muḳteżā-yı re’y-i Recā’yı istişvāb idüp men-i muḫālefet ü inād [N36a] ve sevḫ-ı teba’iyyet ü inḳıyād kıldı. ‘Abdu’llāh i’bni Cerīr daḫı bu mesleke zāhib olup şavāb-dīd-i cemā’atle ittifāḳda ve ḫuzūr u şafā ülfet ü vifāḳdadur. Ḥuşuşen eḫaşş-ı ḫāşşāndan olan⁸³⁷ Recā bin Ḥayyāt daḫı⁸³⁸, bu semte ilḳā itmiş ola; “Ḳaṭ’en bu vādiden tecānüb ü tenā’i revā degüldür.” didi. ‘Abdu’r-Raḫmān bin Şa’şā’a, semt-i ḫilāfa mā’il olup [H48b] “Ey Emīr-i rüşen-dil; emr-i salṫanata zāt-ı büzürgüvāruñ andan elyaḳ u eḫrā ve cür’et ü celādet ü şecā’at [Hf59a]

⁸²⁹ meşālih: mesā’ī H, Hf

⁸³⁰ hebā: hevā H

⁸³¹ keder: - H, Hf

⁸³² me’a’l-kerāhe: imdī me’a’l-kerāhe Hf

⁸³³ Mefā’lün Mefā’lün Fe’ülün

⁸³⁴ Fe’ülün Fe’ülün Fe’ülün Fe’ul

⁸³⁵ büzürgān ... der-miyān : Ber-ārāst yārī be-resm-i keyān N, H, Hf

⁸³⁶ nihādend ... sū be sū : - B, D

⁸³⁷ eḫaşş-ı ḫāşşāndan olan: - Hf

⁸³⁸ daḫī: - B, D

ü semâhatde ‘Ömer’le farķuñ beyne’l-arz ve’s-semâdur. Revâ midur ki ol murabba’-nişin-i mesned-i kām-kārī ve cenābuñ, inzivā-kerde-i peygüle-i mezellet ü h̄vārī olup ser-rişte-i ‘aķd ü hall anuñ iħtiyārına⁸³⁹ vābeste vü inkisār-ı taħķır u tezlil-i⁸⁴⁰ ‘azl ile ħazretüñ dil-teng⁸⁴¹ ola? Hemān çetr⁸⁴²-i da’vā-yı ħilāfeti efrāşte kıl ve cümlemizi kemer-beste-i ħıdmet ü ħalka-be-güş-i ‘ubūdiyyet bil.” diyicek, Muħammed ibni’l-Aħnef, cür’et-i mu‘āraza kılup “Ey Emīr-i dilir; bu fikr-i nā-pesende rızā gösterme ve şakķ-ı ‘aşā-yı ittiħād-ı muvaħħidini bāzū-yı düşmen-gīr-i ‘adüvv-efkenüñe revā görme. Ĥālā⁸⁴³, ārā-yı şā’ibe-i ekābir ü tedābir-i⁸⁴⁴ celilü’l-me’āşir ne ħāl ise emr-i emāret-i [B50] ‘Ömer’de⁸⁴⁵ ittifāk idüp ħucet-i bey’atleri icmāc-ı ümmet ile mümzā ve bu da’vā, ħükmi-ı Ķādıyyu’l-ħacāt ile faşl olunmuş ber qarār-dāde müdde’adur. Ĥālā anı iħlāle sa’y itmek nā-münāsib ve ‘alā külli ħālın cānib-i cumhūrda bulunmaķ vācibdür. Şevāb budur ki, bi-lā ihmāl⁸⁴⁶ Dimaşķ’a revān olup ‘ayāl ü h̄vişān ile mülākī olasin [Hf 59b] ve pāye-i serīr-i salţanat’a yüz süresin. Senüñ gibi nişāb-ı kemāle mālīk ve tarīķ-ı rüşd ü sedāda sālīk bir maħdüm-ı maħbūbu’l-ķulūb ve memdūh-ı bī-ķavādiħ⁸⁴⁷ u ‘uyūb ki, [H49a] şeref-i neseb daħı tırāz-ı ħil’at-ı raġbet ve ‘ünvān⁸⁴⁸ menşūr-ı devleti ola; [N36b] herħâlde mazħar-i elţāf -i⁸⁴⁹ şeh-r-yārī vü fermān-fermā-yı ‘ünvān-ı kārġāh-ı⁸⁵⁰ baħt-yārī olmamaķ niçe müteşavverdür? Lā büd, vücūd-ı şerīfüñ muħtācun ileyh ve re’y ü tedbirüñ ma’mülün ‘aleyh olmaķ emr-i muķarrardur. Fazl-ı Ĥaķķ ile her murād-ı ħātıruñ müyesserdür.⁸⁵¹ (Beyt):⁸⁵²

Tü şadr-ı mesned-i luţfi⁸⁵³ vü ‘ālem-i cānī

Zi-‘azl-i manşīb-ı deh-rūze dil me-rencānī

⁸³⁹ iħtiyārına : kef-i irādetine N, H, kef-i iħtiyārına Hf

⁸⁴⁰ taħķır u tezlil: teħaķķur B, D

⁸⁴¹ ħazretüñ dil-teng: cenāb-ı kerīmiñ dil-şikeste N, cenāb-ı dil-şikeste H, ħazretüñ dil-şikeste Hf

⁸⁴² çetr: cebr H, Hf

⁸⁴³ ħālā: - H

⁸⁴⁴ tedābir: tedbir-i ‘üzemā H, Hf

⁸⁴⁵ ‘Ömer’de: ‘Ömer’e B, D

⁸⁴⁶ ihmāl: ihmālın taraf H, Hf

⁸⁴⁷ ķavādiħ: fevādiħ H

⁸⁴⁸ ‘ünvān: - B, D

⁸⁴⁹ elţāf: - B, D

⁸⁵⁰ ‘ünvān-ı kārġāh: käre B, D, kārġāh Hf

⁸⁵¹ müyesserdür: ħāşıl-ı müyesserdür Hf

⁸⁵² Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

⁸⁵³ luţfi: fazl-i N

diyüp, neşr-i⁸⁵⁴ cevâhir-i nuşh u pend ve îşâr-ı dürer-i tesliye-i sūd-mend eyledi. Dil-i Mesleme'yi hırş u āz-ı saltanata meyelāndan müsteğnī kıldı. El-ḥāşıl dest-yār-i rey-yi Muhammed'bnü'l-Aḥnef'le cezr ü medd-i iḳdām ü ihcāmdan taḥlīs-i vücūd idüb⁸⁵⁵ ḳadem-nihāde-i rikāb-i⁸⁵⁶ ʿazm-i dergāh ve teveccüh-nümūde-i şavb-ı menīʿ-ı⁸⁵⁷ pād-şāh oldu. Ve mülāzimān-ı hızmetine tevcīh-i ḥiṭāb idüp: “Ey birāderān-ı dīn ve rufeḳā-yı [Hf60a] neberd⁸⁵⁸-āyīn-i tarīḳ-ı cezm ü yaḳīn; bu maẓmūn-ı şıḥḥat-ḳarīn ve bu maʿnā-yı işābet-rehīn cümleñüze ḥātır-nişān-ı dil-nişīn ola ki, şabā-yı Ḥaḳḳ-edā ve nesīm-i süḥan-ı şavāb-intimā bu maḳūle şaḥīḥu'l-feḥvādur ki, mehebb-i dehen-i müşg-rīz-i⁸⁵⁹ Muhammedü'bnü'l-Aḥnef'den vezān oldu, nefehāt-ı ḥüsn-i ḥālümüzi sāḥa-i pehnā-yı dünyāya neşr idüp, gönçe-i āmāl-i müteʿallikātı şüküfte vü ḥandān idecek bu aḳvāl-i ḥuceste-meʿāldür ve maẓmūn-ı mektüb-ı Recā'dan daḥı bu ḥarīfüñ saltanata ehliyyet ü istiʿdādın mütelahḥaş olup ehl-i [H49b] inşāf u sīne-şāf idigi benüm daḥı müteyaḳḳınümdür ki⁸⁶⁰, ol meşreb şāḥibi olan şāḥib-i seʿādet benüm⁸⁶¹ ḳadr-i celīlümü gāyet de mücnib⁸⁶² ü taḳşīr ve ifāza-i luṭf u mekrümetde müterettib-i muḳaddemāt-ı tevḳīr olmaḳ fehm olunur. Belki ihvānumdan eberr ü eşfaḳ olup şāziḥa-i sīreti kemāl-i iʿtidāline⁸⁶³ dāl olmaḳ görünür. (Mısrā):⁸⁶⁴

[D61] *Ārem ber-āstāne-i teslīm ser-fürū*

(Neşr): Ümmīd vārum ki, fevḳa'l-melhūz ikrām ü riʿāyetde maḥzūz idüp şufuf-ı muḳarrebīnde cāy- [Hf60b] nişest-i erzānī kıla. Ve ʿalā hāze't-taḳdīr, mirʿāt-i mülāḳātde şadr-ı⁸⁶⁵ emānī nümāyān olursa, izḥār-ı meʿmül [N37a] itmiş olur. Ve eger şüret-nümā-yı istinkāf olub⁸⁶⁶ muʿāmele-i ızrār u āzāra sālīk olmaḳla muḳteẓā-yı devr-i sitīze-[B51] kāra tebaʿiyyet kılursa (Mısrā):⁸⁶⁷

⁸⁵⁴ neşr: bezl H, N

⁸⁵⁵ taḥlīs-i vücūd idüb: ḥalāş ve B, D, ḥalāş olub H, ḥalāş olub Hf

⁸⁵⁶ rikāb: - B, D

⁸⁵⁷ menīʿ: - B, D

⁸⁵⁸ neberd: sidād H, Hf

⁸⁵⁹ rīz: ter B, D

⁸⁶⁰ ki : ümīddür ki H, Hf

⁸⁶¹ benüm: - Hf

⁸⁶² gāyetde mücnib: riʿāyetde N, H

⁸⁶³ iʿtidāline: iʿtidāle N, Hf

⁸⁶⁴ Meḥʿülü Fāʿilātü Mefāʿilü Fāʿilün

⁸⁶⁵ - : şadr H, şür Hf

⁸⁶⁶ olub: - B, D

⁸⁶⁷ Meḥʿülü Mefāʿilü Mefāʿilü Feʿülün

Ez-cevr-i⁸⁶⁸ felek vaz'-i⁸⁶⁹ nüḥustīn īnest

(**Neşr**): Vaz'-ı⁸⁷⁰ nā-hem-vārī āsar-ı taqşīrāt⁸⁷¹ ve netāyic-i seyyi'āt-ı sâbıkamızdandır⁸⁷² denilür⁸⁷³, diyüp ve teşavvurdan ḥusrān⁸⁷⁴ ihtimālın iḥtār-ı tefekkürgāh itmeyüp ḥatm-i kelām idicek, kaffe-i nās istişvāb idüp (**Nazm**):⁸⁷⁵

Cihān zīr-i fermān u re'y-i tū bād

Felek çün zemīn zīr-i pā-yı tū bād

(**Neşr**): diyüp, “*Vefeḳake'llāhü⁸⁷⁶ Yā Emīr!*” zemzemesin dem-sāz-ı gül-bāng-i şükr ü senā-yı feth u zafer kıldılar. Ve tarīḳa-i sâbıka üzre ta'yīn-i meymene vü meysere olup, ḳaç-ı menāzil ve tayy-i ferāsiḥ⁸⁷⁷ iderek A'cmūriyye'ye gelüp⁸⁷⁸ [H50a] cidār-ı ḳal'a-i mezkūreyi esāsına dek hedm eyledi. Andan soñra ḥurāmān-ı cānib-i Şām olup, otuz biñ ādem ile bāb-ı Dımaşḳ'a [Hf61a] vāşıl olduḳda, bi-emri'llāh-i te'ālā⁸⁷⁹, ol gün muḳaddem⁸⁸⁰ Recā bin Ḥayyāt, cür'a-nüş-ı cām-ı memāt olmaḳla, ser-nihāde-i bālīn-i ḥışt-ı laḥd olmuşdur, diyü taraf-ı Dımaşḳ'dan gelenler peyām-āver-i keder olduḳları nāgāh sem'-i melik-zādeye pey-veste olıcaḳ, bu muşībet, 'ilāve-i meşā'ib-i sālīfe olup, bir mertebede tekdīr-i zamīr itdi ki, ālām-ı sâbıka buña nisbet ile ḳatre-i deryā ḳabīlinden ma'cūd idi. Ammā ne çāre! (**Mısrā'**):

Ve leyse li-mā şā'e illā le-hu müdāfi'ın

(**Neşr**): Mesleme'nün⁸⁸¹ bāb-ı Dımaşḳ'a vuşūlini iş'ār ve sulṫān-ı vaḳt⁸⁸² 'Ömerü'bnü 'Abdi'l-'Azīz'den istīzān-ı duḥūl-i şehḫ ü diyār için ḥuzūr-ı 'Ömer'e ādem u 'arz-ı ḫāl irsāl idüb⁸⁸³ intizār-ı peyām-ı ruḥşat⁸⁸⁴ ile üç gün temām der-i ḳal'ada tevaḳḳuf u

⁸⁶⁸ cevr: devr N, H, Hf

⁸⁶⁹ vaz'-: cevr N, - D, H

⁸⁷⁰ vaz'-ı: - D

⁸⁷¹ taqşīrāt: taqşīrāt-ı sālīfe N

⁸⁷² sâbıkamızdandır: - Hf

⁸⁷³ - : denilür H

⁸⁷⁴ ḥusrān: ḥayrān B, D

⁸⁷⁵ Fe'ülün Fe'ülün Fe'ülün Fe'ul

⁸⁷⁶ vefeḳake'llāhü: veḳaffeke'llāhü N

⁸⁷⁷ ferāsiḥ: merāḫil N

⁸⁷⁸ - : üç gün ārām olundı ve 'amāl-ı Rüm'ı 'umūmen 'azl idup N, H, Hf

⁸⁷⁹ te'ālā: - B, D

⁸⁸⁰ muḳaddem: - B, D

⁸⁸¹ Mesleme'nün: - N

⁸⁸² - : olan N, H, Hf

⁸⁸³ ḥuzūr-ı 'Ömer'e ... irsāl idüb: ādem gönderiüp B, D, Hf

⁸⁸⁴ ruḥşat: rü'at N

ārām⁸⁸⁵ eyledi. Mesned-ārā-yı emāret tarafından duḡūle icāzet virilmeyüp [N37b] izhār-ı cefā vü āzār ile⁸⁸⁶ ʿıırz u nāmūs-ı Mesleme’ye šikest irgürmege teʿammüd ü ısrār itdiler. Bi’l-āḡare ilḡāḡ-ı cemīʿ-i Benī-Ümeyye ile baʿde šelāᡡeti eyyām, seʿadet-i icāzet-i duḡūle nāʿil olup, ʿızz ü ikrām ile ḡurüc itmišiken, [Hf61b] inkisār-ı tām̡m ile šehre dāḡil oldu. Ve ümmīd-i dest-būs-ı emīru’l-Müʾminīn ile teveccüh-i [H50b] dārü’l-emāre kıilup, šiyāb-ı sefer⁸⁸⁷ ü rāḡ ile mecmūʿ-ı mücāhidīn, hem-rikāb olduḡı šüretde [D62] bārgāḡa varup ḡüccāb ü sedene-i dīvān mülākāt̡dan menʿ idüp, nālān ü giryān ḡarārgāḡa ʿavdet kııldı. İrtesi biñ miḡdārı mümtāz-ı⁸⁸⁸ cünüd ile ʿāzim olup yine devlet-i ruḡᡡata fāʿiz⁸⁸⁹ olmayup biñ cihān-ı⁸⁹⁰ derd ü ḡüzn⁸⁹¹ ile maḡarrına⁸⁹² rücūʿ kııldı. İrtesi, eḡašš-ı müteʿallikāt u ḡadem⁸⁹³ ile cebīn-sāy-ı dergāḡ olup, yine murāda zafer bulmayup āḡ u vāḡ ile iyāb lāzım geldi. İrtesi, benī-ʿammı ve iḡvāniyle varup, yine maḡrūmen rucūʿ idüp, irtesi, iki nūr-ı ʿaynı olan püserleriyle ve bir nefer-i ḡıdmet-kārıyla pīšḡāḡa yüz sürmege⁸⁹⁴ ruḡᡡat bulmayup, zebāne-i yeʿs ü ḡanūᡡ, zevāyā-yı [B52] serāy-ı derūnunda bulunan kālā-yı šafā-yı ḡāᡡırı ḡākister idicek, sīnesi naḡš-ı endūhla dāḡ dāḡ olup⁸⁹⁵ cānib-i kār-sāz-ı Kerīm’e teveccüh kıilup: “Yā-Rabbāḡ! Bu ḡaḡāretle ḡālüm tebāḡ olmak ḡanḡı ḡünāḡımuñ cezāsıdur? [Hf62a] (Naḡm):⁸⁹⁶

Çend mātem-zede-i külbe-i ḡayret bāšem

Çend bi’smil-šüde-i ḡanḡer-i ḡayret bāšem

Çend ber-ḡod⁸⁹⁷ zenem ez-dest-i cünün seng-i sitem⁸⁹⁸

Çend rüsvāʿī-i bāzār-ı melāmet bāšem

⁸⁸⁵ āram: - H, Hf

⁸⁸⁶ āzār ile: āzār ile mebnā N

⁸⁸⁷ - : kerd N, H, Hf

⁸⁸⁸ mümtāz: kibār N, mümtāz-ān H

⁸⁸⁹ fāʿiz:nāʿil N

⁸⁹⁰ cihān: ḡarmān N

⁸⁹¹ ḡüzn: aḡzānla N, H

⁸⁹² maḡarrına: muḡarrībīne H

⁸⁹³ - : muḡarrībīn H, Hf

⁸⁹⁴ sürmege: sürüp yine H, Hf

⁸⁹⁵ sīnesi naḡš-ı endūhla dāḡ dāḡ olup: - B, D, H, Hf

⁸⁹⁶ Fāʿilātün Feʿilātün Feʿilātün Faʿlün

⁸⁹⁷ ber-ḡod: ḡod N, H

⁸⁹⁸ sitem: be-ser B, D

Düşmen-i dīne itdigüm qahr u kīn⁸⁹⁹ muqābelesinde⁹⁰⁰ ümmīdvār-ı luḫf-ı mev‘ūd iken, sultān-ı vaḫt tarafından bu vechle sezāvār-ı ‘itāb u nefrīn olmanuñ ḫikmeti nedür? Eger tebeddülāt-ı saltanat [H51a] haberleri, vürūdunda imkān-ı ser-keşī vü muḫālefet var iken ilḫāḫ-ı sipāha i‘tibār itmeyüp ve sevdā-yı saltanat ile [N38a] ihlāl-i umūr-ı dīne⁹⁰¹ bādī olmayup inḫıyād-ı ḫükmüne⁹⁰² isti‘cāl itdigümün mükāfatı ise, zihī vaż‘-ı nā-der-i ber-ā-ber ḫoşā emr-i müstenker.” diyüp ol gice tā şabāḫa dek revzene-i dīdesi nesīm-i ḫ‘āb-ı rāḫat ile beste olmayup dü çeşm-i ḫün-bārından ‘aberāt-ı ḫünīn ve sīne-i şerāre-nişārından zeferāt-ı āteşīn şaçup, kendi kendin lev m ü teşnī‘a ser-āğāz idüp, ümmīd-i rāḫat-ı nesī‘e ile naḫd-i furşatı itlāf iden [Hf62b] ebleh-i ḫīre-sere bu qahr u ezā, maḫall ü sezādur.” diyüp ‘āḫıbet, hezār ḫüzn ü inkisār ile tek ü tenhā bī-yār u bī-yāver ü bī-ğam-güsār u ḫādīm ü birāder her-çi bād-ābād gūyān ü üftān ü ḫīzān nālān u giryān dārü’l-emāreye revān olup, erāzil-i ḫademe-i dīvān’dan ibtizāl-i istişfā‘ ile müzellel ü mühān olarak [D63] (Şīr):⁹⁰³

Yā eyyühe’r-recülü’l-mürtecā himāyetehu

*Hazā rekābūke fe’ste’zīn lenā ‘Omerā!*⁹⁰⁴

(Nesr): diyerek cümle a‘yān-ı Ḳureyş ve ḫabā‘il-i⁹⁰⁵ ‘Arab dīvān-ḫāne’de mevcūd iken bu şekl ile duḫūl idüp, sünnet-i seniyye-i İslāmiyye üzre selām viricek, mesned-ārā-yı cāḫ u celāl tarafından redd-i selām⁹⁰⁶ da teğāfūl ihsās⁹⁰⁷ olunup tevaḫḫuf-ı keşīrden şoñra⁹⁰⁸ redd-i ḫaḫīḫīyi müş‘ir işāret-i yesīr ile redd idüp, Mesleme-i nā-murād u ḫazīn bir sā‘atden [H51b] ziyāde müterāḫḫıb-ı işāret-i be-nişīn oldı. Ol se‘ādete neylden ḫırmānına muḫteżā-yı maḫām-ı şehādet itmegin, dūr u dırāz aḫdām-ı edeb üzre ḫıyām idüp bī-iḫtiyār çeşmānını saḫḫā-yı dīvān-ḫāne-i Şāḫ ve bād-ı āḫını ferrāş-ı bārgāḫ eyledi. Ve iktināḫ-ı cürm ü günāḫa cür‘et idüp: “Ey emīr-i

⁸⁹⁹ düşmen-i dīne itdigüm qahr u kīn: - N

⁹⁰⁰ - : cenāb-ı keriminden H

⁹⁰¹ ihlāl-i umūr-ı dīne: ihlālīne B, D

⁹⁰² inḫıyād-ı ḫükmüne: imtişāl-i emrine N

⁹⁰³ Müsteş‘ilün Fe‘ilün Müsteş‘ilün Fe‘ilün

⁹⁰⁴ Yā eyyü-he’r-recülü’l-mürḫī ‘amāmetehu

Hazā zemānūke feste’zīn lenā ‘Omerā B, D, H, Hf

⁹⁰⁵ ḫabā‘il: kibār-ı ḫabā‘il N, H

⁹⁰⁶ selāmıda: selāma B, D

⁹⁰⁷ ihsās: - B, D

⁹⁰⁸ mesned-ārā-yı ...keşīrden şoñra: - Hf

‘ādil ve taht-nişin-i [Hf63a] bī-mu‘ādil; ‘abd-i fakīri bu mertebede tezlil ü taḥkīre bā‘iş nedür? (Beyt):⁹⁰⁹

Ger ḥaṭāyī kerde-em el-ictizār el-ictizār!

[N38b] *Ver-günāhī kerde-em el-ictināb el-ictināb!*

(Neşr): Cürm ü günāhum bister-i istirāhati⁹¹⁰ püşt-i semend-i zaḥmete mübeddel kılup, ḳahr-ı cebābire-i ‘uşatda daḳıka [B53] fevt itmeyüp⁹¹¹ rāh-ı dінде⁹¹² hezār⁹¹³ müşāhede-i sekerāt-ı mevt itdigüm ise, benden ḥayyir olanlar daḳı bu cürmde müşterek olurlar. Ve eger niçün lücce-i mażmūn-ı (Ni‘me’l-Emīr!)⁹¹⁴ den iğtirāf⁹¹⁵ ārzūsıyla bilād-ı a‘zam-ı Rum’a varup⁹¹⁶ derūn-ı Alyon’ı tekdır itdüñ, buyurılır ise, ‘alime’llāhu te‘ālā⁹¹⁷, ol daḳı muḳteżā-yı ḥūd-rā‘yī vü ḥūd-gāmīden neşet itmeyüp fermān-ı üli’l-emr ile vuḳū‘a gelmişdür.” diyü kelāmına fayşal viricek, ṭaraf-ı sulṭānīden cevāb⁹¹⁸ nümāyān olup: “Ey Mesleme, günāhuñ bu mezkūr olan umūr degül, belki sebeb-i ‘itāb ü renciş-i ḥātır, bu ḳadar [H52a]‘asker-i İslām’ı ol mertebede dūr u dırāz mesāfeye [Hf63b] alup, gidüp it‘āb-ı Müslimīn’e bā‘iş olduḡuñdur. Ḥazret-i şefī‘u’l-ümem şalla’llāhü te‘ālā⁹¹⁹ ‘aleyhi ve sellemden menḳül olan ḳavl-i maḳbūl⁹²⁰ üzre, yevm-i cezāda ‘ādli-i ḥaḳıḳī ḥazret-i ihḳāḳ-ı ḥuḳūḳ-ı efrād-ı maḳlūḳāt⁹²¹ itdükde, bir mü‘minüñ ‘illet-i ifnāsı ile mu‘āḥaze olanlar, taḥlīş-ı girībān-ı cānında beyyinü’l-‘acz⁹²² [D64] iken sen⁹²³, bu ṭarıḳda maḳtūl olan cemī‘-i keşirüñ cevābında ne vechle tedārük-i ictizār idersin⁹²⁴ Ḥavālī-i ‘Amūriyye fetḫi ile iktifā itmeyüp bu ḳadar gürūh-ı Müslimīne aḳşā-yı diyār-ı Rūm’a sefer itdürmek neden lāzım gelmişidi? Bu ṭabaḳada ihtiyār-ı tekellūfāt-ı meşāḳḳ itmekden murād

⁹⁰⁹ Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

⁹¹⁰ istirāhati: rāḫatī H

⁹¹¹ itmeyüp: eyleyüp N

⁹¹² rāh-ı dінде: - H

⁹¹³ - : bār H, Hf

⁹¹⁴ İstanbul’un fetḫini müjdeleyen Ḥadīs-i Şerīf’in bir kısmı.

⁹¹⁵ iğtirāf: iğrāk B, D

⁹¹⁶ bilād-ı a‘zam-ı Rum’a varup: a‘zam-ı bilād-ı Rūm’a varup N, a‘zam-ı bilād-ı Rūm’da B, D

⁹¹⁷ te‘ālā: - N, H, Hf

⁹¹⁸ bu cevāb: nā‘re-i iğtirāb-ı Mesleme’ye raşḫa-pāş-ı teraḫḫüm olmak ‘alayimi N, H, Hf

⁹¹⁹ te‘ālā: - B, D, H

⁹²⁰ maḳbūl: mu‘tebber H

⁹²¹ ḥuḳūḳ-ı efrād-ı maḳlūḳāt: ḥaḳḳ-ı maḳlūḳāt B, maḳlūḳāt D, ḥaḳāyık-ı maḳlūḳāt H

⁹²² beyyinü’l-‘acz iken: acz iken N

⁹²³ sen: pes B, D

⁹²⁴ tedārük-i ictizār idersin: mütedārik-i ictizārsın B, D, N, H

ğālibā kendüne⁹²⁵ şecr̄u'l-^cArab ve nāmver ü dilir-i ^cālī-neseb didürmek ise⁹²⁶, ba'de'l-yevm, veḳa'a mā veḳa'a raḳam-keşide-i defter-i seyyi'ātuñ⁹²⁷ meżā mā meżā ḳānūnı üzre ğufül ü cehlūñ sebebiyle şudür iden ḫaṭı'ātuñı 'afv itdüm." diyüp ḳu'uda ruşşat virdi. [N39a] Ve 'acāyib-i memālik-i Rūm u Ḳoştanṭıniyye pürşişine ser-āğāz idüp manşıb-ı ser-dārī'yi Sürāḳa [Hf64a] bin 'Abdi'r-Raḫmān'a tevcīh itdi. Ve ḫudūd-ı 'Amūriyye'den tecāvüz itmeye, diyü tenbīh eyledi. Mesleme daḫı sinin-i mezkūrede müşāhede itdiği aḫvāli, ke-mā hüve'l-vāḳı' ḫuzūr-ı sulṭānide bir bir taḳrīre başlayup [H52b] ḫuzzār-ı meclis dāmen dāmen cevāhir-i sābāş u taḫsīn īsārıyla tesliye-i ḫāṭır-ı 'āṭırında ri'āyet-i şarṭ-ı ihtimām idüp, mesā'ı'ni celilesi niyyet-i ḫālişaya ḳarīn olmağla, zıkr-i cemīli pīrāye-i defter-i eyyām ve ḳışşa-i pūr-ḫişşe-i ḡazevātı ḫazret-i Şeyḫ-i Ekber gibi 'azīz-i celīlü'ş-şān'ıñ tercemānī-i ḫāme-i müşğīn-erḳāmı ile resīde-i mesāmi'^c-i zevi'l-efhām ve cerīde-i⁹²⁸ cihānda ilā yevmi'l-ḳıyām bāḳī vü müstedām oldı.⁹²⁹

ḪĀTĪMETÜ'L-KĪTĀB⁹³⁰:

(Mışrā^c):⁹³¹ *Minnet Cenāb-ı Ḫaḳḳ'a dem-ā-dem hezār bār*

(Nesr): Bu ḫüşe-çin-i ḫurmen-i ifāza-i ebrār ve kūşe-nişin-i simāṭ-ı ifāde-i aḫyār u aḫrār kerāmet-i⁹³² Şeyḫ-ı 'ālī-miḳdār ile bu ḫikāye-i laṭife-i 'ibret-nümünü [B54] bu üslub-ı dil-keş ü mergüb üzre ḫıtāma yitürüp bu tarz, yārān-ı [Hf64b] pesend-i ḫoş-ṭab'ānede şebt-i miştar-ı tafşıl itmek müyesser⁹³³ oldı. (Nazm):⁹³⁴

[D65] *Ez-şükr-i Ḫudāy ḫoş künem kām*

K'āğāz-ı şaḫīfe şud be-encām

Yā Rabb ki men-i siyāh-nāme

⁹²⁵ ğālibā kendüñe : kendüye B, D, murād-ı kendüñe

⁹²⁶ didürmek ise: bildirmek idi N, didürmek idi Hf

⁹²⁷ - : ḳılunub N, H, Hf

⁹²⁸ - : pesendide N, H, Hf

⁹²⁹ - : vesselām H, Hf

⁹³⁰ Ḫātımetü'l-kitāb: Ḫātıme N, H, Hf

⁹³¹ Meḫ'ülü Fā'ılātü Meḫā'ilü Fā'ilün

⁹³² - : ḫazret N, H

⁹³³ müyesser: naşıb N, H, Hf

⁹³⁴ Meḫ'ülü Meḫā'ilün Fe'ülün

K'ārāstem⁹³⁵ in varaḡ be-ḡāme

Ümmīd ki her ḡired-penāhī

Ez-çeşm-i rızā küned nigāhī

İnşāf-ı men er tu ne-dihī iy düst

ḡūd nāfe küned ḡikāyet ez-pūst

V'er tū be-dihī besī sipāsem⁹³⁶

Men kıymet-i la'l-i⁹³⁷ ḡūd-şināsem

Her çend māye-i faẓl u belāğatden bī-vāye olan faḡīr-i kem-pāyenüñ āşār-ı ṡab^c-ı fürü-māyesi, ḡuşūşā ta'ayyün-i cāh u celālden maḡrūm u me'yūs [H53a] ve ekşer-i ezminede ḡüzn ü melāl ile muḡtelīṡ u me'nūs ola; kār-fermāyān-ı destgāh-ı [N39b] redd ü ḡabūl ṡaraflarından nefyen ve işbāten maẓhar-i iltifāt olmaḡ heyhāt heyhāt! Lākin müctenib-i şevā'ib-i cevri ü i'tisāf olan ecille-i eşrāf-ı şāḡib-i inşāf elṡāfından der-ḡvāst-ı 'ācizāne vü iltimās-i müstemendāne ḡılunur ki (*Lā tenzur, ilā men ḡāle!*) maḡālī ile 'amel buyurup reşāset-i hey'et ü ḡaḡāret-i şān-ı muḡarriru'l-ḡurūf ḡasebiyle kālā-yı ta'bīr [Hf65a] ü edā-yı şütür-gürbe-i bī-mezenüñ endāḡte-i maṡraḡ-ı isintinkāf olması revā görülmeye ki, henüz esbāb ü devā'ı-i taḡrīr ü imlā, vefḡ-ı dil-ḡvāḡ üzre ḡāzır u müheyyā ve ser-māye-i ḡüsn-i edā olan mühimmāt-ı nüşeḡ-ı edebiyeye istişḡāb ile tertīb-i edevāt-ı inşāya iḡtidārü'mmā peydā olmamışdır ki, meşşāṡa-i ḡāme ḡasebü'l-murād elfāz-ı 'ibārāt-ı füşāḡa-pesend ile ḡulī-bend-i gerden ü ḡüş-ı maḡāl⁹³⁸ olmaḡa mecāl bula. ḡaḡḡā ki benüm ḡibi āzürde-i aḡzān u ālāmuñ zāde-i ṡab^c-ı felāket-encāmı, pīrāye-i ḡüsn-i insicāmdan ancaḡ bu mertebede vāye-ḡir ü ḡişşe-dār olur. (Nazm).⁹³⁹

Şeb tā seḡer ü zi-⁹⁴⁰şubḡ tā şām

⁹³⁵ k'ārāstem: kār-ı destem B, D

⁹³⁶ sipāsem:siyāhem B, D

⁹³⁷ la'l: baḡl B, D

⁹³⁸ ḡüş-ı maḡāl: ḡüş B, D

⁹³⁹ Meḡ'ülü Meḡā'ilün Fe'ülün

⁹⁴⁰ zi : - B, D

Der-kūşe-i ğam ne-gîrem ārām

Tā hūn ne-reved zi-pāy tā ser⁹⁴¹

Destem ne-şevved zi-âb-ı kes ter⁹⁴²

Ger ez-tek ü pūy-ı âb ü nānem

Būdī kaderī ħalāş-ı cānem

Rūşen geştī ki ez çünān dūr

Āfāk çı gūne kerdemī pūr⁹⁴³

[H53b] kuvvet-i kudsiyye-i ħazret-i muşannifü'l-aşl-ı velāyet-penāhiden⁹⁴⁴ ümmīdvār-ı himmetüm ki bu şemere-i şecere-i mülāĥaza-i rehīnü'l-fütür, her ne kadar [Hf65b] isti'dād u raġbetden dūr u⁹⁴⁵ mehcūr ise, ol cenāb-ı 'ālīnüñ yümn-i te'şīr-i enfāsı ile, çāşnī-i le'tāfetden ħişşedār olup [D66] sāġar-āşāmān-ı bezm-i [B55] ma'ārif⁹⁴⁶, bu nihāde-i eţbāk-ı şahāyif olan⁹⁴⁷ meyve-i ħoş-güvār-ı le'tā'if ile tefekküh ü tenaġkuldən ħālī olmayup, bu taġrīb ile mütercim-i nā-murād-ı [N40a] şikeste-fu'āduñ yād olması lāzımgele. (Beyt):⁹⁴⁸

Īn nüşĥa sezā-yı āfrīn bād

Īnşā'a 'llāh ki⁹⁴⁹ ĩn-çünīn⁹⁵⁰ bād

(Nesr): Eger-çi eşnā-yı tertīb ü tenġīĥde baĥr-i mevvāc-ı tevārīĥ-āşnālarından ba'zı ekābir-i mü'errihīnden Zehebī ve emşālī taĥķīķı rivāyet-i ħazret-i Şeyĥ'e muĥālifdür, diyü irād-ı naġz idüb aġvāl-i tevārīĥ-nüvīsānı⁹⁵¹ maġāl-i sedīdü'l-me'al-ı Şeyĥ'den terciĥ tarīķi ile 'inān-gīr-i edhem-i çāpük-pāy-ı kil-k-i faķīre taşaddī itdükleri ħaylī zemān icāle-i yek-rān-ı zebāndan işġāl itmişidi; lākin bu tāziyāne-i sāniĥa-i

⁹⁴¹ tā ser: ber B, D

⁹⁴² kes ter: geş ter B, D

⁹⁴³ rūşen geştī ... kerdemī pūr : - B, D, rūşen geştī ki ez çünīn dūr Āfāk çı gūne kerden u mer H

⁹⁴⁴ velāyet-penāhiden: kerāmet-penāhiden N

⁹⁴⁵ dūr u: - N, H, Hf

⁹⁴⁶ ma'ārif: le'tāyif N

⁹⁴⁷ olan: - B, D

⁹⁴⁸ Mef'ülü Mefā'ilün fe'ülün

⁹⁴⁹ ki: - B, D

⁹⁵⁰ ĩn-çünīn: hem-çünīn B, D

⁹⁵¹ aġvāl-i tevārīĥ-nüvīsānı: aġvāl-i nüvīsānı B, D

ğaybiyye ile ol maḳūle süst-revān-ı şāri^c-i sedādı rānde-i⁹⁵² meydān-ı reşād ve pā-dergil-i rāh-ı ‘inād itmek müyesser olmuş [Hf66a] idi ki, bu maḳūle aḥvāl-i ğarībeyi vuḳūı üzre ma‘lūm idinmek, mu‘āyeneye mevḳūf olup ve ḳayd ü taḥrīr-i tevārīḡa dil-beste olanlar daḡı (*İn şıdḳan ve in kizben*)⁹⁵³ ṡarīḳa-i naḳl-ı rivāyet ile taḡḳıḳ-ı müdde‘ā idüp, ḳaṡ‘ā ṡavā’if-i mezkūrenüñ biri ifrāġ-ı ḳālīb-ı ḡikāyet itdigi ḳazıyyenüñ vaḳt-i şudūrunda bi’z-zāt mevcūd olmaḳ da‘vāsına sālīk olmayup [H54a] ra’yü’l-‘ayn mertebesiyile iddi‘ā-yı mu‘āyene vü şühūd itmemişdür. Bu taḳḑirce ‘an‘ane^o-i rüvātda ihtimām idüp bi’z-zāt muḡārebāt-ı mezkūrede işbāt-ı vücūd eyleyen ‘Abdu’llāh ibnü’l-Ḳaysi’l-Hemedānī isnādıyla taşḡıḡ-i da‘vā-yı rivāyet eyleyen ‘azīz-i müselle mü’l-kelimüñ maḳālāt-ı şıḡhat-esāsı, ġayruñ kelimāt-ı bī-mesāsı ile ḡalel-pezīr-i ḡilāf⁹⁵⁴ olmaġı ḡākim-i⁹⁵⁵ ‘aḳl-ı selīm tecvīz itmek ihtimālī ber-ṡaraf olur. Belki muḳteżā-yı ‘adl ü inşāf, aḳvāl-i erbāb-ı i‘tisāf, kelām-ı ḡazret-i şeyḡ-i⁹⁵⁶ büzürg-vār ile [Hf66b] izmiḡlāl-pezīr-i istinkāf olmaḑdur. ḡazret-i ‘Azīz-i⁹⁵⁷ sedīdü’t-temyīziñ mer-tebe-i ‘ulüvv-i [N40b] şānı, ta‘rīf ü beyāndan müsteġnī ve ma‘lūm-ı her-şerīf ü denīdür. (Mışrā^c):⁹⁵⁸

Be-bīn-i tefāvüt-i reh ez-kücāst tā be-kücā?

(Nesr): Bā-īn cümle, bu⁹⁵⁹ rāḳımu’l-ḡurūf-ı melḡūf mültezim-i irād-ı eṡaḡḡ-ı eḳāvīl ve mütekeffil-i işbāt-ı şıdḳ-ı deḳāyıḳ u tefāşīl olmayup, maḳşūd-ı aşlī, dībāce-i kitābda şebt-i şaḡıfe-i taḡḳıḳ⁹⁶⁰ olundıġı üzre işāret ü ilḡāḡ-ı aḡbāb ile [D67] mücerred⁹⁶¹ mażmūn-ı ḡaber-i bedī‘u’l-eşer-i ḡazret-i şeyḡu’ş-şuyūḡ-ı cemīlü’s-siyeri lisān-ı Türkī ile bu ṡarz-ı mu‘teberde ḳaleme getürmek olup⁹⁶² ve (el-‘uḡdetü ‘ale’r-

⁹⁵² rānde: dāmāne N, H, Hf

⁹⁵³ - : bizim gibi H, Hf

⁹⁵⁴ ḡalel-pezīr-i ḡilāf: ḡilāf tedbīr-i ḡilāf B, D

⁹⁵⁵ - : ‘adālet-şı‘ār N, H

⁹⁵⁶ ḡazret-i şeyḡ: şeyḡ B, D

⁹⁵⁷ ḡazret-i ‘Azīz-i: ‘Azīz-i B, D

⁹⁵⁸ Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ülün

⁹⁵⁹ bu : - H

⁹⁶⁰ taḡḳıḳ: - B, D

⁹⁶¹ ilḡāḡ-ı aḡbāb ile mücerred: ilmāḡ ile mücerred B, D; ilḡāḡ ile cenāb-ı ‘Abdu’llāh bin el-Ḳaysü’l-Hemedāniniñ H

⁹⁶² olup: idi H

rāvī) maḳāli, bu maḳūle ḫikāye-perdāzān-ı zemāneye sened-i ḳavīdūr. Ümmīddür ki (Mıṣrā^c):⁹⁶³

*Her bed nikū nümāyed der-çeşm-i nīk-bīnān*⁹⁶⁴

(Neşr): medlūli māni^c-i ta^cyīb⁹⁶⁵ u mūcib-i istiḫsān ola; ve's-selām.

[B56] Beyt:⁹⁶⁶

Her ki ḫvāned du^cā ṭama^c dārem

Z'ān ki men bende-i güneh-kārem

Temme ṭab^cu hāze'l-Kitāb bi-^cavni'llāhi'l-Meliki'l-Vehhāb bi-Maṭbe^cati şāḫibi's-se^cādeti'l-ebediyyeti el-kā^cineti bi-Būlāḳ Mıṣrı'l-Maḫmiyyete şānehe'llāhü ^cani'l-āfāti ve'l-beliyyeti. Ve zālike li-^caşri bāḳīn min Şevvāli'l-Muntezami fī silki şuḫuri seneti ḫamse ve ḫamsīne ba^cde'l-mi^ceteyni ve'l-elf min hicrati men ḫaleḳahu'llāhü ^calā-ekmeli vaşfin “şallallāhü ve selleme ^caleyhi ve ^calā ālihi'l-kirām ve aşḫābihī bi-devri't-temām.⁹⁶⁷

⁹⁶³ Müstef'ilün Fe^cülün Müstef'ilün Fe^cülün

⁹⁶⁴ bīnān: bünyān H

⁹⁶⁵ ta^cyīb: te^cessüf N

⁹⁶⁶ Fā'ilātün Mefā'ilün Fa'lün

⁹⁶⁷ Temme ṭab^cu... devri't-temām : Temme bi-^cavni'llāhi ta^calā D, Eş-şelātu ve's-selām ilā-yevmi'l-ḳıyām bi-rūḫi Muḫammedi'l-Muşafā ve ^calā-ālihi'l-kirām ve şāḫibi'l-^cizām. Tamam şüid in nüşha-i ḫikāye-i ğarībe-i muṭazāmın-ı Ğazavāt-ı Müselleme-i Mesleme fi-yevmi'l-sādis min şehr-i Ramazāni'l-mübārek fi sene 1112 N, Üstünsiḫa hāzihi'n-nüşhatü'l-mu^ctebere min-nüşhati muḫarririhi bi-ḳalemi münşipihī'l-merḫüm Nergisī-zāde “raḫmetu'llāhi ^caleyh” ve veḳa^ca'l-ferāğ mine'l-itmām bi-^cavni'llāhi'l-meliki'l-^callām ^calā-yedi efḳari'l-enām el-ḫācc Ḫalīl ibn el-ḫācc ^cİsā eş-şehīr bi-Bezmi ^cafāhūma'llāhu ta^calā mine'l-ma^cāşī ve'l-āşām fī evāḫiri Rabī^cü'l-āḫir min-şühürü seneti ^cişrīne ve mi^ce ve elf (1220) min-hicreti minel-^cizzi ve's-sa^cādeti ve'ş-şerafi dāru's-salṭanati'l-Ḳoşantıniyye el-maḫmiye ^cani'l-āfāt ve'l-beliyye. H, - Hf

GENEL KELİME DİZİNİ

A

āb, 20, 24, 27, 33, 36, 39, 46,
52, 55, 56, 64, 65, 67, 71, 72,
77, 79, 83, 90, 92, 93, 96, 97,
99, 100

ābād, 96

‘abd, 81, 97

ābda, 66

‘abdu’llāh, 27, 33, 45, 61, 91, 101

‘abdu’r-rahmān, 34

‘abdūlmelik, 27

ābe, 72, 79, 91

ābede, 56, 72

‘abede-i, 20

‘abedeti’l, 52

‘aberāt, 96

ābgāh, 44

‘abīr, 49

abṭāl, 41, 57

ācāl, 64

‘acāyib, 24, 77, 98

‘acāyibin, 74

‘acele, 47

‘acībe-i, 20

‘āciz, 79

‘ācizāne, 74, 99

‘acz, 49, 77, 97

açdırmamağla, 59

‘ād, 32

a’dā, 36, 53, 82

‘adāletdür, 28

‘āde, 26

‘adedi, 70

‘adedine, 50

adem, 28, 34, 63, 64, 74, 78, 95

ādem, 79, 94

ademde, 44

ādemüñ, 18

‘ādet ü, 18

‘adetküim, 38

‘ādil, 90, 97

‘adiy, 33

‘adl, 51, 54, 101

‘adū, 31, 36, 44, 45, 47, 67

‘adūya, 35, 46

‘adüvv, 59, 92

‘adüvvu’llāhuñ, 31

āfāk, 90, 100

‘afārītün, 62

āfāti, 102

āferīdeş, 65

āferīn, 17, 45, 76, 87

āferīn-ber, 41

āfet, 51, 75

‘affān, 30

āfitāb, 32

‘āfiyyet, 85

‘āfiyyetde, 89

āfirīn, 100

‘afv, 98

āgāh, 28, 57, 82

āgāhi, 26

āgehān, 39

āgīn, 49

āğāz, 17, 31, 35, 39, 40, 45,
56, 60, 62, 67, 77, 96, 98

ağlūṭa, 77

āğüş, 26, 37, 65

āğüşend, 25

āğüşından, 38

āğuşte, 48

āh, 28, 42, 52, 55, 78, 81, 82,
84, 95, 99

aḥad, 75

ahālī, 33, 89, 90

ahālīsi, 63

āḥare, 56, 64, 72

āḥarı, 27, 83

aḥbāb, 27, 101

aḥbārdur, 64

aḥbebtü, 71

aḥcār, 56

‘ahd, 25, 57, 89

‘ahdi, 86

āhen, 42, 43, 49, 58, 68, 75

āheng, 28, 40, 42, 45, 56, 61,
69, 70

āhenīn, 42, 56

āheste, 82

āhi, 84, 89

āhına, 72

āhını, 96

āḥiret, 61, 89

āhī, 33

aḥife, 20, 82, 98, 101

āḥirü’l, 23

aḥkām, 20, 31

aḥkar, 40

aḥker, 32, 74

aḥkine, 71

aḥmāl, 39

aḥmerden, 77

aḥnef, 33, 35, 40, 44, 61, 91,
93

aḥraḳte, 71

aḥrār, 98

aḥsente, 41, 50

āhū, 21, 65

āhuvān, 46

aḥvāl, 27, 29, 48, 70, 82, 101

aḥvāli, 98

aḥyāl, 64

aḥyān, 80

aḥyār, 98

aḥyārdan, 23, 88

aḥz, 32, 75, 78

aḥzān, 99

aḥzardan, 77

‘aḳd, 92

aḳdām, 35, 43, 96

aḳdāma, 88

aḳdesī, 24

‘āḳıbet, 60, 68, 78, 96

‘aḳıra, 52

‘aḳkerühā, 61

‘aḳl, 24, 60, 64, 85, 101

aḳmişe, 49

aḳrānı, 72

aḳşā, 84, 97

aḡsāmımdan, 73
 aḡsāmından, 49, 54
 aḡtār, 17, 65
 aḡvāl, 93, 100
 aḡvālūñ, 19
 al, 49, 51, 54, 55, 56, 57, 58,
 59, 60, 63, 65, 67, 70, 72, 74,
 75, 76, 78, 79, 80, 81, 86, 88,
 89, 91, 92, 94
 alā, 19, 27, 30, 33, 36, 52, 57,
 71, 72, 75, 76, 83, 90, 92, 93,
 100, 102
 ʿālā, 33, 35, 53, 72, 75, 83, 86,
 94, 97
 ʿalā, 71, 72, 102
 aʿlām, 39
 ālām, 94
 ālāmūñ, 99
 ālāy, 42
 ʿalāyık, 87
 ʿalāyık, 54
 ʿalāyimi, 52, 97
 aldıḡından, 79
 āldür, 93
 ʿalef, 48
 ʿālem, 17, 21, 29, 31, 38, 39,
 42, 43, 66, 76, 81, 82, 86, 89,
 90, 92
 ʿalem, 75, 84
 ʿālemde, 24, 45
 ʿāleme, 44, 55
 ʿālemiyāni, 22
 ʿālemüñ, 18
 aleyh, 19
 ʿaleyh, 27, 54, 64, 92, 102
 aleyhi, 19, 72, 86, 97, 102
 ʿaleyke, 71, 72
 aleynā, 24
 āleytü, 72
 ʿālī, 26, 30, 38, 61, 73, 75, 81,
 84, 89, 98
 āli, 69, 72, 81, 91, 98, 99, 101
 ālihī, 19
 ʿalīlden, 51
 ʿalimeʿllāh, 97
 ʿālınüñ, 100
 ʿāliyhā, 75
 aliyye, 52

ʿaliyyesi, 32
 ʿalḡame, 30
 allāh, 42
 ʿallül, 90
 ʿallüli, 30
 almayup, 37
 altı, 6, 13, 50, 51, 54, 63, 64,
 70, 81, 89
 altmış, 6, 27, 51, 73
 altün, 54
 altuna, 82
 ālūd, 81
 ālūde, 23, 28, 48, 62
 ālūduñ, 46
 alup, 56, 76, 78, 79, 88, 97
 alyon, 12, 13, 14, 27, 31, 34, 51,
 66, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79,
 80, 85, 87, 88, 97
 alyoni, 71
 alyoniyān, 68
 alyoniyānʿuñ, 67, 68
 alyoş, 13, 63
 āmāde, 40, 51, 55, 59, 63, 64,
 81
 āmāl, 32, 65, 84, 93
 āmāle, 36
 ʿamāme, 37, 76
 āmed, 42, 44, 50, 60, 66, 75,
 88
 āmeden, 51, 55, 63
 āmedend, 73
 ʿamel, 28, 99
 ʿamele, 56, 66, 87
 āmennā, 17
 ʿāmil, 30
 ʿamīmüʿl, 18, 27, 77
 āmīn, 45
 āmīz, 45, 52, 72, 81, 90
 ammā, 1, 17, 40, 86
 ammā, 52, 74, 94
 ammüd, 95
 ʿamüd, 69
 ʿamūriyye, 39, 49, 97
 aʿmūriyye, 94
 ʿamūriyyeʿye, 49
 āmüz, 18, 19

āmüzān, 45
 ān, 17, 18, 19, 20, 23, 25, 32, 39,
 48, 52, 54, 59, 60, 62, 63, 64, 65,
 66, 69, 74, 80, 82, 84, 86, 87, 89,
 94, 95, 96
 ʿan, 27, 32, 34, 46, 76, 86, 101
 aña, 33, 81
 ʿanʿane, 27, 101
 anber, 49
 ancak, 73, 99
 anda, 59, 63, 64
 andan, 46, 64, 66, 94
 andan, 61, 91
 āned, 102
 ʿānede, 98
 āngāh, 35, 46, 80, 84
 anhüm, 23
 anı, 33, 92
 ānını, 62
 ʿanīd, 34
 ʿanūd, 32
 anuñ, 57, 78, 92
 anuñla, 36
 ārā, vı, 17, 23, 27, 37, 43, 64, 78,
 85, 92, 95, 96
 arab, 21, 27, 30, 48, 51, 54, 55, 57,
 60, 61, 67, 71, 72, 78, 79, 96, 98
 ārām, 26, 39, 55, 66, 88, 94, 95, 100
 ārāmgāh, 63
 ʿarʿar, 37
 arārları, 67, 70
 ārāste, 41, 60, 85
 ārāyān-ı, 17
 ʿarāyis, 49
 ārāyiŝ, 18, 22
 ardınca, 61
 āred, 37
 ārem, 93
 āremīdend, 40
 ʿaremrem-i, 20
 ārı, 26, 48, 65
 ārī, 46, 56, 66, 77, 92
 ārīdür, 31
 ʿarim, 49
 arruz, 86
 ʿarŝa, 39

- ‘arşa, 77
 arūs, 65
 ‘arz, 63, 73, 76, 81, 82, 87, 92, 94
 ‘arza, 50, 87
 arza, 67
 arzı, 90
 arzi, 34
 ārzū, 25, 26, 52, 65, 68
 ārzüsü, 49, 62, 77, 97
 aş, 39, 49, 55, 72, 77, 91, 95, 102
 a‘şāb, 20, 79
 ‘asākīr, vi, 20, 27, 37, 47, 51, 53, 58, 74
 ‘asākīr-i, vi, 20, 27, 74
 āsāları, 52
 aşam, 49
 āsār, 19, 20, 22, 26, 35, 86, 88, 94, 99
 āşāruñ, 25
 ‘aşā, 18, 51, 69, 85, 92
 āsāya, 88
 āsāyiş, 22, 24, 29, 84, 149
 āsāyişlerine, 74
 aşhāb, 39
 āsīb, 52, 61, 70
 ‘asker, 33, 38, 39, 41, 51, 53, 56, 58, 60, 62, 68, 70, 71, 73, 75, 81, 82, 85, 87, 88, 89, 97
 ‘askerde, 40, 53, 62
 ‘askerden, 56
 askere, 32, 52, 56, 80, 88, 89
 aşl, 21, 22, 29, 65, 100
 aşlī, 101
 āsmān, 21, 32, 42, 45, 49, 57, 66, 80, 84
 āsmāna, 78
 āsmāndan, 41, 69
 āsmān-gīr, 21
 ‘aşrdan, 75
 āst, 60, 72, 99
 āstāne, 17, 63, 93
 āsūde, 44
 āsūdegī, 23
 āşām, 41
 āşāmān, 4, 100
 ‘aşer, 39
 āşinā, 17
 āşkār, 52, 53
 āşnā, 25
 āşnālarından, 100
 āşnāñuz, 31
 ‘aşri, 102
 āştī, 82
 āşüfte, 43
 āşyān, 62, 82
 āşyāne, 58
 āşyānında, 55
 at, iv, 4, 18, 30, 34, 40, 60, 61, 69, 71, 73, 76, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 90, 92, 94, 95, 96
 ‘atden, 96
 āteş, 52, 67, 72, 76, 84
 āteşin, 32, 52, 96
 ‘atf, 38, 55
 ‘ātırnıda, 78, 98
 ‘ātıruñ, 74
 ‘ati, 102
 ‘atse, 62
 atup, 54
 ‘avākıb, 35, 47, 84
 avān, 39
 āvāre, 77
 ‘avārız, 63
 ‘av‘av, 40
 ‘avdet, 53, 95
 ‘avdeti, 60
 ‘avene, 36
 āver, 36, 40, 44, 46, 50, 53, 60, 62, 68, 76, 80, 94
 āverān, 33, 34, 41, 42, 48, 52, 56, 60, 62, 64, 68, 70, 82, 87
 āverāne, 47
 āverde, 45
 āverend, 22
 āverīde, 51
 āvīhte, 54, 57, 69, 75
 āvīz, 22
 avmin, 79
 ‘avn, 38, 61
 ‘avni‘llāh, 102
 ‘avnihi, 40
 ayā, 74, 76, 77
 ‘ayāl, 92
 ‘ayālleri, 32
 a‘yān, 80, 85, 96
 ‘ayār, 63, 64, 86
 āyāt, 52, 57
 ‘ayb, 28
 āyed, 70
 āyem, 70
 āyīn, 45, 55, 59, 69, 70, 78, 86, 93
 āyīne, 70, 89, 91
 āyīnūñ, 22, 38, 67
 ‘ayn, 28, 61, 74, 101
 ‘ayneyye, 72
 ‘ayntim, 34, 36
 ‘ayyār-ı, 17
 az, 5, 10, 45, 149
 a‘zā, 43, 68
 ‘azāb, 47, 72
 āzād, 38
 āzādīye, 57
 a‘zam, 69, 97
 a‘zama, 77
 ‘azamda, 70
 ‘azamı, 63
 a‘zamından, 76
 a‘zamuñ, 63, 75
 āzār, 40, 78, 95
 āzārī, 71
 ‘azemtü, 71
 ‘azīm, 55
 ‘azīme, 41, 45
 ‘azīmet, 22, 38, 40, 51, 58, 63, 74, 81, 85, 87
 ‘azīmetlerin, 68
 ‘azīmetlerinden, 30
 ‘azīmī, 55
 ‘azīmi, 56
 āzīn, 30
 āzīn, 82
 ‘azīz, 27, 98, 101
 azīz, 33, 35, 46, 53, 61, 62, 90, 94, 101
 ‘azl, 83, 90, 92, 94
 āzlarınuñ, 31
 ‘azm, 20, 34, 38, 51, 66, 75, 89, 93
 āzmāya, 17

azmāyān, 56
 āzmāyān, 68
 āzmāyış, 51
 ‘azmi, 69
 ‘azrā, 49
 azrāren, 91
 ‘azume, 72
 āzurde, 23
 āzürde, 52, 78, 99
 azze, 36

B

bā, 19, 23, 25, 30, 31, 36, 38, 39,
 49, 55, 57, 67, 70, 73, 75, 77, 82,
 84, 85, 88, 89, 90, 97, 100
 bāb, 37, 54, 57, 69, 75, 76, 80, 83,
 87, 94
 bābā, 26
 bābda, 31, 55, 85
 bābında, 22, 26, 64, 75, 87
 bābihā, 72
 bāc, 27, 63
 bād, 19, 23, 24, 27, 31, 32, 34, 35,
 38, 45, 52, 76, 81, 94, 96, 100, 149
 ba‘d, 71, 85
 bādā, 21, 82
 bādbān, 62
 ba‘de, 36, 41, 72, 95, 98, 102
 ba‘dehu, 41, 45, 46, 51, 55, 61, 87,
 89, 83
 ba‘dehü, 58
 bādī, 35, 45, 83, 96
 bādiye, 30, 34, 49, 52, 62
 bāf, 18
 bāğ, 22, 29
 bağdād, 78
 bağy, 53
 bahādır, 59
 bahādırān, 80
 bahār, 38
 bāhire, 83
 baħr, 37, 66, 88, 100
 baħra, 66
 baħre, 87
 baħş, 73
 baħş, 19, 26, 37, 62, 82

baħşa, 28
 baħşed, 38, 149
 baħşest, 48
 baħşı, 25, 86
 baħt, 21, 37, 57, 65, 75, 77, 92
 baħtān, 21, 61, 83, 87
 ba‘is, 83
 bāk, 23, 28, 34, 39, 44, 66
 bākāne, 76
 bākāneden, 36
 bākāneñüze, 35
 bākānesin, 51
 bākānesinden, 78
 baķıyye, 82, 89
 baķıyyetü’s, 48, 63
 bākī, 68
 bākī, 98
 baķın, 102
 bāl, 41, 58, 69, 80, 82, 88
 bālā, 29, 37, 39, 40, 62, 68, 72, 76,
 77, 79
 bālāterest, 87
 bālīdür, 84
 bālīg, 50, 54
 bālın, 37, 61, 94
 baña, 36, 85
 bāng, 42, 43, 48, 53, 80, 94
 bānī, 22, 90
 bār, 38, 47, 49, 50, 62, 86, 97, 98
 bāre, 45, 73
 bārgāh, 17, 32, 33, 50, 81, 88, 96
 bārgāha, 91, 95
 bārından, 96
 bārī’ye, 18
 bārid, 78
 bārū, 56
 bārūlar, 67
 başarı, 38
 başiret, 35
 başra, 30, 33
 başt, 33, 48, 58, 64, 74
 baş, 80
 başa, 37
 başed, 35, 37, 71
 bāşem, 95

başladı, 52, 57, 74
 başladılar, 78
 başlarına, 68
 başlayup, 56, 77, 79, 98
 başārī, 56
 bathā, 49
 batş, 35
 batṭāl, 33, 35, 40, 41, 47, 48, 52, 57,
 61, 62, 70, 75, 79, 80, 87, 88
 bāyed, 58, 59
 bayrāq, 45
 bāz, 73, 79, 83
 bāzān, 44, 54, 56
 bāzār, 41, 95
 bāzārında, 50
 ba‘zı, 26, 27, 33, 56, 66
 bāzī, 34, 60, 70
 bāzīçegāh, 47
 bāzū, 24, 31, 37, 38, 65, 66, 83, 92
 bāzūlarına, 31, 56
 bāzūyışān, 58
 bebr, 35, 40, 44
 bed, 20, 21, 22, 28, 31, 36, 39, 41,
 46, 48, 57, 61, 67, 70, 74, 76, 77,
 78, 83, 84, 102
 beden, 32, 51, 68
 bedenden, 58
 bedenümde, 86
 bedīd, 31, 47, 58
 bedīḫiyu’z, 19
 bedīhü’z, 60, 62
 bedī’u’l, 17, 101
 bedr, 66
 bedreқа, 37
 bed’an, 59
 beft, 49, 69
 behā, 27, 49, 81
 behāne, 79
 behār, 66
 behcet, 17, 24
 behr, 55
 behrām, 41
 bekāra, 85
 beķāya, 89
 belā, 67, 73, 74, 78, 81, 83, 86

- belāgat, 17, 18, 71
belāgatden, 99
belāsına, 28
belde, 63, 89
belīga, 31, 82
beliyyeti, 102
belki, 18, 24, 31, 85, 93, 97, 101
bellaġte, 71
ben, 20, 36, 85
benān, 26, 37, 41
bend, 6, 30, 37, 38, 68, 73, 82, 99
bende, 28, 38, 102
bended, 57
bendegī, 27
benden, 14, 74, 97
bendergāh, 81
benī, 18, 33, 90, 95
benim, 53
benüm, 18, 93, 99
ber, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 30, 32, 34, 35, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 70, 71, 74, 75, 76, 78, 79, 82, 83, 84, 87, 88, 90, 91, 93, 95, 96, 100, 101
berā, 23
berā'at, 17
berāber, 32
berān, 91
berāneye, 45
berāyşān, 19
berbād, 24
berekeyi, 18
berg, 17, 24, 30, 51, 58
berg-i, 17
berīd, 50
bernā, 81
berrāq, 45, 69
berü, 75, 82
bes, 18, 24, 27, 44
besā, 84
besātīn, 68
besī, 65, 99
beş, 24, 27
beste, 25, 30, 32, 55, 76, 89, 92, 96, 101
bestegī, 52
beş, III, 8, 9, 81, 89
beşāret, 53, 58
beşāreti, 47
beşeriyye, 37
beşi, 2, 27
beşşirī, 80
beşyüz, 54
beţāriqa, 79
bevār, 31, 48
beyābān, 26, 34, 42, 54, 61, 62
beyān, 23
beyān, 26, 27, 81, 82
beyāna, 63
beyānda, 47
beyāndan, 101
beyānından, 20
bey'at, 84
bey'atleri, 92
beyāz, 24
beyn, 101
beyne'l, 50, 58, 87, 92
beyninde, 82
beyt, 18, 19, 22, 24, 26, 30, 32, 35, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 53, 55, 57, 58, 60, 64, 75, 79, 85, 88, 90, 92, 97, 100, 102
beytü'l, 54, 61, 83
beyyinü'l, 49, 72, 77, 97
beyzā, 37, 76
bezl, 78, 82
bezm, 4, 80, 100
bezm-gāh, 24
bıtarīk, 41
bıtrīk, 55, 56, 57
bī, 17, 19, 22, 23, 24, 28, 29, 31, 33, 34, 35, 38, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 74, 77, 78, 79, 81, 82, 90, 92, 96, 99, 101, 149
bi, 4, 20, 22, 26, 27, 30, 33, 35, 40, 42, 51, 52, 53, 60, 62, 64, 65, 68, 70, 72, 74, 75, 78, 79, 81, 84, 86, 87, 88, 90, 92, 94, 95, 101, 102
bi'llāhi, 75
bi'smi'llāhi, 71
bi'zzāt, 101
bih, 20, 75
bihā, 25
bihışt, 25, 82
bihter'est, 87
bil, 27, 92
bilā, 54
bilād, 39, 81, 97
bilādī, 71, 72
bildirmek, 28, 98
bilemeyüp, 81
bilesin, 34, 86
bilesüz, 33, 85
bilmekle, 28
bilüp, 30, 81
bilür, 72
bīm, 37, 43, 44, 74, 81
bin, 12, 13, 14, 30, 33, 34, 35, 40, 45, 46, 47, 50, 52, 54, 61, 62, 70, 75, 83, 90, 91, 94, 98, 101
bīn, 28, 59, 87
biñ, 35, 47, 50, 51, 59, 60, 63, 64, 73, 79, 81, 82, 86, 89, 94, 95
binā, 67, 85
bīnān, 102
binānuñ, 68
biñi, 35
bīnisi, 77
bīnlerine, 61
bīnüme, 74
bir, 4, 6, 9, 11, 12, 45, 48
bir, III, v, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 29, 31, 37, 38, 39, 41, 44, 45, 46, 48, 52, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 66, 68, 69, 70, 72, 74, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 85, 86, 88, 89, 92, 94, 95, 96, 97, 149
birāder, 96
birāderān, 36, 93
birāderi, 30
birāderüm, 83
birāderüñ, 90
birāz, 73
birbirinden, 68
birer, 11, 19, 54
bir gün, 44, 69

biri, III, v, 6, 7, 8, 10, 14, 30, 37, 43, 69, 75, 101
 birbirinden, 75
 birin, 57
 birinden, 43
 birinün, 48
 birle, 38
 birün, 50, 58, 61
 bisâf, 22, 29, 58, 149
 bister, 49, 52, 69, 97
 bisyâr, 46
 bisyâri, 49
 bîşe, 40, 42
 bi'se'l, 54
 bi'z, 27
 bizâ'a, 28
 bizden, 85
 bizi, 78
 bizler, 77
 bozargân, 23
 böyle, 45, 78
 bû, 19, 21
 bu, III, v, VII, 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 23, 26, 27, 29, 31, 32, 35, 39, 41, 47, 50, 51, 54, 55, 57, 59, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 88, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 149
 bûd, 45, 75, 78
 bûden, 18
 bûdend, 84
 bûdî, 100
 budur, 26, 36, 81, 92
 buğz, 36
 buhrân, 31
 bula, 99
 bülâkı, 102
 bulamayup, 59
 buldı, 67
 buldılar, 54
 bulıcağ, 39, 56
 bulmadılar, 56, 61
 bulmaya, 79
 bulmayacağın, 70
 bulmayup, 54, 95

bulmuş, 53
 bulunan, v, VII, 6, 9, 49, 73, 95
 bulunma, 92
 bulunmamağla, 54
 bulunup, 89
 bulunur, 8, 24
 bulup, 32, 61, 62, 88, 90
 bulurdu, 67
 buña, 94
 bundadur, 91
 bundan, 50, 78
 bunuñ, 36, 81
 burc, 67
 bûriyâ, 24
 bûs, 88, 95
 bûse, 65
 bûsîde, 26
 bûved, 28, 65, 66, 87
 buvedem, 17
 bûyı, 25
 buyuralar, 28
 buyurasuz, 74
 buyurıla, 81
 buyurılır, 97
 buyurmağla, 28
 buyuruldu, 86
 buyurup, 28, 99
 bûcelî, 34
 bûd, 82, 92
 bûgzer, 71
 bûldân, 55, 63
 bûleğâ, 19
 bûlend, 53
 bûn, 22
 bûngâh, 49
 bûnyâd, 64
 bûnyân, 60, 68, 76, 82, 88, 89, 102
 bûrd, 47, 50, 78
 bûrde, 39, 46, 57
 bûrdî, 50
 bûrîde, 22, 48, 52, 58, 61, 79
 bûrûc, 67
 bût, 80, 86
 bûziürg, 101

bûziürgân, 28, 91
 bûziürgüvârûñ, 91
 bûziürgvâr, 27
 bûziürgvârnuñ, 76
 bûziürgvârûm, 82

C

câ, 28, 40, 57, 65, 85
 câbir, 34
 câh, 29, 30, 96, 99
 câhiliyye, 79
 câhiliyyesine, 72
 cağım, 47, 57, 61, 62, 67
 câm, 26, 63, 89, 94
 câme, 72
 câmi', 85, 86, 88
 câmi'î, 27, 67
 cân, 17, 18, 21, 25, 26, 32, 34, 35, 42, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 54, 57, 62, 67, 70, 72, 80, 82
 câna, 25, 29, 32, 149
 cânem, 38, 100, 149
 cânhâ, 73
 câni, 38, 58
 cânımuza, 86
 cânına, 61
 cânında, 97
 cânî, 92
 cânib, 29, 30, 38, 42, 50, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 70, 75, 78, 80, 88, 89, 90, 92, 94, 95
 cânibden, 75
 cânibe, 83
 cânibeynden, 44
 cânibin, 38
 cânları, 59, 76
 cânlarına, 67
 cânlarında, 31
 cânnum, 36
 cânumuzı, 78
 cârî, 25
 câvidânîye, 83
 cây, 24, 25, 31, 35, 41, 42, 44, 56, 59, 67, 81, 93
 câygâh, 55
 câygâhı, 59

cāyī, 59
 cāzimsin, 47
 ce'alnā, 75
 cebābire, 97
 cebān, 41
 cebbār, 34
 cebhe, 77
 cebīn, 77, 95
 cebri, 78
 cebün, 52
 cedāvilā, 25
 cedel, 22, 40, 62
 cedīde, 53
 cefāları, 31
 cefāya, 78
 cehān, 45, 67, 76
 cehd, 66
 cehed, 79
 ceḥīm, 47
 ceḥīme, 46
 cehlūn, 98
 celādet, 62, 91
 celādetde, 75
 celādetüñüze, 32
 celāl, 86
 celāl, 96
 celālden, 99
 celālet, 20
 celāli, 29
 celālūhu, 32
 celī, 21, 39, 69, 92
 celīl, 26, 29, 81, 88, 98
 celīle, 24
 celīlesi, 98
 celīlūmi, 93
 cellād, 68
 celle, 32, 36, 89
 cem, 22, 80
 cem', 20, 29, 32, 39, 53, 62, 77, 91
 cemā'a, 45, 85
 cemā'at, 45
 cemā'atle, 91
 cem'ake, 71
 cemāl, 80

cemerāt, 56
 cemī', 25, 34, 43, 55, 74, 89, 91, 95, 97
 cemī', 69
 cemīli, 98
 cemīlü's, 101
 cem'iyet, 30, 52, 74
 cem'iyetgāh, 30, 36, 88
 cem'iyetleri, 35
 cem'iyetlerin, 31
 cemretü'l, 61
 cemşīd, 84
 cenāb, 17, 19, 20, 36, 47, 48, 65, 75, 81, 82, 86, 92, 96, 98, 100, 101
 cenābda, 28
 cenābuñ, 22, 92
 cenāḥ, 53, 56, 57
 cenāḥımı, 75
 cenāna, 85
 cenā'ib, 47, 48
 ceng, 19, 30, 34, 40, 44, 45, 46, 51, 53, 56, 59, 62, 68, 71
 cennet, 63
 cennetde, 89
 cennete, 72
 cereyān, 30, 45
 cerīde, 98
 cerīḥ, 46, 48
 cerīr, 34, 45, 61, 91
 ceryi, 25
 cesed, 52
 cesür, 90
 cevāb, 48, 71, 72, 74, 77, 81, 86, 97
 cevābına, 72
 cevābında, 97
 cevāhir, 27, 31, 49, 50, 81, 82, 93, 98
 cevān, 53
 cevānī, 37
 cevānib, 22, 66
 cevānibde, 35
 cevāriḥları, 43
 cevāsīs, 35, 39
 cevāz, 69, 72, 75
 cevelān, 44
 cevher, 30, 53

cevheri, 77
 cevlān, 42, 52, 60
 cevr, 90, 94, 99
 cevşen, 30
 ceyb, 66
 ceyš, 29, 34, 45, 55, 74, 82, 149
 ceyšinde, 48
 ceyšün, 34
 cezāda, 97
 cezāsıdur, 95
 cezīre, 33, 83, 85
 cezīrede, 87
 cezīreden, 81, 87
 cezm, 93
 cezr, 49, 93
 cibāḥları, 31
 cidāl, 41, 45, 52, 54, 56, 61, 64, 69, 83
 cidālde, 82
 cidār, 75, 94
 cidārdan, 56
 cīfe, 62
 ciğer, 22, 38, 45, 46, 72, 79
 ciğerleri, 56
 cihād, 20, 36, 38, 45, 47
 cihādda, 36, 82
 cihān, 17, 21, 22, 42, 44, 47, 50, 55, 64, 67, 74, 76, 78, 84, 90, 94, 95
 cihāna, 63
 cihānda, 67, 98
 cihān-gīr, 21, 22, 64
 cihānı, 61, 86
 cihānī, 42
 cihet, 20, 21, 52, 55, 63, 76
 cihetden, 27
 cilve, 31, 90
 cilvegāh, 69
 cilveger, 24, 69
 cinān, 58
 cinānumdur, 36
 cinnettün, 25
 cinsinden, 50, 73
 cism, 20, 46, 48, 51, 58, 61, 68, 76, 80
 cismümüze, 86
 ciyād, 36, 42

ciyef, 63
 cizye, 63, 81
 cū, 66, 79
 cūd'eş, 21
 cum'a, 37
 cumānin, 49
 cumhūra, 85, 90
 cumhūrda, 92
 cumūc, 71
 cūş, 66, 70, 73
 cūşide, 45
 cūy, 30
 cūyān, 28, 68
 cūybār, 46, 48
 cūyed, 41
 cūbeyri'l, 34
 cūdā, 38, 43, 47, 48, 51, 61, 68
 cümle, vı, 10, 29, 32, 41, 52, 54, 57, 62, 74, 76, 77, 84, 88, 91, 96, 101
 cümleden, 35, 84
 cümlemizi, 78, 79, 92
 cümleñüñ, 79, 84
 cümleñüze, 32, 93
 cümlesi, 48, 54
 cümlesin, 31
 cünbīd, 44
 cünbüş, 18, 31, 42
 cünd
 cünd, 29, 52, 59
 cünne, 44
 cünūd, 22, 27, 30, 35, 39, 44, 48, 82, 84, 86, 87, 90, 95
 cünūda, 32
 cünūduñ, 82
 cünün, 23, 95
 cünūd, 36
 cür'a, 94
 cürm, 96
 cürmde, 97
 cür'et, 32, 66, 70, 76, 91, 96
 cür'etine, 37
 cür'etleri, 31
 cür'etlerin, 79
 cüst, 66
 cüyüş, 37, 49, 60, 63

cüyüşa, 40

Ç

çäbük, 17
 çäder, 88
 çäk, 25, 43, 62, 67, 70, 89
 çäkleri, 83
 çäläk, 66
 çäpük, 39, 46, 47, 60, 61, 77, 100
 çār, 20, 21, 22, 23, 40, 46, 49, 52, 55, 63, 66, 72, 74, 76, 88, 91
 çäre, 52, 55, 56, 58, 59, 79, 94
 çarḥ, 88
 çāşnī, 47, 100
 çāvuşān, 40, 89
 çe, 28, 82
 çehre, 31, 36, 56
 çekdigüm, 82
 çelipā, 79
 çemen, 22, 25
 çemenistān-ı, 17
 çemenzār, 45
 çemenzāra, 26
 çend, 35, 68, 79, 95, 99
 çendān, 50, 81
 çendānī, 51
 çeng, 30
 çengāl, 40, 54
 çengelistān, 48
 çep, 41
 çerāgāh, 48
 çerāg, 21
 çerāgī, 21
 çerḥ, 42, 90
 çesbāne, 18
 çeşm, 28, 61, 74, 77, 96, 99, 102
 çeşmānını, 96
 çeşmānī, 77
 çeşme, 22, 56, 73
 çıkınca, 59
 çıkup, 61, 67
 çi, 18, 28, 40, 45, 48, 51, 64, 65, 79, 83, 87, 96, 100
 çihār, 23
 çihārder, 55

çin, 23, 44, 98
 çire, 72
 çü, 59
 çüb, 68, 78
 çü, 22, 28, 37, 40, 44, 79, 83, 87
 çün, 37, 41, 42, 44, 54, 71, 94
 çünān, 54, 76, 90, 100
 çünin, 50, 79, 100

D

dācin, 60
 dād, 38, 73
 dāde, 21, 24, 44, 85, 92
 dādedür, 74
 dāden, 19
 dādger, 90
 dāg, 61, 62, 74, 95
 dağdağa, 53
 daḥḥāk, 33, 61, 62,
 daḥı, 33, 36, 39, 40, 43, 46, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 67, 72, 74, 75, 77, 82, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 97, 101
 daḥıl, 54
 dāhil, 22, 22, 50, 63, 64, 89, 95
 daḥl, 28
 dāht, 23
 dā'ıye, 21, 31, 74
 daḥıka, 18, 50, 77, 97
 dālāl, 22
 dālālden, 39
 dām, 35, 48, 63, 85, 90
 dāmādı, 51
 dāmān, 78
 dāmen, 22, 25, 31, 36, 38, 78, 98
 dāne, 48
 dāniş, 17
 dār, 25, 26, 34, 37, 40, 45, 47, 48, 49, 52, 60, 61, 63, 65, 69, 70, 71, 73, 74, 80, 84, 85, 87, 90, 98, 99
 dārān, 39, 44
 darb, 30, 59, 67
 dāred, 28, 50, 51, 85
 dārem, 17, 102
 dārend, 23, 87

dāri, 80
 dārī, 22, 98
 dārī, 29
 dārīden, 90
 dārīh, 60
 dārīr, 26
 dārīye, 30
 dārılarında, 39
 dāstān, 17, 23
 dāšt, 50
 dāšte, 41, 45, 48, 52, 57, 62, 88
 dāʿire, 30, 32, 51
 daʿvā, 20, 41, 68, 84, 85, 92, 101
 daʿvāsına, 101
 dāver, 84
 dāverī, 47
 daʿvet, 89
 daʿvī, 44
 deʿb, 17, 75
 debdebe, 40, 42, 75
 debīb, 40
 def, 45, 57, 83
 defa, 32, 66
 defādı, 56
 defeʿāt, 20
 defter, 50, 82, 84, 98
 defteri, 54
 degül, 18, 27, 97
 degüldür, 27, 74, 91
 deh, 92
 dehān, 20, 28
 dehed, 59, 65
 dehen, 1, 93
 dehr, 17, 24, 26, 90
 dehre, 29
 dehrī, 32
 dehri, 89, 91
 dek, 38, 83, 94, 96
 deķāyık, 77, 101
 delālet, 37
 delil, 77
 dem, 21, 37, 39, 42, 45, 47, 48, 52, 55, 74, 80, 87, 94, 98
 demān, 42
 demār, 48, 62, 66

demārdan, 79
 demārlarınuañ, 36
 demdür, 40
 demini, 36
 dendān, 70
 denī, 24
 denīdür, 101
 denilür, 94
 der, 18, 22, 23, 25, 28, 32, 35, 41, 42, 46, 49, 50, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 84, 91, 94, 96, 99, 100, 101
 derā, 43
 derān, 72
 derāne, 23
 derbān, 57, 69
 derc, 91
 derd, 4, 21, 49, 81, 89, 91, 95
 derdnāk, 57
 derdnākler, 79
 derekāt, vı, 32, 47, 57
 dergāh, 20, 93, 95
 dergāhına, 82
 deri, 57
 deri, 76
 deriçe, 57
 dermān, 54
 derün, 21, 22, 23, 24, 26, 29, 31, 32, 36, 40, 45, 49, 54, 56, 57, 58, 70, 74, 76, 77, 79, 82, 88, 97, 149
 derüna, 87
 deründan, 25
 derün-ı, 21, 22, 23, 26, 31, 32, 36, 45, 49, 54, 56, 57, 70, 74, 76, 77, 79, 88
 derünü, 27
 derünına, 53
 derünüm, 74
 derünümdür, 32
 derünüñ, 28, 51, 60
 derünunda, 95
 dervāze, 25, 49, 54, 57
 dervīşāne, 17
 deryā, 20, 22, 41, 42, 45, 64, 66, 70, 75, 78, 83, 90, 94
 deryāda, 65, 88

deryāyı, 87
 dest, 22, 24, 25, 32, 43, 45, 47, 49, 50, 53, 54, 55, 59, 61, 64, 68, 70, 78, 79, 82, 87, 88, 89, 93, 95
 destār, 24, 76
 deste, 17, 62
 destem, 100
 destgāh, 18, 99
 destüme, 26
 destüñ, 56, 72
 deşne, 62
 deşt, 61
 deştı, 26
 dev, 35, 39, 46
 devāb, 73
 devābden, 88
 devāı, 25, 29, 82, 99, 149
 devām, 44
 devān, 79
 devlet, 7, 8, 21, 65, 66, 67, 83, 84, 85, 90, 95
 devleti, 48, 92
 devletleri, 67
 devletmendi, 61
 devletmendine, 37
 devr, 1, 24, 93, 94
 devrān, 23, 82
 deyn, 74
 dımaşķ, 37, 63, 69, 82, 88, 92, 94
 dır, 45
 dıraşşān, 49
 dırāz, 68, 96, 97
 dırāzı, 70
 dībā, 23, 44, 49
 dībāce-i, 18, 101
 dīdān, 56
 dīdār, 50, 65, 66
 dīde, 28, 29, 38, 49, 66, 67, 76, 83, 86, 149
 dīdelerinden, 56
 dīdemi, 36
 dīdesi, 96
 dīdesinden, 72
 didi, 31, 35, 47, 73, 74, 75, 78, 91
 dīdīm, 84
 didükde, 33

didükleri, 63
 didürmek, 98
 diger, 45, 47, 53, 62, 66, 73, 83
 digerden, 49
 digere, 58, 68, 75
 digerini, 41
 diğ, 18, 38, 46, 149
 diğde, 46
 diğî, 99
 dîhîmgâh, 83
 dil, III, 2, 5, 6, 9, 17, 18, 24, 25, 26, 28, 33, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 55, 56, 60, 64, 68, 70, 71, 72, 78, 79, 81, 82, 84, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 98, 99, 101, 149
 dilân, 42, 43, 46, 75
 dilâşin, 49
 dilâverân, 55, 90
 dilden, 1, 17, 24, 28, 45
 dilîr, 61, 75, 77, 81, 92, 98
 dilîrân, 30, 35, 43, 45, 66, 73
 dilîrâne, 53
 dilîre, 32, 46
 dilîrî, 59, 65
 dilîrîdür, 75
 dillerin, 83
 dilûñ, 26
 dimâğ, 24, 26, 31, 62
 dimâ?, 31
 dimâe, 71
 dimekle, 4, 67
 dîn, 22, 23, 26, 32, 36, 39, 51, 52, 63, 72, 77, 86, 93
 dînde, 97
 dînden, 51
 dîne, 96
 dîniyye, 74
 dînler, 70, 75
 dinmekle, 27
 dîñüñ, 67
 dirâzi, 37
 direng, 71
 direngî, 59
 dirîğ, 62
 dirîneleriyle, 82

dirre, 79
 dîv, 45
 dîvân, 95, 96
 dîvâne, 26
 dîvânevâr, 43
 dîvâr, 67
 diyânetdür, 65
 diyâr, 17, 20, 22, 25, 34, 35, 65, 85, 94
 diyârında, 34
 diyâri, 52
 diyârûñdan, 86
 diye, III, v, VI, 2, 8, 10, 11, 13, 18
 diyerek, 1, 26, 37, 38, 48, 90, 96
 diyicek, 47, 73, 74, 78, 79, 85, 92
 diyü, 27, 30, 48, 52, 57, 75, 77, 84, 86, 87, 88, 91, 94, 97, 100
 diyüp, 34, 36, 40, 52, 79, 84, 91, 93, 94, 96, 98
 dost, 22
 dögilüp, 42
 dönderdiler, 49
 dönüp, 76
 dört, 9, 38, 82
 dū, 20, 35, 42, 46, 60
 du'â, 38, 102
 dūçâr, 41
 dūd, 52, 84, 89
 duğūl, 49, 57, 70, 72, 74, 77, 80, 83, 94, 96
 duğūlden, 65
 duğūle, 57, 95
 dūn, 24
 dūr, 68, 70, 84, 87, 96, 97, 100
 dūst, 99
 dūş, 29, 45, 59, 77
 dūz, 36
 dūzah, 46, 53, 55, 60, 61, 62, 67, 83
 dūzaha, 57, 62
 dūzân, 45
 dūjem, 75
 dūnyâ, 26, 72
 dūnyâdan, 83
 dūnyâyâ, 93
 dūrer, 93
 dūrüd, 19

dürtist, 18
 düstür, 60
 düşmekle, 56
 düşmen, 22, 23, 29, 30, 31, 34, 36, 41, 44, 53, 70, 73, 76, 77, 79, 82, 87, 92
 düşmenân, 32, 39, 52, 61, 70, 75
 düşmenâna, 35, 62, 76
 düşmenden, 47
 düşmene, 24
 düşmeni, 29, 53
 düşmenüñ, 60
 düşnâm, 31
 düşnâmı, 31
 düşüp, 72
 düvâl, 51
 düvâzdeh, 69

E

ebced, 18
 ebdân, 88
 ebdânı, 67
 ebed, 17
 ebediyyeti, 102
 eberr, 93
 ebî, 34
 ebkâ, 71
 eblâ, 36
 eblağ, 20
 ebleh, 96
 ebniye, 67, 86, 88
 ebr, 38, 62, 86
 ebrâr, 23, 88, 98
 ebrârdan, 88
 ebrartü, 72
 ebrü, 73
 eb'âl, 33, 52, 80
 ebterler, 66
 ebvâb, 49, 57, 63, 65
 ebvâbından, 57
 ec'ale, 71
 ecel, 69
 ecem, 22
 ecfân, 38
 ecille, 27, 99
 ecme'a, 71

ecnād, 42, 47, 63, 75, 85
 ecnādi, 36
 ecnāduñ, 38, 69
 ecnās, 64
 ecniha, 42
 ecsād, 48
 ecsāmımızı, 79
 eczā, 68
 edā, vi, 17, 18, 37, 45, 53, 75, 82, 93, 99
 edānuñ, 17
 edeb, 17, 21, 40, 96
 edeb-i, 17
 edebiyeye, 99
 edevāt, 60, 68, 73, 99
 edhem, 100
 edhule, 72
 ef'al, 36
 efgār, 56
 efgenlerinden, 56
 efgāna, 79
 efhām, 98
 efī, 68
 efkār, 31
 efkārūñ, 19
 efken, 30, 35, 44, 73, 89
 efkend, 66
 efkenüñe, 92
 efrād, 18, 36, 38, 69, 97
 efrās, 42, 86, 89
 efrāsiyāb, 22
 efrāšte, 45, 48, 69, 88, 92
 efrāz, 29
 efrīzūn, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62
 efrüz, 67, 76, 84
 efser, 22
 efsürde, 87
 efsürdeye, 25
 efşürde, 44
 efzā, 19, 22, 25
 efzāları, 25
 eger, 33, 37, 40, 87, 93, 96, 97, 100
 egleyecek, 26
 ehaqqdur, 84
 ehdā, 86

ehemm, 32
 ehl, 19, 21, 22, 22, 24, 32, 33, 36, 46, 53, 57, 88, 93
 ehle, 52, 72
 ehlen, 56, 80
 ehl, 19, 21, 22, 22, 24, 33, 36, 46, 53, 88, 93
 ehli, 58
 ehliyyet, 93
 ehvāl, 70
 ehvālden, 82
 ejdehā, 52
 ejderler, 56
 ekābir, 77, 90, 92, 100
 ekābire, 85
 ekābirü, 28
 eķāvīl, 101
 ekber, 51, 98
 ekdār, 91
 ekdāren, 91
 ekem, 34
 ekīd, 29
 ekmeli, 102
 eknāf, 22, 35
 ekşer, 22, 24, 89, 99
 ekşerī, 89
 el, iv, v, 2, 7, 12, 17, 25, 27, 41, 44, 48, 51, 60, 68, 70, 72, 75, 80, 83, 85, 87, 89, 93, 102, 149
 el-aķvālū'l, 10, 16
 el-'arabī, 26
 elbesethünne, 25
 elbette, 84
 elbürz, 42
 elem, 62
 elf, 102
 elf'de, 24
 elfe, 70
 eline, 11, 76
 elli, 64, 70
 elmaī, 24
 elsine, 19
 eltaf, 56, 81, 92
 eltafdan, 27
 eltafindan, 32, 99
 elyaķ, 84, 91

em, 36, 38, 39, 97, 100
 emākin, 22, 30
 emān, 56, 63, 72
 emāndan, 61
 emānet, 33, 50
 emāni, 38
 emānī, 24, 93
 emānīP, 24
 emāre, 82, 95
 emāret, 27, 33, 75, 83, 85, 92, 95
 emāreti, 85
 emāreyye, 38, 96
 emel, 29, 68, 74, 149
 emīn, 32, 33, 54, 61, 83
 emīr, 32, 36, 78, 81, 91, 94, 96, 97
 emīrāne, 75
 emīrānesin, 76
 emirde, 40, 51
 emmā, 71, 72
 emn, 22, 38, 72, 80
 emr, 27, 30, 33, 36, 41, 69, 74, 78, 82, 84, 86, 89, 91, 96, 97
 emra, 89
 emrde, 35
 emri'llāh, 94
 emri'llāhi, 33
 emsā, 76
 emşāli, 36
 emti'a, 49, 54, 64, 73, 88
 emütü, 72
 emvāc, 41, 87
 emvāl, 82
 emvāli, 81
 enām, 84, 102
 enāmil, 68
 encām, 42, 47, 59, 85, 98
 encāmı, 99
 encüm, 34, 53, 63
 encümen, 26, 80
 endāhte, 41, 48, 61, 63, 73, 78
 endām, 29, 37, 52, 63
 endāma, 37
 endāmın, 46
 endāmlarından, 41

- endāz, 22, 26, 36, 42, 45, 47, 52, 55, 56, 66, 76, 77, 79, 81
- endāzān, 41
- endāzī, 35
- endek, 46
- ender, 68, 76
- endīş, 36, 56
- endīşān, 83
- endīşeye, 29, 149
- endīşi, 32
- endūd, 44, 58, 69, 77
- endūdın, 76
- endūh, 90
- endūhla, 95
- endūze, 70
- ene, 20
- enfāsi, 100
- enfüs, 89
- engih̄tüm, 84
- engiz, 52
- engüşterī, 47
- enḥā, 29, 149
- enhār, 25
- enīn, 40, 45
- enseb, 78
- envāc, 19
- envār, 45
- eradtü, 71
- erāzil, 96
- erbāb, 101
- erbeca, 21
- ercica, 72
- erḳāmı, 98
- erkān, 71, 77, 90
- erre, 68, 81
- erreden, 68
- ervāh, 50, 74
- erzāl, 22
- erzānī, 93
- eşāğırı, 28
- eşāhḥ, 27, 101
- esās, 66
- esāsı, 101
- esāsına, 94
- esātize, 18, 28, 83
- esb, 37, 49
- esbāb, 63, 65, 75, 80, 81, 82, 87, 90, 99
- esbābına, 69
- eşdāf, 28
- esedī, 33
- eşer, 38, 48, 62, 101
- eşere, 51
- eşeri, 48, 76
- eşeri'm, 48
- esfelü'sāfilim, 63
- eşḥāb, 53
- eşḥābeke, 71
- eşḥābi, 71
- eşir, 44
- eşkāl, 39
- esliḥa, 88
- esliḥatihim, 76
- eşnāda, 61, 66, 89
- eşnāma, 20
- eşnāsında, 52, 54, 58
- esrā, 20
- esrār, 19, 20
- esrārühü, 26
- eşülü, 71
- eşvāb, 64, 73, 88
- esvākında, 63
- esved, 33
- eş, 21, 23, 25, 37, 38, 54, 102
- eşcarī, 34
- eşcaşi'l, 33
- eşcār, 42
- eşceddü, 72
- eşheb, 37, 75
- eşk, 38
- eşkāl, 77
- eşkālīne, 66
- eşrāf, 27, 99
- eşrār, 20, 34, 48, 52, 63, 65, 75
- eşrāra, 46, 67, 76
- eşrārdan, 32, 55
- eşrār, 20
- eşrārı, 66
- eşrārühü, 35
- eşyāyı, 88
- eḫbā, 100
- eḫfāli, 89
- eḫrāf, 22, 26, 29, 30, 42, 66, 89, 90
- ev, 20, 24, 32, 37, 52, 68, 72, 91
- evāmir, 31
- evc, 29, 52, 78
- evhām, 24
- evciye, 20
- evliyā, 26, 63
- evrāk, 27
- evreng, 19
- evtād, 66
- evvel, 35, 40, 51, 52, 69
- evvelā, 17, 23, 44, 61, 77, 82
- evvelin, 17
- ey, 17, 36, 39, 73, 76, 81, 84
- eyādī, 77
- eydī, 77
- eyle, 73, 78, 87, 88
- eyledi, 20, 29, 30, 35, 37, 39, 45, 46, 47, 49, 52, 54, 55, 56, 61, 62, 72, 75, 77, 79, 81, 82, 87, 88, 89, 91, 93, 94, 95, 96, 98
- eylediler, 79, 87
- eyledüm, 85, 87
- eylemişiken, 85
- eyler, 26, 68, 77
- eyleye, 18, 75, 83, 86
- eyleyeler, 68
- eyleyen, 101
- eymān, 33, 86
- eyne, 48, 52, 62
- eyvān, 32
- eyvanda, 48
- eyvānların, 89
- eyyām, 26, 70, 80, 90, 95, 98
- eyyām, 56, 69
- eyyāmı, 39
- eyyāmin, 70
- eyyi, 74
- ez, 17, 21, 23, 24, 28, 32, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 46, 53, 56, 58, 59, 64, 65, 70, 71, 73, 76, 78, 79, 80, 83, 85, 87, 88, 94, 95, 98, 99, 100, 101, 149
- ezel, 17

ezîn, 56
ezminede, 99
ezvâ, 45

F

fa'ktülühüm, 20
fağfür, 84
fâhîr, 78
fâhîre, 54
fâhîreyi, 73
fağr, 20
fağür, 80, 88
fağîr, 23, 24, 28, 76, 81, 99
fağîrâne, 26
fağîrden, 26
fağîri, 97
fâl, 37, 40, 54, 57, 61, 65, 69
fâhî, 35
fâm, 48, 57
fânüs, 32
farazâ, 37
farîkayn, 35
fâris, 87
farîza, 18, 32, 53
farğ, 61
farğûñ, 92
farğ, 32, 72, 78, 84
farz, 57
faşd, 31
fâside, 31
fâsidî, 88
fasîha, 81
faşîhu'l, 19, 27
faşl, 41, 92
fâtiha, 26
fayşal, 34, 84, 97
fazl, 22, 80, 92, 99
fazli'llahi, 51
fe'steğim, 21
fe'alte, 71
fecere, 53, 54, 60, 73, 85
fecr, 45
fecri, 69
fedâ, 36

fehm, 20, 24, 82, 93
feğür, 34
feğvâyı, 17
felâhan, 67
felâket, 81, 99
felek, 29, 39, 41, 42, 43, 44, 53, 62, 81, 94
fenâ, 46, 48, 70, 83
fenâdan, 61
fenâsı, 25
fenn, 59
ferâğ, 69, 80, 88, 102
ferâğ, 37, 44
ferâğ, 80, 88
ferâmürz, 45
ferâsiğ, 94
fercâmuñ, 28, 46
ferdâda, 36
ferdüñ, 58
ferğat, 40
ferğunde, 35, 37, 40, 48, 54, 65, 66, 91
ferîd, 26
ferîzün, 55
ferğad, 28, 62
fermâ, 19, 34, 48, 53, 64, 74, 92
fermân, 19, 29, 30, 32, 34, 39, 45, 50, 87, 89, 91, 92, 94, 97
fermânına, 90
fermânuma, 73
fermânûña, 84
fermâyân, 69, 99
fermüden, 58, 64
ferr, 39
ferrâş, 96
ferrini, 38
ferruğ, 37, 54, 61
ferruğ, 91
fersâ, 25, 31, 39, 42, 43, 48, 68
fersâdur, 36
fersağ, 38
ferseğeyn, 66
fersüde, 74
feryâd, 44, 52, 72
feryâda, 74, 77
feryâdhâyâ, 42

feryâdı, 78
ferzend, 34, 38, 43, 83, 149
fesâd, 53
feşâhat, 18
fesîhatü'l, 17, 22, 35
feşân, 38
feşânî, 69
feşânla, 38
feşl, 52
feth, 27, 32, 38, 48, 53, 54, 55, 57, 63, 65, 70, 82, 83, 84, 88, 94
fethası, 70
fethi, 97
fethine, 58
fetîle, 74
fevâkih, 68
fevâ'îd, 79
fevc, 41, 70
fevcâ, 57
fevcen, 57
fevka'l, 64, 68, 91, 93
fevt, 82, 97
fey, 24, 33, 50
feyâfî, 18, 60
feyâfî, 34
feylesüf, 85
feyyâz, 81
feyz, 24
fezâ, 17, 18, 22, 24, 25, 46, 62
feza', 74
fezâsı, 25
fezây, 65
fezleke, 50
fıkdân, 62
fıkdânımla, 53
fırğa, 83
fî, 27, 66, 71, 72, 75, 78, 92, 102
fî'l, 19
fî'l, 26, 46, 52, 62, 77, 79, 86
fî'al, 41
fî'âlden, 77
fiğân, 40
fî-gazavâti'l, 10, 16
fîhi, 59
fiken, 35

fikend, 90
 fikr, 55, 71, 90, 92
 fikri, 39
 fikrinde, 62
 finā, 25
 firāhem, 65
 firāk, 25
 firākeş, 25
 firār, 36, 55
 firāra, 49
 firāz, 53, 72
 firīb, 34
 firistāde, 17, 22, 48, 59, 61
 firkat, 38
 firūzda, 70
 firūze, 19, 88
 firūzi, 58
 firūzī, 88
 firūzmend, 65
 fitne, 32, 48, 69, 74
 fiżzetten, 72
 fuḥūl, 47
 furāt, 88
 furqān, 20
 fırsat, 61
 fırsatı, 96
 furū, 87
 furūş, 17
 furūtenī, 74
 fuʿād, 23
 fuʿaduñ, 100
 fuyūzāt, 22
 fuyūzātihi'l, 83
 fūrsān, 47, 51
 fūrū, 21, 82, 87, 93, 99
 fūrūġ, 21
 fūrūht, 82
 fūrūz, 21, 74
 fuşāhā, 99
 fuşhat, 55
 fūsūn, 52
 fuşürde, 89
 fütāde, 31, 47, 52, 62, 78
 fütühāt, 50, 63

fütür, 34, 35, 41, 84, 100
 füzün, 50

G

gāh, 21, 24, 34, 41, 66, 69, 83, 90
 gāhdan, 74
 gāmīden, 97
 gāna, 40
 gār, 78, 84
 gāruñ, 76
 gazā, 53
 gebr, 59, 63
 gebrān, 78
 gebrānedür, 79
 geçdi, 67
 geçinen, 68
 gede, 23
 geh, 66
 geh'eş, 21
 gehī, 21
 geldi, 27, 42, 62, 83, 85, 95
 geldügi, 46
 geldükde, 35
 geldüklerinde, 79
 gelen, 4, 54
 gelenler, 94
 gelmesi, 26
 gelmeyüp, 46, 70
 gelmişdür, 97
 gelmişidi, 97
 gelü, 89
 gelüp, 24, 37, 39, 40, 47, 48, 53, 79, 80, 87, 94
 gelür, 25, 37, 72, 78
 gelürse, 75
 genc, 56
 gencine, 22, 34, 74, 75
 gencür-i, 20
 ger, 28, 31, 51, 87, 90, 97, 100
 gerān, 34, 59
 gerd, 26, 36, 42, 62, 86, 91
 gerdān, 26, 33, 45, 67
 gerdāni, 47
 gerde, 54, 63, 70

gerded, 25, 58, 66
 gerden, 20, 29, 32, 48, 61, 65, 99
 gerdeyi, 82
 gerdün, 49, 67, 70, 73
 gerekdür, 47, 78
 gereksin, 84
 germ, 17
 gerüp, 68
 geşt, 17, 26, 38, 42, 45, 49, 58
 geşte, 21, 36, 38, 42, 43, 87
 geşteden, 48
 geşteġān, 54
 geştī, 100
 getürmek, 101
 getürmeyesüz, 35, 85
 getürmeyüp, 70
 getürmişiken, 84
 gevher, 23
 gezān, 41
 gezend, 77
 ġiriv, 45
 gibi, 2, 4, 10, 14, 18, 32, 34, 35, 41, 43, 49, 51, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 66, 75, 77, 79, 80, 81, 82, 86, 88, 92, 98, 99, 101, 149
 gice, 44, 64, 96
 gide, 69
 giderek, 59
 giderin, 78
 giderse, 78
 gidüp, 51, 97
 gil, 28, 101
 ġiln, 42
 ġin, 42, 90
 ġir, 24, 30, 31, 40, 42, 45, 47, 52, 54, 56, 60, 70, 78, 80, 81, 85, 92, 99, 100
 ġirān, 27, 30, 33, 41, 49, 50, 58, 81
 ġirānem, 31
 ġird, 43, 52, 70
 ġirem, 100
 ġirev, 46
 ġirbān, 25, 72, 78, 89, 97
 ġirbāni, 48
 ġiriftār, 40
 ġirih, 17, 39, 43

gir̄ve, 41, 62
 gir̄zān, 43
 gürleriyle, 53
 gir̄üp, 48, 88
 gir̄yān, 72, 95, 96
 gir̄ye, 77
 ḡs̄ivānma, 72
 ḡtdükçe, 46
 ḡt̄i, 43
 gitmek, 79
 gitmeyem, 74
 ḡiv, 22
 giz, 84
 gögüs, 68
 gön̄lüm, 26
 gördi, 91
 gördükçe, 68
 gördükleri, 70
 görenler, 42
 göricek, 48, 51
 görildi, 10, 67, 85
 görülen, 81
 görölüp, 27, 63
 görölür, 37
 görünüp, 76
 görünür, 24, 93
 görme, 92
 görmezler, 28
 görüldi, 27, 39
 görüle, 87
 görülmeye, 99
 görölüp, 60
 göründi, 25
 görünmüşdür, 70
 görünür, 67
 görüp, 29, 78, 79
 gösterdi, 74, 75
 gösterilmedi, 69
 gösterilmekle, 26
 gösterirsin, 78
 gösterme, 92
 göstermez, 72
 gösterüp, 80, 85, 90
 göz, 5, 11, 59

gū, 19, 79
 gūn, 41, 47, 83, 88
 gūne, 91, 100
 gūnegī, 48
 gūneye, 71
 gūr, 56
 gūristān, 54
 gūristāna, 67
 gūş, 23, 27, 31, 40, 52, 69, 92, 99
 gūy, 20, 28, 47
 gūyā, 62, 68
 gūyān, 30, 57, 70, 96
 gūyed, 18
 gūyī, 84
 gūbrān, 55
 gūdāz, 22, 70
 gūdāzi, 26
 gūft, 41
 gūftār, 48
 gūfte, 21, 46, 75
 gūh, 79
 gūher, 38
 gūl, 17, 18, 19, 21, 25, 37, 42, 48, 62, 80, 94
 gūlistān, 22, 25
 gūlşen, 22, 24, 25, 62
 gūlzār, 20
 gūm, 20, 41, 57, 63, 76
 gūn, 12, 44, 53, 55, 56, 58, 64, 66, 70, 94
 gūnāha, 96
 gūnāhımuñ, 95
 gūnāhī, 97
 gūnāhum, 97
 gūnāhuñ, 97
 gūnbed, 43, 73
 gūncāyiş, 20, 54
 gūncişk, 56
 gūneh, 102
 gūrbe, 18, 99
 gūrg, 44
 gūrīhten, 55
 gūrīz, 41, 55, 69
 gūrīzden, 56

gūrūh, 22, 30, 32, 34, 36, 39, 45, 46, 56, 60, 66, 70, 84, 85, 88, 97
 gūrūhī, 46, 66, 80
 gūsār, 96
 gūsārān, 26
 gūsıl, 22
 gūsiste, 51, 79
 gūstehem, 22
 gūsterānide, 26
 gūsterīdür., 17
 gūşā, 17, 20, 21, 25, 55, 58, 74, 78
 gūşāde, 24, 55, 63, 69, 81
 gūşādend, 40
 gūşāsıdur, 19
 gūşāyiş, 37
 gūvār, 61, 100
 gūzār, 17, 22, 24, 26, 35, 66, 77, 87
 gūzāra, 76
 gūzer, 37
 gūzergāhında, 64
 gūzeri, 49
 gūzerleri, 54
 gūzīn, 19, 29
 gūzīniñüz, 32

Ğ

ğabāvetle, 18
 ğābe, 40, 56
 ğabrāda, 67
 ğabrānuñ, 48
 ğāfil, 57
 ğaflet, 37
 ğalaṭa, 27, 64
 ğalebet, 52
 ğaleyān, 31
 ğālib, 21, 41, 53, 59, 81
 ğālibā, 98
 ğalṭān, 48, 54
 ğalṭīden, 41
 ğam, 25, 26, 80, 96, 100
 ğamerāt, 82
 ğamnāk, 84
 ğanā'im, 49, 82
 ğanāyimden, 63

ğanāyimi, 33, 50
 ğanem, 50
 ğānimen, 58
 ğanīmet, 49, 50
 ğānimīn, 50, 58
 ğaniyyāt, 65
 ğār, 54
 ğarā'ib, 77, 80
 ğaraž, 25
 ğāretgerān, 54
 ğarībe, 20, 102
 ğarībeyi, 101
 ğarīk, 68, 75
 ğarq, 42, 46
 ğarqa, 75, 83
 ğarrā, 37
 ğassān, 33
 ğavġā, 40, 41, 53, 58, 81, 85
 ğavġādan, 43
 ğavġādur, 79
 ğavġāya, 84
 ğayb, 20, 53, 66, 79
 ğaybiyye, 101
 ğaybiyyeden, 27
 ğāye, 68, 91
 ğāyet, 50, 93
 ğayr, 53, 71, 84
 ğayret, 30, 45, 52, 64, 79, 95
 ğayretde, 68
 ğayrete, 60
 ğayrı, 54, 61
 ğayrıñ, 84
 ğayrı, 50, 54, 56, 58, 64, 70, 72, 79, 85, 88
 ğayruñ, 101
 ğayyādan, 61
 ğazab, 21, 36
 ğazādan, 23
 ğazanfer, 72
 ğazāvāt, 27
 ğazevātı, 98
 ğāzī, 31, 47, 52
 ğāzīden, 58
 ğāzīnūñ, 50
 ğāziyān, 33, 48, 51

ğazv, 20, 36
 ğenāyimi, 58
 ğibta, 45
 ğidā, 46
 ğilāfda, 44
 ğiriv, 22
 ğonçe, 93
 ğufül, 98
 ğumüm, 91
 ğunūde, 69
 ğunūdend, 80, 84
 ğurre, 37
 ğurūba, 80
 ğurufāt, 69
 ğurūr, 39, 56
 ğurūrī, 47
 ğurūrları, 31
 ğuzāt, 37, 50, 58, 63, 82, 87, 89
 ğuzātı, 31
 ğuzātı, 51, 73
 ğuzātla, 41
 ğuzātuñ, 33, 60

H

haber, 39, 41, 48, 56, 101
 haberdār, 88
 haberdür, 54
 haberler, 66
 haberleri, 69, 96
 habībī, 37
 hābihī, 102
 habir, 82
 habīsī, 47, 62
 habīsine, 72
 hābīsü, 46
 habt, 28
 hacālet, 36
 hācāt, 92
 haccāc, 30
 hacer, 56, 85
 haceri, 86
 haclet, 80
 hadā'iq, 25, 68
 hadd, 27, 59, 61, 64, 74, 83

hadden, 63
 haddin, 28
 hadem, 95
 hademe, vı, 32, 96
 hadeng, 44
 hadid, 76
 hadiden, 76
 hadidin, 78
 hādım, 96
 hādıs, 89
 hafr, 67
 hafta, 80, 88
 h'āhem, 18
 h'āhlarında, 64
 h'ān, 18
 h'ārān, 77
 haķāretine, 86
 haķāretle, 95
 hāke, 67, 89
 hākī, 88
 haķīķī, 97
 haķīķīden, 89
 haķīķiyi, 96
 hākım, 30, 39, 64, 101
 haķir, 88
 haķirun, 72
 hākister, 45, 95
 hākistere, 76, 81
 haķq, 18, 20, 32, 36, 47, 51, 81, 92, 93, 97, 98
 hakk, 22
 haķqā, 20, 25, 28, 99
 haķkı, 20, 78
 haķquhu, 32
 hāksār, 24
 hāl, 23, 26, 36, 38, 45, 46, 57, 62, 64, 68, 78, 79, 83, 86, 87, 88, 92, 94
 hālā, 100
 hālā, 31, 36, 39, 73, 79, 74, 81, 86, 90, 92
 hālāt, 23, 67
 halbe, 60
 hālde, 30, 34, 54, 92
 hāldür, 79
 hāle, 78

halefi, 84
 halekahu'llähü, 102
 halel, 69, 82, 101
 halelin, 28
 hâlen, 27, 67, 73, 83, 85
 hâletü, 48, 75, 85
 hâli, 31, 79
 hâlid, 33
 hâlimüzi, 93
 hâlin, 92
 hâlinde, 47
 hâliş, 81
 hâliye, 19
 halkı, 89
 hall, 39, 88, 92
 hâlüm, 95
 halvet, 29
 hamalât, 61
 hamâme, 56
 hamd, 17, 18, 31, 48, 80, 83, 84
 hamdele, 57
 hamden, 53
 hamdü, 83
 hâme, 98, 99
 hamelât, 23, 45
 hâmet, 43
 hâmeyî, 20
 hamîr, 62, 67
 hamiyet, 31, 52, 72, 74, 79
 hamle, 31, 37, 44, 45, 46, 53, 61
 hammül, 51, 76, 79
 hammülin, 89
 hamsin, 102
 hamsîne, 70, 102
 hân, 23, 46
 hancer, 87
 hançer, 31, 45, 95
 hand, 39
 handa, 63
 handân, 93
 hande, 21, 28, 31, 37, 47, 67
 hâne, 23, 24, 25, 31, 86, 89, 96
 hânede, 80
 hanefî, 33

hanese, 74
 hâniyyet, 26
 hannâs, 59
 hânümân, 21, 52, 60, 67, 75, 76
 hânümânların, 89
 hânuñ, 89
 hânümânların, 49
 hâr, 20, 29, 30, 47, 49
 harâb, 68, 76
 harâbî, 46
 harâbuñdan, 85
 harâc, 27
 harâmiyân, 25
 harâret, 31, 61
 harb, 54, 61, 74
 harbe, 59
 hârdan, 52
 hare, 81, 95
 hareke, 18
 hareket, 39, 40, 58, 72, 87
 hareketde, 32
 hareketden, 52
 harekete, 42
 hareketi, 66
 harf, 53
 hargâh, 46
 hargeh, 48
 hâr, 20, 30, 47
 hârib, 59, 86
 harîf, 26
 harîfüñ, 93
 harîk, 56
 harîr, 19, 28, 49
 hâris, 87
 hâriş, 45
 harmân, 22, 41, 95
 has, 20, 30, 47, 49, 55, 60, 73, 93
 hasâb, 58
 haşal, 80
 haşân, 29
 haşartenî, 71
 hasâset, 60
 hasbe'l, 39
 haseb, 47, 61, 68, 82

hasebiyle, 24, 74, 99
 hasebü'l, 69, 99
 haşîn, 51, 68
 hasisümle, 86
 hâşiyetleri, 21
 haşm, 30, 61, 72
 hasret, 25, 38
 hassân, 31, 82
 hâst, 32
 haste, 38, 40, 43
 hâsteyî, 45
 hâşâ, 85
 hâşâk, 31, 35, 46, 48, 60, 66
 haşr, 55, 56, 75, 89
 haşyet, 56
 hata, 80
 haţâyî, 97
 hâtem, 24
 hâtemi, 33
 hâtır, 26, 29, 31, 32, 34, 36, 40, 55,
 70, 74, 78, 90, 91, 93, 97
 hâtırâ, 53
 hâtırı, 95
 hâtırıñ, 92
 hâtırıñdan, 73
 hâtimesine, 26
 hâtime, 98
 haţîr, 88
 haţîpâtuñı, 98
 hatm, 94
 hattâ, 72, 80
 hattâ, 83
 haţţâb, 33
 haţve, 72
 hâ'ifelerine, 35
 hâ'ifenüñ, 31
 havâle, 20, 33, 49, 69
 havâlî, 39
 havâlî, 39, 63, 67, 97
 havâlîsi, 39
 havâs, 81
 havâsî, 55
 havâss, 37, 91
 havâyıcında, 87
 hâver, 76, 80

havf, 56
 hāvī, 20, 72
 hāviye, 63
 havşala, 20
 havza, 22
 hāy, 42, 58
 hayāl, 24
 hāyān, 28
 hayāt, 22, 25, 59, 62, 72
 hayātdan, 47
 hayāt-ı, 22, 73
 hayāti, 72
 hayātların, 48
 hayātlarına, 67
 hayātlarında, 67
 haydariyyü, 22
 hayder, 68
 hayderāne, 61
 hāyil, 46
 haylī, 51, 100
 hayr, 19, 71, 74
 hayra'l, 84
 hayrān, 26, 76, 77, 86, 94
 hayret, 41, 55, 95
 hayşü, 20, 38
 hayyāt, 51, 52, 54, 61, 83, 91, 94
 hayyir, 97
 hayyiz, 78
 hayyürden, 82
 hāzā, 73
 hazān, 24, 58
 hazar, 81
 hazele, 54
 hazīn, 96
 hazīnehā, 20
 hazret, 19, 26, 33, 65, 72, 74, 81, 97, 98, 100, 101
 hazret'üñ, 19
 hazretten, 29
 hazrettüñ, 92
 hazür, 90
 hazz, 49
 hebā, 75, 91
 hedāyā, 73, 82, 87
 hedm, 88, 94

heft, 57, 66, 69, 70, 82, 84, 88
 hefrüz, 70
 hel, 39
 helāk, 31, 54
 helākī, 62
 hem, 5, 18, 23, 24, 25, 30, 35, 40, 41, 42, 45, 53, 57, 68, 82, 87, 94, 95, 100
 hemān, 30, 47, 69, 72, 81, 82, 92
 hemānā, 48
 heme, 25, 41, 42, 80, 84
 hemedān, 33
 hemedānī, 27, 33, 101
 hemedāniyān, vii, 33
 hemī, 47, 56, 60
 hemīn, 17, 68
 hemīşe, 48
 hemyān, 50
 henācir, 22
 hencār, 59
 hengām, 37, 59, 70, 83
 hengāmegāh, 23
 hengāme-i, 17
 hengāmında, 83
 henüz, 24, 41, 48, 53, 99
 her, v, 1, 7, 9, 17, 24, 30, 32, 34, 36, 40, 42, 43, 45, 46, 50, 55, 57, 60, 66, 67, 70, 75, 76, 78, 82, 83, 84, 89, 91, 92, 96, 99, 100, 101
 herāhir, 42
 Her biri, 22, 52, 53, 56, 62, 69
 herbirine, 34
 her birinüñ, 40
 herc, 52
 her gün, 26
 herir, 40
 herkes, 11, 13, 88
 herkesüñ, 20
 herze, 26, 28, 77
 hesabını, 49
 hestī, 21
 heşim, 24
 heşt, 63
 hevā, 21, 23, 31, 38, 39, 42, 43, 56, 61, 62, 66, 91
 hevāsı, 24

hevāya, 52
 hevesān, 17
 heybet, 35, 42, 65
 heybetleri, 22
 heycā, 18, 22, 40, 41, 45
 heycāda, 42
 heycāgāh, 18
 heycāya, 53
 heyhāt, 18, 78, 99
 heyhāt, 78
 heysem, 33
 heyʔet, 26, 99
 heyʔetde, 77
 heyün, 46
 heyünān, 43
 hezār, 18, 34, 37, 47, 48, 54, 55, 57, 85, 86, 87, 91, 96, 97, 98
 hezārān, 45, 55, 91
 hezīmet, 43, 62, 81
 hezīmetleri, 53
 hıbāl, 39
 hıdmet, 35, 37, 50, 92, 95
 hıfz, 33
 hıfzında, 50
 hılāl, 52
 hıram, 29, 37, 46, 69
 hıramān, 30, 60, 69, 77, 94
 hıramı, 61
 hıramına, 75, 77
 hıramından, 47
 hıramını, 45
 hıraş, 36, 68
 hıraşa, 40
 hıraşide, 46, 56
 hıred, 99
 hırmānına, 96
 hırmen, 24, 50, 52, 67, 79, 98
 hırş, 31, 93
 hırz, 38
 hısn, 27, 31, 49, 51, 54, 56, 57, 58, 63, 64, 66, 74, 75, 76, 88, 89
 hışm, 46
 hışt, 94
 hıtāma, 98
 hıtāmında, 85

hıfıta, 20
 hıyābān, 25
 hıyāl, 34
 hıyal, 82
 hıyām, 39, 66, 89
 hıyāzında, 25
 hızāne, 80
 hızbū'llāhi, 21, 59
 hızlān, 48, 56
 hızlāmna, 32
 hızmanet, 18, 24, 33
 hızmanetine, 93
 hızt, 38
 hızy, 86
 hıbbān, 33
 hıbe, 36
 hıbretde, 30
 hıcāz, 20, 30, 33
 hıcāz'dan, 20
 hıcreti, 102
 hıcret, 27, 81, 87
 hıcret'üñ, 27
 hıdeten, 71
 hıdün, 90
 hıjdeh, 18
 hıkāye, 23, 27, 98, 101, 102
 hıkāyedür, 33
 hıkāyet, 88, 99, 101
 hıkem, 27
 hıkmet, 60
 hıkmeti, 96
 hılāf, 101
 hılāfa, 91
 hılāfe, 69
 hılāfetde, 22
 hılāfeti, 92
 hılāfına, 85
 hılāl, 66
 hıl'at, 92
 hıle, 89
 hımā, 22, 29, 149
 hımāyete, 56
 hımāyetehe, 96
 himmet, 22, 27, 31, 32, 34, 36, 39,
 56, 60, 63, 71, 83, 84

himmeti, 27, 29, 30, 37, 86, 149
 himmetidür, 18
 himmetin, 65, 70
 himmetine, 29
 himmetiñüz, 35
 himmetleri, 22
 himmetüm, 87, 100
 himmetüme, 74
 hın, 37
 hirās, 35, 36, 55
 hirāsdan, 43
 hıre, 96
 hişār, 39, 57, 67
 hişāra, 72
 hişārda, 54
 hişārda, 56
 hiss, 18
 hişşe, 27, 98, 99
 hişşedār, 100
 hişşeyi, 17
 hış, 18
 hiţāb, 34, 36, 73, 77
 hiţābında, 91
 hizā, 66
 hızān, 49, 58, 96
 hizāne, 73
 hızebrān, 40
 hızyü'l, 76
 hod, 95
 hor, 46
 horde, 60
 hū, 70, 76
 hubben, 72
 hubbu, 19
 huccet, 21, 41, 92
 huceste, 57, 93
 hūd, 18, 29, 56, 66, 83, 97, 99
 hūdā, 19, 22, 24, 32, 36, 38, 48, 83
 hūd'a, 39, 55
 hūdāvend, 74
 hūdāvendā, 38, 149
 hūdāvendī, 32
 hūdāy, 65, 98
 hūdāyā, 19

hūdāyī, 21
 hūdūd, 98
 hufre, vı, 32, 58, 69
 hūk, 40, 60
 huķūk, 97
 hulefā, 21
 hulī, 99
 hulķ'eş, 21
 hūlyā, 31
 hum, 18, 23, 56, 86
 humār, 41
 humķ, 18
 hummā, 31, 43
 hūn, 31, 41, 43, 46, 48, 56, 62, 69,
 72, 75, 83, 84, 96, 100
 hūnābe, 38
 hūnīn, 96
 hūr, 62, 75
 hurd, 62, 67
 hūrde, 61
 huri, 102
 hūrşid, 21, 42, 54, 69, 75
 hurüc, 39, 75
 huruca, 85
 hurūf, 99, 101
 huruş, 66, 70, 73
 huruşa, 37
 huruşende, 30
 huruşından, 49
 huruşī, 60
 huruşide, 45
 huruşiden, 43
 husrān, 94
 huşül, 24, 74, 82
 huşüline, 74
 huşülüñ, 47
 huşülüne, 29, 149
 huşün, 65
 huşüşā, 99
 huşüşan, 84
 huşüşen, 31, 91
 huşüşunda, 84, 86
 hūş, 19, 23, 24, 27, 29, 37, 38, 47,
 61, 63, 64, 98, 100
 hūş, 63

hūṣā, 96
 hūṣe, 98
 hūṣuñuz, 31
 hūṣuñuza, 40
 huṭbe, 31, 82
 hūya, 30
 huyūl, 31, 40, 52, 73
 huyūluñda, 48
 hūyuñ, 28
 huṣām, 33
 huṣūr, 21, 28, 47, 51, 81, 83, 89, 91, 94, 98
 huṣūr, 21, 28
 huṣūri, 29, 47, 81, 83, 89, 98, 94
 huṣūrima, 53
 huṣūrları, 56
 huṣūrların, 22, 67
 huṣūruñda, 90
 huṣzār, 27, 82, 98
 hüccāb, 95
 hüccūm, 35, 40, 49, 53, 59, 60, 66, 91
 hüccūmı, 81
 hüccūmunda, 37
 hūdā`ya, 21
 hükm, 92
 hükmü`l, 37
 hükmüne, 96
 hükümet, 24, 30
 hükümetinde, 29
 hükümetlerinde, 30
 hümā, 56
 hümāyūn, 57, 76, 81
 hümūmuhū, 89
 hüner, 28, 29, 45
 hüsn, 82, 91, 93, 99
 hüstre, 22
 hüstre, 19
 hüve, 20, 32, 98
 hüyelā, 39
 hüzn, 90, 91, 95, 96, 99

I

ıırāk, 30, 52
 ıırāka, 52

ıırākdan, 68
 ıırdār, 45, 69, 85
 ııgā-yı, 17
 ıırdār, 95
 ııtībār, 35
 ııŝk, 23
 ııyāl, 57
 ııyāzen, 75
 ıırdār, 32, 93
 ıırdār, 26, 55, 60, 62, 72, 76, 78, 89, 90, 91
 ıırdārba, 72
 ıırdār, 60, 79

İ

ııbāddan, 36
 ııbādetgāh, 27, 85
 ııbādetgāha, 77
 ııbādu`llāha, 34
 ııbārāt, 99
 ııbārātu, 82
 ııber, 27
 ııblāg, 20, 29, 56, 57
 ııblīs, 62, 79
 ııblīsıyye, 89
 ııbn, 27, 33, 35, 39, 40, 44, 46, 92, 101
 ııbrāz, 29, 31
 ııbret, 17, 19, 23, 27, 98
 ııbtidā, 17
 ııbtihāc, 28, 48
 ııbtihāl, 48, 74, 77
 ııcāb, 26
 ııcāle, 100
 ııcāzet, 74, 95
 ııclāl, 17, 29, 37, 49, 51
 ııclālde, 88
 ııclāle, 29
 ııclālinde, 30
 ııcmā, 92
 ııcmālen, 50
 ııcmām, 44, 89
 ııcrā, 20, 87
 ııcrāsında, 69
 ııctimā, 30, 89

ııctinā, 47, 68
 ııctināb, 97
 ııctinā, 47
 ııctirā, 85
 ııçre, 20, 61, 89
 ııçün, 20, 22, 26, 32, 41, 46, 48, 53, 56, 57, 59, 62, 67, 68, 72, 75, 82, 85, 88, 89, 94
 ııdād, 63
 ııdādından, 66
 ııdbārūñ, 53
 ııddı`ā, 101
 ııde, 18, 35, 55, 69, 72, 78, 87
 ııdecegin, 81
 ııdecek, 93
 ııdeler, 30
 ııdem, 31
 ııdemedi, 78
 ııden, 23, 28, 36, 63, 69, 70, 82, 96, 98
 ııdenler, 42
 ııder, 1, 47, 75
 ııdere, 38, 48, 56, 65, 88, 94
 ııderken, 90
 ııderler, 42, 83
 ııderseñ, 86
 ııdersin, 81, 97
 ııdesin, 34, 35, 38
 ııdesüñ, 91
 ııdesüz, 37
 ııdeyin, 78
 ııdhāl, 24, 86
 ııdi, 24, 25, 30, 35, 37, 42, 44, 47, 49, 51, 55, 56, 59, 61, 62, 66, 73, 75, 80, 83, 85, 94, 98, 101
 ııdicek, 33, 57, 59, 62, 77, 91, 94, 95
 ııdiler, 80
 ııdince, 39, 44, 48, 66, 69, 86, 87
 ııdindükde, 86
 ııdinmek, 101
 ııdrāk, 49, 58, 77
 ııdrāklerine, 20
 ııdüb, 59, 68, 73, 93, 94, 100
 ııdügi, 26
 ııdügin, 67, 72, 79

idüp, 18, 20, 22, 24, 27, 28, 29, 30,
 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 41, 42,
 44, 45, 46, 47, 49, 51, 52, 54, 55,
 56, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 66,
 69, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 79, 80,
 82, 84, 86, 88, 90, 91, 93, 94, 95,
 96, 98, 101, 149
 ifāde, 20, 98
 ifākat, 53, 61, 62
 ifāza, 93, 98
 ifnāda, 68
 ifnādan, 36
 ifnāsi, 97
 ifnāya, 67
 ifrāğ, 20, 27, 101
 ifrāz, 35
 ifrūt, 69
 ifrütü, 62
 ifsād, 79
 ifşāh-ı, 18
 iftiḥār, 28
 iftikār, 77
 igtirār, 36
 igāse, 75
 iglāk, 57, 69
 iglāl, 63
 igmād, 73
 iğrā, 37, 53, 97
 igtirāf, 22, 97
 ihā, 56
 ihāta, 58
 ihcām, 63, 89
 ihcāmdan, 93
 ihdā, 26, 81
 ihkāk, 97
 ihlāk, 68, 79
 ihlākünde, 86
 ihlāl, 29, 74, 82, 96
 ihlāle, 92
 ihmāl, 29, 37, 92, 149
 ihmālîñüz, 31
 ihrac, 79
 ihracında, 37
 ihsān, 85
 ihsās, 80, 80, 96
 ihṭār, 47, 68, 94

ihtifāya, 69
 ihtilāl, 51, 69, 83, 85
 ihtilāt, 31
 ihtimāl, 47, 56
 ihtimāl, 53
 ihtimāldür, 85
 ihtimāli, 86, 101
 ihtimālin, 68, 94
 ihtimāliyle, 29
 ihtimām, 22, 38, 47, 63, 83, 86, 98,
 101
 ihtimāma, 29, 149
 ihtimāmen, 75
 ihtimāmu, 29, 37
 ihtirāmı, 88
 ihtişām, 76
 ihtiyālen, 59
 ihtiyār, 20, 26, 34, 38, 45, 55, 63,
 66, 81, 85, 96, 97
 ihtiyār-ı, 20, 38, 55, 63, 66, 81, 85,
 97
 ihtiyārına, 92
 ihtizāz, 26
 ihtizāzın, 42
 ihvān, 32, 82
 ihvāniyle, 95
 ihvānumdan, 93
 ihzār, 66, 91
 ihzirār, 17
 iḳab, 61
 iḳāmet, 24, 30, 45, 81
 iḳāz, 37
 iḳbāl, 37, 64, 83
 iḳbāli, 29
 iḳbālimüz, 83
 iḳbālü, 80
 iḳdām, 27, 29, 30, 51, 55, 63, 70,
 75, 83, 84, 85, 88, 93, 149
 iḳdāmı, 37, 74
 iḳdāmları, 35
 iken, 9, 24, 25, 27, 31, 47, 48, 53,
 56, 62, 67, 77, 86, 91, 96, 97
 iki, v. vi, 1, 8, 10, 11, 13, 14, 37,
 38, 59, 63, 75, 76, 95
 iklil, 81, 82, 90
 ikrāh, 78

ikrām, 30, 73, 81, 93, 95
 ikrāma, 73
 iḳtidār, 18, 32, 34, 97
 iḳtidārı, 61, 88
 iḳtidārları, 40
 iḳtidārü'mmā, 99
 iktifā, 97
 iktināh, 47, 96
 iḳtiḫāf, 17
 ilā, 52, 71, 86, 98, 99, 102
 ilāh, 33, 40
 ilāhī, 19, 24, 38
 ilāhiyye, 20, 27, 31, 62
 ilāhiyye'yi, 20
 ilām, 63
 ilāve, 94
 ilbās, 40
 ilcā, 64
 ile, iii, v, xi, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13,
 14, 17, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 27,
 29, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39,
 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 51, 52,
 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62,
 63, 66, 68, 70, 72, 74, 75, 76, 77,
 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86,
 88, 89, 90, 92, 94, 95, 96, 97, 98,
 99, 100, 101
 ileyh, 44, 92
 ilhā, 96
 ilhāh, 95, 101
 ilkā, 79, 91
 ilkāyı, 84
 illā, 20, 72, 74, 75, 86, 91, 94
 illet, 97
 illetden, 53
 ilmiñüz, 82
 iltecce, 34
 iltibāsından, 61
 iltibāslarına, 27
 ilticā, 49, 54, 59, 64
 iltifāt, 20, 24, 28, 66, 77, 88, 99
 iltifāta, 37
 iltihāb, 90
 iltihābuñ, 42
 iltiḳāmuñ, 72
 iltimās, 27, 78, 99

- iltizām, 77
iltizām, 63, 79
i'māl, 35
imāle, 39
imām, 84
īmān, 22, 58, 65
īmāna, 88
'imāret, 27
imāret, 50
imdād, 53
imdādī, 72
imdi, 32, 36, 85, 90
imkān, 78, 96
imlā, 99
imlāya, 17
imrār, 26, 27, 35, 91
imtidād, 70, 72
imtinā, 79, 85
imtişāl, 20, 30, 96
imtizāc, 19
in, 23, 27, 31, 33, 34, 37, 38, 47, 48, 56, 60, 63, 66, 67, 70, 79, 80, 82, 85, 88, 96, 99, 100, 101, 102, 149
in, iv, 5, 6, 11, 14, 20, 24, 25, 28, 32, 36, 52, 56, 60, 72, 74, 75, 85, 90, 91, 93, 96, 97, 99, 101, 102
'inā, 68
'inād, 53, 79, 91, 101
'inān, 38, 41, 44, 53, 60, 76, 100
ināy, 54
'ināyet, 31, 62
inbisāt, 27
inbisātu, 62
incāh, 87
ind, 79
'indī, 72
'indi'llāh, 51
īnest, 94
infişāl, 83
inhā, 91
inhāsi, 81
inḥurāf, 36
inhizām, 41, 53
inhizāmu, 47
inkāl, 36
inḳitāc, 24, 25
inḳiyād, 20, 32, 56, 74, 75, 85, 91, 96
inḳiyāda, 72
inkisār, 92, 95, 96
innā, 90
inne, 20, 71, 89, 91
innehu, 72
innī, 71, 72
inşāf, 28, 93, 99, 101
inşirāf, 36, 53, 60
insicām, 17
insicāmdan, 99
insidādı, 57
inşirāf, 85
inşā, 17
inşā'a'llāh, 35, 72, 86, 100
inşāya, 99
intibāh, 35, 57
intikām, 31, 35, 38, 40, 72, 149
intikāma, 75
intikāmıda, 32
intikāmını, 88
intimā, 31, 93
intizām, 67
intizār, 94
inzivā, 54, 92
irād, 100, 101
irāde, 90
irādet, 32
irādet, 52
irādetiünden, 19
irā'et, 67
'irāz, 22
irem, 24, 55
irgürmege, 95
irişdirdiler, 84
irsāl, 22, 30, 57, 64, 71, 81, 86, 94
irsāldür, 32
irsāle, 54, 83
irşād, 55
irtesi, 44, 95
irtesi, 95
irtifā, 67
irtikāb, 20, 36, 74, 84
irtiyāb, 26
işābet, 52, 93
is'āf, 27, 64, 72, 75, 87
işāl, 28, 46, 56, 60
isāle, 20, 46, 48, 73
işār, 26, 55, 82, 93
İşāriyla, 98
işbāt, 68, 101
işbāten, 99
ise, v, vi, 10, 12, 32, 37, 57, 64, 68, 72, 75, 79, 83, 85, 87, 92, 96, 97, 98, 100
'is, 23, 36, 85
iskā, 60
iskender, 22, 84
islām, 34, 40, 42, 52, 53, 60, 70, 73, 81, 86, 87, 88, 97
islāmiye, vi, 20, 22, 29, 40
islāmiyyān, 50, 51, 53, 58, 59, 62, 67, 82
islāmiyyān'a, 50
islāmiyye, 20, 27, 29, 31, 36, 39, 49, 51, 55, 58, 62, 73, 75, 83, 86, 96, 149
islāmiyye'yi, 20
ismā, 29, 39, 57
işnā, 39
isnād, 23
isnādıyla, 101
isntinkāf, 99
istānbül, 27, 51, 64, 65, 69, 70
isterin, 26
istişhāba, 26
isti'cāl, 30, 90, 96
isti'cālī, 73
isti'dād, 18, 100
isti'dādı, 20
isti'dādın, 93
isti'dādları, 64
isti'fā, 33, 83
isti'lā, 29, 31, 84
isti'mān, 75
istibkā, 83
istifsār, 26, 74
istiğnā, 46, 83
istiḥāle, 72
istiḥāze, 88

istiḥdām, 63
 istiḥkāk, 85
 istiḥsān, 77, 102
 istiḥlāl, 29, 90
 istiḥlā, 89
 istiḥlāsıyla, 37
 istimār, 29, 84
 istīmān, 56
 istīmāna, 71
 istimdāda, 64
 istinkāf, 27, 33, 88, 93, 101
 istirāhat, 30
 istirāhati, 97
 istirāk, 62
 istiṣāl, 22, 32, 34, 41, 63
 istiṣhāb, 99
 istiṣvāb, 71, 91, 94
 istiṣāre, 63
 istiṣfār, 96
 istiṣā'asına, 28
 istitbār, 79
 istizān, 94
 istizhār, 47
 Ḥṣ, 24, 25, 55, 58
 Ḥṣ, 43, 59
 iṣṣāl, 52
 Ḥṣān, 92
 Ḥṣānend, 23
 iṣṣār, 30, 53, 91, 94
 iṣṣārāt-ı, 20
 iṣṣāret, 37, 39, 48, 57, 73, 88, 96, 101
 iṣṣāl, 100
 Ḥṣrete, 58
 iṣṣibāhdan, 27
 iṣṣidādına, 31
 iṣṣiḡāl, 39, 52, 54, 58, 82
 iṣṣiḡalde, 77
 iṣṣihār, 55
 iṣṣiyāk, 26
 iṣṣā'at, 30, 90
 iṣṣā'atı, 30
 Ḥṣāb, 31, 72, 91, 96, 97
 itdi, 30, 37, 40, 41, 46, 52, 54, 58, 66, 67, 74, 87, 90, 94, 98

itdiği, 17, 76, 89, 90, 98, 101
 itdigüm, 26, 32, 36, 96, 97
 itdigümde, 48
 itdigün, 47, 78, 81, 85
 itdiler, 30, 37, 39, 41, 43, 45, 48, 51, 52, 55, 57, 58, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 73, 77, 80, 84, 85, 95
 itdirdi, 76
 itdirmeyince, 74
 itdügimiz, 77
 itdükde, 57, 59, 72, 97
 itdükden, 34, 38, 57, 65, 69, 88
 itdükleri, 22, 27, 47, 70, 100
 itdüklerinde, 28, 63, 82
 itdüm, 33, 34, 98
 itdün, 97
 itdürmek, 97
 i'tibār, 24, 79, 81, 86, 96
 i'tibārda, 26
 i'tibāruñ, 29
 i'tidāl, 56
 i'tidālden, 61
 i'tiḡādıyla, 70
 i'tirāf, 28
 i'tisāf, 99, 101
 i'tizār, 97
 i'tizārsın, 97
 itlāf, 96
 itmām, 36
 itme, 78
 itmedigi, 50
 itmege, 48, 67
 itmegi, 34
 itmegin, 96
 itmek, 17, 19, 29, 70, 77, 83, 85, 92, 98, 101
 itmekde, 45
 itmekden, 97
 itmekle, 18, 20, 24, 26, 52, 61, 62, 71, 72, 80, 82, 88
 itmeleri, 40
 itmemişdür, 101
 itmemişidi, 75
 itmemişidüm, 82
 itmeyecegin, 72

itmeyecek, 36
 itmeyeler, 28
 itmeyem, 74
 itmeyen, 27
 itmeyesin, 86
 itmeyesüz, 85, 85
 itmeyince, 74
 itmeyüp, 35, 68, 77, 94, 96, 97
 itmez, 47, 77
 itmiş, 51, 62, 91, 93
 itmişidi, 59, 100
 itmişlerdür, 90
 ittecehtüm, 38
 ittibār, 32
 ittifāk, 51, 60, 69, 82, 84, 90, 92
 ittifākda, 91
 ittifāken, 24, 27
 ittifākı, 73
 ittifākları, 67
 ittiḡād, 51, 92
 ittikā, 18, 69, 75
 iyāb, 68, 83, 95
 izā'atleri, 22
 izāfetle, 63
 izāka, 46
 izāle, 20
 i'zamından, 57
 iz'ān, 24, 82, 85
 iz'ānına, 40
 iz'ānuñuz, 82
 Ḥṣzār, 49
 izdirāları, 31
 izdirālarına, 28
 izdiyādına, 31
 izhār, 27, 77, 90, 93, 95
 izid, 83, 84
 Ḥṣzz, 36, 65, 77, 87, 95
 Ḥṣzzet, 81

J

jāj, 28
 jeng, 19, 35, 91
 jeng-i, 19
 jülüde, 62

K

k'ārāstem, 99
k'aşl-ı, 21
kabā'il, 30, 38, 53, 69, 71, 96
kabā'ili, 39, 91
ka'be, 30
kabīle, 33
kabīleleri, 79
kabīlinden, 94
kābizu'l, 74
kabūl, 18, 33, 40, 52, 73, 81, 87, 99
kabūle, 78
kabza, 43, 64
kaç, 18, 61, 72
kad, 25, 60, 62, 71, 72, 80
kadar, 40, 46, 54, 65, 74, 77, 79, 80, 97, 100
kaddāha, 45, 61
kaddesene'llāhü, 27
kaddüm, 51
kadem, 17, 18, 34, 40, 44, 54, 57, 63, 74, 76, 93
kademine, 62, 76
kader, 19, 89
kaderi, 100
kaderte, 71
kādiyyu'l, 92
kadīm, 58
kadīmī, 26
kadimleri, 80
kādir, 18, 35
kādir, 35, 86
kadr, 23, 79, 93
kāf, 41, 42, 44, 73
kafā, 28, 37
kafādār, 75
kāffe, 30, 46, 63, 94
kāfile, 38
kāfir, 59, 62, 64, 79
kāfūr, 49, 61
kāh, 32
kāhdan, 77
kahhār, 35, 86
kahhāri, 31

kahhāriyye, 52
kāhire, 83, 90
kahr, 24, 31, 32, 35, 40, 45, 48, 56, 61, 62, 66, 72, 79, 88, 96, 97
kahramān, 19, 45, 76
kahramān, 76
kahramāni'siyle, 62
kahruñdan, 78
kaht, 24
kā'ide-i, 18, 87
kaçar, 68
kāl, 38
kal, 79, 81
kal'a, 49, 51, 55, 57, 58, 59, 60, 67, 88, 89, 94
kālā, 95, 99
kal'ada, 49, 56, 63, 74, 79, 86, 94
kal'adan, 56, 70, 72, 76, 80
kalan, 89
kal'anuñ, 57, 67
kal'aya, 54, 72, 74, 80
kal'ayı, 75
kalb, 22, 26, 32, 35, 39, 40, 47, 53
kalbgāh, 47
kalbī, 37
kalbüñ, 52
kaldı, 45, 51
kaldığı, 82
kāleb, 17
kalem, 28, 29, 30, 49
kaleme, 101
kālīb, 27, 101
kalil, 63, 88
kalilde, 22
kāliye, 19
kalmuş, 73
kalup, 52
kalursa, 56
kām, 20, 24, 31, 38, 47, 57, 58, 64, 68, 70, 72, 83, 92, 98, 149
kāmet, 38
kāmīl, 63, 85, 86
kāmranī, 24
kande, 38
kāne, 72, 74

kañgi, 19, 95
kañfār, 54
kānün, 52, 60, 69
kānün, 98
kanüt, 25, 95
kār, 17, 22, 24, 27, 28, 31, 32, 34, 35, 39, 43, 46, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 66, 69, 78, 83, 85, 95, 99
ka'r, 61, 62, 67
kāra, 90, 93
karabūs, 78
kārān, 61, 82
karār, 26, 35, 38, 39, 44, 45, 47, 52, 54, 56, 63, 66, 67, 74, 80, 85, 92
karāra, 68, 89
karārgāh, 63
karārgāha, 70, 95
karārgāhdan, 51
karārgāhına, 88
karārı, 60
karārī, 52
karārların, 21
karavul, 35
kāre, 42
kārem, 102
kārgāh, 24, 83, 92
kārger, 40, 68
kārhā, 32
kāri, 42
kāryla, 95
kāri, 18, 90, 92
karīb, 32, 70, 72, 80, 87
kārihā, 32
kāri, 18
karin, 34, 36, 59, 74, 82, 93, 98
karinde, 47
karuñ, 47
kār-zār, 29
kāş, 43
kaşabadan, 26
kaşabāt, 55
kāşāt, 41
kaşd, 34, 60
kasem, 78
kaşr, 77

kaşşāba, 49
 kasvet, 83
 kaṭ, 46, 73, 87, 94
 kaṭ'a, 35, 66
 kaṭ'an, 46, 86
 kaṭār, 57, 68
 katelte, 71
 kaṭ'ı, 48
 kâṭia', 41
 kâṭibe, 30, 62
 katin, 89
 kaṭl, 36, 52, 80
 kaṭre, 38, 94
 kattāl, 69
 kâ'idü'l, 82
 kâ'ināt, 61, 102
 kavādiḥ, 92
 kavā'id, 69
 kavāsī, 55
 kavā'im, 48
 kavī, 56, 58, 59, 74
 kavīdür, 87, 101
 kaviyyü'l, 22
 kavı, 97
 kavlınden, 85
 kavlüke, 86
 kavm, 36, 78, 79
 kavmin, 79
 kaya, 35
 kayd, 54, 101
 kays, 27, 33, 101
 kayyüm, 35
 kayyüd-ter, 26
 kazā, 19, 23, 24, 30, 44, 45, 52, 57, 61, 68, 82
 kazāya, 24, 90
 kazāyı, 78
 kazıyye, 47
 kazıyyenüñ, 101
 kâzibi, 69
 ke'enne, 25
 kebīr, 64, 81
 kebīrden, 88
 kebīre, 76
 kebīrüñ, 74

kebüter, 58
 keder, 6, 19, 25, 26, 40, 86, 91, 94
 kef, 33, 43, 55, 62, 73, 76, 92
 kefere, 56, 85
 kehkeşāni, 69
 kelāl, 34
 kelām, 73, 78, 84, 94, 101
 kelāmi, 48
 kelāmına, 84, 97
 kelāmında, 91
 kelāmını, 38
 kelb, 34, 71
 kelbiyet, 40
 kelimāt, 52, 101
 kelime, v, vı, 18, 53
 kelimüñ, 101
 kelle, 36, 42, 48
 kellelerin, 66
 kem, vı, 20, 49, 78, 90, 99
 kemā, 25, 32, 69
 kemāl, 25, 27, 30, 53, 55, 75, 77, 83, 86, 93
 kemāl'est, 25
 kemāle, 92
 kemān, 38, 40, 64
 kemāndārān, 40
 kemend, 90
 kemer, 22, 32, 38, 92
 kemter, 85
 kemterin, 26
 kenār, 23, 42, 60, 65, 88
 kenāre, 24, 52, 54
 kendi, 9, 10, 13, 29, 39, 40, 64, 75, 78, 87, 96, 149
 kendin, 58, 96
 kendü, 55
 kendüde, 18
 kendüden, 33
 kendülere, 67
 kendülerin, 56
 kendülerinden, 79
 kendüñ, 35
 kendüne, 98
 kenışt, 77
 kerāhe, 91

kerāmet, 26, 98, 100
 kerān, 29, 49, 149
 kerāna, 74
 kerd, 46, 56, 60, 83, 95
 kerde, 17, 20, 21, 41, 43, 57, 76, 85, 92, 97
 kerdem, 83
 kerdemī, 100
 kerden, 39, 51, 55, 58, 59, 64, 100
 kerdü, 21
 kerem, 24, 80, 81, 87
 kerim'e, 59, 95
 kerimetāhi, 26
 kerr, 38
 kerrārvār, 68
 kerre, 42, 50, 54, 63, 66, 78
 kerrübiyān, 42
 kes, 41, 100
 kesel, 26
 kesī, 65
 keslān, 82
 kesr, 31
 keşraten, 72
 keş, 29, 39, 49, 61, 68, 71, 72, 75, 81, 83, 86, 98
 keşā, 72, 83
 keşān, 32, 48, 67, 73, 78
 keşden, 61
 keşī, 90, 96
 keşide, 24, 26, 29, 50, 64, 68, 81, 86, 98, 149
 keşidend, 40, 73, 91
 keşine, 59
 keşışān, 78
 keşüme, 74
 ketā'ib, 35, 47, 69, 62, 73
 ketibe, 34, 53
 kevā'ib, 65
 kevkebe, 69
 keyfiyyet, 20, 26, 50
 keyfiyyeti, 27
 kezālik, 21
 kıbā, 70
 kıbī, 33
 kııl, 73, 87, 92

kıla, 45, 51, 75, 93
 kılâc, 64
 kılâde, 29
 kılanlar, 60
 kılasın, 34
 kıldı, 23, 26, 29, 38, 45, 47, 48, 53, 59, 60, 63, 77, 87, 91, 93, 95, 149
 kıldılar, 22, 30, 39, 56, 57, 63, 67, 77, 79, 88, 90, 94
 kıldum, 33, 36
 kılınan, 88
 kılınca, 66
 kılındı, 48, 58, 62, 63, 81
 kılınduğda, 26
 kılınmağ, 73
 kılınmasına, 27
 kılınmış, 83
 kılınup, 41, 45, 81, 83, 88
 kıllet, 28
 kılmağa, 18, 28
 kılmağla, 22, 52, 53
 kılmağ, 17, 19, 32, 51, 57, 65, 78
 kılmış, 91
 kılmışdur, 31, 49, 90
 kılub, 34, 61
 kılunduğda, 27
 kılunup, 26, 60
 kılunur, 99
 kılup, 17, 20, 22, 26, 27, 35, 40, 41, 44, 46, 50, 52, 57, 60, 61, 65, 67, 75, 76, 78, 83, 84, 88, 92, 95, 97
 kılur, 69, 79
 kılursa, 93
 kımâş, 47
 kına, 25
 kırâpet, 27
 kırık, 56, 82
 kısmet, 82
 kıssa, 17, 27, 41, 44, 60, 98
 kıssisîn, 77
 kır'a, 37
 kırta, 49
 kıtâl, 54
 kıtâle, 41, 52, 61
 kıtâleke, 72

kıtâli, 89
 kıyâm, 29, 32, 42, 43, 70, 73, 76, 86, 96, 98, 102, 149
 kıyâmet, 42, 70
 kıyâs, 22, 42, 59
 kıyâsa, 82
 kıyâsdan, 64
 kıymet, 50, 99
 kıymetî, 37
 kıymetinde, 77
 kızmış, 68
 ki, 1, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 37, 39, 41, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 56, 57, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 98, 99, 100, 101, 102
 kibâr, 24, 27, 95, 96
 kibâşü, 60
 kibr, 31, 59
 kibriyâ, 19
 kıfâl, 31
 kıhde, 100
 kıl ü kâl, 17
 kilîd, 57, 58, 68, 69
 kilisâ, 77
 kilik, 18, 23, 24, 100
 kim, 26, 38, 44
 kimler, 73
 kin, 22
 kîn, 32, 46, 52, 61, 69, 87, 88, 96
 kinde, 33
 kindî, 33
 kîne, 43, 68
 kinne'llâhe, 72
 kirâm, 102
 kirâmuñ, 25
 kirân, 51
 kirdâr, 24
 kirdârî, 20
 kirdârları, 43
 kisb, 82
 kîse, 31
 kîş, 78, 86
 kîşân, 61

kîşânend, 23
 kîşe, 61
 kişver, 66, 80
 kitâb, 20, 26, 27, 72, 86, 98, 102
 kitâbda, 101
 kitâbün, 26
 kizben, 101
 kımayup, 44, 59
 koştantiniyye, 27, 31, 64, 65, 66, 74, 75, 83, 87, 98, 102
 koyup, 79
 kubbe, 42, 80
 kubül, 52
 kuddiset, 26
 kudret, 22, 53
 kudretim, 31
 kudsi, 20
 kudsiyye, 100
 kudüm, 51
 kudümden, 36
 kudümüñi, 90
 küfe, 33, 52
 küh, 18, 37, 41, 42, 44, 56, 62, 66
 küha, 62
 kühdan, 44
 kül, 97
 kulle, 67
 kulüb, 35, 92
 kun, 23, 29
 kuned, 28
 küpâl, 88
 küplerin, 79
 kureyş, 33, 90, 96
 kurta, 27
 kur'âne, 72
 kurünüñ, 72
 küs, 40, 43
 küslar, 42
 kuşürdan, 84
 küşe, 24, 26, 29, 38, 40, 61, 73, 76, 77, 89, 98, 100
 küşede, 26, 77
 küşende, 76
 küşesi, 25
 küşesinde, 55

küşiş, 61, 73
 küt, 25, 77
 küt, 55
 kuttān, 74
 ku'ūda, 98
 kuvāşı, 60, 91
 kuvvet, 25, 39, 53, 83, 100
 küy, 23
 küberā, 55
 kübrā, 55
 kücā, 101
 kücā, 84
 kücāst, 101
 küffār, 32, 34, 52, 53
 küffārı, 76
 küffārı, 80
 küfr, 46, 75
 kühen, 17, 23, 78
 küil, 46
 külāh, 69, 88
 küilbe, 95
 küleh, 38
 küife, 20, 38
 külfet, 24, 65
 küille, 71
 küllehā, 71
 külli, 38, 68, 92
 külliyyet, 85
 küllü, 75
 kün, 51, 82, 87
 künān, 39, 41, 42, 52, 57, 72, 80
 künc, 54, 59, 73
 küned, 65, 99
 künem, 79, 98
 küngüre, 67
 kürsī, 77
 kürüb, 90
 kürüm, 68
 küşāde, 57
 küşāyed, 57
 küşlük, 75
 küşte, 39, 58, 61, 64, 67, 70, 89, 90
 küştegān, 41
 küştegānuñ, 48

küşteleri, 49
 küştenī, 61

L

lā, 20, 23, 25, 26, 28, 29, 31, 52, 59, 61, 64, 65, 70, 71, 72, 77, 84, 90, 92, 99, 149
 lāceverd, 43
 lāf, 80
 lafz, 18
 lağv, 75, 91
 lağzīde, 37, 61
 lahd, 94
 lahdlerinden, 45
 lāhık, 72
 lahm, 33
 laht, 72
 lahza, 44
 laṭn, 39
 laṭn, 60, 63, 79
 laṭnūñ, 60
 lākin, 27, 29, 43, 61, 70, 99, 100
 laḳve, 28
 laḳ, 99
 lāle, 41, 92
 lāleistān, 39
 laḳī, 17
 laḳīm, 31
 laḳnete, 36
 lāşe, 58
 laḳife, 27, 67, 98
 laḳifinde, 27, 55, 86
 laḳme, 31
 lāy, 28
 lāyık, 18, 36
 lāzım, 35, 62, 72, 75, 78, 85, 95, 97
 lāzımdur, 32, 33, 34, 85
 lāzıme, 31
 lazıme, 34, 63
 lāzımgeldi, 52
 lāzıngele, 100
 lāzımgelüp, 63
 lāzımgelür, 33, 75
 leb, 60, 65
 lebbeyk, 30

lede'l, 62
 leheb, 21
 lehū, 76
 lehüm, 78, 79
 leked, 86
 lem, 17, 90
 leme'anımı, 61
 lenā, 24, 96
 leng, 18, 48
 lerze, 43
 leşker, 35, 39, 42, 49, 51, 52, 53, 59, 62, 66, 70, 74, 80, 91
 leşkerde, 29, 39, 40, 53
 leşkere, 32, 33
 leşkergāh, 40, 49, 56
 leşkerüñ, 70
 leṭmüñ, 61
 lev, 21, 26, 52, 71, 76
 levāhıkuñla, 86
 levāzım, 25, 29, 57
 levh, 21
 levım, 36, 96
 levımden, 78
 ley, 59
 leyālī, 70
 leyālīde, 35
 leyālin, 70
 leyile, 69
 leyli, 60
 leyse, 89, 94
 li'llāhi, 53, 83, 89
 libās, 17, 64
 libāsā, 69
 licām, 39
 lihāf, 69
 liḳā, 36
 lisān, 38, 45, 82, 101
 liḳām, 53
 liḳāma, 83
 liḳāmdan, 32
 livā, 21, 41
 livāsına, 39
 lük, 18, 48
 lüle, 61
 luḳf, 24, 51, 78, 93, 96

lütce, 28, 52, 85, 97

M

ma'fa, 64, 70

mā-'adāsı, 89

ma'arif, 100

ma'bed, 74, 76

ma'bedden, 79

ma'büd, 78

ma'büdümü, 79

ma'büdlerinde, 79

ma'büdümüz, 78

ma'büdümüzü, 78

mādām, 86

mādde, 31, 72

māddede, 85

māddesinde, 31

ma'düd, 30, 49, 94

ma'düm, 82

mağbün, 72

mağlüb, 41, 87

mağlübanelerine, 66

mağlübîyyet, 47

mağrib, 20

mağribe, 60

mağrür, 52, 54, 55, 84

mağrürüne, 67

mağrürleri, 68

mağz, 62, 67

māh, 37, 42, 66, 69, 89

mahall, 28, 30, 66, 73, 96

mahallde, 32, 39, 73

mahallden, 39

mahalle, 38

mahallinden, 27, 85, 86

mahbübu'l, 92

mahcübe, 20

mahdüm, 38, 92

mahfel, 73

mahfüz, 73

māhiyyetine, 26

mahlükāt, 97

mahlükāta, 45

mahlükdan, 31

maḥmiyye, 22, 27

maḥmiyyete, 102

maḥmüd'est, 51

maḥrüm, 28, 99

maḥrümen, 95

maḥşül, 36, 67

maḥsüs, 32

maḥşüşan, 81, 86

ma'ḥüd, 80

ma'ḥüddan, 80

ma'ḥüde, 80

maḥv, 71

maḥz, 28, 81

maḥzümî, 33

maḥzün, 74, 88

maḥzüz, 64, 93

maḳāl, 18, 48, 99, 100

maḳālāt, 17, 41, 84, 101

maḳalesi, 53

maḳālî, 99, 101

maḳālîni, 38

maḳām, 53, 55, 73, 84, 96

maḳāmda, 39

maḳamıñ, 61

maḳamına, 79

maḳamında, 80

maḳamların, 63

maḳarr, 22, 58, 61

maḳarrına, 95

maḳbereden, 54

maḳbül, 97

maḳdür, 19, 27, 39, 41, 68, 75, 78, 86

maḳhur, 24

maḳrün, 10, 27, 55

maḳşüd, 85, 101

maḳşürdur, 86

maḳta'a, 48, 84

maḳtele, 45

maḳtül, 97

ma'ḳül, 43

maḳüle, 28, 68, 72, 93, 101

māl, 24, 35, 39, 48, 50, 54, 57, 61, 64, 70, 77, 80, 83, 91

mālında, 34

mālından, 32, 54

mālî, 31

mālîk, 19, 88, 92

mālîke, 72

mālîki, 63

mālîne, 52

mālları, 32

ma'flüm, 27, 36, 82, 86, 101

mālumdand, 78

ma'flümüñuz, 39

ma'flümüñ, 74

ma'flümü'l, 79

ma'flülün, 92

ma'flüre, 39

ma'flürede, 63, 89

ma'flürenüñ, 30

ma'fnā, 17, 20, 23, 31, 83, 91

mancınık-, 60

māndegān, 87

mānend, 24, 26, 37, 40, 46, 58

mānende, 56

māni', 66, 74, 87, 102

manşıb, 29, 90, 92, 98

manşüreden, 83

manşürü'l, 41

manşüka-i, 20

manzümeye, 73

mār, 18, 20, 46, 49, 53, 54, 58

ma'reke, 17, 44

marḳadlarına, 45

marziyyü, 90

maşdar, 19, 36

maşdüḳ, 20

maşîr, 54

maşḳüle', 41

maşlahat, 73, 82

maşnū', 77

maşrā'i, 69

maşrûf, 31, 35, 75

maştaba, 23

maşün, 10, 27

ma'şera'l, 32, 52

maşḳ, 39

maşrıḳ, 69, 80

- maşrıqdan, 60
maşūka, 65
maṭbe, 102
mātem, 95
maṭraḥ, 99
maṭrūd, 62
māye, 22, 25, 31, 50, 62, 81, 86, 99
māyehāyī, 50
māyenüñ, 87
māyesi, 99
mazanna, 26, 56
mazarrat, 88
maʿzeret, 28
mazhar, 28, 30, 36, 48, 72, 75, 77, 87, 88, 92, 99
mazmün, 17, 37, 57, 72, 78, 81, 84, 86, 87, 91, 93, 97, 101
mazmünü, 59, 71
mazmünün, 45, 77
mazmünında, 56, 85, 90
mazmünüyla, 38
mazmünüñ, 85
mazrib, 39
maʿzür, 74
maʿzürüm, 74
meʿmüre, 49, 82
meʿmürī, 22
meʿābir, 66
meʿābire, 87
meʿānī, 24
mebādī, 35
mebādī, 54
mebāḥiş, 19
meblağ, 80
mebleğın, 71
mecāl, 43, 54, 59, 99
mecālis, 24
mecebürüm, 74
mecd, 30
mecden, 90
mechüd, 51, 79
mecīd, 18, 20
mecīd'e, 18
meclis, 11, 25, 27, 98
mecma'un, 27
mecmūc, 52, 62, 69, 73, 74, 90, 91, 95
mecrüh, 48
medār, 20, 23, 25, 67
medārı, 47, 60
medd, 93
meddāḥ, 17
meded, 43, 61, 75, 82
medhüş, 77
medīne, 24, 49, 54, 55, 63, 79
medīnete, 72
medīnetī, 71
medīnetike, 72
medīnetü'l, 67, 70, 80, 85, 88
medlülü, 102
medlülünü, 38, 82
medlülüyle, 28, 56, 86
mefātīḥ, 56, 65
mefātīḥi, 64
mefāviz, 45
mefer, 48, 61
meferr, 58, 62
mefkūd, 75
meflūk, 48
mefṭūḥ, 55, 57, 75
meger, 19, 29
meğānim, 54
meğāzidürürler, 34
meh, 76
meḥādīm, 24, 25
mehālik, 84
mehāmm, 36, 39, 75, 85
mehcūr, 100
mehebb, 20, 93
mehīb, 29
mehl, 20, 89
mehmīz, 45, 76
mekān, 62
mekātibi, 91
mekīn, 60
mekīnüñ, 83
mekmen, 79
mekr, 59
mekrüh, 32, 36, 46
mekrūhuñ, 36
mekrūmetde, 93
meks, 39, 55, 68, 80, 85
mekteb, 18
mektüb, 71
mektüb, 90, 93
mektübda, 91
mektübe, 45, 75
melā'in, 67
melā'inüñ, 79
melāl, 91, 99
melāmet, 18, 28, 79, 95
melā'ike, 36
melā'ikeden, 36
melāz, 59
melce, 59
melek, 41
meleke, 18
melekü'l, 89
melhūf, 101
melhūfān, 19
melhūz, 32, 64, 93
melhūzātuña, 73
melik, 11, 13, 14, 27, 29, 30, 37, 50, 63, 64, 71, 82, 84, 90, 94
meliki, 71, 102
melikiyyü, 86
melül, 57, 88
mel'un, 39, 47, 61
mel'una, 81
memālik, 17, 20, 29, 30, 32, 35, 38, 55, 63, 65, 74, 98, 149
memālikde, 84
memāt, 33, 47, 94
mendūḥ, 92
memleket, 65, 74
memnü, 31, 36
memnüc, 31, 36
me'müriyyetde, 55
men, 18, 38, 50, 60, 70, 79, 83, 91, 95, 97, 98, 99, 102
menāb, 29
menācık, 56, 68
menāşır, 17, 38
menāzil, 39, 83, 88, 89, 94
mend, 27, 39, 93

- mende, 34
 mendi, 21
 mendî, 26
 mendini, 38
 menî'a, 65
 menkûb, 53
 menkûsi, 40
 menşûr, 92
 menût, 33, 83
 menzil, 80
 menzilesindedür, 32
 menzilgâh, 33, 69
 merâhil, 39, 94
 merâkibi, 86
 merâkibine, 52
 merâkiz, 51
 merâm, 47, 68, 70, 75, 87
 merâsim, 20, 29, 52, 84
 merâti', 46
 merc, 52
 merd, 41, 58, 59, 60, 65, 66, 73, 82, 85
 merdân, 22, 52, 55, 59, 64, 84
 merdâna, 36
 merdânem, 31, 74
 merdî, 41, 51
 merdûd, 64
 merfû', 31
 merg, 54, 70, 82
 mergi, 46
 mergûb, 71
 mergûb, 98
 merhabâ, 68
 merhaban, 75
 merhem, 46, 62, 84
 merhûm, 90, 102
 mer'î, 86
 merkeb, 44
 merkez, 30, 32, 68
 merķûm, 30
 merķûmı, 82
 merķûmuñ, 71, 90
 merrateyn, 59
 mertebe, 20, 27, 28, 30, 49, 50, 54, 58, 84, 89, 101
 mertebede, 27, 58, 74, 84, 94, 97, 99
 mertebeden, 62
 mertebesin, 51
 mertebesiyile, 101
 mervân, 30, 33, 35, 40, 46, 52, 75
 mervîdür, 75
 merzubûm, 30
 meşâ, 94
 meşâf, 39, 55
 meşâf, 41, 44, 48, 60, 80
 meşâffdan, 36
 meşâffgâh, 20, 41
 meşâfgâha, 35, 46
 mesâ'î, 98
 mesâkin, 29
 mesâkine, 67
 meşâlih, 91
 mesâlik, 84
 mesâmi, 42, 86, 98
 mesâsi, 78, 101
 mesâ'il, 19
 mescûd, 78
 mesdûd, 75
 mesdüde, 57
 meserrât, 25
 meserret, 57
 mesîh, 78, 78
 mesîhiyye, 55, 58
 mesîhiyye, 58, 59, 63, 88
 mesîre, 25
 mesleke, 91
 mesleme, III, IV, V, 2, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 27, 29, 30, 32, 35, 36, 39, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 55, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 102, 149
 mesleme'nüñ, 52, 72
 mesleme'yi, 11, 12, 37, 52, 72
 meslemeti'bni, 71
 meslûbü'l, 26
 meslûk, 48, 69
 meslûl, 20
 mesmû'un, 86
 mesned, 27, 92, 96
 mesrûr, 80, 88
 mest, 39, 65
 mes'ûd, 47
 mes'ûldur, 27
 mes'ûldür, 81
 meşâğil, 30
 meşâkķ, 97
 meşâkķat, 71
 meşâkķı, 34
 meşâm, 21
 meşâyih, 26
 meşgale, 24
 meşgûl, 53, 54, 80
 meşhûn, 72
 meşhûnlarında, 31
 meşhûr, 67, 85
 meşhüredir, 63
 meşhûrı, 33
 meşiyetüñden, 19
 meşreb, 24, 93
 meşriķ, 20
 meşşâta, 99
 metâ', 59
 metâ'ib, 86, 91
 meţali', 69
 metânet, 55
 metbû, 73
 metîn, 22, 68
 me'âbına, 20
 me'âl, 23, 24, 77, 100
 me'âllerin, 83
 me'âlîñ, 36
 me'âşir, 20, 92
 me'lûf, 25, 77
 me'mûl, 60, 93
 me'mûr, 50, 55
 me'mûra, 30
 me'mûrîn, 30
 me'nûs, 99
 me'yûs, 56, 79, 99
 mevârid, 35
 mevâşîķ, 57
 mevâzi, 28
 mevc, 34, 42

- mevcüd, 27, 82, 89, 90, 96, 101
mevcüdını, 82
mevfür, 86
mevhibe, 27
mevkib, 86
mevküf, 20, 101
mevlâ, 18, 36
mevlâ'ya, 18
mevşül, 78, 81
mevt, 82, 89, 97
mevti, 72
mevṭī, 27, 35
mev'ül, 70
mev'üd, 80, 96
mevvâc, 37, 100
mevzûc, 26, 77
mevzün, 65
mey, 24
meydân, 20, 23, 29, 37, 40, 41, 42, 44, 45, 51, 60, 68, 71, 101
meydâna, 61
meyelândan, 93
meymene, 77, 94
meymeneye, 35, 40
meysere, 77, 94
meysereden, 45
meysereye, 35, 40
meysür-i, 19
meyve, 100
mezâ, 98
mezâk, 72
mezâminüñ, 28
mezâri, 46, 67
mezbüh, 58
mezbüre, 39
mezbürü, 29
mezellet, 92
mezemmet, 28
mezenüñ, 99
mezḥacî, 34
mezkür, 48, 67, 72, 97
mezkûra, 54, 60, 64, 67, 77
mezkürda, 66
mezkürdan, 88
mezküre, 55, 58, 63, 82, 85, 89
mezkürede, 27, 63, 64, 69, 70, 98, 101
mezküreden, 75
mezkürenüñ, 27, 101
mezküreye, 49
mezküreyi, 87, 94
mezkûri, 78
mezkürîn, 30
mezkürüñ, 27
mezlaqa, 37
mezmümüñ, 34
mezmümü'l, 35
mezre'a, 36
mıkrâ, 61
mınaşsa, 24, 69
mışdâkınca, 77
mışkab, 23
mısr, 33
mısrâ, 24, 62, 75, 101
mışri'l, 102
mıstar, 27
mızmâr, 20
mi'cer, 36
mi'mârân, 66
midḥat-, 18, 19
mifreş, 49
miğ, 42
mihmân, 25
miḥnet, 21, 59, 65, 81
mihr, 44, 49, 69, 89
mihribân, 34
miğdâm, 29
miğdâr, 28, 61
miğdârı, 38, 47, 50, 63, 64, 73, 79, 88, 95
miğdârın, 28
miğdârına, 54
miğdârında, 49
miğdârî, 41
miğdâru, 70
miğdârüñ, 81
mî-küned, 18
milk, 83, 84
millet, 22, 84
min, 20, 25, 38, 39, 51, 52, 70, 71, 85, 72, 102
mînâ, 19, 28
mınaşsa, 24
mincel, 22
minke, 72
minne, 83
minnet, 47, 83, 98
minnî, 71
mirâren, 51
mir'ât, 35, 93
mişâl, 20, 37, 58, 77, 90
miskîn, 78
mismârlarıyla, 68
mistar, 98
mi'e, 70, 102
mi'eteyni, 102
miyân, 25, 29, 30, 40, 42, 54, 55, 62, 69, 76, 82, 89, 91
miyânına, 37, 69
miyânından, 77, 79
miyânlarında, 41
mizâc, 51, 52
mîzân, 50, 54, 63
mîzmâr, 18
mu'ciz, 19, 20
mu'tâd, 26, 28
mu'te, 78
mu'teberde, 101
mu'teberdür, 19
mu'teberesinden, 26
mu'abbire, 19
mu'accelen, 73
mu'âdil, 97
mu'ahhed, 63
mu'allâ, 17, 28
mu'âmele, 34, 93
mu'âmelede, 73
mu'âneka, 75
mu'anven, 84
mu'ârı, 65
mu'arrâ, 47
mu'askere, 52, 56
mu'âyene, 26, 82, 101
mu'âyeneye, 101

- mu'ayyen, 29, 35
mu'azzam, 74, 85
mu'azzama, 57
müceb, 82
mücebince, 54
müciib, 23, 25, 31, 102
müciidi, 36
muğaylānzār, 54
muḥā, 37, 39, 47, 65
muḥāfaza, 35, 55, 75, 86
muḥāfazasına, 89
muḥākī, 42, 70
muḥakḳak, 34, 86
muḥakḳakdur, 40, 86
muḥakḳar, 32, 85
muḥakḳarini, 85
muḥakḳik, 19
muḥāl, 43, 85, 86
muḥāldür, 78, 86
muḥālefet, 27, 85, 91, 96
muḥālefetden, 90
muḥālif, 43, 66, 75, 83, 85
muḥālifdür, 100
muḥālifin, 43, 48
muḥālifinde, 35
muḥālifiniñ, 66
muḥammed, 20, 21, 30, 33, 35, 40, 44, 46, 52, 61, 62, 75, 86, 92, 93
muḥammedī, 23
muḥammedü'bnü'l, 91, 93
muḥanneṣān, 36
muḥanneṣaneyeye, 56
muḥārebāt, 101
muḥārebāt, 27
muḥārebe, 41
muḥārebe, 51
muḥārizān, 55
muḥarrib, 21, 32
muḥarribi, 36
muḥarribidür, 36
muḥarriru'l, 99
muḥāşara, 70
muḥāsibin, 50
muḥāt, 82
muḥāṭabāt, 37
- muḥāṭabāta, 39
muḥayyemgāh, 30, 88
muḥayyir, 19, 47, 77
muḥiṭ, 32
muḥriḳa, 31
muḥtācun, 92
muḥtāl, 34
muḥtedim, 60
muḥtelit, 99
muḥtelifede, 66
muḥteşemānelerin, 76
muḥyi'd, 26
mu'īn, 37, 51
muḳābele, 39, 58, 59, 61, 65
muḳābelesinde, 96
muḳābeleeye, 64
muḳaddem, 17, 41, 74, 94
muḳaddemāt, 30, 33, 93
muḳaddemen, 89
muḳaddemeye, 40
muḳaddes, 20
muḳaddime, 35, 44, 48, 59
muḳarrar, 75, 81, 89
muḳarrardur, 73, 86, 92
muḳarrebān, 29
muḳarrebінде, 93
muḳarrer, 39
muḳarrerdür, 40, 74
muḳātelede, 62
muḳāteleden, 45
muḳāvet, 40, 43, 51, 56, 60, 62
muḳāvim, 65
muḳırr, 28
muḳımler, 68
muḳte, 24, 31, 32, 39, 64, 68, 73, 90, 91, 97
muḳteżā, 20, 24, 31, 32, 39, 40, 64, 68, 73, 74, 86, 90, 91, 93, 96, 97, 101
muḳteżāsi, 24
muḳteżī, 68
muḳteżīdür, 31
munḳasımda, 53
munsedd, 57
muntazam, 17
- muntazır, 80
muntazırān, 57
muntezami, 102
mūr, 38, 50, 55, 56, 59, 68, 149
murabba, 51, 92
murābiṭine, 50
murābiṭin, 34, 89
murād, 23, 27, 38, 74, 82, 84, 92, 96, 97, 98, 99, 100
murāda, 95
murādāt, 72
murādī, 24
murādum, 32
murādun, 87
mūrān, 56
muraşşa', 81
murdār, 79
murğ, 56
murğān, 67
muşādif, 57, 81
muşāfaḥa, 88
muşaffā, 19
muşālaḥa, 71, 75
muşāleḥatike, 71
musallaṭ, 22
muşannifü'l, 100
müse'l, 34
muşıbet, 43, 94
muşıbete, 84
muşṭafā, 19, 20, 102
muşṭahib, 34
müstār, 24
muṭallā, 76, 86
muṭāraḥa, 69
muṭārede, 69
mutezarrıf, 27
muṭlaḳ, 34, 81, 85
muṭlaḳa, 83
mu'āḥaze, 97
muvāfiḳ, 24
muvāḥaze, 78
muvahḥidın, 57, 86
muvahḥidinden, 59, 66, 88
muvahḥidini, 92
muvahḥidiniñ, 27, 68

muzaffer, 29, 38, 48, 49, 53, 71, 81
 muzafferāna, 47
 muẓtarr, 78
 mübāderetde, 30
 mübāhāt, 20, 80
 mübālağa, 75
 mübāleğa, 27
 mübāreze, 22, 27, 41, 42, 52, 82
 mübāriz, 22, 60
 mübārizān, 18, 33, 38, 39, 40
 mübārizdir, 39
 mübārizin, 39, 51, 52, 55, 64, 70, 88
 mübārizinüñ, 89
 mübāşeret, 48, 59, 64, 67, 72
 mübāşeretiyle, 51
 mübāşir, 29, 48, 51, 52, 80, 87
 mübdi, 36
 mübeddel, 97
 mübeyyin, 20, 37
 mübtedā, 41
 mübtehic, 80
 mübtelā, 28, 31, 43, 83
 mübtelāyān, 68
 mücādele, 34, 36
 mücādelede, 56
 mücādelenüñ, 73
 mücāhedāt, 91
 mücāhid, 82
 mücāhidin, 34, 39, 46, 56, 57, 59, 62, 69, 70, 85, 86, 95
 mücāhidinde, 54
 mücāhidinden, 57
 mücāhidine, 34, 51, 83
 mücāhidini, 51
 mücāhidinüñ, 89
 mücāzāt, 91
 müceddeden, 60
 mücerred, 101
 mücme'un, 64
 mücnib, 93
 müctemi, 62
 müctenib, 90, 99
 müdāfa'a, 69
 müdāfa'ada, 68

müdāfa'aya, 78
 müdāfe'a, 56
 müdāfirin, 94
 müdāhale, 86
 müdāhil, 35
 müdde'ā, 17, 34, 101
 müdde'ā, 19, 23
 müdde'ādur, 92
 müdde'āsını, 84
 müddet, 12, 24, 31, 63, 70, 75
 Müdemmer, 38, 53, 63
 müfād, 19, 75
 müfferik, 20
 müfettaḥ, 49, 65
 müfevvaż, 33, 75, 83
 müfliḳ, 19
 müflisān, 49
 mühān, 78, 82, 96
 mühcesini, 36
 mühdā, 17, 20, 82
 mühelhel, 23
 mühendis, 50
 mühendisān, 66
 mühennedün, 20
 müheyyā, 25, 30, 79, 99
 mühim, 82, 84
 mühimmāt, 99
 mühimme, 29
 mühimterin, 30
 mühliki, 35
 mühliküke, 72
 mühr, 31
 mühtedī, 56, 71
 müjgān, 25
 mükāfāt, 91
 mükāfātı, 96
 mükāleme, 72
 mükedder, 88
 mükemmel, v, 73
 mükerrem, 85
 mülāhaza, 29, 79, 100, 149
 mülāhazası, 36
 mülāhazāsında, 84
 mülāhazasıyla, 65, 68

mülākātda, 93
 mülākātın, 95
 mülākī, 92
 mülāyemeti, 73
 mülāyim, 60, 73
 mülāzemet, 4, 24
 mülāzimān, 93
 mülk, 19, 20, 22, 27, 29, 32, 34, 37, 47, 64, 149
 mülteffet, 42
 mültehib, 46, 52
 mültemes, 32
 mültezim, 27, 101
 mülük, 77
 mülükānelerinden, 81
 mümāna'a, 78
 mümāsa, 66
 mümāsi, 67
 mümāşil, 69
 mümerredini, 32
 mümtāz, 95
 mümzā, 92
 münādiler, 29
 münāfir, 79
 münāḳaza, 51
 münāḳaş, 49
 münāsebeti, 84
 münāsib, 27, 36, 39, 60, 81, 92
 münāzi, 47, 65
 münazzaḳ, 55
 müncemid, 56
 münevver, 21
 münhedim, 67
 münhezim, 51, 53
 münir, 32, 44, 49, 69, 80
 münkesir, 23, 91
 münselim, 60
 münsī, 70
 müntehā, 83
 müntehī, 49, 63
 münteşir, 49
 münzevī, 86
 mürrāca'at, 26
 mürraccaḥ, 73
 mürrde, 26, 87

- müretteb, 23, 30
 mürettebe, 31
 mürettib, 30
 mürhefât, 41
 mürreti'l, 33
 mürtecâ, 96
 mürtekibü'l, 86
 mürür, 80
 müsâ'ade, 64, 88
 müsâ'adeyüm, 32
 müsâfir, 25, 48, 89
 müsâfirân, 68
 müsâ'id, 74
 müsâ'ide, 72, 78
 müsâmaḥa, 27, 73, 80
 müsâmaḥaya, 69, 81
 müsâmere, 19, 26
 müsâre'at, 30
 müsâvereten, 59
 müşbetdür, 88
 müsebbib, 65
 müsehhil, 65
 müsellaḥ, 73
 müsellem, 74, 90, 101
 müselleme, III, IV, V, 2, 10, 11, 16, 17, 27, 102, 149
 müskit, 19
 müslimdür, 32
 müslimîn, 32, 33, 39, 52, 56, 57, 58, 60, 69, 70, 83, 84, 88, 97
 müslimîne, 57, 59, 97
 müslimînden, 50
 müslümîn, 51
 müstaḡnî, 19
 müstahkeme, 76
 müstahsene, 69
 müste'ân, 82
 müsteb'adü'l, 24
 müstedâm, 98
 müsteḡnî, 93, 101
 müsteḥab, 85
 müsteḥaḳḳ, 36
 müsteḥiḳḳu'l, 19, 36
 müsteḥsenü'l, 17
 müste'idd, 22, 28, 35, 53, 63, 78, 89
 müstekîllen, 30
 müstelzim, 25, 31
 müstemendâne, 99
 müstemi'in, 27
 müstemirr, 70
 müstenker, 96
 müstenkir, 75
 müsterih, 60
 müsteşâr, 55
 müsteşârân, 91
 müsteṭâb, 26
 müstevcib, 20, 31
 müstevfî, 49, 58, 66
 müstmendâne, 26
 müsvedde, 24
 müşâhede, 26, 32, 59, 70, 82, 97
 müşâhededen, 68
 müşârun, 44
 müşerre, 73
 müşerref, 80, 90
 müşevviḳ, 37
 müşeyyede, 67
 müşfik, 34
 müşg, 49, 93
 müşgîn, 25, 98
 müş'ir, 73, 96
 müşîrân, 83
 müş'iru'l, 90
 müşk, 49
 müşkil, 19, 57
 müşrik, 52
 müşrikîn, 22, 43, 45, 51, 67, 86
 müşrikînde, 42, 73
 müşrikînden, 35, 69
 müşrikîne, 32, 56, 61, 79
 müşrikîni, 54
 müşrikînüñ, 21, 48, 67
 müşt, 31
 müştâḳ, 19, 36
 müşte'il, 46
 müşterek, 97
 müşteri, 83
 müte'allik, 32
 müte'allikât, 95
 müte'allikâti, 93
 müte'ârif, 27
 müte'ayyin, 75
 mütecâviz, 70, 80
 mütedârik, 97
 mütefekkiye, 24
 müteḥammil, 74
 mütekeffil, 101
 mütelehhişen, 47
 müterâkime, 41
 müterâḳḳib, 39, 50, 57, 73, 96
 müterâḳḳîb, 80
 mütercim, 23, 100
 müterreddidler, 56
 müterrettib, 93
 müteşaddî, 66
 müteşâ'id, 52
 mütesâḳîṭ, 68
 müteşavverdür, 92
 müte'eşsir, 91
 mütevaḥḥiş, 62
 mütevaḳḳîf, 74
 müteveccih, 75, 88
 müteveḳḳı'c, 47
 müteyaḳḳınümdür, 93
 müteẓammînu'l, 37
 müteẓa'zi, 77
 mütezelzil, 35
 müttefeḳ, 54, 84
 mütteki'îne, 76
 mü'eddâ, 18, 32
 mü'eddi, 29
 mü'erriḡînden, 100
 mü'eşsir, 40
 mü'eyyed, 65
 mü'eyyede, 22, 44
 mü'eyyedün, 51
 mü'minîn, 45
 mü'minîn, 50, 53, 70, 95
 mü'minîne, 56, 59
 mü'minîni, 87
 mü'minüñ, 97
 müyesser, 49, 55, 64, 98, 101
 müyesserdür, 92

müyessir, 65
 müzaffer, 58
 müzâhîm, 33, 54
 müzd, 66
 müzdehîm, 17
 müzehheb, 81
 müzellel, 78, 96
 müzellil, 32
 müzeyyen, 81

N

nâ, 18, 19, 20, 23, 27, 28, 29, 30, 39, 40, 43, 46, 47, 48, 52, 55, 57, 60, 61, 62, 64, 66, 72, 74, 75, 78, 79, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 100
 na'amâ, 89
 nâb, 50, 54, 63, 81, 86
 nâçîz, 24
 nâdîdeye, 52
 nâdire, 19, 27
 nâfe, 99
 nâfizü'l, 89
 nâfizün, 86
 nâgâh, 46, 61, 90, 94
 nağme, 71
 naḥcîr, 65, 80
 naḥçîr, 77
 naḥçîrgâh, 46
 naḥl, 29
 naḥnü, 85
 naḥvet, 31, 46
 na'im, 72
 naḳale, 54, 64
 naḳaledür, 70
 naḳd, 96
 naḳdîne, 50
 naḳîşa, 28
 naḳl, 27, 39, 52, 66, 101
 nâkleri, 43
 naḳş, 44, 95
 nâḳûsvâr, 79
 naḳz, 86, 89, 100
 na'l, 76
 nâlân, 58, 95, 96

nâle, 78, 79
 nâm, 17, 29, 39, 55, 59, 70, 80, 81
 nâma, vi, 20
 nâmdâr, 47
 nâmdâra, 47
 nâmdârân, 54
 nâmdârî, 35
 nâme, 2, 6, 23, 71, 81, 84, 85, 91, 98
 nâmede, 90
 nâmeperrân, 56
 nâmıyla, 67, 74, 76, 81
 nâm-ver, 29, 38, 64, 72, 98
 nâm-verân, 33
 nâm-vere, 62
 nâr, 52
 na'ra, 20, 22, 39, 42, 52, 73, 80
 nâs, 31, 94
 naşb, 32, 33, 34, 36
 naşîb, 83, 98
 naşîr, 75
 naşr, 57
 na'ş, 44
 nâpire, 74
 nâvek, 78
 nây, 42, 70
 nâz, 61
 naẓar, 26, 29, 71, 81, 91
 naẓardan, 27
 naẓarı, 77
 nâzenîn, 49
 nâzik, 17
 nâzil, 20, 62
 naẓîr, 55
 nazm, 17, 18, 21, 23, 25, 28, 38, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 49, 51, 59, 60, 65, 66, 69, 71, 73, 76, 80, 83, 84, 87, 90, 91, 94, 95, 98, 99
 ne, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 30, 32, 34, 35, 38, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 102
 ne, vii, ix, 1, 5, 12, 18, 19, 25, 28, 31, 42, 43, 44, 50, 52, 54, 59, 67, 71, 77, 78, 83, 84, 90, 92, 93, 94,

97, 99, 100
 nebâl, 57
 neberd, 35, 41, 45, 56, 60, 73, 93
 neberdden, 82
 neberdgâh, 41
 nebî, 20, 38
 necâ, 60
 necât, 56
 neccârlar, 68
 necdet, 32, 72
 neden, 11, 12, 47, 97
 nedür, 74, 96, 97
 nef', 22, 46, 67
 nefâyis-i, 20, 64
 nefehât, 93
 nefer, 50, 58, 60, 82, 89, 95
 nefes, 19, 21, 52
 nefḥa, 21
 nefisüñ, 74
 nefrîn, 96
 nefrîni, 72
 nefis, 29, 60, 74
 nefyen, 99
 nehâr, 69
 nehâra, 45
 nehç, 39, 74, 88
 nehed, 28
 neheng, 72
 nehr, 88
 nehzat, 39, 63, 87, 88
 nekâl, 40, 54
 nem, 24
 nemle, 40
 neng, 30
 ner, 42, 68, 77
 nergisî, iii, iv, v, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 24, 102, 149
 nerre, 40, 46, 53, 56, 61, 73, 77
 nesâḳ, 27
 neşârâ, 78
 nesc, 23
 neseb, 61, 92, 98
 nespe, 96

nesīm, 20, 24, 25, 37, 53, 66, 88, 93, 96
 neşr, 18, 20, 22, 24, 25, 26, 30, 32, 34, 35, 38, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 102
 neşāt, 26, 27, 62
 neşib, 47
 neşibgāh, 47, 49, 54, 62
 neşid, 20, 87
 neşr, 18
 neşr, 18, 93
 neşret, 97
 neşve, 26
 netāyic, 94
 netf, 72
 netice, 59, 68, 75
 nev, 17, 18, 26, 43, 45, 56, 66, 73, 76, 80, 81, 83, 85
 nevā, 21
 nevāhī, 63, 65, 88
 nevbet, 22
 never, 29, 149
 neverd, 30, 37, 43, 45
 neverdān, 82
 neverdide, 22, 69
 neye, 81
 neyistān, 42
 neyl, 27, 36, 70
 neylden, 96
 nezzāre, 77
 ni‘met, 26, 85
 ni‘methā, 81
 ni‘ālen, 76
 nibāh, 40
 nice, 46, 47, 52
 nicesiniūñ, 46
 niçe, 24, 39, 44, 61, 92
 niçesine, 60
 niçün, 78, 97
 nifāk, 89
 nigāh, 77
 nigāhī, 99
 nigār, 47

nigāşte, 24
 nigeh, 22, 66
 nigün, 24, 53
 nigünsār, 83
 nih, 44, 46, 74
 nihād, 26, 50, 56, 62, 73
 nihādān, 24, 28, 48
 nihādada, 31
 nihāde, 17, 26, 31, 37, 39, 44, 48, 52, 54, 60, 61, 64, 69, 93, 94, 100
 nihādend, 73
 nihādend, 91
 nihādında, 18
 nihādılara, 68
 nihāl, 29, 53, 65
 nihāye, 28, 50, 64, 81
 nihāyet, 39, 56, 60, 74
 nihāyetde, 62
 nijādān, 24
 nijādınıñ, 38
 nīk, 62, 65, 87, 102
 niķāb, 36
 nikāl, 54, 86, 88
 nikālinden, 72
 nikbet, 60
 nīkū, 32, 59, 102
 nīkū’st, 59
 nīlī, 57
 nīrān, 54, 69
 nīrāna, 32, 54
 nīreng, 19
 nīrū, 31, 56
 nişāb, 52
 nişābuña, 81
 nişāl, 64
 nişār, 38, 48, 82
 nişārından, 96
 nisbet, 63, 94
 nīst, 29, 59, 78
 nīstet, 29
 nisvān, 89
 nişān, 49, 58, 69, 93
 nişāndan, 58
 nişānde, 62, 79
 nişest, 32, 93

nişin, 23, 24, 27, 29, 31, 51, 85, 89, 92, 93, 96, 98
 nişinān, 46, 66
 nişter, 31, 87
 niţāk, 69
 niyām, 44, 64
 niyāz, 27, 31, 39, 45, 73, 75
 niyāzı, 48, 74, 78
 niyāzmend, 56, 78
 niyāzmendī, 26
 niyāzmendüm, 74
 niyyet, 98
 niyyeti, 24, 62
 nīz, 18, 59
 nizā‘, 79
 nizāl, 20
 nizām, 82
 nīze, 42, 45, 46, 48, 59, 61, 76
 nīzedār, 64
 nīzesine, 79
 nīzeze, 62
 nuḥustīn, 17
 nuķşān, 50
 nuķūd, 31, 49, 82
 nuķūda, 64
 nuķūş, 71
 nuķūşundan, 77
 nūr, 21, 23, 32, 34, 36, 38, 60, 80, 95
 nuşh, 31, 34, 93
 nuşrata, 57
 nuşret, 20, 38, 40, 42, 48, 53, 59, 62, 63, 65, 66, 74, 81, 83
 nuşretde, 54
 nuşreti, 38
 nūş, 24, 36, 61, 94
 nū‘azzibühüm, 59
 nūcümü’l, 90
 nūfür, 34
 nūfūzımuñ, 78
 nūhā, 85
 nūḥustīn, 94
 nūhzet, 85
 nūkte, 17, 71
 nūmā, 17, 22, 23, 37, 41, 45, 50, 55, 60, 64, 72, 81, 88, 93

nümaları, 68
 nümâsıdır, 19
 nümâyân, 35, 42, 47, 51, 53, 56, 70, 80, 93, 97
 nümâyed, 102
 nümâyende, 61
 nümâyışde, 24
 nümû, 25
 nümûd, 44, 69, 70
 nümûdâr, 44
 nümûde, 63, 93
 nümûden, 39, 58, 64
 nümûn, 39, 55
 nümûnı, 98
 nüseh, 99
 nüşha, 100, 102
 nüsuq, 87
 nüşâre, 68
 nüvâz, 34
 nüvâzdan, 31
 nüvâzişhâ, 37
 nüvîs, 23
 nüvîsâni, 100
 nüvîsende, 23
 nüzü, 39, 56, 65, 77, 83, 88, 90

O

ol, vii, 19, 20, 24, 26, 30, 33, 35, 39, 40, 43, 44, 46, 47, 48, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 68, 73, 75, 76, 77, 79, 82, 86, 87, 89, 92, 93, 94, 96, 97, 100, 101
 ola, 19, 31, 33, 35, 38, 39, 50, 74, 75, 82, 86, 91, 93, 99, 102
 olacak, 54
 oladılar, 52
 olalar, 30, 73
 olamayup, 62
 olan, v, vii, 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 14, 18, 20, 24, 25, 27, 30, 31, 34, 36, 38, 39, 40, 45, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 66, 67, 70, 72, 75, 76, 78, 80, 81, 82, 84, 85, 90, 91, 93, 94, 95, 97, 99, 100
 olanlar, 28, 53, 54, 97, 101
 olanlarını, 63

olarak, 54, 96
 olasin, 34, 90, 92
 olasız, 32, 82
 olasuz, 32, 35, 74, 85
 olavuz, 79
 oldu, 22, 27, 30, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 51, 52, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 72, 74, 76, 77, 79, 81, 83, 87, 88, 89, 91, 93, 95, 98
 olduğu, 20, 21, 31, 37, 41, 50, 51, 57, 64, 72, 77, 87, 88, 95
 olduğına, 28, 78
 olduğundan, 39, 49
 olduğum, 25
 olduğunıdır, 97
 oldukları, 27
 oldılar, 41, 48, 52, 53, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 79, 80, 82, 84, 88
 olduğın, 68
 olduğda, 30, 35, 39, 55, 69, 94
 olduğdan, 38, 45, 82
 oldukları, 75, 88, 94
 oldukların, 59
 oldum, 18
 oldur, 73
 olıcaq, 29, 41, 45, 50, 52, 55, 60, 61, 68, 71, 75, 80, 82, 88, 94
 olınan, 50
 olunca, 49
 olunduğda, 50
 olunup, 39, 56
 olmadı, 58
 olmadığından, 88
 olmadın, 24, 69, 83
 olmağa, 21, 34, 35, 40, 43, 52, 63, 87, 88, 99
 olmağı, 32, 101
 olmağın, 10, 27, 43, 50, 54, 55, 60, 61, 63
 olmağla, 21, 25, 26, 27, 32, 43, 46, 53, 61, 62, 63, 66, 74, 75, 82, 88, 89, 90, 93, 94, 98
 olmak, 17, 27, 29, 37, 46, 47, 52, 60, 62, 66, 70, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 84, 86, 89, 92, 93, 95, 97, 99, 101
 olmağdan, 34
 olmağdur, 37, 101

olmaları, v, 40
 olmalarında, 81
 olmamağın, 41
 olmamak, 92
 olmamış, 53
 olmamışdır, 54, 99
 olmamışiken, 41
 olmanuñ, 96
 olması, iii, 2, 5, 7, 74, 99, 100
 olmasın, 26, 90
 olmaya, 36, 40, 79
 olmayan, 54, 56
 olmayasın, 90
 olmayınca, 86
 olmayup, 40, 63, 66, 74, 85, 95, 96, 100, 101
 olmuş, 24, 29, 91, 101
 olmuşdur, 21, 23, 27, 31, 39, 47, 50, 74
 olmuşidi, 53
 olmuşlar, 49
 olmuş, 24, 79, 80
 olmuşdur, 94
 olsa, v, 1, 45
 olsun, 31, 33, 36, 48, 57, 74, 82
 olsunlar, 53
 olub, 18, 20, 25, 33, 41, 56, 58, 67, 69, 93
 oluna, 39, 86
 olunan, 34, 89
 olundu, 27, 33, 39, 51, 54, 58, 63, 66, 71, 81, 85, 89, 94
 olunduğı, 26, 101
 olunduğda, 24, 26, 27, 68, 89
 olunduğdan, 82, 88
 olunmayup, 86, 88
 olunmaz, 86
 olunmuş, 92
 olunmuşdur, 86
 olunmuşiken, 78
 olunup, 26, 39, 49, 55, 63, 66, 69, 73, 82, 89, 96

olup, 6, 10, 18, 22, 23, 24, 26, 29, 30, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 65, 67, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 100, 101, 149
 olur, 1, 12, 13, 20, 25, 33, 37, 44, 57, 75, 77, 86, 91, 93, 99, 101
 olurlar, 36, 69, 97
 olursa, 11, 56, 72, 74, 75, 93
 olursın, 78, 81
 on ikibiñ, 50
 ordū, 30, 53, 81
 ordūgeh, 45
 ordūya, 32
 ‘Osmān, 30
 otuz, 35, 50, 94

Ö

‘Ömer, 30, 33, 90, 91, 92, 94
 ‘ömr, 22, 24, 38, 68
 ‘ömrleri, 54
 ‘özr, 33, 81

P

pā, 4, 17, 24, 27, 34, 37, 39, 40, 48, 61, 81, 82, 86, 88, 94, 101
 pād, 17, 93
 pāk, 18, 23, 26, 28, 55, 62
 pākend, 23
 pākin, 46
 pāklerin, 46, 68
 pāklerinden, 48
 pāre, 24, 26, 38, 44, 54, 67, 72, 74, 79, 85
 pāsbān, 66
 pāş, 37, 38, 52, 80, 84, 97
 pāşın, 28
 pāşları, 53
 pāy, 18, 37, 43, 47, 48, 64, 71, 76, 77, 100
 pāydār, 67
 pāye, 92
 pāyeniñ, 99
 peder, 43, 76, 82
 pederāne, 37

pedere, 84
 pehlevān, 44
 pehlevānān, 45
 pehn, 61
 pehnā, 34, 67, 93
 pehnāyı, 86
 pejmürdeye, 25
 pelās, 54
 penāhī, 50, 99
 penāhīden, 100
 penāhiye, 26
 penbe, 49
 pençe, 22, 31, 36, 43, 48, 56, 63, 68,
 pençesinden, 59
 pend, 34, 93
 pende, 31
 per, 23, 40
 perdāht, 67
 perdāhte, 78
 perdāhteleriniñ, 79
 perdāz, 17, 71
 perdāzān, 101
 perde, 20, 69
 perest, 69
 perestān, 21, 22
 pergāle, 72
 perhāş, 19, 34, 56, 82
 perhāşe, 70
 perhāş-gerān, 22, 31
 perhāş-kerān, 70
 perişān, 44, 48, 53, 54, 67
 perişāni, 45, 51
 perrān, 67
 pertev, 23, 26
 pervā, 17, 68, 71, 77
 pervādan, 49
 pervāz, 62
 perver, 24, 90
 perverd, 49, 61, 66, 84
 perverdigārā, 19
 perverdine, 61
 perveriden, 20
 perveridür., 17
 pes, 35, 39, 46, 47, 73, 80, 84

pesend, 17, 22, 31, 82, 98, 99
 pesendān, 56, 66
 pesende, 92
 pesendide, 36, 98
 pesendidür, 37
 pesendine, 76
 peşeng, 19
 peşmīne, 28
 pey, 18, 41, 44, 50, 61, 68, 73, 74, 80, 84, 89, 94
 peyām, 47, 50, 56, 57, 63, 84, 90, 94
 peydā, 17, 26, 48, 53, 67, 78, 90, 99
 peygār, 29, 37, 44, 46, 51, 59, 60, 62
 peygāra, 45
 peygamberi, 21, 22
 peygūle, 92
 peyk, 79
 peykān, 43, 56, 61
 peykār, 39
 peyker, 37
 peykerinden, 76
 peymā, 17, 34, 49, 62
 peymāne, 24
 peyvend, 43
 peyveste, 30, 42
 pezīr, 20, 28, 35, 54, 55, 63, 77, 82,
 pezīrdür, 74, 76
 pezīrin, 46
 pijūh, 39
 pīl, 37, 46, 90
 pīr, 53, 81
 pīrā, 17, 21, 23
 pīrāmen, 30, 32, 36, 56, 73
 pīrān-ı, 18
 pīrāye, 23, 53, 63, 82, 98, 99
 pīrūze, 88
 piş, 26, 40, 47, 48, 62, 73, 79, 84, 86
 pişe, 62
 pişede, 26
 pişegāne, 40
 pişgāh, 30, 36, 47, 64, 70, 71, 81
 pişgāh, 51, 60
 pişgāha, 95

pīşgâhından, 35
 pīşîn, 70
 piyâde, 35, 44, 52
 piyâdeligi, 47
 pûd, 23
 pûlâd, 68
 pûsîdelerinden, 48
 pûst, 48, 99
 pûş, 36, 49, 59
 pûyân, 41, 79
 pûye, 34, 46
 pûyegâh, 34
 pûr, 17, 19, 25, 27, 31, 42, 43, 45, 49, 52, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 67, 74, 77, 78, 80, 86, 89, 91, 98, 100
 pûrsiş, 48
 pûrsişine, 98
 pûrsüş, 77
 pûr-şikeste, 56
 pûser, 38
 pûserân, 49
 pûserleriyle, 95
 pûşt, 43, 48, 75, 97
 pûşte, 41

R

rabb, 18, 82, 98
 rabiha, 60
 râbihada, 50
 râcil, 18
 racim, 62
 ra'd, 22, 42
 rađiya'llâhü, 23
 rafî'u'l, 20
 rağbet, 26, 92
 rağbetden, 100
 rağbetî, 24
 rağmen, 79
 râh, 18, 20, 30, 36, 41, 46, 60, 61, 81, 88, 95, 97, 101
 râhat, 19, 21, 25, 30, 34, 43, 51, 53, 59, 62, 67, 71, 96
 râhda, 59
 râh, 18, 30, 36, 41, 46, 60
 râhı, 57

râhib, 86
 raħim, 71
 raħmân, 33, 35, 40, 45, 47, 53, 61, 91, 98
 raħmâni, 38, 71
 raħmet, 28, 32, 43, 61
 raħne, 43
 raħş, 44
 raħşende, 75
 raht, 35, 53, 85
 raht, 49, 55
 ra'ıyyet, 90
 raqade, 33
 raqam, 98
 ramaq, 67
 râmiħ, 41
 rân, 37, 39, 55, 69, 71, 83, 100
 rând, 45
 rânde, 21, 101
 râni, 57
 râniden, 64, 83
 raşin, 68
 râst, 40, 46, 70
 rasül, 20, 32
 ra'se, 22
 ra'senâk, 43
 raşha, 37
 ra'si, 75
 ra'yu'l, 101
 ravh, 25
 râvî, 33, 101
 ravza, 24, 25
 râyân, 69, 91
 râyât, 29, 42, 48, 53, 62, 81, 83, 88
 rayb, 20
 râyet, 82
 râyiz, 60
 razrâ, 25
 reb'râ, 33
 recâ, 33, 50, 52, 54, 61, 83, 90, 91, 93
 recâ, 36, 45, 64, 75
 receb, 37
 recülü'l, 96
 redd, 28, 86, 96, 99

ref, 52, 65, 83
 refâhiyet, 63
 refîr, 55
 refik, 41
 ref, 30
 refâr, 86
 refâra, 61
 refend, 60
 refened, 84
 refü, 38
 reg, 87
 reh, 25, 27, 29, 30, 34, 37, 41, 49, 54, 55, 65, 76, 82, 101, 149
 rehâbin, 79
 rehâbine, 77, 78
 rehâyî, 21, 24
 rehîn, 29, 43, 68, 72, 93, 100
 rehîniñüz, 36
 rekbüke, 96
 rekik, 18
 rekini, 67
 rekiz, 30
 remy, 36
 rencâni, 92
 renciş, 24, 97
 reng, 17, 19, 24, 39, 42, 45, 69
 renginde, 52
 res, 32, 49, 54, 64, 82
 resân, 21, 22, 34, 45, 51, 58, 61, 75, 88
 resânî, 43, 75
 resânîye, 40
 reşâset, 99
 resîde, 20, 30, 50, 71, 81, 98
 resm, 28, 40, 50, 56, 58, 77, 91
 resme, 48, 77, 81
 resminde, 17
 reste, 17, 45, 76
 reşahât, 22
 reşha, 84
 reşq, 39, 45
 re'ıs, 34, 35, 40, 44, 59, 85
 re's, 50, 81
 re'sihî, 60
 re'y, 21, 68, 83, 85, 86, 90, 91, 93, 94

rev, 18, 21, 29, 30, 34, 35, 37, 39, 41, 42, 46, 52
 revā, 10, 27, 63, 67, 77, 85, 91, 99
 revādan, 85
 revān, 5, 6, 21, 23, 25, 34, 37, 47, 49, 56, 77, 79, 92, 96, 101
 revāne, 47, 57
 reved, 100
 reviş, 24
 revişüñ, 76
 revnağ, 67
 revzene, 69, 96
 reyyān, 24, 61
 rezm, 29, 30, 41, 45, 66, 68
 rezme, 69
 rezmgāh, 60
 rezmgāha, 45, 60
 rıdvān, 25, 53
 rıfķ, 34, 73
 rıhlet, 87
 rızā, 36, 64, 73, 74, 78, 85, 90, 92, 99
 rızāyı, 73
 rızķ, 32
 rıāyet, 73, 78, 98
 rıāyetde, 93
 ribāt, 25
 ricāl, 24, 53, 64, 69
 ricāle, 77
 ricāt, 68
 ricāti, 70
 rifate, 30
 rıh, 66
 rıhāl, 91
 rıhlet, 33
 rıhtım, 84
 rikāb, 35, 39, 41, 57, 61, 75, 79, 82, 87, 93, 95
 rikāba, 43
 rikābında, 47
 rikābuma, 87
 risālet, 20, 26
 rış, 39, 72
 rişte, 25, 55, 92
 rivāyet, 27, 47, 88, 100
 riyāhu, 25

riyāset, vii, 33
 riyāsetden, 33
 riyāsetinde, 75
 riyāz, 24, 25
 rız, 41, 60, 93
 rızān, 41, 72
 rize, 18, 23, 68
 rızeler, 67
 rü, 20, 25, 26, 30, 41, 45, 46, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 60, 69, 70, 71, 79, 86, 88, 91, 102
 ru'b, 43
 rubā, 17, 36
 rübeh, 40, 44, 45, 48
 rubüde, 60
 rubüdegī, 26
 rucūr, 69, 70, 74, 86, 88, 95
 rufeķā, 34, 93
 ruşat, 28, 50, 57, 94, 98
 ruşata, 57, 95
 rūhu'llāh, 86
 rūm, 34, 35, 39, 48, 52, 66, 71, 81, 94, 97
 rūmi, 71
 rumüz, 19
 ruşāfe, 17
 rüşen, 21, 23, 91, 100
 ruşyet, 60
 ruūnet, 20, 31
 ruvāt, 27
 ruvātuñ, 27
 rüy, 44, 48, 55, 65, 66, 67, 74, 80, 85, 91
 rüyān, 31
 rüyı, 45, 45
 rüyın, 22, 43
 rüyüne, 43
 rüz, 42, 44, 46, 48, 66, 74, 76
 rüzān, 39
 rüze, 92
 rüzgār, 23, 24
 rüzgārda, 24
 rüzgārdur, 27
 rüzı, 57
 rüzı, 45, 82

rübā, 19, 22
 rübāsm, 76
 rübāy, 20, 42
 rücū, 80, 95
 rükñ, 23, 67
 rüstem, 22, 45, 56, 76
 rüstemāne, 31, 61
 rüstemāneyi, 23
 rüsüh, 31
 rüsvār, 95
 rüşd, 20, 91, 92
 rütbe, 26
 rü'esā, 30
 rü'esā, 33, 38, 47, 53, 71, 91
 rü'esāsım, 30
 rüvātda, 101

S

sā'y, 63
 sa'ādātı, 20
 şa'alike, 48
 sa'at, 26, 38, 41, 87
 sa'ati, 70
 şabā, 18, 20, 25, 30, 49, 86, 88, 93, 96
 şabāsı, 25
 sābaş, 98
 sābıķ, 87
 sābıķa, 94
 sābıķamızdandır, 94
 sābıķan, 61, 62, 89
 sābıķda, 70, 88
 sābıķdan, 62
 şābit, 22, 29, 40, 47, 49, 65, 68, 74
 şabr, 21, 23, 52, 60, 65, 67, 70, 71, 76, 89
 şaçup, 96
 şad, 21, 23, 26, 44, 45, 48, 72, 83, 91
 şadā, 36, 42, 43
 şadağ, 46, 75
 şadağa, vii, 33
 şadāğat, 36
 şaddı, 71
 sāde, 52

şadedinde, 17
 şadıķ, 69
 şadıķaları, 22
 şadme, 56
 şadr, 92, 93
 şādūf, 59
 şādūm, 39, 41
 şaf, 22, 23, 26, 37, 43, 56, 71, 73, 91, 93, 99
 şafā, 19, 25, 30, 55, 91, 95
 şafāyihū, 25
 şaff, 40, 56, 76
 sāfilehā, 75
 sāgar, 100
 şāgīr, 81
 şāgīre, 63
 şāgīrede, 64
 sāha, 20, 30, 47, 48, 55, 67, 93
 şahāyif, 23, 24, 26, 27, 100
 şahbā, 33, 60
 şāhib, 30, 55, 93, 99
 şāhibi, 93
 şahīf, 68
 şahīfe, 20, 82
 şahīh, 18, 23, 28, 53, 93
 şahīha, 27
 şahīl, 42
 şahn, 25, 26, 27, 44, 55, 58, 67, 83, 86
 şahnında, 63, 67
 şahrā, 25, 44, 54, 67
 şahṭ, 22, 31, 56, 70
 sāḥte, 26
 sāḥtegān, 30
 sāḥten, 19, 23
 şahṭī, 44
 sāṭ, 35
 saṭd, 19, 50, 61
 şāṭīka, 22, 62, 86
 sāķ, 22, 42
 saķīm, 18
 sāl, 69, 70, 75, 82, 88
 şalābete, 86
 sālār, 48, 69, 73, 74, 80, 82
 sālārān, 49

sālārūñ, 38
 şalāt, 37
 sālde, 17
 şaldılar, 78
 sāleyi, 26
 şālī, 39, 100
 sālif, 47, 63, 81
 sālīfe, 91, 94
 şālīhūñi, 72
 sālīk, 79, 84, 87, 92, 93, 101
 sālīm, 56
 sālīmdür, 53
 sālīmen, 58, 75
 şalla'llāhü, 19, 97, 102
 şalli, 19
 şalmaķ, 57
 salṭanat, 27, 69, 83, 92, 96
 salṭanata, 84, 91, 93
 salṭanati, 29
 salṭanatından, 90
 salṭanatla, 84
 şalup, 29, 76
 sāmān, 24, 51
 sāmāñı, 38, 47, 54, 89
 sāmāñına, 31
 sāmāñları, 68, 76
 şamedī'den, 20
 sāmī'a, 82
 sāmī'ālarına, 43
 şamīmī, 26
 şamşāme, 20, 47
 saña, 84, 90
 şanādīd, 24, 90
 şānehe'llāhü, 102
 şanem, 77, 78, 79
 şanemi, 79
 sāñiha, 24, 100
 şāñiyem, 81
 şāñiyen, 61
 şanurlar, 42, 56
 sār, 56, 62, 91
 şarf, 22, 83, 85
 şarıldılar, 78
 şarrāf, 77

şarrufı, 55
 şarrufların, 65
 şarşar, 31, 35, 38, 45, 51, 62, 66, 70, 75, 76
 sārūñ, 81
 şa'sa'a, 33, 35, 40, 45, 47, 53, 61, 91
 şā'ibe, 92
 sā'ir, 20, 44, 47, 54, 57, 60, 70, 78, 85, 86
 sā'ir
 şavāb, 31, 32, 60, 85, 91, 93
 şavb, 20, 30, 45, 62, 80, 93
 sāveratñi, 89
 şavlecān, 54
 şavleten, 71
 şavletiñüzden, 35
 şavvurdan, 94
 sāy, 28, 42, 95
 sa'y, 29, 37, 84, 86, 92, 149
 şaya, 98
 sāye, 49, 66
 sāye-dār, 43
 sāye-vār, 32
 şayha, 42
 şāyihı, 31
 şaykal, 91
 sāz, 17, 21, 24, 30, 34, 42, 51, 53, 60, 62, 65, 80, 82, 83, 84, 89, 90, 94, 95
 sāzī, 31, 69, 83
 se'ādet, 37, 47, 66, 86, 93, 95
 se'ādete, 96
 se'ādeti'l, 102
 se'ādetle, 87
 şebāt, 66
 sebbābe, 41
 sebeb, III, 10, 31, 52, 89, 97
 sebebiyle, 31, 98
 sebīl, 36
 sebķ, 33, 74
 şebt, 23, 82, 98, 101
 sebū, 23, 24
 sebūk, 37
 sebz, 17
 seccāde, 23, 26

- secdegâhımız, 77
 sedâda, 10, 92
 sedâdı, 101
 sedene, 95
 sedid, 19, 22, 27, 100, 101
 sefâret, 89
 sefâyin, 87
 sefer, 89, 95, 97
 sefid, 76
 sefir, 81
 sehfâfet, 28
 seher, 44, 99
 sehfifü'l, 55
 sehfifüñe, 86
 şehil, 86
 sehl, 20, 89
 sehlen, 56, 80
 sehv, 37
 sekerât, 82, 97
 sekîneleri, 67
 sekînelerinden, 71
 sekiz, v, 2, 50, 66, 70
 seksân, 82
 seksen, 35, 50, 59
 selâm, 21, 81, 86, 96, 102
 selâm, 73
 selâmet, 53, 60
 selâmet, 59
 selâmetden, 81
 selâmete, 59
 selâmetgâh, 41
 selâmetle, 52
 selâmettin, 38
 selâset, 18
 selâseti, 95
 selâsilâ, 25, 63
 selâşin, 24
 selb, 60
 seliqa, 17
 selim, 101
 sellem, 19
 sellemden, 97
 selleme, 102
 selsebil, 61
 sem^c, 62, 94
 semâdur, 92
 semâhat, 26, 55
 semâhatde, 92
 sem^can, 73
 semâniyete, 70
 semâve, 55, 58, 60
 semâvede, 60
 semâveye, 60
 semâya, 62
 semen, 82
 semend, 44, 47, 61, 69, 76, 77, 81, 86
 semer, 19
 semerata, 37
 semere, 36, 100
 semt, 29, 37, 39, 46, 55, 56, 60, 68, 77, 79, 89, 91
 semte, 63, 91
 semüd, 32
 semüm, 24
 sen, 14, 19, 77, 90, 97
 senâ, 18, 19, 31, 48, 80, 94
 senâbük, 47, 48
 senâ, 18, 31, 94
 senâyı, 17
 senc, 19, 28, 44, 82
 sencân-ı, 17, 27, 50
 sencide, 50
 sencün, 28
 sene, 13, 39, 69, 70, 102
 sened, 101
 seneden, 82
 senete, 102
 seng, 18, 67, 95
 seni, 14, 34, 85
 seniyye, 96
 senün, 87
 ser, 4, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 26, 30, 33, 34, 35, 38, 39, 41, 44, 45, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 59, 60, 61, 62, 65, 67, 71, 72, 73, 74, 76, 79, 81, 83, 84, 85, 87, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100
 serây, 19, 22, 62, 89, 95
 serdâr, 27, 69
 serdâri, 47
 serdâriye, 29
 serdî, 56
 sere, 96
 serecine, 78
 serefine, 33
 serî, 85
 serîr, 49, 83, 85, 92
 sermedî, 23
 serserî, 26
 serv, 29
 servet, 55
 şevâb, 92
 şevâbit, 69
 sevâd, 23, 63
 sevdâ, 96
 seviyye, 82
 sevķ, 84, 91
 seyf, 20, 37
 seyfi, 76
 seyfüñ, 20
 seyl, 20, 46, 49
 seylî, 45
 seyr, 77
 seyyâh-ı, 17
 seyyâre, 69
 seyyârı, 49
 seyyi'ât, 94
 seyyi'âtuñ, 98
 seyyi'eniñ, 32, 63
 sezâ, 25, 90, 100
 sezâdur, 96
 sezâ-vâr, 17, 29, 87, 96
 şı'âb, 65
 şıdķ, 10, 27, 52, 101
 şıdķan, 101
 şıfât, 37, 82, 86
 şıfatân, 40
 şıgarihâ, 64
 şıhhat, 52, 93, 101
 şıhhatde, 89
 şıhhatden, 54
 şım, 65
 şımâh, 30
 şımdan, 47

sırr, 23
sırrıhi'l, 27
şıyteş, 66
sibākma, 73
sidād, 31, 93
sidāda, 20, 27
sīfūr, 49
sigālān, 57
şikāt, 27
silāh, 42, 44, 59
sīlī, 24
silk, 51
silki, 102
sīm, 81
simāk, 41
şimār, 47
simāt, 81, 89, 98
sīmīn, 69
sinān, 44, 52, 61
sīne, 26, 36, 43, 56, 62, 67, 71, 74, 79, 81, 83, 93, 96
sīneī, 43
sīnelerinde, 52
sīnelerine, 46
sīneñüzden, 36
sīneñüzi, 35
sīnesi, 91, 95
sīnesinden, 31
sīnesine, 72
sipāh, 20, 30, 35, 40, 41, 42, 43, 49, 53, 60, 62, 80, 84
sipāha, 32, 40, 74, 88, 96
sipāhdā, 35
sipāhdan, 74
sipāhı, 34, 51
sipāhında, 47
sipārī, 34
sipāsem, 99
sipās, 17, 82
sipeh, 29, 48, 49, 69, 74, 80, 82, 90
sipeh, 73
sipehsālār, 32
sipehsalār, 36
siper, 41, 45
sipīde, 45

sipih, 88
şir, 77
siret, 26, 69
sireti, 93
şireye, 49, 54
şiri, 52
şirin, 78
sirişk, 38
şirūñ, 97
şirūñe, 74
sitānbūl'a, 88
sitānı, 22
sitānı, 47, 52, 61, 69
sitānuñ, 52
sitāyiş, 18
sitem, 28, 90, 95
sitize, 61, 68, 90, 93
sive't, 89
siyāh, 46, 48, 52, 57, 98
siyāhı, 41
siyāhlar, 70
siyāk, 73
şiyāl, 22
siyāvuş, 22
siyeh, 31, 45, 45
siyehān, 20
siyeri, 101
size, 78
sizlerden, 39
sizlere, 36
sizlere, 85
sizleri, 32, 82
şofya, 76, 77
şoĥbet, 25, 26
şoñra, 20, 31, 33, 37, 38, 40, 45, 46, 55, 57, 61, 62, 64, 65, 66, 74, 75, 77, 82, 88, 94, 96
şalīb, 78
stānend, 38, 149
sū, 29, 46, 49, 60, 63, 79, 80, 83, 84
şubĥ, 45, 69, 80, 99
şubĥgāh, 69
şubĥı, 69
sūd, 34, 49, 93
sūdları, 67

sūdların, 22, 46, 67
şudūr, 19, 20, 23, 88, 89, 98
şudūrunda, 101
şudūrundan, 74, 77, 91
şuffa, 23
şufūf, 30, 35, 41, 42, 51, 60, 74, 82, 93
şufūfa, 46, 59
şufūfda, 52
şūfyā, 74
sūhān, 68
suĥub, 62
suhūl, 34
şūķum, 32
şulbān, 52
şulehā, 26
şulĥ, 72, 82
şulĥu, 71
sulţān, 17, 20, 26, 69, 83, 89, 94, 96
sulţāna, 30
sulţānı, 50
sulţānıde, 98
sulţānıden, 97
şun^c, 82
şundı, 26
şunūf, 37, 73, 84
şun^cumuz, 78
şūr, 42, 93
sūrāĥ, 56, 58
şurāĥı, 41
sūre, 57
şūret, 45, 60, 64, 67, 70, 71, 72, 88, 93
şūretde, 95
şūrī, 45
sūtūde, 83
su^r, 46, 91
şu^cūd, 72
suvār, 41
şuver, 66
sūy, 23, 45, 66, 88
suyūfi'llāhi, 20
sūz, 52, 67, 72, 74, 76, 89
sūzān, 89
sūbhāne'illezī, 20

sübhānehū, 72
 sübhā², 48
 sübikne, 25
 süfün, 66
 sühan, 17, 21, 23, 59, 68, 93
 sühanverīye, 18
 sühkan, 89
 sükkān, 76
 sükūn, 23, 32, 34, 37, 65, 70
 sükūnunda, 37
 süläfe, 41
 süleymān, 33, 45, 83, 85, 90
 süleymānī, 38, 50, 83, 149
 süllemī, 61
 şümme, 71, 85
 sünne, 45
 sünnet, 96
 sünneti, 18
 sürāka, 98
 sürdü, 60
 süresin, 92
 süreyyā, 77
 sürmege, 95
 sürmek, 89
 sürür, 27, 48, 57, 62, 82, 88
 sürürü, 48
 sürüş, 40, 42, 53, 63
 süürü, 72
 sürünce, 60
 sürüp, 45, 46, 76, 95
 süst, 18, 69, 101
 sütüde, 23, 31, 82
 sütüden, 18
 sütürde, 18
 süvār, 20, 35, 37, 44, 51, 60, 77
 süvārān, 18, 35, 39, 42
 süvārı, 47
 süyüf, 22, 48, 63

Ş

şābb, 52
 şādirvān, 21
 şādī, 24, 80
 şādmāni, 57

şāh, 17, 53, 78, 85, 93, 96
 şāh, 18, 44
 şāhān, 84
 şāhiqa, 67
 şā'irdür, 46, 75
 şakq, 85, 92
 şām, 33, 44, 52, 53, 54, 69, 70, 94, 99
 şāma, 69
 şāme, 52
 şāmı, 48, 57
 şāmi, 72
 şān, 58, 98, 99
 şāna, 81
 şānı, 101
 şānühü, 89
 şarāb, 26
 şārī^c, 34, 101
 şarq, 86, 98
 şa^cşa^ca, 80
 şa^cşa^cavār, 76
 şa^cşa^cayı, 44
 şatrenc, 40
 şā'ibe, 27
 şāygān, 56
 şāziha, 93
 şe^carāt, 72
 şeb, 21, 24, 80
 şebān, 39
 şebāngāh, 57, 69
 şebde, 54
 şebem, 25
 şe^cā^cat, 52, 84, 91
 şecere, 22, 29, 36, 65, 68, 100
 şe^c^c, 35, 47, 57, 59, 61, 98
 şedāyid, 70
 şedd, 69, 91
 şedid, 35
 şe^f^c, 97
 şe^fkatle, 34
 şeh, 17, 23, 30, 42, 54, 56
 şehādet, 50, 54, 60, 61, 96
 şehādetden, 33
 şehd, 19
 şeh-per, 42

şehr, 55, 56, 67, 75, 76, 80, 85, 86, 88, 92, 94, 102
 şehre, 14, 47, 79, 95
 şehristān, 55, 82
 şehriūn, 74
 şe^kādan, 46
 şe^kāyıkında, 25
 şe^kāyım, 36
 şe^kib, 67
 şe^kker, 19
 şe^kl, 29, 56, 66, 72, 96
 şellet, 90
 şem^c, 32
 şemātet, 72
 şemā'ili, 91
 şemleke, 71
 şemmās, 58, 59, 60
 şemşir, 21, 36, 37, 42, 44, 45, 46, 60, 65, 86, 89
 şem^cün, 39, 41, 45, 47
 şer, 21
 şer^c, 22
 şerāb, 39
 şerāre, 38, 45, 48, 67, 76, 90, 96
 şerbet, 19, 61
 şeref, 28, 92
 şereng, 91
 şerif, 87, 101
 şerife, 27, 86
 şerifidür, 26
 şerifüñ, 86, 92
 şerr, 19, 31, 67, 85
 şerran, 86
 şev, 24, 25, 27, 37, 53, 57, 61, 62
 şevā'ib, 99
 şeved, 40, 47, 59, 100
 şevend, 65
 şevk, 22
 şevk, 24, 25, 27, 37, 53, 61, 62
 şevket, 51, 55, 75
 şevvāl, 102
 şey², 88
 şeyh, 26, 27, 33, 98, 100, 101
 şeyn, 72
 şir, 17

ŧi'āra, 81
 ŧi'ārdan, 74
 ŧi'āruñ, 27, 84
 ŧiddeti'l, 25
 ŧifāhen, 72
 ŧihāb, 62
 ŧihābi, 62
 ŧikāf, 20, 22, 25, 37, 62, 69, 72
 ŧikāfların, 44
 ŧikāl, 37
 ŧikālen, 76
 ŧikār, 22, 34, 57, 70
 ŧikāra, 82
 ŧikārān, 30, 31, 44
 ŧikārī, 40, 90
 ŧiken, 24, 29, 35, 44, 53, 63, 73
 ŧikeni, 48
 ŧikerān, 56
 ŧikest, 49, 95
 ŧikeste, 40, 51, 53, 92, 100
 ŧimdengirü, 77
 ŧimŧir, 53
 ŧinās, 18, 77
 ŧināsān, 60
 ŧināsem, 99
 ŧināsend, 41
 ŧinev, 86
 ŧinevān, 23
 ŧinīdem, 85
 ŧinīdīm, 84
 ŧir, 21, 22, 30, 35, 42, 44, 46, 53, 56, 59, 60, 68, 75, 77, 80
 ŧirān, 40, 42, 56, 61, 73
 ŧirāne, 53
 ŧirīn, 19
 ŧirk, 39, 46, 53
 ŧirret, 77
 ŧiryān, 31
 ŧirzime, 32, 63, 77
 ŧitāb, 54, 59
 ŧitābān, 47
 ŧiyem, 90
 ŧöhret, 63, 74, 76
 ŧöyle, v, vi, 6, 44, 52, 74, 79
 ŧu, 6, 10, 19, 21, 22, 42, 61, 69, 81

ŧu'le, 21
 ŧuc'ān, 22
 ŧude, 43
 ŧuden, 39
 ŧudend, 66
 ŧumured, 28
 ŧür, 44, 67, 85, 89
 ŧürīde, 23
 ŧüruları, 31
 ŧurü, 37, 66
 ŧurü', 67
 ŧurür, 31
 ŧu'ün, 19
 ŧuved, 32
 ŧuyı, 25
 ŧuyüñ, 101
 ŧuyü'ı, 27
 ŧüce'ān, 41, 52, 54
 ŧüce'ān, 30
 ŧüd, 21, 38, 45, 49, 53, 58, 70, 87, 98, 102
 ŧüde, 41, 44, 62, 95
 ŧüden, 29, 51, 55, 58, 63
 ŧüdend, 54, 80
 ŧühüd, 101
 ŧühür, 85
 ŧühübi, 62
 ŧükr, 19, 48, 57, 62, 80, 82, 81, 83, 84, 94, 98
 ŧükrāne, 27
 ŧüküh, 39, 75
 ŧüküfte, 24, 88, 93
 ŧümār, 34, 50
 ŧürür, 56
 ŧütür, 18, 49, 68, 99

T

ta'addī, 31
 ta'arruz, 86
 ta'assuf, 64
 ta'assür, 65
 tā'ayı, 73
 ta'ayyün, 99
 taḅ, 18, 25, 32, 32, 40, 48, 53, 55, 58, 62, 65, 74, 80, 98, 99, 102

taḅ', 99
 taḅaḅ, 31
 taḅaḅada, 97
 taḅaḅçe, 82
 tābān, 66
 taḅānçe, 28
 tābende, 49, 54
 tābi', 24, 32, 73, 85, 89
 ta'bir, 27, 99
 ta'biye, 91
 taḅl, 42, 79
 taḅla-i, 17
 taḅ'um, 18
 tābü't, 32
 tābüta, 90
 tāc, 28, 31, 77, 81
 ta'ciz, 78
 tafakḅud, 50
 tāfetden, 100
 tafşil, 98
 taḅyir, 85
 taḅavvüline, 83
 taḅayyüz, 30
 taḅḅik, 19, 33, 50, 70, 82, 101
 taḅḅikdur, 50
 taḅḅikı, 100
 taḅḅir, 79, 92
 taḅḅirine, 31
 taḅliş, 58, 59, 72, 78, 93, 97
 taḅlişe, 54
 taḅmīd-i, 18
 taḅmīl, 29, 87
 taḅmīn, 50
 taḅrīb, 34, 38, 79
 taḅrībine, 29, 149
 taḅrīk, 23, 45, 51, 53, 61, 73, 85, 86
 taḅrīr, 17, 99, 101
 taḅrīz, 37, 52
 taḅşil, 52
 taḅsīn, 98
 taḅşış, 35
 taḅt, vı, 27, 30, 32, 77, 90, 97
 taḅta, 32, 68, 85, 90
 taḅte, 26

tahtgâh, 29, 51, 63
 tahtını, vi, 32
 taḳallib, 90
 ṭāḳat, 19, 25, 35, 63, 71, 74
 ṭāḳatlerin, 67
 taḳbīl, 77, 88
 taḳdīm, 26, 52, 57, 81, 84
 taḳdīr, 75, 93
 taḳdīrce, 86, 101
 taḳīb, 41, 49, 60
 taḳlīb, 26
 taḳrīb, 64, 100
 taḳrīre, 98
 taḳsīm, 50, 51, 54, 58, 63, 82
 taḳsīmi, 33
 taḳṣīr, 78, 93
 taḳṣīrāt, 94
 taḳṣīri, 28
 taḳṭīr, 68
 taḳviyet, 22
 ṭalāyi'a, 35
 ṭaleb, 60, 62, 83, 85
 ṭalebān-ı, 20
 ṭalī'a, 40, 53, 80
 ṭālib, 59
 ta'lik, 29, 76
 ṭalī'ān, 32
 tām, 47, 73
 ṭama'larınıñ, 31
 tamām, 47, 85
 ta'mīm, 33
 ṭams, 85
 ṭa'n, 28
 ṭāna, 68
 ṭanīn, 40, 42, 86
 ṭanṭana, 55
 tanzīfine, 48
 tār, 23, 49, 53, 54, 61, 86
 ṭar, 27, 67, 68, 86
 ṭarab, 25
 tārāc, 50, 81
 ṭaraf, 22, 24, 30, 34, 35, 40, 42, 45,
 50, 51, 52, 54, 56, 60, 61, 65, 67,
 71, 76, 77, 78, 80, 87, 92, 94, 97,
 101

ṭarafa, 13, 47, 90
 ṭarafdan, 53, 56, 83
 ṭarafeyn, 41, 49, 70
 ṭarafeynden, 42
 ṭarafeynüñ, 41
 ṭarafı, 25
 ṭarafına, 77
 ṭarafından, 29, 64, 95, 96
 ṭaraflarından, 99
 ṭarā'if, 50
 ṭarāvet, 22
 ṭarfetü'l, 61
 ṭarḥ, 27, 67, 68
 ṭarī, 17, 18, 22, 24, 26, 27, 34, 36,
 41, 51, 56, 57, 69, 72, 86, 90, 92,
 93, 94, 97, 100
 ta'rīf, 101
 tarīḥ, 27
 tārik, 54
 ṭarīka, 17, 24, 26, 51, 56, 69, 73, 94,
 101
 ṭarīkat, 18
 ṭarīkatı, 71
 ṭarīkaya, 82
 tārikinden, 62
 ṭarīkle, 22
 ṭarsūs, 39
 tārumār, 31, 66
 ṭarz, 17, 68, 71, 98, 101
 ṭās, 32, 43
 taṣaddī, 100
 taṣarruf, 22
 taṣḥī, 101
 taṣmīmimde, 17
 taṣṭīr, 81, 87
 ta'assūr, 70
 ṭā'ī, 33
 ṭā'ife, 31
 ta'rīḥ, 24
 tavān, 58
 ṭavā'if, 89, 101
 ṭavīle, 30, 73
 ta'iyb, 28, 102
 ta'yīn, 32, 34, 35, 40, 49, 50, 77, 89,
 94
 ṭaylesān, 76

ṭayş, 45, 82
 ṭayy, 18, 33, 39, 88, 94
 tāz, 45, 76
 tāzda, 51
 tāze, 80
 tāzī, 60
 ta'zīm, 37, 73, 77
 tāziyāne, 100
 ta'ziyet, 84
 te'alā, 33, 40, 53, 73, 97
 te'alluḳ, 26, 52
 te'azzūr, 65
 teb, 43, 52
 tebāh, 95
 teba'iyyet, 84, 91, 93
 teba'iyyetden, 90
 tebāra, 84
 tebārda, 73
 tebaşbuş, 81
 tebdīl, 33, 66
 tebeddülāt, 96
 teber, 54, 70, 73, 81
 tebyīz, 27
 tecānüb, 91
 tecāvüz, 98
 tecellüdi, 45
 tecemmül, 76
 tecerru', 79, 91
 tecessüm, 19
 tecessüs, 35, 66
 techīz, 22, 30, 74
 techīzlerine, 69
 tecvīz, 101
 tedābīr, 92
 tedāvür, 41
 tebdīr, 55, 68, 83, 84, 92, 101
 tebdīrden, 56, 79
 tebdīrinde, 89
 tebdīrini, 29
 tebdīrünüñ, 92
 tedmü, 56
 tefāḳum, 30, 45
 tefārīk, 49, 57
 tefāşıl, 20, 63, 72, 101

- tefāşlı, 31
tefāvüt, 101
tefekkih, 100
tefekkih, 68, 83
tefekkih-gāh, 68, 94
teferrakū, 48
tefe'ül, 27
tefevvühi, 85
tefrika, 69, 81
tefside, 60
tegerg, 67
teğäfil, 96
teğallüb, 31, 83
teğayyür, 35
teh, 31, 47
tehaqquq, 53
tehammül, 51, 55
tehammülleri, 62
teharri, 85
tehaşşun, 55
tehaşî, 23, 77
tehavvül, 69
tehayyül, 54
tehayyürle, 72
tehdid, 52
tehem, 56
teheyyü, 73, 74, 80
teheyyü'e, 90
tehyyyät, 21
tehî ne, 17
tehiyye, 66
tehlîş, 22
tehniye, 51, 85
tehyic, 52, 74, 85
tehyice, 53
tehyice, 51, 69
tek, v, 2, 35, 39, 45, 51, 60, 96, 100
teqäbül, 35
tekälif, 63
tekäsül, 29, 149
tekäver, 18
tekävür, 45
tekävürî, 37
teqayyüd, 24, 26
- tekdir, 94, 97
tekdire, 90
tekeddür, 36
tekeddüründen, 28
tekellüf, 64, 79
tekellüfat, 97
tekellüm, 18
tekerrür, 74
tekfür, 51, 52, 54
tekfürän, 72
tekfüriyye, 51
tekfüriyye, 51, 54, 89
tekfüriyye'de, 51
tekfüriyye'ye, 51, 54, 89
tekmil, 39
tekrär, 38, 45, 59, 61, 62, 80, 85, 90
teküne, 76
tekvir, 37
tela'süm, 19
teläşî, 23
telätum, 42
teleclüc, 18
telef, 50, 82
televvüs, 22
temäm, 30, 38, 39, 42, 44, 53, 55, 56, 67, 82, 87, 94, 102
temämî, 80
temäşil, 77
temäşä, 42, 69, 74, 77, 80
temcüd, 20
temennet, 76
temeşhur, 28
temeşşül, 66
temeyyüz, 41
temhüd, 75
temim, 33
temme, 102
temyiz, 18, 27, 60
temyiziün, 101
ten, 22, 23, 46, 60, 99, 100
tenaqqulden, 100
tenän, 43, 56, 91
tenä'î, 91
tena^cum, 63
tenbîh, 20, 29, 35, 75, 80, 88, 91, 98
- teng, 58, 61, 65, 92
tenhä, 18, 44, 52, 75, 96
tenhädür, 79
tenhezimün, 52
ter, 26, 35, 38, 88, 93, 100
terahhumsin, 19
teräküm, 62
teräne, 37, 43, 77
teräzüyü, 58
tercemänî, 98
terceme, 27
tercih, 29, 100
tereddüd, 19, 59, 64, 72, 77, 82, 90
tereddüde, 87
tereddüdine, 37
terettüb, 50
tergim, 31
ter'ib, 35
terk, 49, 79, 88
termi, 62
tersed, 65
tertüb, 18, 29, 30, 35, 56, 59, 60, 62, 74, 75, 76, 80, 99, 100, 149
tertibden, 32
teşaddi, 85
teşädüfde, 35
teşarruf, 63
teşarrufumda, 73
teşävür, 77
teşavvur, 18
teşavvurda, 24
teşavvurı, 24, 45
teşavvurlarında, 54
tesbîh, 18
teşebbüt, 35, 45
teşhîr, 34, 65
teskîn, 90
teslim, 44, 56, 65, 93
teslimi, 89
tesliye, 70, 93, 98
tesliyeden, 40
tesliyesi, 72
tesliyet, 84
tesmiye, 10, 27, 67
tesvilät, 89

teşcī, 37
 teşebbüs, 69, 81
 teşevvüs, 47
 teşhîr, 79
 teşhîş, 35
 teşhîz, 26
 teşmîr, 22
 teşne, 43
 teşnî'a, 96
 teşrîf, 26, 69, 74, 75
 teşrîfini, 72
 teştehi'l, 89
 teşvîk, 37
 teşvîk, 52
 teşvîş, 56, 78
 teşvîşîñüz, 36
 teşvîşleri, 68
 teşyî', 38, 88
 teşîhu, 60
 te'ehhur, 87
 te'essürden, 78
 te'hîr, 73
 te'lifât, 26
 te'sîr, 22, 83, 100
 te'yîd, 40, 53
 tevâbi, 86
 tevaqquf, 59, 64, 77, 87, 94, 96
 tevâlî, 70
 tevân, 79, 82, 87
 tevânâ, 87
 tevânemet, 18
 tevânî, 29, 37, 73
 tevânîye, 90
 tevânlar, 49
 tevârîh, 23, 100
 tevârîha, 101
 tevâzu', 77
 tevbîh, 28, 72
 tevcîh, 34, 73, 93, 98
 teveccüh, 46, 62, 63, 64, 76, 88, 93, 95
 tevehhüm, 83
 tevehhümi, 82
 tevelleytüm, 52
 tevfiq, 29, 91

tevfîka, 41
 tevfiķuñ, 55
 tevhid, 20
 tevkîr, 93
 tevsen, 46, 48, 75, 84
 tevsî', 22, 29, 149
 tev'em, 40
 tevzî', 54, 58, 82, 87
 tevzî'ine, 50
 teyaqqun, 67, 70, 72, 79
 teyessür, 48
 teyessürde, 24
 tezlîl, 31, 97
 tezlîl, 92
 tıbâ', 62
 tıfl, 18
 tıka, 19
 tınâb, 66
 tırâd, 20
 tırasın, 78
 tırasıyla, 76
 tırâşide, 62
 tırâz, 71, 92
 tırâzende, 19
 tırâzî, 60
 tırum, 85
 tibrin, 25
 tıbru, 76
 ticâret, 50
 tîğ, 21, 30, 36, 43, 44, 46, 48, 52, 54, 56, 59, 61, 62, 64, 69, 70, 77, 78, 87
 tîğından, 46
 tînete, 70
 tîr, 30, 36, 38, 40, 42, 44, 45, 46, 54, 56, 64, 70
 tîre, 27
 tîre, 46, 51, 58, 60, 77, 89
 tîri, 70
 tîşe, 67
 tîşeden, 67
 tîz, 18, 31, 35, 46, 56, 76
 tîzini, 44
 toķundukca, 43
 toķunup, 67

toķuz, 58
 tolmışdur, 31
 töhmet, 28
 tu'ame, 44, 46
 tüde, 31, 35, 50
 tuğâta, 38
 tuğâtda, 73
 tuğrâ, 20
 tuhaf, 73
 tün, 35
 turuk, 25
 tuvânî, 52
 tüccârân, 57
 tüdân, 56
 tündî, 76
 türkî, 101
 türkiyâne, 27
 tûsâlimenî, 71
 tüşterikü, 87
 tüvânî, 61

U

u'cûbehâ-yı, 17
 'ubüdiyyet, 92
 'ubür, 66, 87, 88
 'ucb, 36
 'udvândan, 22
 uferriķu, 71
 ufķı, 66
 uğlûta, 40
 'uhüd, 33, 57, 86
 'uķâb, 56
 'uķâbân, 40
 uķattilü, 71
 'uķde, 37, 70
 uķtilü, 21
 'uķüd, 39
 'uķül, 19, 47
 'ulüc, 39, 48, 52
 ulühiyyetiñ, 19
 'ulüm-i, 20
 'ulüvv, 31, 36, 65, 87, 101
 umür, 20, 96, 97
 urüc, 37, 39, 59, 61, 62, 75, 95

‘urük, 20, 46, 73, 79
 urup, 58
 ururlar, 67
 ‘uryān, 58
 ‘uşātda, 97
 uşül, 43, 74
 ütāg, 69
 ‘uyüb, 92
 ‘uzamā, 85

Ü

ü, 4, 7, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 34, 35, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 149
 übbühet, 49
 übeddidü, 71
 üç, v, vi, 2, 6, 8, 9, 10, 14, 66, 85, 94
 üftādegān, 87
 üftādeye, 48
 üftān, 49, 58, 96
 üftedet, 59
 ümem, 97
 ümeyye, 90, 95
 ümīdvār, 32
 ümīdvārem, 17
 ümmet, 20, 21, 92
 ümmetdür, 85
 ümmeyye, 33
 ümmīd, 37, 39, 43, 68, 75, 95, 96
 ümmīd, 93, 99
 ümmīddür, 86, 101
 ümmīdiyle, 29, 54, 149
 ümmīd-vār, 24, 91, 96, 100
 ümniyye, 23, 29, 74, 149
 ümür, 84
 ünüf, 31
 ‘ünvān, 17, 38, 92
 üsālīmeke, 71
 üşbu‘, 33
 üsbü‘da, 80

üsküdār, 87
 üslüb, 68, 98
 üstādlar, 67
 üstühānların, 67
 üstivār, 39, 67
 üstivārī, 19
 üsūd, 48
 üştülüm, 22
 üzerinedür, 81
 üzre, 18, 20, 26, 27, 33, 34, 39, 50, 51, 58, 59, 60, 68, 70, 71, 74, 75, 77, 80, 81, 85, 87, 88, 90, 91, 94, 96, 97, 98, 99, 101

V

vā, 27, 42, 43, 45, 57, 62, 71, 84, 88, 90, 92, 94, 98
 vābeste, 30, 33, 55, 92
 vācib, 27, 36, 74
 vācibdür, 90, 92
 vācibe, 32, 34
 vācibü'l, 20
 va‘d, 20, 52, 81
 vādīden, 91
 vāhibü'l, 36
 vāhidün, 90
 vāhime, 69
 vāhimeden, 55
 vaḥşet, 90
 vaḥyün, 20
 va‘id, 20, 52
 vākı‘, 27, 98
 vaqıyye, 64, 81, 86
 vaqt, 73, 80, 81, 94, 96, 101
 vaqtā, 29, 84
 vaqtüñe, 81
 vālā, 32, 61, 81
 vālī, 34, 55
 vālīd, 34
 vālīhī, 19
 var, 12, 32, 54, 63, 73, 87, 90, 96, 101
 varaq, 99
 vardur, 84
 vāre, 25
 varılup, 26
 varınca, 76
 vārid, 31, 63
 vārum, 39, 93
 vārüne, 83
 varup, 95, 97
 vaşf, 26, 63
 vaşfin, 102
 vaşıyyet, 75, 83
 vaşıyyeti, 90
 vaţan, 50
 vāye, 32, 64, 85, 99
 vāyesin, 55
 vaż‘, 18, 54, 56, 57, 66, 67, 76, 77, 94, 96
 vāze, 72
 ve, III, v, vi, vii, xi, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 50, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 88, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 149
 vebā, 51, 89
 vebā’iyye, 51
 vecedtümühüm, 20
 vech, 25, 27, 50, 60, 75, 85, 88, 91
 vechen, 20
 vechi, 33
 vechile, 28, 48
 vechin, 74, 86
 vechle, 27, 31, 41, 45, 46, 48, 61, 70, 71, 76, 78, 83, 96, 97
 vedā‘, 25, 38
 vedūd, 19
 vefekake’llāhü, 94
 vefk, 99
 veğā, 40, 62
 veğāda, 21
 veḥāmet, 61
 vehhāb, 102
 vehm, 37, 43, 66, 74
 veḳa‘a, 98, 102
 veḳaftü, 72
 veḳār, 81

vekil, 29
 velâyet, 26, 100
 velî, 18, 41, 66
 velid, 33, 83
 velvele, 45
 ver, 97
 verâ, 19
 verâ, 44, 56
 veşaltü, 72
 vesaf, 79
 vesâfat, 81
 veste, 68, 73, 74, 80, 84, 89, 94
 vesvâs, 59
 vesvâsı, 55
 vesvese, 36, 53, 70, 79
 vey'end, 23
 veyâ, 81
 veylâ, 42, 57
 veylâlarına, 43
 vezân, 20, 25, 93
 vifâkdadur, 91
 viķâyeye, 32
 vîrân, 67
 vîrânî, 67
 virdi, 34, 48, 84, 98
 virdiler, 51, 68
 viricek, 96, 97
 virilmeyüp, 69, 95
 virilmişidi, 26
 virmedin, 69
 virmekle, 18
 virmeyüp, 28
 virub, 30, 37, 49
 vuķû', 24
 vuķû'a, 83, 97
 vuķû'ı, 27, 101
 vuşûl, 29, 80, 83, 88, 149
 vuşûlini, 94
 vuşûllerinden, 88
 vuşûlünde, 80

vü, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 32, 34,
 36, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46,
 49, 51, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 64,
 65, 66, 68, 70, 71, 73, 75, 77, 78,
 79, 80, 81, 83, 86, 88, 89, 92, 93,
 94, 95, 96, 97, 99, 101
 vücüd, 19, 20, 21, 22, 46, 48, 50,
 51, 53, 55, 57, 58, 59, 61, 62, 63,
 65, 66, 79, 82, 86, 92, 93, 101
 vücüdi, 53
 vücüdümü, 56
 vücüdüm, 36
 vücüdına, 55, 75
 vücüdından, 29
 vücüdünü, 32, 36
 vücüdüm, 53
 vücüh, 20, 85, 86
 vüfüd, 45, 53
 vürüd, 27, 39, 80, 90
 vürüdi, 57
 vürüdünda, 96

Y

yâ, 32, 37, 47, 52, 55, 70, 77, 81,
 94, 95, 96, 98
 yâb, 27, 29, 73, 83, 149
 yâbed, 50, 66
 yâd, 25, 50, 78, 100
 yâfte, 17
 yağmâ, 59
 yağmâ-gerân, 81
 yaķin, 23, 36, 52, 89, 93
 ya'lemu'llâhü, 52
 yalnız, 17, 50, 64, 70, 74, 79
 ya'nî, 39, 44, 49, 53, 56, 66
 yanunda, 79
 yâr, 23, 45, 65, 66, 96, 98
 yârân, 98
 yâred, 65
 yârî, 92
 yarlıg, 30
 yârûn, 38
 yařlubüne, 72
 yâve, 28
 ye'fün, 28
 yecrî, 25

yed, 36, 65
 yedeyye, 72
 yedi, v, 13, 55, 68, 70, 75, 82, 102
 yeđiķu, 34
 yedü'l, 90
 yegân, 34
 yeĥfâ, 25, 90
 yehfün, 28
 yek, 26, 37, 39, 41, 48, 55, 57, 58,
 60, 65, 68, 72, 75, 81, 100
 yeke, 20, 41, 76
 yekî, 23, 46, 53, 55, 56, 64
 yekke, 47
 yekrân, 76
 yeksân, 88
 yemân, 33
 yemen, 30, 34
 yemîn, 46, 65, 74
 yemîni, 72
 yemîni, 72
 yenbeği, 18, 20
 yenķâdu, 32
 yer, III, v, XI, 2, 5, 8, 9, 26, 38, 54
 yerâ'a, 27
 yerde, 11, 13, 68
 yerden, 45
 yesâr, 55, 65
 yesârında, 46
 yesîr, 88, 96
 yeşrib'den, 20
 yeteşebbeşü, 68
 yeřiķu'l, 59
 yeřlubüne, 72
 yetmedin, 48
 yetmez, 78
 ye's, 25, 95
 ye'tinî, 72
 yeveddü't, 76
 yevm, 37, 52, 97
 yevmen, 26
 yevminâ, 73
 yevmün, 24
 yezek, 70
 yezel, 17
 yezheru, 90

yezid, 33, 50, 61
 yigirmi, 47, 55, 63, 89
 yine, 7, 51, 53, 60, 63, 69, 70, 81, 87, 95
 yirden, 58
 yire, 58
 yitürdi, 84
 yitürdükde, 76
 yitürüp, 98
 yoqlama, 82, 89
 yücebu'lläh, 53
 yühâ, 20
 yüsuf, 30
 yuvaqqitü, 59
 yüfettiḥuha'llahü, 72
 yüfidü, 89
 yüke, 86
 yümn, 37, 100
 yümnâ, 36
 yüridüne, 72
 yüsteza'u, 20
 yüz, 12, 47, 50, 60, 68, 82, 87, 92, 95
 yüz biñ, 54
 yüzden, 22, 29, 39, 70, 85

Z

zâ, 36
 zabt, 34, 50, 65
 zabtuma, 48
 zabtumda, 73
 zâde, 4, 6, 14, 84, 99, 102
 zâdeye, 94
 zafer, 42, 47, 48, 51, 55, 59, 80, 82, 87, 94, 95
 za'ferân, 91
 zaferle, 65, 68, 83, 88
 zâğ, 62
 zahera'l, 19
 zâherü, 80
 zaḥf, 36
 zâhib, 85, 91
 zâhir, 50, 63
 zaḥm, 46, 52, 60, 61, 62, 78, 84, 87
 zaḥmet, 20, 64

zaḥmete, 97
 zaḥm-nâk, 58, 61
 za'ffü'l, 18, 52, 63
 zalâm, 53
 zalâma, 49, 69
 zâlike, 71, 72, 102
 zamân, 23
 zam'ân, 60
 zâmintüm, 73
 zamîr, 94
 z'ân, 23, 102
 zânü, 23, 60
 zânüsına, 76
 zâr, 22, 38, 40, 44, 51, 56, 60, 61, 64, 66, 79
 zâra, 39
 zarardan, 74
 zârda, 68
 zâre, 26
 zârî, 77
 zarîfî, 28
 zarûre, 52, 60, 62, 79
 zarûret, 24
 zarûriyi, 68
 zât, 20, 27, 30, 37, 81, 84, 86, 88, 91, 101
 zâviye, 23
 zây, 24
 zebân, 18, 19, 21, 27, 38, 53, 71, 77
 zebâna, 85
 zebândan, 100
 zebâne, 38, 46, 52, 95
 zebânla, 17
 zeber, 75, 89
 zeberced, 69
 zebün, 75, 83
 zebün, 87
 zecr, 88
 zecran, 78
 zed, 69, 88
 zede, 19, 50, 86, 95
 zede-gân, 52
 zeden, 87
 zeferât, 96
 zehben, 72

zeheb, 64
 zehebî, 100
 zehr, 72, 79, 91
 zehre, 22, 43, 44, 69
 zekerte, 71
 zekiyyâ, 19
 zelîl, 77, 81
 zelîlün, 72
 zemân, 22, 27, 37, 39, 41, 59, 73, 80, 87, 100
 zemânda, 55, 73, 83
 zemândan, 83
 zemâne, 69
 zemâneye, 101
 zemânü, 85
 zemânidur, 47
 zemherîr, 56
 zemîme, v1, 32
 zemîn, v1, 32, 37, 41, 42, 44, 49, 45, 46, 48, 69, 72, 74, 84, 94
 zemîne, 67
 zemînlerinde, 69
 zemzeme, 31, 44, 80, 82
 zemzemesin, 94
 zen, 20, 22, 23, 24, 30, 31, 36, 39, 43, 44, 45, 52, 59, 87
 zenân, 25, 43, 69, 80
 zenbîl, 78
 zencîr, 46, 89
 zenem, 95
 zengî, 69
 zer, 44, 47, 49, 50, 54, 58, 63, 69, 76, 77, 81, 86
 zerd, 91
 zerrât-ı, 18
 zerre, 81
 zerrîn, 57, 69, 70, 86
 zerrininde, 79
 zevâl, 67, 83
 zevâyâ, 95
 zevebâna, 56
 zevi'l, 72, 98
 zeyl, 73
 zımn, 91
 zırâm, 60

zībā'est, 90
 zībāsında, 58
 zih, 41
 zihī, 48, 66, 75, 85, 96
 zikr, 18, 34, 50, 98
 zilletden, 37
 zimām, 55
 zimmet, 30
 zimmet, vı, 18, 32, 34, 74
 zimmetime, 57
 zīn, 47, 79
 zindān, 67
 zinhār, 34, 36
 zīnhār, 36, 85, 90
 zīnhārī, 66
 zīnnet, 31

zīr, vı, 32, 37, 39, 48, 56, 67, 75,
 76, 89, 94
 zīrā, 74, 79, 86
 zīrih, 43
 zīverini, 31
 ziyā, 21, 39
 ziyāde, 50, 63, 73, 96
 ziyādegī, 31
 ziyāfe, 89
 ziyāfet, 62
 ziyān, 50, 51
 zu'm, 88
 zu'mıylā, 66
 zu'amāsı, 66
 zucret, 69, 81
 zūd, 45, 48, 58, 83
 zuhūr, 19, 62, 69, 80

zuhūra, 84
 zuhūrda, 24, 83
 zuhurdan, 37
 zuhūrına, 60
 zulmānī, 86
 zulmet, 21
 zūr, 19, 62, 63, 76
 zurmend, 90
 zūbābdan, 40
 zūkā, 39
 zūkūr, 89
 zūlfikār, 37
 zūll, 77
 zūmürrüd, 77
 zūvābettin, 75

SONUÇ

Nergisî, 17.yy. süslü nesrin en önemli sanatçılarından. Türk edebiyatı nesir geleneğinin, özellikle de hikâyeciliğinin gelişmesine önemli katkıları olmuştur.

Süslü, sanatlı bir üslup özellikle Münşe'ât'ında ve hikâyelerinin mukaddime kısımlarında kendisini gösterirken, hamse'sinde de realist hikâyeciliğin izlerini görebiliriz. Dolayısıyla Türk edebiyatında Modern hikâyeciliğin ilk izlerinin de Nergisî'nin hikâyelerinde görüldüğü söylenebilir.

Nergisî'nin hikâye konusunda bahsedilen en belirgin özellikleri hamsesinde yer alan Kanun'r-Reşâd, Meşâkk'ul-Uşşâk, İksîr-i Sa'âdet (İksîr-i Devlet), Nihâlistân, El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme adlı eserlerinde kendini gösterir.

Nergisî'nin Hamse'sinde hikâyeciliğinden önce dikkat çeken nokta şudur ki Türk edebiyatında ilk defa nesirlerden oluşmuş bir hamse olmasıdır.

El-Akvâlü'l-Müselleme Fi-Gazâvâtî'l-Mesleme adlı eser aslında Muhyiddin-i Arabî'nin Muhadaratü'l-Ebrâr ve Müsâmerâtü'l-Ahyâr adlı eserinden çeviri olmasına rağmen Nergisî anlamı bozmadan, kendine has üslubuyla esere damgasını vurmuştur.

Eserde kullanılan dil ağıdalı olup kelimerin büyük çoğunluğu Farsça ve Arapça sözcüklerden oluşmuştur. Hatta bazı kelimeler Arapça ve Farsça sözlüklerde dahi rastlanmayan ya da çok az rastlanan kelimelerden seçilmiştir. Örneğin hikâye başlangıcından alınan (Hâtır-ı isti'lâ-endîşeye mülâhaza-i tevsîr-i enhâ-yı himâ-yı memâlik-i İslâmiyye reh-yâb olup, bu ümniyye-i derûn huşûlüne kıyâm ve bu emel-i câna vuşûl ümmîdiyle tertîb-i devâî-i ihtimâma ikdâm idüp bisât-ı âsâyiş ü huzûrî, never-dîde ve ceş-i bî-kerân-ı sa'y ü himmeti mülk-i tekâsül ü ihmâl tahtîbine keşîde kıldı.) bu cümlede sadece fiiller Türkçe'dir.

Hudâvendâ Süleymânî dih in ferzend-i cânem-râ

Ki kâm-ı mür bahşed intikâm ez-bâd be'stânend

Gerek yazarın kendi şiirleri gerekse alıntı yaptığı şiirlerle de eser cazip hale getirilmiştir. Nergisî'nin dile olan hakimiyeti ve sanatkarlığı, modern hikâyeciliğin ilk izlerini taşıması ve nesirlerden oluşmuş hamsesiyle eski edebiyat açısından akademik ilgiyi gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

- Akün, Ö. Faruk, *Nergisî. İslam Ansiklopedisi*, (9, 195). MEB Yayınları, İstanbul 1993.
- Atik, Kayhan, *Gazâvât-ı Mesleme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Kayseri 1990.
- Çaldak, Süleyman, *Nergisî ve Nihâlistân 'ı-(İnceleme Metin)*, Özserhat Yayıncılık, Malatya 2004.
- Çaldak, S., "Türk Edebiyatında Nesir (Düz Yazı)", *Aylık Eğitim Dergisi*, 77-78, 2006, 74-89.
- Çaldak, S., "Nergisî'de Tahkiye Tekniği", *EKEV Akademi Dergisi*, 1 (3), 1998, 345-353.
- Çaldak, S., "Nergisî'nin Horos-nâmesi", *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 13, 1999, 243-250.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.
- Haksever, H.İ., "Veysî ve Nergisî'nin Karşılıklı Mektupları", *Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, II (2), 2001, 179-184.
- Köksal, Fatih, "XVII Yüzyıl Türk Edebiyatında Nesir" Saraç, M.A.Y ve Macit, M, "XVII. Yüzyıl Türk Edebiyatı", "s. 122-130" Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2013.
- Nergisî, Muhammet. *El-Akvâlü 'l-Müselleme Fi-Gazâvâti 'l-Mesleme*, Süleymaniye Kütüphanesi. No: 1078/2.
- _____, Süleymaniye Ktp., No:220.
- _____, Süleymaniye Ktp., No: 2412.
- _____, Nuruosmaniye Ktp., No: 4286/1.
- _____, Ragıp Paşa Ktp., No: 152/7.
- _____, Bulak Matbaası, 1255.
- _____, İstanbul Matbaası, 1285.
- Samî, Şemseddin., *Kamusî Türki*, İkdam Matbaası, İstanbul 1899.
- Selçuk, Bahir, *Meşşaku 'l-Uşşak- (İnceleme-Metin)*, Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum 2009.

Selçuk, Bahir, *Kânûnu'r-Reşâd, Ahlâku's-Saltana Tercümesi*, Kesit Yay., İstanbul 2013.

Topaloğlu, A, *Asırlar Boyu Tarihi Seyri İçinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük*,. MAS Matbaacılık, İstanbul 2008.

Sır James W. Redhouse, *Turkish And English Lexicon*, Librairie u Liban, Beyrut 1987.

منشآت السبعين
 منشآت برية
 منشآت الزوم
 منشآت السبعين
 منشآت برية
 منشآت الزوم

الف
 ٤٠
 ٢٧
 ٧٧

NUMERO	3765/1-2
ANNO	4386
...	...
...	...

N. D.

3765/1-2

4386

٤٥٨٦

دفتر درلودر المان
 السلطان السلطان السعدون ابو الاراب
 خان السلطان السعدون
 الاحباب واصحابه بوزن الحج المبارك
 الالمان والاراضي الحاج اراهم
 المعين اوقات الحرام
 عند له

٤٥٨٦

هر شبح جای جلی میمصون استنای عالم ستر است
و تعبای معنی سهای دانشی برای جهان عزیز و اسای با قدم نیت
گشت و گذار و بارش بجهت الاظفار مدعا اولین صد و نه و اول
جینتان احضار بافته ز صفا به جهت فرامی دلان انقطاع
ایندی کلک سینه ز سینه حمد و ثنا بی برک سبز در و بی سینه
طبیعه تعلیمی رنگ ز نایب از نشتا هر بارگاه باهر لاجال
مادت ه ممالک ابد و ازل و ممدی کرده استنای سلطان
معنا جناب لم برن اقلین نخستین ادب طریقه سوز و پرور
و هر مدح نکته فرست ازین ربای با بر و او در استنای
میر و از منتظم ادای سلطنت از نایب بر قصه ز حصه کی سبک
قالب طرز نوید انقبوب فرودم بو الیوت اصغری
اعجوبهای و هر کس سالده که ساز هنگامه زین و قال اول
نصیبنده ابدا نه میت بدیع الالشی م سبک
نابسی اید سر آغاز اینک این ذاب معرکه آرایان با این عفت
کسیر بر نظم ای توبه بهی صفت سزوار ، ام نکره
هر کار ، تا جان بودم امید وارم ، که خمد نودل نمی ندم
استنا بر مقدمه دلیند مستحق العفو ای عنوان مناسبت
مفادات عبرت فیلین با بکر نکته سخنان نازک او از یک
عادت دستنی دکل ایچ جوان کتبت نکره اوله افراد بی
بلکه ذرات هرزه هزاره ملک ز بینه ذمت همتد نظم
سبح حمد و شرفهای تو میبند ، در کوه منکر بزه و درخ

در شاخ کل حسابا ، و کی هیهات بهم کی را جمل سست و
ضعیف اگر که رخصت عمیر البرکه بی حق ادا بر مودت طغنه
هنادنده ملکه اقداحری بی دوت انگاشتی عصای کلک سزده
بای اید سر راه سخنوری به نیک و لوک و وضع قدم امیکله
کند و در اسراران هجی گاه فصاحت اولان کجا در سواران
پرخشین مضمار باعث کبی طغنی ناکارای ناری بسیر سیک
نصرت ابدیه و طفل نو آموزهی نامتناس طبعم بوی حصه
و عبوات ابدیه کجای مضام کلک محمد رب مجیده قادر
اولاد بر کجای صحیح و سقیم لفظ نادرست و ادای رنگ
ما چسبانه بزین ستر که به در مکره قانع است ازه و فیه
بافت دستنگاه سگت اوز ز قبول مولا به این حمد سزای
ایله آرایش فرامی و بیا چه معال اولاد سیر و سیران طرز
اولدم دید به سینه نظم خرابم سبکس نژودن ، نهم خفیه
نژادمنت سزودن ، هم نژول یک در زمانه بهم ، در محبت
خوبی و بیکه جان هم ، تا گوید که نوبتیمز نهانه ز باله خراب
بیز امتزاج و ادون **شکر شکر خدا را باشد مصفا می**
جباب مصطفی و خوشتر با عشق سرت سیرین
بکلی شای آل و صی به صفا صلی علیه و علی اله و آلی
الهی من اول مستغنی بر جانش و جناب مالک الملک فی
اورنگ طراز نهمه سبک ساری نیز نژد نیک که ازین فیه سزای
که در نهای در نژد نیک حاجی نژد وجود اهل نژد نیک
استواری بخشن ساعد بر زور فرمان و نیکت فرما نطق
با زود و نعت تمام نژد نیک حسروان فری العجبم را حوزای

ظهوران مستحق الترحم من ان اسرار بیتی الظهور رضا و قدر
 مسامحه العقل جبر و نکلن بر سر و انار محقق الصد
 غیر و سر مصدرا شیکدن بر فعل معتبر در حد ایا مجت
 مجر الخا بر ایهنیک زنا زده کفین اتمک فنی معنی
 نادرسج سد بالافکار که معذور ناطقه مشکل کسب
 مکر جاب محمد مصطفی اول انظم صل علیه و علی که ما ظاهر کت
 علی و الله بر دور کار اسائل مسکت البقا بر یوسف نیک
 مفاد السنه فایه و حالیه قیلین فنی معجز کوی رموز آموز
 فضیح الاولک میسر و معبره غیر تمسید مکر صوب کرن
 دال با صفا اول ۴ با و بران زرخذای دود
 هر نفس انواع ثنا و درود و حقا اول کسوار صفا سجای
 اسری او کوبای سر میدان ان هو الادی لوجی *
 سلطان ممالک رسالت طغای صحیفه جلال محجبه
 کنای در غیب کجوز خنینه لاریب جناب سلیک
 منظومه نشد شعر علی المصطفی الرضا و جناب محمد علیه
 الحی بالچی نازل مبتین کیفیت صدور التفت بر مصدرا
 دعوائی فخر و مهابات اولاد صوب درگاه رفیع الجنا صوب
 مهدی اولان زفان مجب حاوی اوله و غنی اسرار غنیه
 و عهد و وعید و انار عجبیه توحید و تجید و احکام لازم
 الانقیاد و غرور و جهاد و امور واجبه الامثال نزال طرا
 و سرفروفت تنبیه و افاده اولان نقاصیل استرا
 مستوجب السعاده فی المبع و جوه او زنه معنی طلبا بر سر
 رساله ابلاغ و هر کسک حوصله استعدای کجیش نذر

بد بر اوله یعنی حرمته نقارس علوم له نیت یلی او عینه فتم دور
 افراغ ادوب کما یعنی اجزای مراسم است بر و برین صکر
 منظومه انما بتی السیف ابله لغز زمر صیدان مهابات ک
 دفغانه ابله آت حسم عروق و اعصاب و رسبیا نکر
 راه ایحون اختیار کلفه جمع سیاه دار کلاب رحمت غم مصفا
 ابله ی او بر مقتضای شران الرسول لیسف بیستضای
 همت من سیرت اسه سلول صمصاه سرفکاف مغزق البی
 کردن رعوت مدار عین اصنامه حواله و سبب عمر م حیرت
 دریا حوسن اسلامیه بی ملک فیدفای سترکه اساله انیکله
 مینای کلزار حجی زدن حش و حار و جوه انرا بر کرداری اوله
 فقیب مبت دپان معجز نیاندن و زان اولاد صبا ی صفا
 فاقولهم حیث وجدتموهم حفظه مقدسه بریدن مهمل سهل
 ابره رسیده جارجبت مسنون و معرب و اول نسیم کلبغیر
 پیغمبر می شام اهل به نغمه رسان روح و راحت دور
 هو ارسان اهل و غامر مشعل زوز درود و محنت اوله
 بدجین ستر کلبک خانها صبر و ذاری محبت اوله یعنی و عین
 حضور و جوب اسه غالب کلمه ر محمد کاهل صبی شد جود
 جهان کردی زشاد دروان جوش و جاعی روشن از نور خدای
 جیب نژاد او از طلمت ربانی و دم صلفی که جان داده عبرا
 ذرکته چراغ بود لب را کلمش آهوسخه کفنه کبی شبر کبی
 محبت زنا زده گاه شمیر بر اهل افتد ارانده غضب را بلع
 فاشتم خواننده او بر اندو لمتند رحمت جهانگیر لای شرا
 کرد آسمان کبر دروان با و بر او از طرف امت او نام و صد

سهام و صدحبت کند که حلقهای اربعه که دروغ زای چهارچوب
 سنجاق حاصلند ای منسوب از چهار جهت عالم و لغت سنج
 چلی صنایع عالمکت می خورند اهنای سخته زهر خور
 سرباوشن حیات و عمر که از روپین تن و کسب و نحوه سنج
 جگر سگت همگونی افسردای از اسباب و کسب ستم
 و لغت چهار صاعقه با هر صفا بتری زهره که از شیر احم
 داشتیم اند از درون خنجر و جدر ۶ در وصف هیچ جو غزل و
 رعنه سیر سحر که بر آورند هر بری نوبت کمنداری کشتن
 حنا فتن معموری فرای جابجای ملک و ملت با بنده بر بزر
 بدل کجی بهمت او بر طرف بقیه صرف سرمایه و سع و قدر بقیه
 سر حشمه در باقیاس فضل هم بر بزر اعتراف ایند کوی رجا
 فوحنات ابله طرات از فرای چنر اردین و لغت سنج
 سنج سنج بابت الاصل شرح معنی اهل بخت سبب و چنان
 چنان بر مفرایه ستر کین بر آید شک لازم الحاکم و جو دفع
 و سو دلین برین و دست بهمت اسکندر بسند ایل
 آسایش و حصن در این لذت و پره فیلد بر او توسیع صای
 محبیه الجواب دار الامین اسلامیه با بنده شمسای اهتم
 ایدرب او امن عالمیا دست نوبت رسا اهل عد و اذن
 تخفیف بخور طرف طرف مردان جدل دوست کین مستانی
 بجزین وارسال و کرده سنج مبارز کار و شمشکار
 حیدری القیبا و نساده و بار اهل منزل دست امان
 مستعد الاستیصال ار ذال فیلد زمان فیلده اکثر معنی
 سنج الاطراف چنان داخل حوزة تصرف خدا پرستانه

ادرب جنود مؤید بر خاشاکان نوی القیبا سنج
 داخل خط اهل ایام اوله ای انار غنیمت صا و قدری که
 در این آمد کی ابرار و اخبار در سرانه نزار سنج روز کار
 ستمانه نوبس فضا اول با بار در این سنج کاره غزا و
 ایدر حالات صعد زانه و حیات رسما نه بی ثب صی لطف
 دوران و سیرانه کسب همش عبرت شنان هنگامه کار
 الزمان فیلدی ۴ چار بار سنجی بر روی بعضی چار بر
 صفت دوی ۱۰ ام بزرگان که هستین و بنده و سنج از بر
 بعضی و بنده هر یکی سر سده ای دارند از آنکه نوز محمدی دارند
 آنکه با کینه و مال کین تند و صنی اینه عنتم اب نند **سب**
موجب حاکم منفی ملک حوشنا برای برداخت که در بقیه

داعیه مرتب ساحتین مار و لود سخن او ما جسته السج معلل
 و بیای معنای در استا کین بر حال سنده مال ای شد
 نوبت این سولود مترجم حکایه صحیح الامکان و فقیر زنده
 منکسر الغواد مؤثرینه سرور هوای سبوحانه ناسی ایل
 با باک و آرزوی بی شنی نام او امتیه دستم در بدر صد
 در برین سجاد برای زاویه صبر و سکون مصطبه آری
 حمله عیس و جنون ابر با هر خرمین سر سمان بر طرف ز
 کلفت فتم و ادغام همیشگی سجان عقل و دهن سرتوان
 بیانه عین روشن با کینه بزنگاه سوزی و شاکتی خوشین
 کمانه نوز ۵ ار خدا صید و ارباد فیض اقدس که کینه
 رو صنه لطف الهی ز کسب گاه ربا صی ارم کوارعی کینه
 القفات کبار ایدر کت که دل و شکفته در و ننگه که کینه

فرای

مجلس بل دانه انقطاع ابله با بل هر دونه زودون کاه ششم
 کرم حاتم بنادان مخدوم ابله طری در بیان کاه سوم و غیره
 ابله بهر تک برک قرآن کاه جا کجی کوه حنا را اعتبار کاه دونه
 مسی زنده روزگار ابله ششم و خاک را در لبت فزوم غلظت اول
 انقطاع بندن رمانی قصه زکی ابله نایع مقتضای دوری بیانی
 ایکن ضرورت فخط رجال حسیده هر دونه بر در طریقه جدید
 نقصانیه احوال بی تکلیف اکثر اوقات عمر بر باد داده ملازمت حنا
 صنایع وید المخی زوان روزگار کذا ایدرت هر کاه کاه
 کار کاجبال اولان ادهام بمثال کامرانی بی بخشن با زنی بقید
 حنصه ظهورم جوده کرد لوزوی بلکه نوحه معانی امان
 حسینه احوال همز مسوده قصه زده نگاشته کاه مستطوره
 اولادین صحیفه دفع و پیتره بیان اولمش کرد بودی
 اتفاقا تاریخ نینس والفرم حکومت قضایا مرتباً را ابله
 کاه مکار اولاد قضیه بدینه نمایش ده بر مدت استانی
 منعی ابله بسط بود با بر اقامت اوله فوره روشن و مقتضای
 مسرت بقبر مشغول دهنه موافق کرب اب هواسی و نایع غیر
 مداروت دوت و ششم صبا سی دل برتر دبه مایه در احوال
 کورندی حفا اول ج بهر بهشت آنارک هر کوشه سی بر صفا
 در هر طری بر مسیره اولک فانی با فناسی جنابان در جنابان
 دلکش در دلکش صحرای جان فزاسی کسانا ز در کلمات و جن
 در هر همیان حدایی بر شفا بقنده انما عزم زنی که شرم
 جاری در دانه و صحن راجین با جا صنده ششم صبا سی
 جانقزای مشکین بوی همراهن زرا اول غلظه نمودار در دونه

در عنوان اطلاقه سزا بهای عم زنیای طرب فرا ایدنی
 در اعلی الرضه اصن بجری کانه صفای تبرقش سبک جبارا
 کانه بهار شوق الجوی جنبه . فقد البسنتن الراج کانه
 القرض در اعلی عین و صفا مینا در لوازم مؤن در طرب
 بهر بر وجه حالت کلا بخفی الین با لوف صحیح بخیر از لایع
 مخدوم کراک زان مجلس روح افزاری موجب انقطاع سر
 حیات در مندم وواع جمیع مسرات اولوب رهزنا مطن
 راحت اولاد احوال حسرت در دونه نه منهای شانه مساف
 ناب و طافت کلور دونه در رانه باط از زو صحت بر زو خط
 ابله بر بسته اولردی ششم باید آن آرامش جان بگردد
 استخفاف کانه بز کال هم غم شنه در عهد زانسی منکاف
 و خاک کریا بر اضطراب و آرزو مندی صحبت اولیای غلظه
 سر سری و سر کوه و هر نه که اطراف سنا اولوش در ابله
 الکلیه جاک بر بر استرین دیر رک هر کون بر کوشه تشنید
 حافظ زان قرار در پلشدی بود نام الا ایام طریقه نموده
 بعضی غم را ابله صبح خمیر مره و اربوب بر کوشه سجده
 آرام یک عه کسرت سینه فیلند فقه صدی قصه دهنه مظنه
 بر بابی صاف مناد با کسرت تسلیف انخر فقیرانه فیلوب
 دسته مانه جام سراسر بر کف کتب سخطاب صوند کسرت
 مستهده هبنت نشاط بخش کسل کدازی دماغ مراد صدله
 نشوده دار اهر از ایدردی سر کتاب لوانا تله ضرر بالعد
 کریمت بل اربابا استفسار مروضوع و ما هیننه رغبت
 کسرت مکلر کشته جان تقید رخت فیلند فاخته و خاک کسرت اجرا

نظر بحون لقب صحیف اولدوق حضرت سلطان المشیخ
والادب الیازید الدیر الدینا محی الدین العربی دست اسرار
تالیفات معتبره کتب کتابت مراد وکی معاینه اولدوق
صبر و استیفاء قدیمی کسبه در کسبه کشیده و ماکن ایجا
ایتمکله درون حرف ساحت همیشه اثار و لوبودی نفیرون
نوع نازیده اولوب دل معنوی درینه جاز و دلک فخرین
کلمه ای بنده کرامت شیخ عالی رتبه مراجعت اولوب و
حضرت دلابت سایه به تقدیم نیا نموده مستنده اولدوق
بر تو انداز قب کاهی اولغنه ایثار کتاب جلیل الاعیار
الاحتیاط را در بر ای حال نهایت تحفه اهدی بفریدی لومینه
الیه و عطیه عینییه نیز بر نه سرور است و حساب درون
بر نطق اولدوقه تقسیم کسب معذور زین فصیح الیای بر اعه و کله
حضرت محبت کتب بزرگ بر مجلد نیا نموده اولدوق
علی طریق المقتل فتح صحیف اولدوق اولدوقه التفاف
زنا سطلت عبد الملک که تاریخ جوهر الیسن بنده الی
اارت اولدوق که محمد بنک محیه فسطینیه با موطی ای
امت فخر حصن حصین عنقه و حال صحیح لطیفین و افغ
عرب جامی دیکله معارف اولاد عبادتگاه شریفین طرح ایتمکله
اولدوقی در در وجود مبارک اسامیه و لایم سکن
عبد الملک همی ایتمکله فین دار الملک استنبول اولدوق
الکون نیرودنی فخرم حجاج و باج ایتمکله فضا حصنه
ایدرت اول جواهر کائنات حکم و عیون کوسن هر چه
قبیله شکرانه نیش کتاب الفیجول احوال مذکور است

ترکیانه اولدوقه فایز غالب ترجمه قلم سینه بسط ادم اولدوق
مستوفی نام ایتمکله ایتمکله حد سندی دکل ایکن معارف اولدوق
احباب واجب و التماس اولدوق سینه صحیف لغت نامینه
کو رلوب بودجه اولدوقه نقل المسطر تبیین اولدوق لازم
اولدوقه صحیح عیون مشارک اولدوقی مجمع علیه کتا در مینه
شیرعی معلوم نادره سنج اولدوقه لیکن در ایتمکله بعض
مسائله و بعضی احوالی مسامحه ایدر حضرت شیخ بزرگ اولدوق
التمیزه اولدوقه سینه العزیز عنقه لغات رواه ایتمکله
حیارات مذکوره موجود اولدوقه عبد الله بن قیس الیه ایتمکله
نقل ایتمکله سینه استنباط مندرج کمال صدق رسام
موقوف اصح روایات اولدوقه الاذوال المستمه فی غزواته
دبوشیه رو اولدوقه امر اولدوقه نظر اولدوقه استنباط ایتمکله
اشرف عمیر الاسکاذن لفرغ مسؤلده که الاصل غر مغنی
والاکابر یعقوب اولدوقه لوبله عمل بر رب مواضع بنه ایتمکله
و حلقن کوشه فتم اصلاح محرم ایتمکله رو لغت تصحیح
شرفیه مظهر مر مغنی نایح ایتمکله فخر بقصید اولدوقه
ایتمکله کفرینه نایح ایتمکله عیون اولدوقه ایتمکله سنج
رسم معاد اولدوقه حشون ایتمکله و مسخر اولدوقه ایتمکله
در مریوب لغت بعضا عدم استطاعه سینه اعتراف صحیح اولدوق
معارف اولدوقه حضرت اسانده معنی جابین حدیث ایتمکله
بنده ایتمکله اولدوقه اولدوقه اولدوقه اولدوقه اولدوقه
نادره ایتمکله ایتمکله سنج اولدوقه ایتمکله ایتمکله
طباخه زرد و نایح ایتمکله ایتمکله ایتمکله ایتمکله

لقوه ملاحت بنه همت بره لک اول مقوله به نهادن مانده
 سنجک بود جمله معذرتی بود ملک محض انصاف و عین
 عدالت و حفا لجه در ملک مرتبه نکره نزن الکاه اوله لک اصدا
 اگر کل و لای سخافت اوله دفته تعیب و مذمت
 رود اگر عذر **حشم** هنرین بود از عیب پاک **الی** هزار عیب
 روزه پاک **دین** انصاف جوینت بود **در** ستر که همه کس
 دانکه نزارد دل رحمت بیز **بمنت** بنه بند بر جویا ستر
 بود انصاف کار **کار** حشمت کفر خارا **ام** که نظر روی ستر
عیب بخود کنی همت **ه**

آغاز جمع لشکر معتقین **مسلمه** نامور سرداری **جن** مظفر
 وقتا که رایض تو فین **ملا** و سلطنت اسلامیه بکرد عبد
 تعقیق **ای** خاطر استعلا اندیشه ملا حفظه **توسیع** انجمنی
 ممالک اسلامیه ره با باد لب نو امینه درون حصه **نقش**
 و بوالعنه و وصول امید یاره **ترتیب** دو اعلی **هتاه** ایم
 ایدر باب طاسین و حصه **کوز** دین و حبش **سکران**
 سعی و همی ملک **تکامل** و اهل **تخریب** کسبه **فیلدی** کل
 بود حصه کنده **کندی** نفس **توانی** **دستی** **ایله** **سایر** **و** **جی**
 احوال **تخلیه** **دار** **لا** **جهله** **مودی** **اولی** **احتمال** **آیات**
فکر **کلی** **هتاه** **بر** **و** **کین** **مقدام** **مسبب** **شکل** **حلیل** **لا** **عبارت**
دوش **همینه** **کجین** **و** **میان** **کده** **م** **نوری** **کند** **م** **ر** **فندان**
نایب **مناب** **و** **و** **کین** **ایتم** **پرسی** **ترجیح** **ای** **و** **جمله** **مقر** **بان**
حضر **ن** **شجره** **نابت** **لا** **اصل** **و** **جود** **ن** **ز** **بالا** **کین** **اوج**
استقلال **اولس** **هنال** **نخل** **اندام** **باهر** **لا** **تجاسس** **کام**

نام سرد خوش **خوام** **باغ** **جاه** **وجلا** **الی** **منصب** **جیل** **سرداری**
سزاد **ار** **کورد** **ب** **علم** **افراز** **میدان** **کارزار** **و** **سپه** **کیش** **چای**
وزم **و** **سپه** **ر** **فیلدی** **و** **اطراف** **انجمنی** **د** **هر** **منا** **و** **بیر** **صا** **کار**
بود **وزن** **ابلاغ** **م** **اسم** **بنیه** **و** **نایک** **و** **اسماع** **ل** **وزم**
ایدی **که** **فکر** **و** **جلم** **منده** **کوت** **نشین** **مس** **ک** **و** **حرف** **ک** **ن**
ان **کن** **اول** **م** **ر** **ب** **ختگان** **رک** **و** **ساز** **ختک** **و** **د** **س** **ک** **ن**
صاحب **نام** **و** **نک** **الی** **باک** **رو** **ن** **میدان** **ختک** **و** **دل** **بر** **از**
حشم **لکن** **و** **سیر** **کیر** **م** **و** **سند** **ه** **باج** **هر** **سرخ** **و** **سیر** **به** **م** **ن**
راحت **و** **استراحت** **و** **مبت** **ساز** **معد** **مات** **عبرت** **اول** **وب**
اردوی **ادین** **بسته** **مس** **خجک** **و** **وزم** **و** **م** **ب** **در** **ن** **م** **ن**
باین **س** **اعت** **و** **سیر** **م** **م** **ر** **ز** **کین** **کر** **ان** **حضر** **نده** **د** **اره**
بند **جمعیت** **اول** **وب** **هر** **حاله** **اول** **کعبه** **مجد** **و** **رفعه** **لید** **ک** **و**
اطاعت **اول** **لا** **رود** **روی** **قبایل** **عرب** **ن** **حاکم** **سنت**
عراق **اول** **حج** **ج** **بی** **یک** **سفه** **و** **ع** **ا** **ل** **ج** **اب** **م** **حجاز** **اول** **و** **و**
عثمان **ابن** **عفانه** **و** **ع** **ا** **ل** **طرف** **بین** **علقه** **م** **م** **ر** **د** **انه** **س** **ن**
برین **لازم** **الاستال** **ایله** **اشعرا** **ر** **ذ** **ما** **فصحا** **و** **باز** **ایند** **که**
هر **بری** **نحت** **حکوم** **م** **ن** **اول** **م** **مالک** **معمور** **نک** **روی** **ای**
جنود **نا** **معد** **و** **ایله** **جمعیت** **ه** **سبا** **مسکه** **به** **علی** **جناح** **ال** **انج** **ا**
کجین **وار** **س** **ایله** **لر** **و** **برادری** **محمد** **بی** **مردانه** **که** **حکومت**
بصره **و** **ابسته** **ذمت** **همی** **ایله** **س** **ل** **ذات** **کافه** **سج** **م** **م** **م**
مرد **م** **سکا** **سرداری** **به** **دو** **براه** **اول** **لا** **ج** **م** **س** **م** **م** **م**
الکرام **ا** **م** **ایدی** **همانکه** **صبا** **ز** **ع** **ب** **ال** **ملک** **ر** **س** **م** **م**
ضیاح **م** **م** **روی** **اولدی** **بشهره** **غ** **ن** **م** **ن** **حس** **و** **خ** **م** **ن**

در اهلای رفرب ایدوب هرری ام سلطان زمانه انبای
 هسرتین مت غل بیدوب کرده کرده محل نامور بقا تم ایند بید
 را اطراف چنگله اجدالین صرب طوبه اقامت ازین
 صفوف امت را طاعت قیلد بر نام امر بخیر و اجتماع
 مرتبه کمال اوله قیلد بالذات عبد الملک عالیجا خا
 صرب جمعیت اولوب میان صفوف مرتبه غزای بر خطبه
 بیخه حان پسندله در فرما از نفع دینه سر اغاز
 دلانده حمد و ثنای کار ساز به یاز غازی نازد نصیحه
 کیه سر بهر کسیه نین لغو جوهر نصیحتی بود جمله
 طین ابراز ایدی و دیگر که ایها الناس بر معای صواب
 حبله که خاطر سله استکار اوله سوزده نتران عدوی
 حزن لغوی علیا ایدوب درون رعوت مستحزون
 جا بکیر اولاننده کبر و نخوت و احتیاط فاسد سرد
 دظنت مالونهای طمع بیک رسوخ و استنادینه دعوا
 صای محرقه حوص و از رنگ بحران و از یادینه معرفت
 دبا دخانه دماغ بر سرد سوزده نترانهای تغلب کلمت
 طلسمه ریشتر خنجر سرترا به قصد فقیان جانین
 بر مدت اهل کلمه سببی به نژاده کی دمار کسند جو اثر
 سپه رو با بدستهای مبتدای بادستام انتقام ایدوب
 یزدی بارز لینه عذر لری یخیزن دافر سرد قلم
 در باین دارد اولاد امر و احکام الهیه تفصیلی رسیده
 کرسن هوسنگر اینم تر غیم الزف و کبر جبابه را کسند
 بر خاشاکان سخت بارزی کلامیه نک مت جهر در سالی

در سالی از دراری مسرع اولطه انمار س زنده و جفا
 مرفوع مستزم عتاب بنار زبکجه طرف مخلوقدن سبب نزل
 و خوارید ز حال مقتضای علمت مردانم و داعیه حمت
 عالمکیر انم ز حال مقتضایه که سرمانه وسیع و در تم اول
 طایفه حایق نیک نزل و تحفه به مصروف اولوب بر جمله
 رسمانه ایدوب حسن فاقه حذقی نه ناید بهر پاک در بار
 دهر حشیش جنول دشمن شکار اسندم کار ایدوب
 حاشاک جمعیتین ناز و بار ایدوب مقصد صامت نین حصن
 حصین فسططنیه اوله الیون عدو اللیک تاج علین
 سر بمانه بر طاس نشین راهزد و استنبصال
 ملک و المذین صکره تختین ز بر زمین و قصرین در کات
 اسفل السافین بنزله برابر قلبی اهرامال در دین نزل
 کردنک عنود و محرب ایران عا د نمره جل حال طاعت
 امید دار س عده هم که بر نتمر جانده دسترس اولوب
 علیه سی اول فیه بر سینه نیک خد لانه متعلق اولغنه
 دالدر مرداب سباه و اهل و عیالری تحفه سبکاه اولدیغ
 عنقریب هر محمد سن حذنه بارگاه اوله سید سوزده
 او کارها میفاد دهری طایق او کارها ایدوبی بهر سوزده
 در باخوان الدین سوزری بر محله جمع در تبه نمر اولغنه
 باس و بجزه و فظ صادات روحانکره و نوزم اولغنه
 فسخ مالک دینا دین و نوزم کین کرده لکن سوزده
 لغین و ارس لدر اتباع ذلها حذونه کی ذلغنه نوزم
 هر مسکه زلمه حقه موذی فتمین بنو خط خاطر امت کرنیک ایدوب

لا ندر که بدو فقه حق خدا و رسوله پیام ایدوب ستر فقه و شریعت
 کفار با ایدوب اخذ انتفاع در کار الله سزا و جمله کفر این در
 نصب ایدوب کم نوزدین مکتوبه و لیره که بدین سبب به جان
 و درون لشکره قلب و دواره جنوده مرکز و اسم او در حقیقت
 منزلت کند در کربسته انقباض ادر لب بر ارم ستم منیر وجودی
 صرصره زار اشرا در دن و فایه ای چون فاکوسن و الای محبط
 ادر لاسر و نشست در جومات سکون و حاکمیت است
 تابع مقتضای صواب و نیشی او لغی و اجیه ذمت سوز سزا که
 صهبای شهنا و ندن سر کران رفیق حیات اول رسنه کند و نشسته
 امارت جویس مسلمان محمد بن خالد ابن الولید مخدومی به
 مسوط ادر لب کا فخی بنیدل منزله گاه و رحلت بارگاه آلام
 کله رس محمد بن عبد العزیز سر عسک و امیر اولاد حضرت
 امارت غنای جویس حیوانه مفوض فیدم و مسکه به و
 انی امین تعیین ایدوب لازمه که فی غزائیک علی وجه التعظیم
 حفظ و تعیین کف با سرفته و ابسته اولاد و با سرفته
 بنیم محمد بن الاحنف ابن قیس در با سرفته طایفه محمد بن
 عبدالله بن قیس مفوض اولاد و یکله عصبه بن قیس که
 محققین شیخ اوزر زاده و حاکم به در قبول ره بستان سنی که
 ایدوب سنی عبود و این اوله بر سط مفدمات عذر حجابی
 ایدوب یک فلر طایفه ربانی صده قدیر الیها الهدایه حواله
 و بنیه ربیعیه عبد الرحمن بن مصعبه و بنیه طی و لوم خدم
 اوزر زاده بنیه عبد الرحمن بن عد حاتم الطائی بنی و بنیه قیس
 ضحی که بنی حرم الامیه بنی امیه و بعضی ذریه محمد بن

محمد بن مروان بن قیس که در وقت اصبح بنی امیه الی
 در حبس ای اهل حجازه عبده بنی عمر بن الخطاب و بلاز خیره
 و ابطال شاه بطن مسهوری در ناموران مصعبه بنیدین
 حرة العبیطی بنی در مبارزان کوفیه هشیم بنی الاسود النخعی بنی
 و غازیان اولی الالبصار بصره بنی سیمان بنی امی موسی
 بنی و مجاهدین سیمت ذریه بنی حبار بن الحبیر المدجی بنی
 و در ان حیا له عبده الرحمن بن عبدالله البجلی یا امیر قنده در سن
 کتبه نصب و تعیین ایدوب کن صله حجاب ستمه سر عسک
 توحیه خطاب ایدوب ای نوز عظیم سنی در حبس بنی سیمان
 شرحین کما النج طای المریج مصطلح البصین عینه سیمول
 الارض و الاکم و الی مطلی و فزانقنای محقق نصبند
 لا ندر که ذکر ادر لب جنک ادر لب دشمن شکار و در حاکمیت
 مجادله کاره قدم بر دم غم و بار کفاز و قصد ضبط و غیر
 مملکت اشرا ایدوب کلب روم الیون مذموبک خویس در
 و در بار بن بنی لجنینه اقدار این سن و استیصال ملک الله
 بر طرف زراحت سکون ادر لب غنای نشانی بر بنی یادی
 همت اتملی لازمه اجتهاد و اختیار سیکس اعدا و الله علیه
 طریقه زنی و شفقنی رهبر و طلعت فخر کرده مجاهدینه
 رفقای حسان ساری سر بازیدر کرد و با دیه همای سیابان
 شایع همای معازیدر لاهر حاله مشفق و همایان
 و هر بنیه والد ذریه نوز اتمی و لغزید در احسن ارکان
 و زنهار و هزار زنه رجب و عسک و محامل و فخر زاده
 لغور و حذر و ارمعه همت فیکس حجاب مدعای نصیح و سینه

فضل و بردی در هیچ سنا و جزوی بجان بجان نظر جانانه
 که ز ایندرون با جگر دن گسنگ یک شیخ با مداری از آنحضرت
 در هر جا بسید فدیوب خدمت فرموده به تحفیض ابدی که
 او نوزلی سوار و ساری بیاید سر سواران صریح
 و تیز و در بران بر افکار و تیز و بیست نگاه تربیت صفت
 سباز نقیب مقتدی در مصفا که سر آغاز ایوب دیده
 انشا الله تعالی نقیب ز نقیب هنگامه محمد بن ادریس
 معذنه لشکر فدیوب محمد بن مروان میمنه و عبده الرحیم صعبه
 مسیره به و محمد بن عبده الوزنی ساقه به نقیب ایوب
 کند که جان بقلب سپاهین و از ایمن و طلابه بقتل
 و خنده فالی معین فدیوب بنسب این سن که بطون بیارده
 خدمت ذوال و نجس چون بنده در کار ادب می حفظ
 مدخل و موارد کتیب مذموم العوائف می لغین عمل
 جرایس بصیرت و اتباه ایمن و بعون الله العلی القیم
 مالک شیخه الاکثاف روم موطنی اقامه جزو حیدری
 الهجوم اوله فقه جل همکار اول امر هر اس انداز اول
 دشمنانه مصروف اول سبادی لقا و فقه رعیت
 خانیقه لرینه بادی اول فقه ساعی اول سزایه که صریح
 مشکین صدر لنگردن اقامه مستی ذله اقامه سزایان اول
 حاشا که جمعیتی بر با اول اهر حیدر طرف سزایه آثار
 ثبت و اصطبار نماند اوله قطع ادات سپینه کزی و نیک
 تفسیر ایمیید بهجوم بی باکانه فخر کوزمیه سزایه حضرت
 قهارنه بد البطن و عزیز ذرا انتقام اول رهط سزارک

سزارک مهملی و دو بار سعادله مار از نیک محبتی و جوش سرد
 اول که در یک محراب بیدار آمدی لاین همت اسلامیه بود که
 انهار اول فرم مستحی اللوم بر کشته حاله مصافدن انظر
 و مجادله با باکانه در آن محافل ملاحظه می پیر اسکر و خا
 انیس و موسسه انداز درون بی نکر و تشویش کراولیه که
 زار عمر الرجف از کتاب ابدن محبت مع جوش جمعیت
 مشکاه مردانه بی نقاب محبت در دهنه منیع اولوب خدای
 غضب و عبادت در بعضی اولایکه دن لعنه سخن اولور
 در هر امیندین که مصدر رسیده کردن مستحق اولانها رعیت
 محب و اغترار اولیه که قتل در می و نکال و ابلاد بر نیک اسالی
 افعال مستحق الما تک مبدع و موجدی جناب خدا حق و علم
 بعد ذال افراد اجنادی منظره خطاب اید و بی ای برادران
 دین و عونه اهل یقین معوم خاطر صداقت رهسنگ اول
 سزایه امیر و سبها لار نصب ایند و کم سکه اولاد و زور
 عینم نمره شجر جانم و محصول مزه جبار ندر اتمام مهم غز
 و جهاد و کجا بدینی دشمنیه که ربا و غیر سینه حوز عدو
 دین در که الیکه شیخ زن دافرا اعداد سرشکن کرده اشک
 و هر اس ازای ذم بد لقا و جهره اش اهل شغایم خا وجود
 جناب و اهل لاله همه اید و بر حاجی نیر رضای مولی الیه
 دینی و مجیدی راه خدایه فدایم بن که طریقه حقه نوزدهم
 افغان ابا اینچیک سزایه دخی واجب و مناسب اولان جان
 و جنبه فالپوب دوم بهجمنه معین و فقا دار و زایل سزایه
 زانه کربص و اغرا لاله سوق سمت یکا راولمقد رضایه

هنگام اقدام شکل و هم دریم باری بندگوان اینها می او کور
 بان شونج و شویج ای عقده مرده و نه کت ایس در روت
 حواس جراته خواب سکون استیلا سیده سر نه با این
 و توانی از من لازم کلور سه رسته پیش نیه و ایضا اول
 و حکم البشیریه بالغزین غرقه سهو عققت اوله یخ کو در
 حندق زلتن اخراجی با بنه بارزی سعی و همی در کار این
 در ببالای عو حوام سیدی در اعوش ایندی و صنوف
 زار شهای در زانه یله محی طلبات مستغن اللغه سرتوخ
 با حبیبی و ذره عینی و نگره فی دیر رک میانته ایلی سبغ کل
 ذوالفقا را نام بند الهی که بری تیغ سیده بری سبیر
 عبد الملک ایدی در سرد و لیمه بندگی که بر عینه صنفا کور
 بر لب کوه بیکر صخره خرام میل زانه سوار اینده که مصغر
 غازی می مانند نقطه که در بیکر صخره زبانه در درازای
 به شش سید ازین نوزد در کوف و فراخ در جوهر کس
 سبک که زجر جوانی و فیتی جو روان مبین اوصاف لیسند
 در جمعه که غنچه مبارک رجب ایادی صلیق ظهر و نضیر
 بر موج عب کرد جیش نسیم انیت عبد الملک ملک آرایه
 خورش کوب رهنمایی یزدا قبل و دولالت تحت و خضال
 باب و مستقل خرف ایله بر ایالات عبد الملک و خضال
 خدمت عظیم و اجلا غوات مد الطفا که بند اینهم او کور
 دوت و نسیخ مقدار محمد دکن احزاب و کفنه شیع ایندکن
 صلوه قنن کیم غم ایله سز عول خدا بارک اوله مقالی محمد
 عالی زار دینک حوز با زوی جانی حضرت حضرتی قائم لای

کت رک اوله کلامنی روشی قبیل و اجنادک عنذانی
 امن و اما فی سحر و حیث اجمتم ساعدتم سلاسه در عالم
 الرحمن من کل جانب تدلونی از او مبارزین جهاد ایندیک
 هر کلمه سته سر سانی قلوب تیر قامت و زنده هر ستمندی
 کمان آغوش شدن جدا بقیدی و دامن اجفانه کبر باش
 سرتک اولوب برای عت حونا به قن ذقت و نظر نهار
 اشک حسرت اوله قن صله رفی و کت حال خشنه
 زار زار دل میفرشته مخ از دسفر ارت سر کت نه هوای
 اربهار عمر با وید زار بهت اشکبار زار دیر رک این جگر
 بصری اوله سیر نامورین و عکس مظهر با کرد و فی و داع
 ایله و ب زبانه شرافت ننه زبانه کس ذقت اوله
 الله لفرش تا ز عالم داد بستانه مر لودل تمام ازین
 و از او بستانه مصغریه و کانتج و لفرش ک حال قال
 برله کت از این رک جانب دار الامار به عطف عنان
 غنیمت و عکس صر از خرنیب ممالک و نسیخ دین فخر
 سمت رده ماله لیم کیران همت بقید روز و استبان
 طی مراحل خنطر سوس نام محله رزل اولوت حوالی علم
 دنگار نکلله لاکه سنا اوله قن زبانه سکر عکس کونج
 اوزره مغز راه که اول معان تمام بر سینه آرام اولنه
 حب الاشان کت کس علم بلا یعنی ذکا صلی صلی
 منازل اتنی عشره ایله بطور موسی کت و زار اولون
 تکمیل مهم بر کار روشن شیخ کار زاره استقلال اولنه
 منضت و اوان حوت کرب سینه عز نوره بالی تیار بی

اول محلدن نقل زانکه احوال اولوب با د اصحاب سرك صلی
 اعمر ز به نام محله صل کرده و عقود جمال انقال مناسبت رله
 درود جنود اسلامیه بحوالی اعمر ز به و مفاکه نمودم **سید**
 و مصاف کردن مسلمین و کشته شدن آن لعین **سید**
 از حضرت مبارزین حوالی عمر ز به مصرب جنام کرده و
 اوله قده جو ایسین جنبر زده بو بیای اسماع کار آنگانه کرده
 با زنده گره اینه بید که کما کیم استر از عمر ز به اوله سمون
 ملعون مست شراب غرور اوله و غندن هوادار زندن برینجه
 بدست خند ریش خنلا ایله سرف دم نصادم اولوب نوز
 بل فرجه راز در ایس مسکه دخی ناموران قباغی زیره استه **سید**
 بو زدن محی طلبه سراسر غار ایلدی که امر مبارزان با باک رود
 حالیکه اراعه صه نکه دو و محله کز اوله که سمون خند غم
 جمع کن که بریدل مفع و ر ایدوب کندی امالی عدوج ایله با
 رکاب خروج ایلشد زنده زدن خار منند و امید وار که
 مقتضای ذوق قلب اسلامیه اوزن دید به کوس منکوسی
 کوسن هو شکره طنبین و نایدن احقره اینی حسننگه نه بزم
 کلوب دین جنول با فزلی حرکت نمونیک شکسته قد موز
 و کار کرا اولمه که بعونه نقا کفرت سر دوش و نصبت جریسه
 در ام و نایید ایله عنایت سیاه همه در کجه اول خوک
 صفای رو به درون مقتضای کلبت ایله اول امر هر
 و نایح دلخاشه آهنگ ایدوب عو عو خاطر آزار ایله غلظه
 که در دست به آغاز ایلدی معرفت در آتا به زبان بسته
 و غادره شیران غایبه نجوم و عو غا اوله مبارزان استقام

بیر انتقام اسلامیه یه تاب در نفا دست اوله لغه انذار اری
 اولوب جنگل نوز نکال جمل جنگانه کرفنا را اوله ارجی
 محققه رچرت هر برینک بالای اوفاتیه الباس خفتا کشته
 صکره محمد بن الاحسنی مقصد تمیه و محمد بن مروانی مسمیه به عقده
 بن صمصحه بن مسیره به تعین ایدوب کندی قلب لشکر کشته
 دتم و بار جانا هم خنک رهچی اوله نوز بطلان زخنده فالی
 رئیس طلیعه قلوب مانند بر سر میدان دار و کبر ایندی
 نغان حاکم هر کوشه برخواست که بر رسم ادب صفها نمود
 رسم از هر طرف صفها کشیدند چون شکر گاه صدر رخ آرمید
 کمانه زاری کما نهار ک دند عفا با شکر مر ک دند
 القصه صفوف رزم اراسته قلوب یکه سوار میدان جلال
 یعنی بطلان هر کاب اوله بنی سنجاق را بطلان ایله استقبال
 دشمن بد فعل ایچون روبره مصافحه اولدیجی عکس شمشیر
 بر بطریق بی دقیقه دو چهار اولوب بر ساعت مقدر ایچون
 کاست محاربه میان فرزند او ایدوب بعد التصادم از
 طرفینک صراحی ایلدند کسلافه خون ریزل ایدوب اولوب
 حاکم سیاهی لاله کون ایندی غلظتین کشتگان بر
 ستن بسته برینده چون کوه فاض دلاور اظر فین هنوز سر
 ضار فز اوله مغنین بر وجهه ام جلال و قتاله بزم مفع و در
 ایلدیر که نبرد گاه آسمان سماک راجح و مبرام خون آسم
 سان اوزن بر و اشته قیلد سیاه به کزان حیرت اوله **سید**
 کله کفت احسن ملک کفتن او مبارز عظیمه مقده
 مقالات هیجی اوسته ای خبر عو غا اولوب هنوز حجت

فاعلم ان مفت مصفول لغوات اوله افضل دعوی حالت معتد
 اوله است که بطریق لکر در طریقی با رہنما در فنی حیرت کرب
 انترام اوله بسمه اخسته نماز سلسله کز اولدی
 سوی تک عدم از غصه مبدل حد ریت برد باد فنا افان
 در حیران از کرا بخانی بعین جبهه منصفه اللو امواج
 ستر که دریا کبی در خفا بیکری تعقیب کمان حوائج حاجی
 دلیر میدان تمیز حیان در هر اوله بید همه کس با بازار
 جود ببرد ولی کافر دی شناسند هر رباب فلک مسای
 دینه با جبار نفسانی کله ربای اوله نام صفت دلاوری
 مبارزه کاری کور نما سخی رطنه اسانی باب فکوه
 وفات هر کله کله رفائیس ایدر ایدی در شقه زنگار تک
 خورشید النهابک جنبش و اهنرا زین تمام ایدر کف
 ستمبر آنچه سر کوشی نصرت نمای اوله صندر لرایدی
 شهوران در میان نیزه با جولا کانی چون بر طواف سینه
 زرد کین مشیران ز نام تک ظفر انجام بسرم جانی همی
 الای الارقیام ایدر بیا با هم بسته شیرکت جهانی
 بر از نیزه ستمبر کت طرفین کوسر در کلبه صید ایزدی
 حی کی صیحه صور قیامت و در بر بطل و تقار هم آهنگ
 رعد رهبت سینه از اسن جیاد دست نغمه سندان
 اجناد اوله ب طرف مشرکین ز یاد با با هر دو اوله آه
 در جانب سینه کلبه عالمگیر اینه سیرسته قه ستم
 وطنین انداز مسامع کربان اولدی **نظم**
 هزار در آمد بهر دو سیه در و در وجه آید بخورشید و

در هیچ سلاح در کوه زمین
 بدرباری آفر جهان کس غرق
 ز بانک هیون کیمی نوزد
 کله ز کوه صحت میکان زنا
 خود شنیدن کوس رود نیکی
 سب از علم شمع سایه دار
 بهر سینه زنده کینه با
 جدا کشته دلها زینوی خوشی
نظم
 طرف محالین بهر بیت رهین دخی صفت آرای مصفا
 اوله بیری بر بدن امید در ک اوله کت بر کت
 برکت کردا کردیام ایدر دو حامت هوای راحه نفسانی
 عوفان حخته دلا زهره خاک مشرکین مبتلا حتمی دم
 دریم اولغله اعضا و جوار هر ی تبلزج رعب و هر کس
 رعشه ناک اوله ب سخته زن نقیضه تیغ اولغله محال
 اولدی جمیع کار و کوار لرر مخالف اصول معقول و غیر
 مزانه و اوله لارینه بای با جراید طریقه اصل طریقه کف
 مطرب وفات مسالک زین اقدام لرزه ناگری آهنگ
 طوقه فقه مع لریه صدای درای مصیبت کبر زین تیغ
 ز یاد اوله در ز القصه جود مجتهد مؤمن مسکله
 اوله سیرین المعظم محمد بن الاحنف حمد قبله **نظم**
 نه سیم از خندان دناک اینترام نصار ایت سیم در عین
 بچسبند و آمد کجا مصاف به بخشی کانی افشردم جزوه کف
 در آمد بمیب اوله جولا نموده نمودار دعوی دارا نموده

اول کون سلجور بهو که زار فلک تیر بیتی جهان مملو از مهر
 ستمش بر زنی نهانیام شام ایدوب ابرسی علی السحر قدم نه میداد
 ز در اولوب در ای جنبه که در تیر زانود دستشده فی عالمه
 ریتن اید بجهت سر با سیزون و دستمن مشک را بر افکرم شیر
 شمشیر زهر شکافین خوابگاه علفن بر لحظه اتوک و با تو
 نام بر کن در یکجه علی الترام جنگ دیگار بر زار اولدی
 سوزله که طرفیند بخیر باد سوار کب نفس اولوب و بجهت
 صحرا می فاق اجم سمنه و خوش ایدی ۹ سر اسرسن روی سخن
 زمین ز بس نقش بچا چو دیبا می چین ز تنهای همد با بر شخ
 شاخ شنه طعمه بر کک در و به ذراع سیدیم دلمه سرف
 بران صبیح از ماشنه قیلوب و فود اصنار و انوار اردو
 نهاده تقانم اید بیدر ستمه جماعت اهل السنه و ایجه عه اید
 ادای کتوبه فر ایدوب روزی رسک محله فاته در شتاز
 در جابر داشته عقیدی ز کرده مؤمنین جهاد آیین غرور
 آیین اید اوله انداز آسمان و زمین اولدقن جمله کتار
 اقامت جنگ دیگار به اصدار ز فاقضا جویا ایدوب ۱۰
 در در یاد کربا بر جوبین کت ۱۰ به روی سیدی فر شیدن
 جدال موزان رسم بزد و جلر دوزان بهجا نورد در بدن
 جملات هزارانه به سر آغاز جهان و دلدن بر وجهه آینه
 مانده اید بیدر له روح رسم و فرامر جهان فهران ۱۱ صدر هزار
 آتین ارفقانه زمین بوبله اید و لیجی عالمه قهر سیر
 مصنونی بر آوردن حال ایچله ای احتیاج اید و کت
 ده آغه معانله دوز درون مرفد لینه جهان اولد ستر زده شک

مشک عبقله آمیز خاک لحد لرن رسنه اولد چیتار
 او خاسته بی همک حال ستر اید بر سمعون روبر درون
 درع بکلدی بر جوش ایدوب سیر عیث صدری ایدوب
 بنزد و تیر دلبران خنجر زنه دستیر کبر لصد ریزه صدر تنهای
 ثبت و زار اولیجی طرف میسردن عبد الرحمن بن مصعبه
 نکا در صر صرا می خارس مهنیز کبر لیکه مید از شکا پرورد
 ۱۲ سیدین سده با در ارا نر زود چه با دلمه هم با دو هم
 بودیم مفضل عقیقه فدی بر که جین طین عدوی سیر
 از فانه کله سر کردان مفاد و ز ریتن آفتاب لاجده عیث
 بنو جویر جمله فدی اولد فر بنجه حنت الوجود سترک الودک
 سرخوت بدیزین غذای شیر شمشیر ریخه خانی طلمه نار
 سیاه بخیر ایدی ۱۳ کردهی فر امین از تیغ و شیر کردهی
 بو بخیر خاری اسیر بعد محمد تبر مردان جمله قیلوب با کجوج
 نیزه نیزه دل رسا اولمغه مهم نه زخم اولمغون روبر
 سمت خا اولدی اند نصله محمد بن عبدالعزیز جمله ایدوب
 کرده کرده و در خوشبنا بد ذخایک زمین سینه زینه خیر
 بیخندن سبیل خانی زانی مرلی اولددر رساله اید کتفرایع
 در مانع وجود فی نفع و سود لیری غرقاب فنا ایدوب شکاک
 جسم ناکلین کهنی حجه ابدال ایدی ۱۴ بهر که ستمش اولد
 کرد ایکی را و کرد و در اچار کوب سیکه مسله دلاور
 مانده نیزه سیر جلر در کجگاه صغوفه توجه قیلوب نوسن جاکرام
 ایل اندامی که ماصدن کفنه شاعر در ۱۵ ایل هیون نیزه
 اندک جزو بسیار دوز از آهوان بره که در لوبه بود و ختم

مصفا که بر سر و بر وجه جنک و بکار ایند که کاذب نجیب
 اول روز و ماه و چون عدد و پیرایه است که در نظیر
 قطع کردن این تعداد استغفار کلمه که در چشم
 و کینه مشغول در غیب اول و پیرایه است و بر رنج دست
 کله می آید از شراب زخم اید اذنه می آید از آب چشم اید
 عبد الرحمن صمصمه و سایر روشای عا که در نگاه
 سینه به سحر اول و بر سر رگ این مواظب خدایت
 جان شما اول و بر بطل غازی سینه جای که از سینه جدا
 اول و پیرایه می آید از شراب و سینه پخته نماید که در
 زنی حیاط این انداخته خندق تا ناید در مات و در آینه شب
 در کات ایدی سمون معون بود ز کرمی نیک مصداری
 شمع ناید استظهار و زوری اید قلبی که سینه
 نایت در روز اول و در بطل حاصل مغزیت و انزوا می آید
 قلب نشویش مداری اید که در هر ناید دانی انگری
 چهار تا در کون شود و اداری عبد الرحمن صمصمه
 عجیب ناید متلبا حضور مسلمیه کلوب بود قش زرنکار
 شبیری ناید از جانب کتایت مسعود ال ناید در
 فیلدی و در پیرایه منت جناب حقه و مادم هزار بار
 سمون ناید که در جنین بر وجه ظفر قرین زردانه
 در کات چشم اول و بر سر با کوی باز کوه گاه جهاد
 دستخوش صمصمه اجناد اول و در همان جانب
 شهرت ناید در روان اولی مناسبت در کتایت حقه
 حسن و خا و سار و محاصره معرا اول و در جانب اجناس

اجناس ناید که در کتایت پیام سعادت انجم سالقالبین
 اهتمام اید و با عید الرحمن و رایت اید و کتایت فضیله
 السعدیه که تحقیق نیدن جان من و بیجا عبد الرحمن
 سطر جرایب اید و سینه را با این علاج رود و بر پیرایه
 که با نیت ضعیفه که در سینه سینه جلوی احوال چون
 اول و دام افکار به نثار دانه کفایت اید که این
 سمون معده که سینه سینه صمصمه این دلاوران
 هر بد ز بر نیک جریغ سینه اول و کتایت اید و در غلط
 زمین فادله زرد و بروردی و بدی هنوز که سینه
 قطع کلایر معطه سینه بطل و زخم حال کلوب سینه
 چون سمونی انداخته زرقایم جناب جناب سینه
 سینه سر و کتایت محلی سینه از سینه کتایت که در
 پیرایه زمین خدایا اول و کتایت سینه که بنا بر دانه
 در رایت سرور و ابتهاج اوسته فیلدی سینه سر
 سمونی اعانه خاک و خون که ریچک روی ناید
 زمین اید و بر دمه سرور سینه هزار دانه
 حده اید و برین سینه و ظفر که در جناب
 هزار شکر خدا صد هزار شکر خدا و پیرایه کتایت
 کتایت ناید حاشا که جسم ناید که در حاشا
 تنظیمت است و لغز اول و سینه اید و در سینه
 مسر کتایت است جناب این اجناس که سینه که در
 اینکه سینه کتایت اول و طبع علقه از ناید
 در سینه که در اید بر این اصل اطفا سینه زود

وجود اسرار الحون بر وجهه اساله جویبار قهر و دما زاد و لنگه
 مس ذر و زخم که سپهقام شامی بر بادید بجز اول فیه کشته
 دن از نایب اول لب جمله سی برین جنگ نایب این لشکر
 و مظهر مقال نفوق اسبق اول در بر باج لنگه اول
 مجروح و مفول صعا لکه بدسود که همی نبره است و سالی
 عازبان بی پروا دن حصن اعظم ریه الحی از زوسید با و سها
 ارشدوی تعقیب اول لب کشته لوله در و انده مدینه کوه
 منشی او بجز طوفی رگدزی خاری نصابه دوند و بزرگ
 قلعه در لیمان نازک لبر سبیل عزم جویش آهین بر کوش
 نیک هجوم و خورشیدن حسن و خاری کبی درد بگذر افغان
 و خیزان تشکیقا در برین در اول اولب قلعه و خانیان
 سفحه الالاب ترک آید بزرگ علی الصبا حله سردار کوه
 استماع یعنی مهر میر با بنده سر در حین بسیار کویا ظلام
 شکست و بر وجه سپه لاران لوابت رسا بر نرد مار
 ایدی قاطبه لشکر مظفر کرد و ذابنت و لعل الاله بجز
 اعمر ریه و حول اید و بسیر نازنین سپهر و در و خزا
 عذرا عذار با و بین در و دانشه زربعت و امتعه و لکن
 سرنیه اکین و معزش منقش جواهر کز اینها و نفوق و معده
 و دیبای زرن و تقارین مشکوف مند و جریه
 عنایم کینه به دسترس میسر اولد که تعین مقدر از سرنه
 ادراک بین العز اوله و غنن حسابی حواله فتم جذرافتم شد
 فتم و لاص فر البطحی اس فتم در کوه جان علی المحصبا منسیر
 به بنگاه لشکر کز انرا کوان در زمین شد زبا عنایت کران

ز بسیار ز رخت و اسب شتر دل روین معنی کت
 و شپرد و دیبا و خرد و جز زکا ذر و عنبر مشک و عنبر
 کز انایه ای رخابت برن بدیدار زبا بعینت ذرن
 درم لوله بر نوده در هر طین بطرافت جنس جواهر برین
 نه سر مایه حیدان در آمد بسیار که در با باغ امرت سن شمار
 اجمالا و داخل فتم که تخمین دفعه سخن محاسبین اولانی
 لی منایه مقصد اری بود و از زنه کسین دفعه تحقیق یعنی
 اولت رگه با کوه سخنده میزان تقسیم اول از زبا بوز
 سکن سکر که بوز نیک عدونه بالغ اول لب فتم خیزید
 اول اغتم دن ایلی سیک ریش اولد با جهر رسم دستبردنی
 هسیر در چنین نزار دید و با تجارت راجه در جانب کوه
 مسکین نف اولام سر مایه ارواح مؤمنین تقصد اولد
 بود به جان بازار نوح الی بوز اولد ز نف غازی نیک تقدینه
 وجودی داخل همی شها اولد یعنی ظاهر اول لب طرف
 اسلامیه بودن عبری زبان و زاس المال وجود و طینه
 بود ز زبا و نقصان تربت اینه ای رسیده مرتبه تحقیق
 مستد بودت حات و غنای عرصه دست بارگاه سلطان
 فلوبت کیفیت صبط و حفظنده مرتب زبا انرا تها
 ار لیمی جانب عجب اللکن پیام آور حسنت اولد بر سعید
 ذکر اولد از عنایت و فیک بین العز اوله نوز بعینه حضرت
 ار لعین نامور خدمت امانت اولد در جانب حیوان مبارک
 حی و عدل او ز نه نزل و تقسیم اولد یعنی مستد اولد
 به عسکر ظفر اثره اقدام تقدم اید و لب لا تقان جانب

کفورتیه به حرکت دوال غنیمت ایند بر آمدن اسلامان
 بحسن حصین کفورتیه روحی ربه که در کفورتیه بدین لشکر
 مسلمین در منزلت شدن مسکنین بعضی اسم المعین
 کفورتیه که در بیخ زمین نکلان استنبول اولاد لایقون تیره
 در رنگ دانا در ایلی سبک کفورتیه هم اسلامان با
 آقا محمدت و اهل بیت حضرت امیرالمؤمنین بود در منزلت
 و اجلال به قدم با با کانه سن که در یک نیمه برک در ساز
 تک و تازم بدل محمود ایدر میدان دلاورین حرارا
 آرایش وجود امینش التمش تک فزک ضرر صوابه
 غم کارزار ایدرین طریقه مفاظله اوزر عاز با مؤیدین
 عفت الهیله با شریک را در لاله زار فالد کلازل اهرده سبک صفت
 می بدین کسبه در عصا ایخه غزاه استکسته قلمی مریدین
 نایاب ایدرین مرکز قرار دادن دامنه سایه جده اینه القصه
 امراض با کله و بانیه کی اکثریت جنتان جسم تک اهدت
 مزاج می هرینه جنی اختلال در بیت در دیر بدن عسیدن
 و حضور بر طرف اولدی یعنی کبی ماب رزین دیندن سنا نکل
 کیدوب ۹ نکل که محمد دست لطف بران دارد نه جنبه
 نکل که در دیر از باین دارد هر بری آرزوی کنایه شریک
 طرف تنها رو بادیه سفوار اولدن علای لیسکا را دلچ مسته
 ریح عقبه غیرت قیوت الی این یا اهل التام فقامت ام لم
 ان غنمت الروم علی دایر کم والی این یا اهل العوان غناعان
 کم ان نولیم مصلح الروم الیوم الیوم یعلم انه کم صدق البقی
 دیرب حاجت معکره لغزین حمت و کج بعض اولدیر جا

در حجاب حیات دخی طرف اخذ نیز با معشره المسلمین الی این
 یا اهل العوان والین فزاهل الصلابة و عبد الاوان جبر
 زیاد برداشته قلوب نقل آتات و عدد در عید به تقدیم
 مراسم مته بداید مرد مبارزین که در دن بر شتاب سجاعت
 لضا ب صفا اصغوفه جولا کما نر شندی سنجما و ابطال
 و نفس مر قیل قبول تا نیری ایدر هیچ لجه جدال کلمتال
 نایر فالد اشتغال ایدی از کلمات غیرت امیر و حیت انکیز
 شیزر کان فقل و حین اولاد نرک لوجا کار نادین به
 فندان صحت اولوب کلا دل تصحیح مزاج کین سنانی انیز
 و کاران سینه زنده طهنت اولان نر مشرکوز غیرت زبانی
 حوض جمیت کفارد التی انداز خانها صبر و قرار شرا اولدیر
 سوزله که در در سبأ آه کرد با داساری اوز در ایزرین
 ز کفورتیه روح هر ایدر متصاعا در لطفه با کله زمانه حایر ارادش
 علیه قنار به عکس سبک فز کج که کوشه لنه تعین و ایمه اولد
 اسلامدن بطال غازی و محمد بن مروان و دخی نخوردان
 کین سنانک جنول و در کینه اسب زخم سنان و سنان
 اصابت ایدرین بالضرده پیاده مبارک بار نه در لایم
 کله بود اوز دیر و برج و مرج اناسندن لضا ب کفورتیه
 اندام سبکی آرزو زخم تیغ ایدرین فاقه ستر نولانی
 قلعه مجموع لک جبهه سر برین کبر حو کندن قلوب در دنیا
 خاک و سبکی اولدیر با وسیله نجه ضعیف الضلک در نونه
 حافظه انصاف و عودت دوسره انداز راحت اولوب
 انهم اهل اسلام کفون بن شمشیر محمد الرحمن بن مصعبه

الوز

هر بری بر طرفین هجوم سبانه و حمله دلیرانه ایله برهنه کشیده
 اصحاب شکر و شادان و دغدغه اندازد و درود و نوحه
 و عنادان بر سر بسته نهال وجود مستمه دخی فخر
 آب و تاب یافتند اولوب نیم فتح و تا پیدیه را پست
 فلک رسد میانی خاک و لجه سوزن کو مینویسید
 اولکو تروست می فانیل صحت ستم کبر ایله ادار زیننه نغز
 و ز با جهر با سیدی ایله فخر لیکن داعه از جنگ و غوغایه فخر
 اولوب یا اهل اسلام ایوم ایوم بوجب الله لکم الرضوان
 مقاله می بر این بیخ زبا لیر و جوان اولمش می است که دخی
 استقامت و جود از چون بانگ بلند ایله نیم ستم کبر
 و ستم بر دلا در محمد الله تعالی وجودم حرف عدل و صحیح
 احسان فدا اندر برکت اولنر حضور به کرب جمع اولوب
 دیوبت رغو ما اولنجی فخر عسکره وقت جدید بی اولوب
 آن غیر منقسمه و عسکره غالب و مظفر و در مطرفه فخر
 و در قرادله در دوت کند از قدرت کار ساز ای شکر
 دیکی سر از جانب کفار مستعد لاد بارک کمال بر تندی
 هنوز استگار اولما شکر است انجم ساطع دخی امداد
 عا کر اسلام ایچون همکار رجال الغیب و همچین سر و سستی
 نصرت اولمغه طلبه شام اردور و ستمی احاطه فخر عسکر
 پیام دوزخ مقام با تمام مندم و نارد و مار اولدیلر
 زینین شده انداختن مار و مار از خورشید تا بنه چشم تمام
 در حاله لصال و خندان قال باب مدینه تکفوریه میستجاب
 بی نجای اولوب در و از نه حصار سطر طر کبر قرار ایله

ایله و حصن مذکور الحی امید به جان آتوبه کلام کبریا
 با سر دسان قید علی بن صحنه کخلیصه مشغول اولوب با دار
 مستر کینی بر بر جانب سبیل المصیر ایله اشتغال اولوب
 مبادی سبده ستر کفوز معوز در صولجان تیغ سبجای علق
 شنبلیله نیزان اولمغین سار خنده لفر طرف طرف سبک
 بیایا اولمدان غیرای در مان بولیبوت بگذر ای معین زار
 تیر و ستر اولمغین کلاس هزار ما نه عمر لری آدینه شکر کمال
 کمال اولارن زو شمش خاک هلاک اولوب مقبره دخی غیر
 پنهان اولدی بر بلما مغزه حکمی رو نه نام کور کما اولوب
 منوخ کینه نیزان اولدیلر و غارتگر عرب با خراجم درون
 قلعه به وضع قدم ایله انا تصور لرون کجی بسند بر ایله
 مرتبه مقام کثیر به دسترس اولدیلر معنی علیه نقه حشر دره
 بر در حوب و قاتل اثناسنه کما کبر صحرای کسهارت
 اولنر بیز مقدار نه بالغ اولما شد زو بفریح و نظر
 امین بیت المال رجانه جوق دفری موجب آدینه جنگ کمال
 شهباز اجدال اولما تحف استغنه فخره اف مندن
 عسکری بقدریه مالندن داخل نیزان تقسیم اولار زبانه
 الهی کما یوز سبک التون اولوب جمله سی فقط ار عدله میان
 مجاهدین توزیع و بذل اولدیلر استقامت این کندی
 دایه سس دخی ایبار ایبار دلا و در مبارزین امید می
 ساحه حصن معوز جرس و خارا سردن منطف و پاک
 اولدیلر نظره صخر معور نه تمام بدی کون احسان کمال
 اولوب بوجب سمان کبر ایله عطف زمان اقدام بیدیلر

آن در دهران مالک عرب به قلعه سماح و مصارک
 حبس ظفر معزونه با زبطون حذو معزونه و دسترس
 فتح قلعه سماح در کجین از بطون بجانب مسجده
 اول زمانه مدینه و مناست و شجرت و معمر بن ابی
 جیح شدان دار در روی جهان اولی در جهت عالمه حار و عظیم
 مصفوح دولت ده و هر کس سینه هزاران هزار تا غنچه
 و صف آثار هر ستره ارم نظیر و بر جایگاه رفیع و مقام دلیر
 ایدی سر رشته کورتالی قلعه مذکور از بطون نام بطون
 بی زلفنگ و البته کف نصرانی اولی سبک برای کبریا
 دو رخ استیافته کمال مرده و ب زاید صاحب استنها
 بر معز و نا بجا راید مظنه شوکت و حشر استامیه هر
 انداز خاطر و مواسی اولی بی سهری قلعه سهرستان جزیره
 مأمور اولی در آن حواس و قواسی دمبسته حیرت
 اولی سست و سحیف الفکر و همه در بوب این حایر خواد
 ارشاد اولی قلعه در بهای سمت کز اولی معین نا حار خضا
 زار اید و ب قلعه سماح در کجین اضطراب مختصن استی
 یکی رحمت مرتب بر کز ۴ یکی بیخ و بیجان همی گویند
 از بیخ ب دلاور اعلم که در شهران حشر بر امر حصار
 غزولی بدو اول مظنه بیخ است یکی اولی در شهر عظیم
 از دور لکی احاطه فیلد بزد و در قلعه ده جا بکیر اولی کرده
 که بزدی باز در بند عوز راید کند درین شیرازی بیخ غایب
 قدر و زور صا نوز را بد ز صفا و دودیدان سور لکی هر بری
 بر سوراخ کورمانند گزیدن سحری چایز بخت بولما و بزد

بولما و بزد شهر شکاران آهنین و سنگ صده که اولی
 چهار حصه در لری خواشیده و افکار اولی بعضی خرد پسند
 احتمال معادست و بزد از نمایان مجی بدین اید و درانی بر
 قلعه دن جنگ مختصانه به آغاز بزد و بد افعه تمهید رسم
 بزد ایچون وضع مناجین اید و ب مجر انداز طرف نشگاه
 سسین اولی در بزد و بزدن دخی کجی ندی ندان مدلولید
 عملی آنگ در ترتیب مناجین اید آغاز جنگ اولی ب سسین
 سر کینه و کفر بر سینه در ای جدار در زرم اچی را بن رک
 نام فری کون رسم کار زار بر زار اولی ایام اربعین
 جده آن منابت بر لیمی هوای مجادله در نوع اعتدال نماید
 اولی خانه کهنه در سر کینه جرات حرف و خشیت و در مکه
 سردی زهر بر خذ لانه خون جگر لرز منجه ایکن دزبان
 بشکوب چشیده درین لرزن شکل جزانه در روان
 اولی تا با غرابت هم مفاخ قلعه دن عفری مدیر دن
 مایکس اولی در طریق ایصال خبر نقیاد اولی باغ پیام
 ایکن رسم ده متر در ایکن بهار ده از بطون دن
 بر بطون سینه عربی تمندی سمت استی اولی
 حایه تیر اید جانب معکره ماه ایران اید ای مضبوط
 الطاف مسکه دن نیاز مند اما اولی مرغ روح منجه
 سینه سینه از اعکردن سالم اولی در سینه یعنی بهای
 بهت مسکه کجین ک مسکسته وجودی از ججاج حایه
 الوب و عقاب جانشکار بنال مجاهد نیز در خلاصی
 فضای آزادی به صالح جا بزد اولی رسه اولی رسه

قلعه دن برین بخت بیجای العرب کی کتده فیکم ذممه قوی
 اولسون دیر عهد ایدی باب احتیال فتح قلعه منته ایچی
 بو جبرله اواب مسرت مفتوح اولوب حصن درون مسکینه
 هر طرفن کاربان سرد و شاد بافتار قطار احوال تقابل
 کارانی ایدر حمله باشله هر مسئله که فتح باب مسکله
 که کله روی که بیند دهر اربک یه همبنا نگاه دربان نقصان
 رزقین جنت ح ووزر اعوان دورم اینی قام شامی اوچینه
 باب قلعه هفت آسمان ایندکله استارت مسکله ایدر
 بطال حخته فال روانه در دانه حصار اولوب بطریق
 تقدیم لازم عمود مواجی ایدر که لکله اول درونک
 کلام طریقی قلعه نیک در اعظمین کلید اندر لور در
 قیدت بطال هر گاه اولدی بی ابطال ایدر ابطال مسلم
 وجود بدست لاجون در حال درون حصن معظه وضع
 قید بر در غافل آگاه دناجم و با انباه مصادف اوله فکرای
 در سپهنا کلام دراهی درجا درجا ابلاغ پیام داد بیا اهل
 و عیال لاجون در کات در زنده ارسال ایدر یزد قلعه
 سار ارا بندن درخی کلید اندر در دفع ایدر در مرفق
 رحمت دخول اوله مستظان نصرته اسماع مصنون
 سوره نصر و فتح ایدر یک جمله مجاهدین موحدهین شکر کلام
 حمد له کویا استارت فاد حله با ایدر کله که بن رزق
 اولوب پس مسکله مسلمین دخول قلعه سماح ایدر کلام
 اوله پر ۴ جو فیروز نمره درود بیدر در حمله راز و دیار
 و صحرانین بسط طراز اندر دعوت و عشرته

عشرته اشغال ایدر برنا بفر بظن تیره درون حرکت
 مذبح ایدر کندی مردن به اوروب بر سر اسخ تا حضرت
 کتدن مانند مار زخمناک دم برین نالان در عیال مخفی
 جسم با باب درون ایدر برک خوان کی افغان در خیزان قلعه
 مسجده به الفار خلاصه وجود ایدر بر سر تیره ۴ ایدر
 دروغا انما صنع اولون عسکر مسلمین طفله ز تقابل
 غیر بر دوزک کبوتر جانی امشبانه بنندن بالک جانت
 جنان اوله دای و قلعه مذکره غنایمی درخی سردن احوال
 حساب مسونی ادرک اولوب رسم قدیم اوزر برین احوال
 در العالین تقسیم اولدی ۴ جواز زر کران شده تر ایدر
 باهن قوی کت با زوشان بعین سالار غنا مقهور
 ابو بظون اوله حصن مسجده فتحه غنیمت قلعه غنیمت
 کردن عسکر اسلامیه بقلعه مسجده دهجم کله شمس
 نمود بس جانم و کشته ز شمس مظفره اهل اهل
 ابو بظون که یغرا کران مبارزیند تر بارب در حرب ایدر
 پنجه سندن مخفی متاع حیات لاجون هر کج سلامت طلبان
 ایدی کین رک قلعه مسجده به الفجا ایدر وجود حرکت
 اول جا بله ای بلجا و ملاذ ایدر همیشه ز می ایدر محمدین
 اول کله کبر آینه اندر درخی مجال راحت فریب آیت
 کله ۴ مسعود هم درین مصمونی اوزر تکرار مبارزه حرکت
 در سگار اوله قریب است ایدر یک ریس مقدس
 اوله ۴ شمس نام خناس مرد راسی محمد و قیاس لشکر سلاح
 کوشش و مردان نیزه بر دوش ایدر مقابله مسکله مسلمین در

و جان بر جفتی ضرب در حربه آما ده قلدی بیتیجه سخن شمس هر طرف
 سلسل آن یک شیخ و ببادر کا فزین آن ایله مفا بله جنبه
 ظفرین امر منینه فرج ایدوب **سز** رفت لایطین اللیب فی
 مسادق و لا الذیب احینا لا بد اسر راهه لصادق و لایله
 بی ترد و در قف هجوم ایدوب کوز احمد ز مغفله اسلامان
 نریب صغوفه زمان بر لایموب **د** لبر به بیجا رکوف کوز
 حرکا را فیدت کار کردن نکوست بی بی که بیجا رایدینه
 سوز شیر بیجا بر دست مور در نیک که آن تیر بهای تیرت
 عدد را نوزی کوز از زای است بنسب و در نیک مینکام خوشی
 سلامت دهد موز از نام خوشی **ت** لبر وجه ناممول از نوز
 دشمنک هجوم بد بی الظهور پینه صبر تمام مفاد دست اولی
 ما علام حسوز حرکت از لعین عک اسلامک بی جانب ساقه
 انصراف و عودنی مناسب قانون عقل و رویت که نوز
 بالضر در طرف مذکر معنا زیز اولی صمدی به حرکت
 باهر التیبه **ل** **س** البیل واج والیکاسی تنظیر من بیجا
 براسه فقه بیج شمس لعین سا بر فخره دوزخ کلیله غضب
 جویس مسلمان ایدوب ظمان لغت بلب فیانی ذار و کبر
 اولی غایک نجر سینه اسعای صهبیا ستمات ایند بزر
 قلعه سمانیه ایصال سا نسلت سلامت قیلند محمد و
 تربیت اودات غیرته بذل همت قلب سینه بالافتان خوان
 سمت سکار و در راه دار و کیر دگار روزار اوله لبر
 ستمگاه قلعه سماج **ه** نینه صغوفه مصاف اراسه نین
 خود کشی بر آید زهر و کسب **ب** بر نیند کیر سوزی زنگ

را ایضا ای کسور حاد و کنی نه میدان مسرفون نهایت
 حدیه مغزیه است سر بجه عک اسلامان یک بوز لفر اوله
 سر هیا **م** زانوی خور دسترخ صریح بر لوز اوله لبر
 شمس لعینک سر نکست مدارای رود سر شمس لعینک
 ایقر لظنون تیره در نکست و حاشاک قواسی صراضه لظن
 محضه **و** وینک صبر و قاری سخن صغوفه ار لیه منسکم اولوب
 حوک زخم خوزد کی لغت خست طرازی ایله بقصد سرباز و نوز
 کا و نازی قلب سر میدان رز کجا هات سوروی اوله اوله
 عددن مبارز طلب فیدی **ه** در آید میدان بقصد سرب
 ای کرد جولا و سجو است **م** نزه تیران عددن خرم
 عالی نسب مسکه و الاحرب مفا بقضم بد کیش فرج
 بر قح حمله رستمانه ایله کربک قاده نکند صله نوز
 سغول بیان سنا ایله وجود ناز مرد مسکه داغد از خم
 اولوب ارد بجه **ج** عبد العزیز میانه حبیب قضا ایله
 رخنک سنا دشمن اولدی بعن عبد الرحمن صعبه
 حبیب اوله اخی رخنک اوله ز بعد محمد بن عبد الله بن عبد
 صله ایدوب اوله اخی رخنک اولدی بعن محمد بن الحنفی
 حمده ایدوب اوله اخی رخنک اولدی بعن لقا اوله حمده
 اوله اخی رخنک اوله ز بعد عبد بن جرجه ایدوب
 رخنک اولدی انه نصره این بیت المال شیخ رخنک
 رجان جویق اینک حملات صغوفه رانه قلب عون مدد
 کابنات ایله طرقة العین **ح** نوز کسب لیم دوزخ مقبل
 وجود سبب کشته و عدیم **د** نوز کسب لیم دوزخ مقبل

بعد هتک بن بریدستی حمله قریب اولدی می بنجه بدیجک مسرکینه
 بر وجهه یما اینج فتره کین اولدی که چشم بدینیزه پس صحن جبهه
 نیکه و بار برید راه بیابان خادون عزیز می مقفود کوشه
 عیان دن اعلی مقفود لیمو دیر لکن صد اعتدال دن بیرون جدال
 وقتله که شش ایتمکله و حامت بهای کار ناره حاتم کار بر
 حارت سون اوجت زلمه لوله نینه سینه کلان با مانده نیش
 حوش کور ستمات و شش ایدوب اربان سلسیل رحمت
 اولدی زوانی محمد بن عبد العزیز که نطقه خم خوز حرمت قدر
 بد کین نیا اولمغه نرینا ذاب لکن ما زانی ایدیز مقفود اوقا
 اولوب تکرار با نهار کاب لکن ستانی اولیجی سینه حاتم
 لغزین معالک مقفود با اولوب بی بریده رفاهه اقتدار بر طرف
 اولمغین ایقر نظیون ملعون ذمت اولوب اولاد خرم ستان
 اید جسم نازر رودنه استیت س اولدی زمانه مقراض استغله
 کوزنگان فورالت سندن ذوق بر لعی جد اکتوب اول سر
 دولتمنده مرانه اخنه حجاب اسلامیا ایتمکله با دما نضره ایز
 طابع می بدین جدل سینه مسوحن اولوب میان عسکر ایا
 نهادنیرالم و اضطراب دوست است بکاشته دفعه ضعی کله
 سینه تخیری جا که جا ک ایکن یک داغ نیک نیش
 داغ ذکر نهاد افغان وجود محمد بن عبد العزیز خرم بر خرم
 بر داغ اولوب طلب مهم راحت ارزوسیده هر بری و بیای
 این المفرد لعی فکر نزع ایکن سکه در تعال زخم بقدر
 فی الجملة فاق اولوب تکرار سراز جنگ و بیگار ایتمکله
 زانم سنج معانته ۱۲۱ بر کف بقا لدن صاعقه نیش خرم

حوزنا دسر نایک ایقر نظونه در حال نزل اولوب مغز مسخر
 حوزد و منیر ایدیک با لار کوس در سرنج استنبا ساز اولان
 داغ جیفه حوز جان جنبی شکاف تا که کدن نشیک دور
 بر و از اید زلمه با استراق سمع ایکن صوب سباه توهنی
 بالای که به عروج امیش ایس ایدیکه سها تیغ سید رفیق
 مسرود و در حیم در زرقه قریب سید فاده فخر حیم اولدی
 عفاربت تری استنبا لدی الوعا و در لعی العوفیت بال شیب
 بالای ایقر نظیون در نفع مکار حیا بخش اسلامیا اولدی
 بر سینی الظهور الیه فاطمة ثنیة اسلامیه نیک مایه نط
 و اینست علی اولمغه ترتیب صنافت سکر ایکن قد کینه سراز
 سون در سر اولوب مجمع جنک آرد سته کل در یانی
 بر بر جمع اولوب داغ دشمنانه عطسه ذای قهر و دما زلمه
 سر ناز سینه حوزن الهم ایقر نظونی بالای سینه نیش
 رموی رولین حوزله تیغ نصرت کیمی بیس ربات
 ذوقی اسلامیه برداشته غلبندی بوجر تبه و نصرت
 کوز سها حوت از مسکه نامر نایب اوزمقا اولدی
 با بضرده کرین کوه سها با نر نیت اولمن لازم کله می کله
 اسلامیه دخی بقیة السیرت رهط بر سینه تک جیفه نای
 با ویه معانری نه انداخته خندق اسفل اب فنین ایدوب
 مستعد استخام اولدی بر ایسه سلس و اعتدال ایدیز
 دحصن سجیه دخی تیغ ایدوب اول قعه غنا یمنه نرینک
 کوه نیک و بر می ایلی مک زرناب کامل العیار ز داخل
 میزان تقسیم اولدی و سجیه دید کله سوله اخلاک

سختن جهت جهانها از ابواب جنت کی هست در اعظم کج
 و جازری اسرافین است با تمام در فاهیت حدون زبانه
 ظاهر در آنم اول مغز بر دست آرامگاه است اول مغز سزا کو در دست
 الخ آی معذاری بدین مذکورم احتیاطا و از اولی و از
 و سخن معذره در حوالی مسیحیه به منشی اولی کافه تمام کذا
 را در حقیقت شکل عزانة داخل حیطه تصرف است
 اولی با ایسی با جاز الفرام نمودم جوید و امام و معبد
 عوارض و تکلیف لازم اولی بود و تقاضای فرجه مذکور
 استانه عبده الملکه عرض اولی استنسخ اقدام و حج
 ایند کفر نه بدین معنی و اهمیت دارد و بعضی استنباط
 حکما ایس که هر وجه لازم کلوب اولی جانه قدم بر قدم
 عزیمت و نهضت بود بر آمدن جیوسن بفرار کالوس
 و در حد آن بهوش همت اولی و تصرف سر دل
 فرارگاه ایس بهوش اولی بله ضعیفه و ضعف آخر اولی
 سخت بدین اولیوت عالی اولی کبر بدین مذکور است
 مستوره در سلف البیانه نسبت بدین ضعیفه حقیقه اولی
 صحیح جاکبر اولی استرزه اسرار ضعیف الوجود قبل المظفر
 اولی و اجناد و انجم عدل است که به معنای به عدم استعداد
 ای حاکم قسطنطنیه طرفند استعداد ای ایوت بود
 مذکور الخ در اسال نال در حال با بین بسط رجا ایوت
 اولی معاف و نحو ایند فون الملوک اس علی بدین
 اولی تغزیه ایس با عقل و بهوش عالی یک معذره کاف
 نیز و اولی بهیست کافه مذکورم آنم کازار اولی نه حال

نه حال ایس بر کون و کجی صورتی غیرت اولی با آنچه
 کدر کشته انضال در حال و عسکری با یال انبال اجبال
 اولی اولی به ضعیفه و حتی مع صغرها و حقا رتبا بهی
 در سن و امتعه و تقود و دسترس سیر اولی مبارزین
 درین انده و حتی فون الملوک انضاب کما ایند مخطوط
 اولی در اجناس فاحره لوب و لباس مقید سن غیر
 بالکمالی سبک و قیه و نوب تمام العیار و ایله مردان کازار
 اولی یعنی مستغنی علیه نقله اخبار در اند نصله مقتضای
 در صانی عبده الملک تک آریله توجه نما حجاب قسطنطنیه
 عظمی اولی که زکاهن اولی قناع و بعا عک عموما
 معانیج با زحمت و کلفت و باز دو و توقف
 با آنچه تا شبیهی تیغ از نیم با انکه تا نهادن کجی تیر در کون
 و داخل قرضه تصرف جها نظیر با تصرف اولی
 مسئله نامور با دلاوران عسکری بن قسطنطنیه و غیر
 که در دریا و بنای شده ز حصن غلطه و جامع کبر حجاب
 مفتوح الاذواب مستهل الصعاب و دبیر الامال مرتب البی
 بود در حصون سیغه ممنوع عن الله تحولن رفغ افعال
 لغیر قلوب معانیج تصرفین لا لغت و لغز بلیتم
 مویخ مسئله تلکبج و خنن قال ایله که نضکره نظم
 عروس ملک آیزم و در کار کند که بوسه بر لب ستمیر آید و هر
 آرزوی در اعوشش کواع عانیات فتح و ظفر له بازوی علی
 همت که موزون نهال شجر نبات الاصل اسام و در
 کردن معشوقه مستنوله اوینجه قلمی ملاحظه سینه بر طرف

صبر مسکن اولوب منزل دراصل ابرام و لیلی کوریه یابی
 سعی ایدرک با کلفت مسازخ و محاصم کوی بخت معصن
 و معاد م **ع** فوج و نصرت در پیش و عز و دولت در پ
 فتح و تسخیر ممالک و دیار و در گذارم قطع وجود اشرار ابرام
 سعادت شهنشاهی در ساحل در بازم نزول اینه بر **ع** و لیری که
 نصرت بود و باراد و بنار و کسی تاب و دبار او از از و شکر
 هبیت فرای که غیر زنده از بدست خدا بر سره زنجیر آید
 کسی از ابرام سر ندر چه کجایی بسی از بی دولت مرد و خندم
 که نصرت بود و بار او روز رزم نیاید بجهت این سعادت بخت
 که ناکه بدبار کرد و در غیب **ع** است و هر سوی هفت آسمان
 ماه تا با نبر مسکنه تبدیل شکل اید اطراف افق جنت و جوی
 اید بخت یعنی مسکنه دفعه گاه بد رو گاه هلال اشکانه شکل
 صور مختلفه در بخت جویان عالم قیله جوی مذکور در جنت
 آرام اولوب اطمنان بخت و جویان مربوط او تا در از اینه
 جو صیتش در از کور افکنده جویان بر آید ز کور نشینان خود
 که وی بهر در حصاری نشینند **ع** که در هر در زینهار نشینند
 و تو اشتها جویان رویدن احصا و عمده و خرد و در اینه
 معارف او منسبان اید و بختی معصن و معارفه اینه
 صلوات عمده بر سره شروع اولند قنده لشکر اید و یک بعض خود
 سندان در زعمی کسی که سایه برود و نادیده کار اینه اوله
 روز با زوی موقدین سحر را اید مزاج کور روی آب
 بر جی عصف و هوای مخالفی مانع گذار اولی از عمیل
 مستعدی کار زار اوله یادی و لیران هر صبر هجوم و کوزه

شاید کرده مخالفینک جرات مغلوبانه درینه قطعاً کانه از
 الشفات اولیوست بی وهم و باک جنت و حال که سیر زینهار
 کوی عمده بر اید و باک و جود اشراری تا روزگار
 حساب در پای خود و مار اینه بزر اند لخصه حدی شهنشاهی
 ز سخن بی زسخنی بر حصن استی ماسه وضع اسکی
 اید و بختی حاکم **ع** جامع و یکله مشهور اولان معینه
 لطیفه طرح اید از بنا اوله بلخصه مذکور در فقره اولی
 هر سر کور اوله مغفله بدینه القهر تا میل نسیمه رو اولی
 استامبا کوی مای حصن مذکور آید به وضع اسکی
 جمع خنده شروع اید بزر الیو نیایک ساحه مناسجه و جویان
 زنده اولوب روی غبراه کند و دره جویان طرف اید و جوی
 منقش اید بر حیاتم بدن روی باقی این وجود بر سو و کور
 حضور در ستانه مباشرت قیده بر بنا که روی رضه محض
 صورت ارتفاع اید قیده کوی مشرکین بدو نیک حصن و بر
 اید از حاله برابر اولوب استی استوار حصا و در
 قور زینه کجده زلفه نیک برج و بار و لیکه کنگره بر وج مشرفه
 استامبا کوی رونق و انتظام اولدی تلاعیس بدینک دیوار
 تا با اید صبر و زار لر رخنه رخنه و سینه بی شکست
 حاله حال اوله زلفه نیک هر قلعه هفت کورون ممالک
 اولور و دولت سریع الزال مشرکین بر کنش بر کنش
 اولوب قطع انقادی صورت و برانی اولور و زینهار
 صحرایه کوی استامبا در هر نشین که در ر ل اید کور کور
 معز درینه طوفان مغز استخوان این خود و هم اید بر دی

در زیر بسته در جهان اولان افکار از سر امر محلی در بینه جانمینه است
 از روز درین جهان نوزاد و روی در ضربت نیند در نوزاد
 اولان سینه ریزه در حقیقی حوالی سینه اشراخ برین نایب
 حرفا راحت و حضور لرین کشته در حقیقی نایب سینه اشراخ
 در محصول فراع صبر و طاقتین افغانه نیک ملاک و نوزاد
 طرح انبه مسا که میباشند اوله فتره تقطیع نخه حشر
 ایون نخر لر بر اثره که کشین فیکه بر اول مبتلا با کشتی
 امید و بیه فرانس جان پر عمارت و سد بان عمر در اول
 شجره وجود با نفع و سود لرین با به با به بر ایدی و اول
 منت فقط اولان ریزه نیت روح اول افغی نهادله
 فطرا مورد اوله با همینه سیر ز کجی معوز لر بر اهلک
 و انعام در کار ایدی سهار لر ایدله اجاز بنایک که کزیند
 اوله در عشق کور دجه اعضا کالبد بر نالی نبری بر بدن
 بنده جدا اولرت کوبا با بنده جدا و فضا نوزیر
 فیر برین مجله فارقا ایدی نتیجه سخن اول حصن حصین است
 متین و طرح حصین اوله نوزاد نام اولیج الیون نایک بینا
 جواب اند جواب اولرت عسکر موحده نیک دور و در اول
 در قاره و غیرترین است هر دو فنون الغایه برین جهال
 اوله بر عاقبت کالترین بنیبت کل حصین مقتضای
 زای سخیف رهین التوسیدی کور کار ضروری یا مقتضی
 اوله کله بالای قلعه فسطاطیه دن وضع مناجین اید
 مساوی مبارزینه ایرافه ز جهایمیه لر جهن بر کله
 ادوات جنگله ندر بر افغانه بدل معده در است کله کله

کار که اوله بویستینجه بر جان شیر دل بیشتر کینه در زرم آرم
 آهین صحت و اوله کینه بی باک و به بر و امیدان کار زاری
 حیدر کر آرد از کور کسی که بکشت در آرم قرار و پر دین
 و عزای بی بر دانی ملاحظه سیه حساب المرام اجتنابی اوله
 فیکه بر در حجت و اباب احتیاج احتیاط تفکر کالایمین صبر
 کجی مرکز غیرین نایب و استوار اولرت سمت اوله فضا
 نگاه اندازار ز اوله بویست نام بدی کینه بر حال از زین
 رزمه خلل و بر لیبوت فاقان خوفتانی فاعنه لیکن سینه
 اجرا کینه سر مومساحه به جواز کور سترله زهر صبح کجی
 در بازم نوزین کلاه قلعه و دوزخ کله استمانه کله سینه
 سینه در عصای زرا ندر و ششعه به انگار اید و مصرعی
 باب منها اوله صبح صادق و کاذبی کت فیکه در طرف
 سکه بسیندن اجوم و مطار ح و حجاب ایون کوشین
 مد افغانه و مطار حه اسبابه نسبت اولرت بنایک کلاب
 بنی بر کله سیمین با آدیجه اوله فتره ایونیا حصین
 کز اید و ب هر بری جمال حفرة نیران اوله زین فیکه ندر
 حال ضیوت در اسلامیه مدینه القده خایان اولرت سردار
 در لغت او باغ خورشید شریف جوده کالمشرق زمین
 اید نجه الحی فوجعنا القیل لیساده ذراع باله غنم خراب
 راحت اوله لر اید نجه هانکه سینه منار برین بران کجی
 اوله نسته فیکه بستر زین کله کله فی نوزدین ایون
 زمانه عمر و فجر سر غریب ز نالی سیرت ظلمه حواله اید
 عرفات طاق ز بر جدر نایک استمانه تمام کله کله

شام ایدن اطفاق روزمان کتابت و سبب از علق بر زنده
 مصطلح است که در عسکه هر بری شکرگاه اختفایه کیده که
 فی الاذل رجال قتال استک عدال بدوب سینه صر صرام
 عربی زبر بران بو تیغ زهر شکاف قندی در سینه فیدر زاری
 ایام هفت سال بدو زنده بود بر طریقه مستحبه مسکری این
 اولوب دار الحکماة و مشفقان جمله که منصفه ظهور اذ لا یجوز
 کار زمان جنزلی کو شرد و عسکر اولادین و سنیان
 و اهدی حمت مسانه نفرة احتفال و بر بدین بر کون مسکه
 جمیع از اجداد که بخیر و بخت لرینده اصدار ایدر و حب لایق
 مجبور کتاب و قبایل و الا نقان باب اعظم سطنطنیه سینه
 لفظان هجوم ایدر و ۹۶ جل مسه را کارسک زرموند بزرگ
 بزرگ دستبازی نمود و بدو شدا زانها این حوروش
 بدرباری لشکر و افتاد جوش ای حاصل معاندین طرفین
 آهنگ دار و کبر ایدر و بی هنگام شام ایدر کون سر عسکر ایام
 آهین پیشین اوز نه تاز کار هر رجوع ایتلک اعتقاد ایدر و
 نهان سخت جان و دشمنان درون حصن استنبوله و جنزلی
 ایدر لیکن مر حاشا که مسکین فتح قلعه دیز غیر مرد جسیله
 خاطر اولیا بعضی بیدیند بنیق ایدر و سبب ایز صبر و ذار زین
 خاک خاک ایدر بر ایزین بنب مسکه نامورع با کام فرزند
 باس ز جان بر بزم دیدر که حل عقده لغس فتح سی و دوزخ
 همین احوال بدوب بندی کون مع اللیالی علی التوالی موید
 مؤمنین اولان مدینه القدره و مسکه رجعتی خاطر کبیر
 سببگاه باب عقده کرده مجاهدین کوا کرد فوجا و حاقبام

قیام دسترا اقامه بنیل مرام ایدر بر بلو هفت روز فرزند
 و شمنان بلان و زنده ای ایامال صبح لبان و ثمانیه ایام
 صر صر و خاشه مسکون کلید با کوز آینه تیغ بظا کون
 است ایدر صر و حرک و فنا ایدر و سبب ایدر عددی بود
 در نامه اوسا ز دلا در ان کرک کت تیغ و تبری العی بود
 صبحی و ز اولی اوز نه محقق کرد در استنک با نه دوزخ
 اوز نه امند لودت می صر و دشمنان بد طینته ارات احوال
 قیامت ایدر و ایام مذکور هر که هر ساعتی مقدر احسین
 سینه کورنده دست هر ایدر کلر سینه ایدر جانکه از هفت
 سال بقاء کورد کلری اسب دور در از می شسی اولوب
 سبب راحت می شفت صفحه مسینه بی سکینه لرین
 محو نقوش صبر و طاقت ایتلکه چون نبند در زور دای
 مای همت در کس از میدان جنگ کوز از فکرو دل آزاری غیر
 بر زبان نکه الصبح چیز مضمونی اوز نه سم استمانه
 همه ی اولوب طرف مسکه به بود جسد ایدر با نه مصالحه
 بقصدی ایدر بر صورت **تالو الی استیمن عبد الملک امیر القدر**
 من البرک اما بعد فذا حفت بلا دی وقتت بطار قتی
 و حصرتی فی مدینتی و بلغت منی کل مبلغ و قدر دت ان
 اجمع علیک جمیع الروم کلها ثم اصدول علیک صدقه
 ازین جمیع را اقل اصحابک و ابد دشمنک تم انی جهت
 ان لا اجعل ذلک و قد عزمتم علی مصالحتک علی ان
 احضن دما و اصحابک و اصحابی و علی ان اسالک و تسبی
 فان ذلک لبعی لک **جواب** بسم الله الرحمن الرحیم هر مسکه به عبد الملک

الی یون کلب الروم اما بعد فایک ذکر است این صحیح است
 فعلت و لکن اسم مملک است که تکلم و هذا امر او یزیدی
 مرآت م و هم ذوالبابس و البیض و هم اصحاب الیون و القوا
 لا یریدون الا قتالک یطلبون بذلك الجنة لا یریدون الدنيا
 و لا دینا و لا فضة و لا یریدون الدنيا و لا اهلها هم است
 حیث لمرت منک الحجرة یطلبون بذلك الجنة التغميم
 و اما ما ذکرتم ان الصبیح فانی قد التبت بيمين ان الارجح
 الی بلادی حتی ادخل مدینتک فان ابررت بيمينی و الایة
 علی ما بها حتی اموت و یقینما اسم تعالی علی بدی و اما
 مرناک و ما نصالحی علیه فان ذلک حقیر عندی ذلیل
 فی عینی ان کان قد عظم علیک کثرة ذلک فانه لا یخبر عن
 و تعب ذلک فانی ان وصلت الی مدینتک و الایة فی الجنة
 هاتک الیون مصنون کتاب عناب مسجون مذکور حادی
 اول یعنی زهره بندان موز جواب نوبخ آمیز به نخل اول
 حال جنبینه آتش اضطراب و مشرب تا خسته شد
 اولاً جگر صد عالی نایب بایه و لکن کفست کل جوانه
 شکاف و پدید آمدن بر کاله رکاله زمین مجبیه نه بر
 اوله زنیاد کان جاده دراز و اولاً کره بخت ستر است
 و کبریا نه میاست ایدوب مسکه نامور و غضنفر استقام
 منک التفتاک و حزل قلعه دن عجزی و جهل سیه سی
 بین الاستحالی اید و کز متیقن ابتکله حضرت امیر العزیز
 مساعدا لرسته حمیت جا بهیتر سته بین دعا لاجری و
 او انی اولاً لغوزان ذوالقرونک منظر شامت و لغزنی

اولی لازم کور جواز کوسر سزیه بومقوله خصم خبره کس
 چیره دستک بخت نرونگا لکنم تخنص کربان آتیه جلین
 بیلد و القصة کس کس نرد و تخیر به عذاب اضطرابه
 و مشرب، لآخر مرادات مسکه با معاف و مصنون جوان
 انقاد و سلبه نهار اولرب شفا هاکله تفصیل
 و ان احون بالاد و انزه قلعه به صغیر اید و مسکه نرد
 ذیب شرفعی در حواست اید و مسکه نرد از صورتهای
 جواز اولرب برفاج حفظ حرکت اید کله الیون مغبول و
 الرام و تقطیر عرض منظره نیاز اید و ای مسکه نرد
 ملحوظانه راضی و رضای خاطر کن زیا در رعایت و اوله
 صناعتی که تعالی بعد یومینا بدایر بان که معامله در
 رفتی و ملا می پیش نهاد اید و با اس نه خسته چون
 مسکین ادوات استعیالی انداخته کنگ توانی نفل قطع
 حیات فخر طغانه مشرقیه آتیه بر آرز زمان محفوظ اغنی
 مسکه و تا خیریه ها لا طوله تصرفه اولاً جنول و دوا
 و خانه ضبط و حفظه برین امنعه و اولاً بسندان
 مرج و معتبر صنوف تحف و هرا با فاخر اعد له حضرت
 مستجاب پیش محفل عاقلین معزز و در دیک مسکه دخی
 نوع رضای مستخر و یک کوشه ابروی فنول اید و
 عسکر اسلام که ایمن اول زمانه العیش یک مهر نرد
 باقی فایده مزاجیه خطاب اید و ای دلبران و مسکن
 رای نه شیران خصم افکن ها مصلحت وقت مقتضای
 مسامح و بخت طویل الذیل مجاوله ناک سبان و سبانه

تمام کلام اوله که مجموع کتابت اسلامیه مستح و مکمل
 صفتند مینویسند اولوب بر محمد رسالت و فرزانة مرتبت
 اوله لاریدی این عسکر اسلام با لائقان التام العوالم
 و طاعتی بر سر نه کنند که فرزند بود باج و مستوع کیم
 ایست بر این سردار عالی تبارم نصف نصف قیام تیز
 در کار بر شیران یوسف کند **بهر افکنی در عوالم** اوله
 کشیدند از قاف تا نصف **بهر مشن نهادند جانها**
 التوان بر جمعیت سپاهند نوگر و نهیو مالک اهدن نردم
 دیم اولوب فرغ و ز یاد برداشته قلم بر جانب سردار
 حضرت سفارون استفسار داعیه ترتیب صفت
 ایدوب بر مرتبه متبصص و زودی صد و نخلضه کیم
 لشکر تیسج نامر ضرردن مرلو حضرت نذر دیدی **بهر**
 بر اظکر با بر خرا به نیکه زرد داغ درون التوان اوله که
 غنیمت دلدارم ز منج اوزمه موزور که حصص قسطنطنیه
 باقی وجه کان دخول اینجه رجوع اینیم و معبد کبرک که
 اباصرفیه نامیده شهرت پذیرد بر جمع عجا این چشم جهان
 کانت ایدر منجه کیم مصلک اوله که بر اول دردم بر سر
 حصول اوله رسد فیما و الا در قلعه موقوف دم شریف
 قایق لاری و اح اولی دست همته واجب اوله ز زرا
 ایجا و دخل قلعه **سبب** بین حبیبله کجورم و مقتضای
 حسبت دینیه اوله بحد و حسته مانع فری اولمغین اوله
 حصوله بدل کیم مقرر در معدوم و بیجا ناهالون
 محزون دخول قلعه به رهنا که سرودی اما بر معده عاوان

عاجزانه بسط ایدوب زوی سباز سوسوم زمین ایتمال ایدی
 ایدوب که اعداوند معظمر مملکت کنای سستوم و سبب
 نابت قدم بود اذ خاک دخی زمین حصول ارمس علی الزاکر
 و العین ذمت با کسیر دین اوله **قدم** بر جسم مانع مقرر
 مشابه لامر نیازمند که جرم کسرت ماز که مساعده دخل
 اوله سبب با لکه نفس نغیب کزله شریف بر سر مسموم
 سکرانه سینه باب مملکت مخمل و کله سوزیده که مجموع
 ز نای دخول اوله سلطان شهرک احضال آس ایست
 اولوب دید به حشر اسلامیه دن خانها کفر زیر زراد لوز
 در عین **بهر** التقدرین مفاد مصالحه نابوه و نتیجه استنفا مقفود
 اولوب اوجا بن مصروف اوله کیم نیا زور حال لغو
 اولم لازم کلوز ایدی **سکه** عالجهت زبوشکال محالفت
 و اب دلیر در دیر اسراف ایدوب نه جواز کوسر در زینها
 بی نظیر و نقاد از غنیمت دخول شهر اشرا ایدوب لظاکه
 شیشه ایدوب که کندی تحت رباستنده علم کس نقاد اوله
 آهن دلان اجن دایله در قلعه بی بی محافظه ایدوب لازم
 کلورسه اعانه داعانه با بنم بدل معدوم ایدوب زبوشکال
 سکه لوی کتونه عصره نخلضه **لما** فرغ ایدوب **حجاب**
 و الا وجودینه بید سیر آفرین اوله قدر مستعین اوله زرس
 اخذ انتقام اقام ایدوب خان الیونیا فی مظهر جغلیها
 سقلها قله و عباد با به تقالی بواهر مستکر مقرر العی
 امارت عسکر محمد سن مردانه مقوض اوله لایحه ایتام
 مهم و صیت قیوت مستوجه دخول شهر ای **بهر** ایدی

ارشد و بزرگوار و شریف و خشنود بر لب شیر و در بر کوه حصین
 سلطانیه بری سال ایله که بخت دشمنان درم حال کسب کرد
 اولوب ایلی غوغای بری بریدن امید در دست ایله که گره و بخت
 اولد قوی و سه اوز نه اول در عظم جان حبیبی غرقه در باغی خن
 اولمغله بری بری ایله معالقه ایروب احد مصر اعین مدت
 مذکورون مرد اتکالی جانب جدار ابرمت کمالی ایله بین
 تشریف مستکه ایکن مغنوج اولوب جناب مستکه در حقیقت
 اسباب جلا و تن منبالتله ایروب کمال فریضی و کونوله
 امیرانه رکاب استهب صحر خوامنه که ماصدق لفته عود
 و کل ذواته فی زائس جورما **مستکه** ایکنون له مشکلا
 یوذا التبر لو امسی حدیگما **مستکه** اداغدی الحدیده لغالا
 لی باکانه وضع قدم ایروب جنعت سفید مختما نه در
 دعما مضی امیر ایمن بر سر قیوت بطرفی دستا مطای
 خاوره سیکردن ایلی طلیح زراذ و دین معنعه و اصلو
 بدیر بر کرداری غلیح ایلی سیضی در منبا ایله و سیر
 رباسن المذالوب **باب** اعظمن در در حصین مستکه ات
مورد **مستکه** در روز اندیز احنی که کوشنده راسته
 از کف عثمان سمنده با دیها پهلون و قنده کوشه مهمیز ستر بر کله
 پیوز و کله هر بر بخل به سیکردن جهاد لایه ستران جهاد و زور
 دین دشمنه برن جهان سوز که رینوب جاد جهت شهر استه
 آتش انداز اضطر اب اولدی بر وجهه که بنیاد صبر و ایمن
 خاکسره و زین خان جسم و جانزی خواب اندر خواب اولدی
 ایکنون نفیر کله در کمن تا نواعصن احتم و بخل خاکسره

خاطر سببه در قلعه دن معبد کبیره و در بجه که اباصوفیه نامله
 شهرت یزید و صمد کفار طرفی رکب زحمت ترتیب ایروب
 مشکلیس علی اسلحه صفت صفت قیام ایله روی مسکن عالم
 بالاول یک نامز فرمان روشک بوجوات رسم رسیده بهر
 اولوب **مستکه** آفرین ار روز کار که قهرنا صغدی عاوشه اقص
 سمنده کوشه تر با جوهری مصنونی ترانه زبانی لغت سخن
 ایله بر مستکه دلیر بود بر جمع کبیر کرده ستر ستر کبیر میانه
 مثال نه مشیر کبیر الثقات اینز کذا ایرو امان شیرین
 به لولینجه با بر و آردان و قصر مضعع الار کانه ایکنون
 طرفه خوانان ای **مستکه** اول سیدین نه بخت او ایله باغ و بخت
 بالای کاغذن جهه سی خانگی امیر الکعب اولمن آرزومه
 نزل ایروب بقطیم نام ایله اوله لافسلس التمام ایلی غلیح
مستکه ایله اظهار کمال فریضی و تواضع و ذل و تقوا ایلی
مستکه در حقیقت خشمه نگاه انداز الثقات اولوب **مستکه**
مستکه لوف کال بر ملوک اوزمه ایکنون سمنیس جونی ایکنون
 عر خطاب ایلیک جواب لغم صدور نه لفته هر ستمت
 اباصوفیه قله ای ایکنون ذلیل طرک عبدا و کلاه و لیل اولوب
مستکه سمنده جانجه امنه سوار اولدی یعنی بیستنه در دست
 مذکور در حوال ایلیک بطارقه و شستسین در بهانه فریض
 بسلیوب برار وضع جبین ابتهال ایند کبیر سجد کله هر لوبه
 با بال سمنده کزنده ایکنون دو امید رجو آغاز کردید و زار قله
مستکه دشمنه مشکلی صفتک اعطرطه سماندن حی مشی
 انجیوب بمبینه شمسره **مستکه** عجیب نایل و اشکال

و نظار غراب لغا و بکلیت محیر الرجال استغالیه
 بر کشته در کرسی از اندو از زهره موضع چشمها بوقت حضور
 پیشی زهره و سبز رنگن مصنوع بر صفت اعظم نظری در کس
 اوله که تعیین نمینده صراف و نفعه سانس ادراک این سخن
 ادب سیر و قایل لغو کردن شخص با صبر حیران و در هر کس
 اوله و با زرد و در وقت صدمه زرد زوجه الما خنده پریشانی
 سر جنبه وضع ایله میسکه ناک بود ستر دبی با کانه مسندن
 رها بنه در کفر قیام در برای اضطراب اوله و اوله البو تیر لیز
 و غریب و ناله می مقعر آسمانه صالده بر کله ابرو کبر ان سخن
 لوجه و رضا که ستر رسن و دبی مسج و آیین لغا رانایه
 بنال و همان اوله و غنه مساعده اوله رسن جو جفا بیله بر
 الیونک مواضع نوم مسجی اللولک مصنوع اوله سیکه
 بر مصنون اوله زهره بنامه مسند اوله کله ابرو عا لکبر جهات
 بی تقصیر رعایت خاطر عا لکه بدل مقدر درم تصور
 جمله غری آرزو رخ آزار اینه در کله بزمی عاقبت معبود
 دخی صحت فو که ز تخلیص و اما ز کربنا این بد ز لطف ایله
 بز بوبله تخیر ایتمه بزمی ال معبود بزمی الوب کله دبی
 مسکه دخی قشر بود ایدوب نه همتا همتا تقصیر بی خبر بار د
 بر الهوس بی مسک حیز فو له موصل اوله بی خبر حال ارمی لیز
 خواه مانخواه بالجه و الا کراه الوب کله برین دیک الیونک
 کلام بی نفوذ نیک دل مسکه به عدم تا برین کور و فو تان
 ناولک نیازی جانب رها بنه انداخته فلوک ابرو لکن
 بد کیش و کسپ ساز بر نشویش اویغ قضای حریه جوب مانه

ایله مد اغیه امکان خاطر مس بر طرف یمنی که کله کله کنده
 بر داخته همت مصنوع اوله کصنم ناهزی الوب کله رسته لازم
 ع کس ز نسیب از بخله کوم کبر با رب المسج و الصلیب کنده
 ناله زهره بو ندر خاطر کار بر باد کار معبود و سید این سخن
 سار مسجود و معتقد لر نیز لولک با بنده کون مردار قدر
 قدر و اعف بار بولیه ز بر امتو لکه حال سیکه تنها و بر کوم
 بود قدر کار میانه ندن جمله نیک معبود بی الوب کله کله من صحبت
 کبرایه در جوب سالیک سم عناد اوله از لطف آل معلوم
 در قلعه در همتا و بهتاجوی عرفا در بی الحال کله کله لطف
 صحنی الود و غنه ز غیری جمیع صحنه بی روح معانته فو توب
 طلیبای اجب فرز نامه با همه فینور دیک در دناظر معبود
 نامه داخته لر نیک کنده لوز عا جود بی مرله بد و کفر غنی
 ایدوب بالضروره ترک نزاع امتناع اینه بزمه مس صحنی
 پیش زین زرتین معود و ز اخراج ایدوب الیونک
 سیک دوران بی همیش رگاب امیر لعه بره بویزه و در اوله
 وسط سنه کله کلر بنه غما لهم صحنی سر برین دستمه کله ایله
 بر کسنت نه فو توب ملا عینک تحقیر وجود و شهسیر کله
 بنال مجنون ایلدی تا با بنه و بطارقه بوهالی کور و ناوس
 داز زار زار و ناله و افغانه بسبب حیرت سینه کله برین
 درخ طلیبا ز علامت فو توب معصایب فوم عده فوم فو توب
 هر چند ایمن لعین در دم ستر کینه العالی اهلک به بود کسه
 اندازن داد لکن ایسه ملاحظه استماع خرب بدینه
 در استقامت هالی فوم و فینه لر عودن و اعصاب جوب کله

کسبه بدو با لاضطرار اختیار بخنداید و بفرج زهرا نه فرود
 رود و در آن غیری نماند برودن با بوسل اولدیر بر جوق غنیمت
 جویندین بجهت از کس غنیمت حوزد بگو که نزد سوجه خویش
 مستکه اند از نمانت ای غرایب شهر و تخانه هم از نامرغودند
 مستحار و زکات و زکارا بملکه نامرغود و در یاد رب غرض
 ای کشته رحیمی بقتال و سائر ابطال و حوزل قلعه به تهنیت
 تنبیه مستکه اند زهرا مبارک است بقتل عام اولدی مفاصنه
 ایدر فضل کرم کار سازه طبعه صبح روز طوفان ظهور
 مشرق باب قلعه دن خادو شعله با کس غنیمت زوی مستکه
 کشته و کبر با کس کوسر و بجمال اندازی فی این احوال
 و مشرف انجمن ایدر ایچی جسم عکراه نازده جان طلب
 کلمه با کس شکر و شاد و زفره ایها کس سلا مرسه قه استمن
 ایدر بر **بهر** غنیمتی لغت حاصل لاقال و الظفر و المسد
 قنظره و این نگاه مسله و سبب غنیمت کبر کی از رخ و فرج
 مسرود لغت زمان و صبا پان خان دارالانقره بکری اولان
 بدینة العترة رجوع ایدر رب بر هفتة قدر زمان فرغ باله
 ترتیب برزم راحتة استغفال ایدر رب مرتب و رود مسلیغ
 دستنظر وصول مال موعود اولدیر **بهر** و کس بمنزل شکر
 از مصاف که روی بخت کرد بهر بلا فایده مستعدند
 تا صبح جم نازین سوی شکر مران سوی علم تمام ایام
 جانب التوکلن خوانه معوره و صولت از رخ مسخ احسان
 اولدیجی تکرار صوب همسلا درم مقدار دن جانب التوکلن
 خاکسار مود مصنون او زهرا نه همایون ارسال اولدند که ای

ای التوکلن حضرت من عسکر اسلام مظفر محض و عا کس مطیع
 ایدر ایها لا غنیمت تا نیم بولک از زینت در که با عدل است
 اموالی ارسال ایدر کس و با قلعه که نینه بجوی مسفر سرت
 آاده اولدیر کس بونا نه همایون حضور الیون شسته رایت
 نصرت ایدر با فلک غنیمت ای کس اولدیجی اورده حراس
 التوکلن عوغای سیم بر نیت لغتة انداز فکات بوبندرگاه
 در دالو ملعونه بغا کرانز بلا و حجت تا راج نامی صفحات اولد
 اسباب سلامتدن نه نشئت این جلک نینه میوت با آغز
 بوز سیم جواب تبصیر سطریری له عذر خواه اولد که
 با امیر دلیر تبار با هر لوقا و ای سبکس عالم کسیر حیل
 جناب و الا نصبا بکعبه دلیل خاک کمال الیون سینه
 عرض و انبسی بود که خلا حاضر اولان سیک رقیه سیم
 حالص و الی سیک رقیه زر معتبر و لب سیک زانس سینه
 مایه جزیه با سینه لغتیم خاک راه و جواهر که انها بفرزین
 بر تاج با ابتهاج مذمت دخی ذات کرم شاعره محضه
 سینه کاه قلعت در الطاف بی نهایت ملوکا نه لرزیدن
 فوله موصول سو بر رب بوجیز بدن بوجت و بلا
 رواندن مناسب کور بلاز حای دلکش اقامت سو رتبه
 بلا کرام ایها کاه ماب و کحف مذکور نظر سردار حالت
 سفیر نصرت ایدر رسیدن دوبار کاسه سیم طاعت کی
 یک سیک کسیر قلندی صغیر و کسیر ربنا و سیر امیر
 شکر لغتیم کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر
 ایدر رب و زمر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر

رب استغفار در کاهنه عرص مشکو و سفیاس کسانه استقال
 و حصول خاطر جزاه در پرتی ایله کب سرور بال ایدوب
 حرب المراد ازین بند شهرستان درون اولدوقه لشکره
 آهسته آهسته مهمن اسباب نهضت در احوال اولدوب
 و بقیه لشکری بوقدر ایدوب هفت سال بعد الهه کت قضا
 و صنع اعدایه ذوقین تلف اولامبارنه کارانیه مهنت کت
 معلوم اولمغیون جنیل جنودک معدوم و موجودی دفتر
 ایترکرینه دارالامانه معونه و مشفقن هر کاب مستکمل
 به نوزدان بر حاکم و بنزدون ذوق دورت سبک لغز
 باقی کالعهی ثبت صحیفه دفتر تحقیق اولمغله اموال و دیاری
 مذکور به بقیه غنائت ستره صفات بنین علی التوبه توزیع
 و تقسیم اولوب کلین مهدی که در حقی بعضی بطارقه بیرون
 کامل التوسیع ایدوب کس مرزوبی و حقی میاد و دران غنائت
 میزان عدله علی التوبه تقسیم اولدو مصیبت نشت غنائت تمام
 اولمغی جناب ستره میا صفوف اسلامانده زایت فتح و ظفر
 کبی بر با اولوب اولامیان و داعی صلح و آشتی احوال خیر خضبه
 بلقیه حاکم سندانده نوزده سبج حسن اولدوقدرن صلح
 بر جواهر نفوذ عبارتی تاسار سمعه حضار ایدوب ایستاد
 محاط حکم اولدو که کیدی سینه ذمه مروی مت اهد غنائت
 موت و معاینه سکران مرگ و ذقت ایدوب حیضال نظام
 عالم تو همیله حکم و کم نرد و خیر ذوق سزری کاه ایتمشده
 مباد اول احوال موجهه الا هو المبدن خیر اتمیکه لیا اتفق
 عسکر صلیق نیر اولوب امر مجاهده کس اوله سزری ذوق

ذوق فتم دادغانک اولدو کس ذوق ایچین و مسیلا اجنود ذوق
 ایدوب بر بزرگوارم عبد الهک ستره کاز ملک فایز و دنیا دن
 استغفار ایدوب سریر سلطنت و کاهرا سندن نزل و سخن
 مسانزل جادو الی بی و حزال اتمیکه امرات مطلقه بی بر ادم
 و کتیب و تصبیه ایدوب بعده استانه کاهنه تیسر اولدو سیر
 مشتری تاسیر صنعی ایله نوزند اخوی سکتها مقصود قیوت
 حالاکار ذوقی سلطنت سربع الزوال و مهنتی دولت
 نوزد انتقال منوط راسلیمانیدر حقی جزیه قسطنطنیه نزل
 و حصول هنگامه این بیت المال مسکین اولانم رجا بحیریه
 دیهیمکاه شاه رساله باعث و باوی بر معنی ایدی تاکه حضور
 سلطان نر ظهورم استغفار حال مجاهدینه سعی اولوب
 غزال بی هنگامه ذاریات اسلامیه تک سرحد منصوره دن بر حقی
 زاننده رفع و رجوع و تحوله اذام ایدوب ستره دفع مسو صنیع
 لیا به اهتمام ایله الحی حاصل اولانندن بودم دکن کاه تهم غزال
 و الفضال کاه تغیر حواله به مستلای کس کس اختیال ایدوب
 فتنه کجه دستمزدون بود جمله زبون در بابات آتلمر نکون
 اولدوقی ذوقی باز ذوقی همت ایله ذوقه اعدای بلکس عذای چون
 داول دار و نه بختن درم کلینک حال مشورت مالکین در کون
 و دین و دلی سینه صد هاکم کبی غرقه در باجی خون نیک
 نصیب اولدو منت خذیر که علی رغم روزگار بر مستهای
 همت خرد کاه مران مسکیم اکده سه علی فیوضاته الباهره که هر
 جانبه صرف ذوقه فایز فلیمن ایسه مال تغلب و ظفره کاه سب
 اولوب هر طرفدن نصرت و فتح باب ایله رجوت و ایات ذوقه

کلدی در بیت کلام فیصل بر روی ۹۰ مهر سو که در شش بر انگیزم
 ز به خواه چون بر زمین ریختیم که بر ما جو کرد ایزدگار است
 در کار سازی و اقبال با ما در سر نامه حمد داد ارباب معقول اولاد
 مدعی سنی شکر ایزد برود کار را به مقطعه تیز و در وقت که بخیزد
 در میانم ارجح عبد الملکی استماع ایندیز بالا تعالی درود
 آهی سینه سفت استماید در با زخم مصیبه مرهم سنان
 و آتش دل غمناک مسرتی به مضمون نه رنج با شست با بزرگ
 ۹۰ ب شاه با دو لنگه دیدیم بغیر لنگه از دفتر شنیدیم ای سکنه
 در جسد در فخور کجی مردان دعوی دارم خور بس انگاه
 جمله انام مستحق الکلام ملک زنج عالی تمامه تقدیم در اسما قدم
 ایزد با بر خراگنه عبد الملک دای سالک احسن التکلیف
 مقام بدره ذات سبحی است سحر از جمله ذریعین و امر سلطنته
 سا پر دوا حد و حضور صافح ما لکله ارتباب صورت کمال
 قیوت آسایش ملک دولت حضور صند بود در سحر همت
 ظهور که نور من ایمن من موجود ایمن غیر که سلطنته میانه
 دارد در البته سجا بیعت را امر در زمانه تبعیت جمله تک
 انصای اهل و ملو با لیدر با با ناخیز علم اوزار دعوی هم
 استعدا کرده اسلامیه با نام و پیشوا اولی که کردید
 معالات موی و القابی مرتبه غوغا به ابر شد در پیکر که
 عراف امور را حفظ سنده فتور و تصور دن و روز و نظر
 تدر بر دخی ایند مشهور مردگار دان در عاقل فیروز اذعان
 ایزد ز رای نار دادن استماع ایزد بن طمس و جوه اعدا
 بر مرتبه صرف کلیت ایند یکیزه و امید که کله لاسن عضا

عصا مسکینه اجزا اید در به صواب بد عظمی اولی العنی اولاد
 رای قرار داد اگال بره محالف باعث منبج لجه سز و غوغا
 حالت نام حالت محالف جمهوره تصدی امر محال در بواکه
 سخن با لجه اولد ن غیر کلام لغوی نه احتماله زالی لین
 بن سبها نه بیعت ایند سز زده دخی لازم در که بر با به لجه بیعت
 فیما سز استیکر با بن عبد الملک سله سز ۹۰ شنیدیم کلام
 شاه ز فاسته سزی دارد از دولت ار استه ز منظر
 خاطر مقصود ایله بو مضمونک خلافه ذاهب ایزد لجه
 و عوامی استحقاق اناری زبانه لیکه صحیفه جهان کور سز
 دیجک عسکر و اجناد روی القیاد کور سز و متبیه مهم
 در مضمونه اقدام ایچون تمام اوج شهر کمال در بینه القدر طرک
 دوار ایند بلز شهر مذکور خفا منده مکر ایون نا کله بر بوز
 اصدار نامه لازم کلدی مضمون ای سزین ره مط کفر و خلیل
 کرده فی جلاله دیا رخا لکن حوز جرمیت اولدند ز در طلب
 عاقبت ایند یکجک وجه از نه سزی و ایزد کیر نعمت است
 اینک مستح که دل از امیدی مدینه العزیز سا کردیم نج ایدان
 جامع اعظم و عبادت کلمه کلمی که در دجبت اهنه ز زنها و غیر
 زنها بر جرم کتر در تخمه نایه محقری تغییر در حرکت ایند سز
 ایله که همود جهود بر وجه اوزن معقود در که جامع شرفه
 بر وجه الوجه نه من ایزد رسالت احوال رجوع ایزد بقا کله
 بذل معذور وسیع موز اولدند اول تقدیر به ماجبات در
 وقتا روی احوال سزی که ز غوغای دنکال ایزد بخیر
 کلمه سز ۹۰ سز سز سز ذاب ذاعه ایحی احتما امر محال

اولاً رت اینه و اما حضرت من معنای رای سخن گفته
 در اصل از لغت آن بشرط آن عسکرم و بار کن با کسب
 قطعاً لغت من قبلیه آن لا انقض عند محقق سکه در دو
 مورد که بر البون با کسب مصنون کتاب سعادت و خبر معلوم بود
ع نقول که سسوع و امر که نایضه مصنون جواب در برت با دام
 مر کب سعادت منتهی است اما سکه که در کبی ابر صاعقه ظانی
 کبی صغیر جینی دیده جانمزه نادر عالم بهنای جبهه طارید
 مس مع که رشتن سسکین بهنیل از اس مجاهدین اینه طینین
 اولی فله اینه رشتن و قلعه و حوض حسیله بهنام
 ایدوب و اهب بارب مرکب المتاعب و در حجتی به مضع
 الاساس بدین مندی البریام روح روح الله جامع سرفله
 بر جوی محمدن تحریک و لیمیز ان س که الله تعالی صحن
 الی دوم العمام آیین دین محمد علیه السلام مرعی اولی معرفت در
 و حال ذات علی الصفا علی الصفا نه مخصوصاً سیک طریقی
 اینه هزار اینه صبر با زو یک دقیقه زرناب کامل العباد
 و یک قبای مطلا زرنیه تا زاهد و اول او لیس را اینه
 حقا رتت اعتبار را لیمیز مطهر شرف قبول اولی منرا
 که ربه جو شطیر جواب کتاب اینه می سسکه و حنی اشیا رتت که ربه
 نقبل ایدوب نس سابع از زنده بین کحلین توزیع و تقسیمی
 با سینه جوی فاعن الهدایا سسکه قبله نبعن مباشرت سسکه
 منصف اولوب بطا له زان اینه که جنود ظفرین مویشی بن
 و معا به کسب ایدوب در یابی گذار ایدوب و کندی الی مقدر
 فارس حارسه جزیره تا خرابه و با تمام عسکرم طرف

طرف اسکه امر عبور ایدوبه زلف ایدی اوله که امواج افواج
 سهل که که رایدوب جزیره دن قطع علی ایدوب سسکه
 هر کاب اولد بیغ دلاوران اینه سینه باب شش خطبه به کل
 الیون اسره در دن ساعت رحلت و زواج حرکت کل
 عز سعادت عرمت بخت ایدوب اردخنی هر مقصود که وار
 اینه عرضه قبل که عذر هم سسکه کبی در سسکه مغلوب بر کحل
 زو با یه نک ایج مرام و سعادت حواجین زلف و زرد
 مانع فیدر و در ب مصنون نشیده به عمله سالک دلدر
 بران یکنجین هزار ایدی تا که افاد کاه خور دارند
 زو ایدوب سسکه نشد با زان بزن که و سسکه بود با زان
 که در حوضت زبا لایست که بخت ایدی از حرم زبا لایست
 زبون کشته رایغ و خنجر زان با در بر که در سسکه زون
 الیون که زردون التفات سسکه دن مسرور اولی سسکه
 مصاحبه و دستبرکن ایدی به صورت های استکمال العظم
 با هر نقیل اذ اینه اقام ایدون صله استخانه شیح ایدی
 طرف سسکه دن ساعن ایدوب دار کاه که رجوع ایدوب
 سسکه دانت صد در اینه کله الیون طول در حوزن در حوض
 استسکه و سسکه شکفته در دن جانب معکله نوبه قبول
 سسکه صبا کبی عبور رجه ایدون صله نفع و خور جمعیتا که سسکه
 وصول اولوب آرام دات با احرامی ایون محبتا که ایدون
 بر ایدون حاد سسکه اشتباه نزول ایدی ایدوب بعضی زو آمد
 سوی بار کاه به سسکه زون حوازه کلاه و روایت حال
 حکایت برنج اوز به سسکه که اینه و انواب و اسسکه و اولوب

جلیس و قبل خطیر و حقیر بمشی البیر عزیزه در متروک اطمین
 مالک اوله قری استیابی بر متماثر و استه فله یز و کما در
 بر هفتت مقداری فراغ باله آرام اوله قدرن صکره ریات
 حط و بر حال و استه فدیوب در راه و مشی اوله بر الیون
 دخی منضت اسلامیانده فکله مدینه القهره کبر و عکره کما
 در اخی شیخیه به وصوله نزن خبر دار اولیعی جامع کسرون
 غیری جمله آینه مسلمین هم بدو به هفت سال سابقه
 کربال فتره اطلالده مظهر ای بی زجر و نکال انتقالی زعم
 فانه مراد زله نار ابرار اختیار و ن لوب ابدان اهل ک
 آفرین اوله عدم افند از نزن عینا قلعه و شهر مدینه
 خاکه یک از اینکله کین سنان ای عز ازین جانب کره
 طی منازل ابه رک ساحل و زانه و اصل اوله عبور منزه کوز
 صکره قلعه مسجیده اهل اوله بر مدینه اول اطراف از خاک
 می فظه سنه تعیین ادبک جمع می زرینک حضور مسکره
 احضار نه فرمان عالی صد و رایدوب جمله طو ایف حضر
 مسجیده به کله بر ایفا ای قلعه مذکور متابع تسویات الیه
 اوله جمله و نغانی و نقص عهد و میثاق مذکور نزن اوله قری
 بیوسه عربیه تحقیق اوله قلعه مذکور مستعد القالی کشته ستمیر
 و نسوان و اطفال لینی بسته زنجیر زنجیر قیوب قلعه و خانان نزن
 خاکه بر ابرو سرای و ایران نزن زبر و زبر قیلد بر اینجین جانب
 کفوفیه عربیت ایدوب الی ای اول بله معوره اجمل از
 آرام اوله نذی بوانساز جانب سلطان ناقد الام حقیقید
 جل شاه غزات مجاهدینک اکثری دار الصیبا فیه جنت کوه سینه

لشین سباط و ما تشبهه لافتن و لمیجون سفارت ملک المولیه
 دعوت اوله حنفی مسافرانه دار البقا به سورک انجور حاد
 و با میان عکره استیلا ایدوب برسبیله مهل سهل ایجره الزرع
 عازم عالم عدم اهل کلابه زخمی فظه نمازل صحته قابل بقینه
 در ابطای بوقله اوله قدرن خیم عاقبتده کرم برین ملک نوز جوب
 در لوب اوله در حشر باکره ذک ما عدا سنی دار البقا به سفارت
 معز زای **مشور** حکم نه از الام لیرینا و ما یفید سوی التسلیم
 بر با عشن دل در دناک مسکره بر سوز سوز افکنی حادث
 اوله یکدین صبر و سائسوز اوله لوب دود آبی تیر ساز
 آینه مهر و ماه ای زوجهت اضطرار کله کلین فشر در این
 طاقن جاک جاک ایدی **مشور** فصحاً له هرب و رتی هموم
 و سلکت به الایام کم تنقلب نگاه جرح سینه کله به خطاب
 و کما مقتضای قضایه رضایه کین ستراره اضطرار
 در هر سده لوکار طریقی آخر ایله ذل اند کین مسکره یکدیره
 تهیه ساز سبب ای باب ناگاریام و حشر آینه زاید باره
 حزن و غمی کز انهار اباید کله جانب رجودن کوبت مشور
 الکروب و رود ایدوب مصموزن مشرف الکلین جهانانی
 اوله بر اورک سبب ابن عبد الملک دخی تحت سلطنتن نخه
 تا بونه نزل ایدوب موم و ذک و صیتی ادر زله ارکانه
 قاهره **مشور** عبد العزیزه بیعت قیلد لیره و اتم بخوم الارض
 مجدراً و رفته اذاد احد کفنی فیظهر واحد ایله سمدخی
 اظلمت محافضین حد و راوله لوب رای جمهوره بتعبیده نه
 نعل و تواتر به جمهور اولیه سن که عادل مرصی الشیم رعیت

بر درین ستم عالم اولوغه صبرنا و درین آینه تو کابر زین
 دایمان اطراف واقف بودی صواب او زنده تعاقب است
 حسرت او ارگشته بلای جهان با علم و فکرت مشک در جهان
 زینها نظر سرگشته و مستحقان ظهور که خاطر در باطن است
 حسرتی زینت باز در صند که بر لب نوزاد فکرت در کف دست
 و حال کسک اصدار ایندی مانه چه منصب سبب لایم و در این
 عزل بود و حضور که موجود اولی جود و ایله در کمالی اراک
 و اجدید که با زود و فزانه اطاعت که سر زینت علی جناح الای
 بود فزانه در حال این حسن که رسد و تو فنی بودنده در ذوالجمع
 مس غیث لغو دهبا اولوز دیو تیبیه و اینها قلمی ستم
 منکر ای نظر امید و احسن مجاز این بود و جدا در نه تو ملک
 صد و در تن ذوق الغایه ما ز اهدت زعفران طلال این خیار
 آلی زرد و آینه سینه می هجوم لشکر غمزه بر کرد و او غمزه
 و فراسی مالا مال عز دور و در این مریح الکر ایه مانه عمر ارا نظر
 ایندی یک کرد و یک مضمون مکتوبین لغویه شمشاد و شکر و جمع
 صیقل و زینک ایدوب صمنی خطا بنده صد عتاب و هر کلامه
 هزاران هزار معانی اضطراب درج املش نایا جود و جمع
 اگر ایدوب و دانته الکر او اضرار ایدوب مجموع کور
 قیامی و جمیع مست را نیکو شای بارگاهه احضار و مضمون
 مکتوبی تقریر کلمات ایدی ز فزنده رایان و فزانه
 برار است یا در بر سیم لیان مانه در فزانه نیران و در بری
 بزرگان کشیدند صفت موسوی محمد حسن الاحنف مقتضای
 رانی رجایه استصواب ایدوب منع مخالف لغت و معنی و درین

درین تبعیت و انقیاد ایدی عهده بنه جو درین بوسه کلام
 اولوب صواب جماعه انفاذ و حضور و صفا الفوق فی
 حضورها اخض غلصانه اولان ز جهان جود و بیسم الله
 اینست اوله قطعاً بود و درین تجانب و شای رواد کلام
 عهده بنه صغصه سمیت صلاه یال اولوب از امیر در کشند
 امر سلطنته ذات بر زکوارک اذن الیوم و احوی و در این
 در سجا عت و سمیت در عمر اید فزانه بین الارض و السماء در
 در امیر که اول مربع نشین مسند کماله روز و درین منزه و شوق
 بذلت و خزاری اولوب سر رشته عقد و حل اینک کفر ارا
 و البسته و الخیار تحقیر و تزییل عزل ایدوب که یکد کلمه
 اولانها جود فنی از اشته قبل و جمله خیر ایدوب خدمت
 و حلقه کورس عبودیت علی دیک محمد بنه الاحنف جرات
 خیر بار امیر دلیر بود کونا بسنده رضا کوسه و درین معنی
 ای و مسکنی با زوی دشمنکبر عد و انکله رواد که راه ارا
 صمانه اکار بود تزییر عظمی جیل الماثره حال ایه ارات
 عمر حرق اتفاق ایدوب حجت بیعتی اجماع امده معنی بود
 حکم قاضی ایجا تلمه فضل و کلمش بر زار داح مدعا و حال
 آنکه احضار له سعی اینک نامناسب و علی کل حال جانب جمهور
 بود لغوی و اجدید و صواب بود که با اجمال طرف دشمنه رواد
 اولوب عمل و خوریت ایدو مانی اوله سن و مانه سر سلطنته
 یزیر سوره شکله کبر نصبا کماله مالک و طریقته رشده
 کلمت محمد دم مجرب القلوب و ممدوع با مودوع و عیوب کلم
 شرف سبب و معنی طراز صفت رعیت و عنوان منزه و درین

الحق

هر حاله نظر الطاف سهرابی در زمان فرمان کار کا بخیرای
 اولیای بیخه مستور و دالایه وجودی که محتاج الیه و برای
 در تیرک محول علیه اولیای امر مقرر در فضل جفله هر حاله
 حاصل و متبر در ۲۰ تصدیق رسد فضل و عالم جهانی از غرض
 در در نه دل بر بخانی در یوب بدل جوهر لفظ و منزه و انوار در
 نشانه رسد و منزه الیه دل مستقیم حوص و از سلطنته
 مستغنی قلدی ای حاصل سهرابی زای محمد بن الاحفله
 جز و در اقام و اجماع مدخله و وجود ایدر بدم نه کار کا
 عزم در کاره در توجیه نمود صوب منبع با کوه اوله در اولان
 حدیثه توجیه خطاب ایدر بنا بر برادران دین در فقار
 آیین صوبای حقی ادا و انیم قول صواب تمامه مقاله صحیح
 العزیز که مهربت و دهان مشکر بر محمد بن الاحفله و زان
 اوله الفخیر حسن حاله منتهای دنیا به نسر ایدر
 آمل مستغنی شگفته و خندان ایدر جمل قول مستغنی
 و مصفون مکتوب رجا در دخی بود و یفک سلطنته ایدر
 مکتوب اولوب اهل انصاف و سینه صاف ایدر بیخه مستغنی
 امید که اول مرتب صاحبی و لا صاحب حکایت نیم قدر حبیبی
 محبت تقصیر و افاضه لطف و مکر مهربت مقدره توفیر اولی
 فهم اولوز جمله اخوانه از بر و مستغنی اولوب و خه سیرتی کمال
 اعتدال اولی کورینورع آرم بر استانه سلیم سرور
 امید و ار که فن المیوظه الام در عایدن مخطوط ایدر
 صفوف صوف مغربین جانشینت ارزانی قلدی و علی
 التقدر حرات ملاقاته صوره مانع نمایان اولوز سله قلم و انوار

ایدر شش اوله در اکر صورتها مستغنی اولوب معامله اضرا و
 اگر امه کت اولمغه مقتضایه در سینه کاره بنجبت قلدی
 ایدر در ملک جو خشتین است و وضع با هماری انار تقصیر
 لفظ و نایچ سببنا سابقه فزدر و نیرد و یوب و مستغنی
 حشران احتیاجی احتیاط تفکر که ایدر بیخه ختم کلیدی
 ناس استصواب ایدر یوب جهان زیر زمان رای نو با
 فلک چون زمین زیر پای نو با و تفکر سیه با سیر زنده کن
 در سا ز کلبانک شکر و ثنای فتح و ظفر قلدی در و در لفظ
 اوز نه لغتین سینه و سیر اولوب قطع منازل و طری حاصل
 این رک اعموریه کتوب ایدر کون آرام اوله در و عمل
 عمویا غزل اولوب جدار قلعه مذکور به اسکنه و کهدم
 ایدر از فضلک جو ایدر جانب شام اولوب اولوز سیک اوله
 باب و مسقه و اصل اوله قله جراسه لغا اول کوز مقدمه
 جوهر و شش جام مات اوله خسته نهام خشت لجا اولوب
 طرات و مسقون کلید پیام آور که ز اوله قدر زمانه سماع
 آرام به سیر سینه اولی بی بو مصیبت عدوانه مصاب سالفه
 اولوب جرمه کدی رجه ضمیر سکه اگر جو سر بر باعث اوله
 الام سابقه بر کاستبته قطره و در یا تسلیدن معدود ایدر
 آمانه خارج و کلبس لبات و الا که مدافع باب و مسقه صوفی
 استعاره و سیران دقت اوله عمر بن عبدالعزیز در سینه
 و حزل شهر و دیار چون حضور عره آدم و عرضی
 ایدر و انتظاریام رجعتله ایدر کون نام در قلعه در توقف
 و آرام اوله مرشد رای نارت طرفدن و حله جان و در یوب

حقیق

اظهار جفا و آزار بدین معنی در امور مسکینت است بر کرمه
 که در امر از این برین با آخر طلب و الحاح جمع بی امید به بعد نماند
 سعادت اجابت و حلاله فایز اولاد و لذت عزا اگر چه خروج ایشان
 انکس را نام آید سوره داخل این را امید هم بنویس امید کرمه
 توجه دارا لا ما قبلت بنیاب سفر و کرد در این جمع مجاهدین در رفقا
 بهر گامی اولاد بر صدر حق بارگاه دارد و در حجاب رسد نیز
 ملاقاته نیز منع ادب نماند و گریه و آزار که عودت فیکدی ایستنی
 سگ مقدار بر کجا بچند و ایله عازم اولاد بنده دولت حضرت
 اولاد بنده سگ همان دور در او خاندان موفرت رجعت فیکدی
 ایستنی احض مستغفرا و هدام موفرتی ایله جبین سردگاه
 اولاد بنده مرام ظفر بلیب آه واه ایله باب لازم کلمه ایستنی
 بی غمی و خزانله وار در بنده مودت رجوع اید و در ایستنی ایلی
 زرعینی اولاد سیری ایله در بنده مودت مرام ایله سگ هر بنده سیر
 بنده حضرت بلیب بنایه نایس در نظر زوایا سر سراجی
 در بنده کلام صفای خاطر خاکسرای یک سینه بی تقوی
 اندوه و غم و داغ اولاد بنده جانب کار ساز که به توجه فیکدی
 بارگاه بر جفا که عالم بنا اولاد بنده فقی که همک جو سید
 چند نامزم کلید حیرت باشم چند بسمل شریفه خیرت بنام
 چند بر حرفه زخم اجرت بنده سگ سید سواد با زار است بنام
 مفا که سهر جاب که بکون امید و از لطف موعود ایله سگ
 ز با ط فتن بدو جمله سزا و عتاب و تقوی اولاد بنده حکمتی نذر
 بنده تات سلطنت خبر در در و دنده مکان سر کسری و محی
 دار ایله کجای مکه باه اعتبار بنده سواد سلطنته اخلا

اخلا امور دینه باوی اولاد بنده اشتال از نه اسنخی از نه
 مکه فایه ایسه زهی وضع مودر بار خوست امر مستکرمه
 اول کچه با صبح اول کچه روزنه دیکسی نسیم خراب راحت ایله
 در سینه اولاد بنده و چشم جو بار بدن عبرت خرمین در سینه
 سزا که فاندن زفات اثین صابو کله کدی کدین لم
 در سینه سر اغاز اید و در امید راحت سینه ایله نقد صهی
 اثبات ایدن ایله خیره بره بر قدر و احوال و سزا در دینیت
 هزار محنت و انکس اوله تک و تنهایی بار و باور بی غم
 و خادوم و برادر هر چه با و ابا و کربان افتخار و خیزان باکی و عبرت
 نماند که گریه دارا لامه به بر رو اولاد بنده از فل حنده در لادن
 بنده زال استغفا عهده مثل و هدا اولاد بنده باها الرحمن ایلی
 حمانه هزار قابل فاستادن ناعز اید به رک جمله اعی بنام
 و کجا در قابل عب و دیو ایله موجود ایله بر شکل که خیر
 ایله در خول اید و بخت سینه اسلامیه از نه سواد و کجا
 سنده آرزو و جمال طرفدن رد سواد بنده تعاف اولاد
 اید و در توقف کینه در ضمه در حقیقی مشعوات
 سیر ایله رد اید و بسکه ماعر لود و خوی بر ساعت در نه
 معرفت اشارت بنام اوله سواد اول سعادت بنام
 چمانه دخی معصفا مقام سهادت ایله سواد دور در اقدام
 ادب از نه در قیام اید و در اختیار حسمانی سفا دیوانه
 در با و آهینی فرانس بارگاه اید و در اکتاه جوم دکا هر جوش
 اید و در امیر عادل و تحت نشین سعاد اول بعد فقیری
 بر نه بنده نایل و تحفه باعث نذر که خطابی که ام الاغده

در کنایه کرد ملاقات الاجاب جرم و گناه هم بستر است
 است سینه زخمه مبتدیل فیزب فوجا بر عصا تله دقیقه
 ایتمیب راه دینه هزار بارش هر شکر موت ایذو تم
 ابه بند خیر اولدو دخی بوجون مشترک اولدو اولدو اولدو
 لجه مخترون لغ الامیر دن اغتراف آرزو سینه اعظم بلاد
 روم دار رب درون البونی کله بر اندک بود بوسه علم
 لغالی اولدو فر صفت خور داری و خود کامیدن نشات
 ایتمیب زمانه اولی الامر ایله وقوعه کلمه رد بولت کل منه
 فیصل در یک طرف بادش پیدر نامه اضطراب سکر ترحم
 بایش ترحم اولدی عیالی نمایا اولدو ابه سکر کماک بود کور
 اولان امور و کله بلکه سبب غائب در بخش خاطر بود عسکر
 اسلام اولدو نه در دور در از منشا الی کید و باغاب سینه
 باعث اولدو غلدر حضرت شفیع الام صلی الله علیه و سلمه منقول
 اولان اول معین اولدو نه بوم جوامع عادل حقیقی حضرتی احق
 حوق اولدو محوقات ایندکله بر مؤمنک علت انسانی به مؤمن
 اولدو تخلیص کربان جانن عاجز ایمن سن بر طریقه مقول
 جمع کیرک جو ایذو نه جمله تارک اعذار بدرس حوالی انعمیه
 فتحی به کتفا ایتمیب بودر مسکینی افضا و بر روم سفر ایذو
 مذن لازم کلمه ای بر بر طریقه اختیارات کلمات مشق ایتمدن
 مراد غالب کند که سنجع العوب و نامور دلیر عالی است بر بر
 ایدر بعد ایوم وقع واقع رفی کتین دفتر سینه ایتمیب
 مصنی ماصی کالنه اولدو غفل و جهلک سببیه صد در بر
 خطیبای عفو ایتمد و بر بفقور حضرت و بر در عجب

در عجب ممالک روم و قسطنطنیه به سرشته سرفا ایذو
 منصب سرداری سرفا بن عبد الرحمان توجه ایذو حد و
 انگریزیه دن بجایزه سینه سینه ایذو سکره دخی سینه
 مذکور که در مسکن ایندکی احوال روزگاری کما هو الواقع
 حضور سلطان بن تقریر به سلبیت حضرت مجلس دافه و انچه
 سالیس دخیس ایندکله سینه سینه خاطر عاقلین رعایت طر
 اهتمام ایذو سالیس سینه سینه سینه سینه سینه
 دگر جیبی بر بریه دفتر ایام و قصه بر حصه غزواتی حضرت شیخ
 الکبری عزیز جلیل التکمیل بر جهانی خانه مشکیب ارقالی ایله
 رسین مسامع ذوی الاقدام در جوبیده سینه سینه جهانیه ایام
 انقیام باقی و سنده ام ایله خانه منت جناب حقه و نام هزار
 باره بر حضرت عین حرمی فاضله ابرار و کوشه نشین سینه
 انچه در اخیر احوال کرامت حضرت شیخ عالم بقدر ایله بوجایه
 لطیفه غیر متمنی بود اسلوب دلکش در عرب اولدو بیخانه
 سوز و لب بو طرز یاران سینه خوش طبعانه در ثبت مسطر فیصل
 ایتمیب نصیب کلام ایتمیب کلام خوش کلمه کلام کلام
 صحیفه سینه باجم بارک و سینه نامه کار سینه ایذو
 خانه امید که هر خود سینه ایتمیب رخصت نکله هر انصاف
 فرار اولدو نه ای احوست خود ناله کله حکایت از دست اولدو
 بر ای سینه سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 بلا غلظت فی وایه اولان فقیر کما به نیک انار طبع ذوی سینه
 حضور صانعین جبار جلالدن محروم و ما کوس اولدو انچه
 حزن و ملال ایله مختلط و ما کوس اولدو کار زبایا و سنگاه

رده منزل طر فزیدن نغبار البنا با منظر النقا اولی هبت
 هبت الکر مجتنب ترا اب جو راعش اولی اجزا اثر
 صاحب الصفات العاقله نردو است عاوانه التمال
 مستند از فزیده که لا یسیر الی من قال معالی ابه عمل بود
 رنات هبت و حفات ش محراب و ف حسیه لاس
 لغیر و ادای شکر که بی فزیدک انداخته مطرح استکلاف
 اولی ردا که در لیه که هنوز اسباب و داعی نخریزه انانی
 و نحوه او زنده حاضر و هبتا و سر با چرخ او ادران مهت
 نسخ ادبیه استغنی علیه ترتیب ادوات ان یه اقتدا
 سدا اولی مشر که شطه خانه حسب الملو الفاظ و عبار
 قضی بسند ابه عملی بند کرد و کوشش مقال اولی مجاب اولی
 حاتم کی از درم احزان و الایک زام طلیح فلانک انی
 بر اچسب الشیخه نردو نردو و ابه کبر و حصه و انظر
حسب سب سحر و زبج تا تم در کوشه غم کبرم ارام
 ناخونی فرو و زبا بر سراسر و دستم شش و اب کس ترا کراز
 نکر و روی آب و نامم بود و قدری خدای جانم و رکن
 کسی که از حیان دور افانی چه کونه روی بر دوت کشته
 حضرت مصنف الاصل کرامت سپا میدن امید و از همت که
 بر نکره شجره ملاحظه رهین الفتور هر قدر استعداده غنینه
 مجرب است اول جناب عالی کسک بین تاثیر انسانی ابه
 عاقلی لطافت و حصه دار اولی ساغر آسمان بزم لطیف
 در جهان اطبان صبی یف اولی مینه خوشکد ارجح
 ابه نقله و متقلد عالی اولی بوب ابه تقویه مخرج نامد

40

شکسته فراوک با واد لمسی لازم کلمه نظم این نسخه سزا آفرینی
 الت انه له ایچین باد اگر چه انانی ترتیب و تفصیح
 بحر مراجع تاریخ استنادن بعضی اکابر مورخین در هبتی
 و انسانی تحقیقی در ابیت حضرت شیخه محال قدر چه ایزد
 نقض ابوب اذوال تاریخ نوب مقال صد به المال
 شیخه نردو ترجیح طریقیه عاقلی اولی هم حالیکه هر کلمه
 لغیر از ایندگی خینی زمان اجهال که از زبان نردو مقال
 ابیت نردو که بر زبان نردو شیخه غنینه ابه اولی موهوم است
 سابع صد اولی نردو ما نردو سار کوه و اولی راه عاقل و اولی
 سیر و هبت که بو معوله احوال غریبه نردو و نردو معلوم
 ابه نردو معاینه به موقوف اولی و فزید نردو نردو نردو
 اولی نردو و نردو ان صد فان کون با بزم که بر طریقه نقل رده
 ابه تحقیقی نردو عاقل در ب نردو ایف نردو نردو کبر اولی
 قابل حمایت ابه نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 موجود اولی نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 ادقای معاینه و نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 اینهم ابوب بالذات محراب نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 عبد الله بنه العقیس الهمدانی اسناد و یه تصحیح دعوی رده ابیت
 عزیز مست الکلیک مقال صحیح اسامی غیر کلمات میسالی
 خل بر حراف اولی نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 اصنامی بر طرف اولی نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو
 ارباب اعانت و کلام حضرت شیخ بزرگوار ابه مصلح نردو
 استکلاف اولی نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو نردو

استحقاق فندی خواجہ سر دہلیکے شہر روسوی فضل احمد الفدینک
ترتیب کردہ سہ اولہ منشآت کو کسر در

شانی تالیف رساندن مستغنی و معلوم ہر شریف و دینی در
 عین نقادت ہر از کجاست تا بجا با این مجلہ را از خود
 نہ ہوت نہ فرم ابراد اصح اقاویل و مستقل البات صدق و قائل
 نقاصیل اہلبوت مضمون اصی و بیاجہ فابن نبی صحیفہ
 محققان و لذیذی طری اور زمرہ است رت و الحاح لیا لکھ مضمون
 حیرت بیع الاثر حضرت شیخ الشیخ جمیل السیرکات بر آئیہ
 لوطاز معتبرہ فکرم کوزرک ایدر العین علی الراومقالی بوجہ
 حکما بہ ہر دازان زمانہ سندن فویدر امید و کس ہر بد کونہ
 ہر شہر نیک مینا ہد لالی مانع تعسف و مرجع استحقاق
 اولاد اہل الصلوٰۃ والسلام الی برم الفہم ہر
 محمد المصطفیٰ و علی الہ الکرام و صحبہ العظام
 نام شہر این نسخہ حکما نہ غریبہ مضمون
 عزادار شہر سلمہ فرہوم الکرک
 ہر شہر رضا المبارک فرہوم
 سالہ
 ۲

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İbrahim DİREKLİ
Doğum Yeri ve Tarihi : Şanlıurfa/ 08.09.1975

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Fırat Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Y. Lisans Öğrenimi : Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski
Türk Edebiyatı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : Lisans Bitirme Tezi “Remzi Divanı’nın Bir
Bölümünün Transkripsiyonu”
Yüksek Lisans Tezi “El-Akvâlü’l-Müselleme
Fi-Gazâvâti’l-Mesleme (Metin-Dizin)”

İş Deneyimi

Stajlar :
Projeler :
Çalıştığı Kurumlar : MEB

İletişim

E-Posta Adresi : direklibey2@gmail.com.tr

Tarih

20.10.2013